

**T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK TARİHİ ANABİLİM DALI
YENİÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI**

**KUDÜS'TEKİ İSLÂMÎ VAKIF VE ESERLERLE İLGİLİ
ŞAM AHKÂM DEFTERLERİNDE YER ALAN HÜKÜMLER
(1742-1830)**

(İNCELEME-METİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ELİF KANAT

İSTANBUL 2013

**T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK TARİHİ ANABİLİM DALI
YENİÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI**

**KUDÜS'TEKİ İSLÂMÎ VAKIF VE ESERLERLE İLGİLİ
ŞAM AHKÂM DEFTERLERİNDE YER ALAN HÜKÜMLER
(1742-1830)**

(İNCELEME-METİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ELİF KANAT

TEZ DANIŞMANI: DR. MURAT ULUSKAN

İSTANBUL 2013

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek lisans öğrencisi Elif KANAT'ın "Kudüs'teki İslami Vakıf ve Eserlerle İlgili Şam Ahkâm Defterlerinde Yer Alan Hükümler (1742-1830). (İnceleme-Metin)" konulu tez çalışması jürimiz tarafından Türk Tarihi Anabilim Dalı, Yeniçağ Tarihi Bilim Dalı yüksek lisans tezi olarak oy birliği / oy çokluğu ile başarılı bulunmuştur.

İmza

Tez Danışmanı : Dr. Murat ULUSKAN
Üniversitesi Marmara Üniversitesi

Üye : Prof.Dr. Ahmet ŞİMŞİRGİL
Üniversitesi Marmara Üniversitesi

Üye : Doç.Dr. Aylin KOÇ
Üniversitesi Marmara Üniversitesi

ONAY

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu'nun 07/10/2013 tarih ve 2013/18-b sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof.Dr. Gülşen SEYHAN ALIŞIK
Müdür

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
ÖN SÖZ	II
ÖZET	III
ABSTRACT	IV
KISALTMALAR	V
1. GİRİŞ	1
1.1. Kudüs Şehrinin Kısa Tarihi	2
1.2. Kudüs'te Vakıflar	7
2. ŞAM AHKÂM DEFTERLERİ	11
3. KUDÜS'TEKİ İSLÂMÎ VAKIF VE ESERLERE DAİR HÜKÜMLER	18
3.1. Hükümlerin Muhtevası	18
3.1.1. İdarî Konular	18
3.1.2. Malî Konular	21
3.1.3. Adlî Konular	24
3.2. Hükümlerde Geçen Başlıca Vakıf ve Vakıf Eserler	26
3.2.1. Haseki Sultan İmâreti ve Tekkesi	27
3.2.2. Kudüs Mevlevîhânesi	29
3.2.3. Kâdiriye Zâviyesi	30
3.2.4. Özbekiyye Zâviyesi	31
3.2.5. Nakşibendî Zâviyesi	31
3.2.6. Zâviye-i Hindiyân	32
4. DEĞERLENDİRME	33
KAYNAKÇA	34
HÜKÜM ÖZETLERİ	38
METİN	68
ÖZ GEÇMİŞ	223

ÖN SÖZ

Dünya üzerinde bütün semâvi dinlerce kutsal kabul edilmiş tek şehir Kudüs'tür. Bu özelliği nedeniyle Kudüs, her dönemde devletlerin ilgi merkezlerinden biri olarak kalmayı başarmıştır. Kudüs'ün milattan önce 5000'lere dek uzanan köklü tarihi çoğunlukla savaş, yıkım ve karışıklıklarla doludur. İlk defa Hz. Ömer döneminde İslâm egemenliği altına giren Kudüs, defalarca el değiştirmiş olsa da Yavuz Sultan Selim'in Mısır Seferi sonrası Osmanlı sancağı altında yüzyıllarca sükûnet içinde yaşanan bir yer olmuştur.

Çalışmamızın kaynağını Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde "A.DVNS.AHK.ŞM.d." koduyla tasnif edilmiş toplam dokuz adet *Şâm-ı Şerîf Ahkâm Defteri* oluşturmaktadır. Bu defterlerin ilk yedi tanesinde, Kudüs ve Kudüs'e bağlı yerlerdeki İslâmî vakıf ve eserlere dair 1742-1830 yılları arasında yazılmış toplam 212 hüküm tespit edilmiştir. Çalışma sürecinde en büyük problem bazı isim, yer, vakıf ve vakıf eserlerin isimlerini okumada yaşanmıştır. Tezimiz, Kudüs şehrinin kısa bir tarihçesi, Kudüs vakıfları ile ilgili tespit edilmiş hükümlerin tahlili, özeti ve metnin transkripsiyonundan oluşmaktadır.

Tez dönemine başlayışından itibaren bana bilgisiyle yol gösteren, değerli zamanını benden esirgemeyen danışman hocam Dr. Murat ULUSKAN'a ve bu zorlu çalışma sürecinde yanımda olan aileme çok teşekkür ederim.

Elif KANAT

İstanbul 2013

ÖZET

KUDÜS'TEKİ İSLÂMÎ VAKIF VE ESERLERLE İLGİLİ ŞAM AHKÂM DEFTERLERİNDE YER ALAN HÜKÜMLER (1742-1830) (İNCELEME-METİN)

1187 yılında Kudüs'ü fetheden Selahaddin Eyyûbi'nin Kudüs'te başlattığı ve Memlûkler döneminde büyük hız kazanan imar faaliyetleriyle Kudüs yepyeni bir şehreye kavuşmuştur. Yavuz Sultan Selim döneminde Osmanlı egemenliği altına giren Kudüs'e her daim özel bir ihtimam gösterilmiştir. Mescîd-i Aksâ'da yapılan onarımlar dışında Kudüs'te aralarında Haseki Sultan İmâreti'nin de bulunduğu çok sayıda külliye ve tekke kurulmuş, çeşme, namazgah, şadırvan, sebil gibi yapılar inşa edilmiştir.

Bu çalışmada, *Şâm Ahkâm Defterleri*'nden seçilmiş 212 adet hükümde geçen İslâmî vakıf ve eserler incelenmeye çalışılmıştır. Böylelikle Osmanlı Devleti döneminde ve bir kısmı günümüzde hâlâ var olan eserlerin tanıtılmasına bir nebze olsun katkı sağlamak amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kudüs, Vakıf, Şam, Ahkâm Defterleri, Osmanlı

ABSTRACT

JUDGEMENTS ABOUT ISLAMIC FOUNDATIONS AND WORKS AT DAMASCUS PROVISION BOOKS AT JERUSALEM (1742-1830) (RESEARCH-TEXT)

Jerusalem obtained a new face with the reconstruction started by Selahaddin Eyyubi, who conquered Jerusalem at 1187, and accelerated at Mamluk period. Jerusalem was dominated by Ottoman Empire at Yavuz Sultan Selim period, and has always gained a diligent care. Other than the restoration works at Al-Aqsa Mosque; structures like Islamic social complex, dervish lodge, fountain, and prayer place including Haseki Sultan İmâreti are built at Jerusalem.

In this research, Islamic foundations and works in 212 judgements chosen from Damascus Provision Books are studied. With this research, the aim is to get the works which are in Ottoman Empire period and partially in today known better.

Key Words: Jerusalem, Foundations, Damascus, Provision Books, Ottoman Empire.

KISALTMALAR

a.g.e.	Adı geçen eser
a.g.m.	Adı geçen makale
a.g.mad.	Adı geçen madde
B	Receb
bk.	Bakınız
BOA	Başbakanlık Osmanlı Arşivi
C	Cemâziye'l-evvel
Ca	Cemâziye'l-âhır
C.	Cilt
Çev.	Çeviren
DİA	Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
Evâ'il	Ayın ilk ve 10. günü arası
Evâsıt	Ayın on bir ile 20. günleri arası
Evâhir	Ayın yirmi bir ile 30. günleri arası
Gurre	Ayın ilk günü
H.	Hicri
Haz.	Hazırlayan
İA	Milli Eğitim Bakanlığı İslâm Ansiklopedisi
IRCICA	İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırmaları Merkezi
L	Şevvâl
M.Ö. / M.S.	Milattan Önce / Milattan Sonra
M	Muharrem
N	Ramazan
R	Rebî'ü'l-evvel
Ra	Rebî'ü'l-âhır
S	Safer
s.	Sayfa
S.	Sayı
Selh	Ayın son günü
Ş	Şa'bân

TALID	Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi
TSMA	Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi
TSMK	Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi
Z	Zilka'de
Za	Zilhicce

1. GİRİŞ

Dünyada en çok insanı kendisine bağlamış şehir Kudüs'tür. Mekke ve Medine tüm Müslümanlar için, el-Halîl Yahudiler için, Roma Katolikler için, Cenevre ilk manevî başkentleri olduğundan Protestanlar için önemlidir. Ancak Kudüs, Müslüman, Hristiyan ve Yahudilerin hepsi için kıymetlidir. Üç semavî dinin her biri için mukaddestir ve bunların en değerli mabetlerinden bazılarını içinde barındırır.¹ Hz. İbrâhim'in manevi mekânı olup Hristiyan dünyasınca kutsal kabul edilen yerleri içinde barındırması ve İslâm dünyasının ilk kiblesi olması nedeniyle Kudüs bütün tevhidî dinlerce kutsal sayılmıştır.²

Kudüs, Lut gölünün bulunduğu çukur alanın batısında ve bu alandan faydıklıklarıyla ayrılmış olan Yahudiye platosunun dalgalı yüzeyi üzerine kurulmuştur.³ Deniz seviyesinden 745 metre yükseklikte yer alan Kudüs, Hazofim Dağı ve Zeytin Dağı'ndan oluşan dar dağ zincirini biçimlendiren Kidron Nehri'nin ekseninde gelişmiş engebeli bir şehirdir.⁴

Kudüs adına ilk defa M.Ö. XIX-XVIII. yüzyıllarda Mısır büyü metinlerinde rastlanmıştır.⁵ Milattan önce XVI. yüzyıla ait Tell Amarna mektuplarında Kudüs adı "Urusalim", Geç Asur metinlerinde "Urusalimmu", İbrânice Masoretik metinlerde "Yruşlm" ya da "Yerûşâlayim", Eski Ahid'in Arâmîce metinlerinde "Yerûşâlem" şeklinde geçer. Grekçe'de "Hierosolyma", Latince'de ise "Jerusalem" ve "Jerosolyma" adına rastlanır.⁶

M.Ö. II. bin yılın ilk yarısında Batı Sâmilîleri'ne ait bir tanrı olan ve kabul gören Sâlem-Şâlim veya Şulmanu ile birlikte Kudüs "Şâlim'in şehri" mânasında Urusalim-Uruşalim olarak anılmaya başlanmıştır. Tell Amarna mektuplarında Bet-şalem (Şalem'in Evi) ifadesi kullanılmıştır.⁷

¹ *Fotoğraflarla Osmanlı Döneminde Kudüs*, Haz. Kerim Balcı, Takdim: Ekmeleddin İhsanoğlu, Önsöz: Halit Eren, İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırmaları Merkezi (IRCICA), İstanbul 2009, s. IX.

² Bilgehan Pamuk, "Kudüs Şerif'de Osmanlı Adaleti", *Tarih ve Düşünce*, S. 25, İstanbul 2002, s. 1; Şükran Yaşar, "Kudüs'ün Osmanlı Yönetimine Girişi Ve Yavuz Sultan Selim'in Kudüs Ermenilerine Tanıdığı İmtiyazlar", *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 1, S. 2, Manisa 2003, s.105.

³ Ömer Faruk Harman, "Kudüs", *DİA*, XXVI, Ankara 2002, s. 323.

⁴ "Kudüs", *Axis 2000 – Büyük Ansiklopedi*, Doğan Kitap, 1999, s. 404.

⁵ Mehmet Aydın, *Ansiklopedik Dinler Sözlüğü*, Din Bilimleri Yayınları, Konya Temmuz 2005, s. 412–413.

⁶ Ö. F. Harman, *a.g.mad.*, s. 323.

⁷ Ö. F. Harman, *a.g.mad.*, s. 323.

Müslümanlar tarafından şehre verilmiş isimlerin başında “bereket, mübarek olmak” manası taşıyan “Kuds” kelimesi gelmektedir. Kuds kelimesinin kökü Arâmîce “kudşa” olup şehri değil, mabedi ifade etmektedir. X. yüzyılın başlarında Karia bilginleri Kudüs şehrini “Beytülmakdis”, mabedin bulunduğu yeri “Kuds” diye adlandırmıştır. Müslümanların şehri tanımlamak için kullandıkları “İliya” kelimesi Romalıların kullandığı “Aelia” kelimesinin Arapçalaşmış hali olup, İslâmî kaynaklarda “İliyâ medînetü beyti’l-makdis” olarak geçmektedir. Kur’ân-ı Kerîm’de Kudüs adı geçmemektedir. Ancak Kur’ân-ı Kerîm ve Hz. Muhammed’in hadislerinde Mescid-i Aksâ’ya yapılan atıflar onun Müslümanlar için taşıdığı önemi ortaya koymaktadır. İsrâ Sûresinin 1. ayetinde *“Kulu Muhammed’i geceleyin, Mescid-i Haram’dan kendisine bazı âyetlerimizi göstermek için, etrâfını mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ’ya götüren Allah’ın şânı yücedir. Her türlü noksan sıfatlardan münezzehtir.”* (17:1) denmektedir. Bu âyet Hz. Muhammed’in Mekke’den Mescid-i Aksâ’ya yolculuğundan sonra vuku bulan Mirâc’ın Mescid-i Aksâ’dan gerçekleştiğini gösterir. Kur’ân-ı Kerîm’de Mescid-i Aksâ’nın mukaddes hüviyetini belirten dolaylı atıflar dışında Hz. Muhammed’in hadislerinde de buna dair izler mevcuttur. Konuyla ilgili olarak bir hadiste; *“Kureyş beni tekzib ettiği vakit, Hicr’da doğruldum. Allah teâlâ hazretleri Beytü’l-Makdis’i bana tecelli ettirdi. Ben onlara onun alametlerini birer birer haber vermeye başladım. Hem Beytü’l-Makdis’e bakıyordum hem haber veriyordum”* buyrulmuştur.⁸ Diğer bir hadiste ise; *“(Namaz ve ibadet için) hiçbir mescide sefer edilmesi doğru değildir. (Ziyade sevap umarak) yalnız (şu) üç mescide sefer edilir: Mescid-i Haram [Mekke], benim mescidim [Mescid-i Nebevî – Medine] ve Mescid-i Aksâ [Kudüs]”* buyrulmuştur.⁹

1.1. Kudüs Şehrini Kısa Tarihi

Kudüs’te Hinnom Vadisi’ne bakan tepelerde yapılan arkeolojik kazılarda bulunan milattan önce IV. binyıla ait çömlekler Kudüs’ün güneydoğu kısmında bir kavmin yaşadığını, ilk ve orta Bronz çağına ait bulgular ise III. binyılda ve II. binyılın ilk devirlerinde Hiksoslar dönemi ve öncesinde bölgede insanların var olduğunu gösterir. İslâm tarihçileri Kudüs’ün ilk kurucularının “Amâlîka” olduğunu, tarih sahnesine Erken Bronz çağında diğer bazı Ken’ân şehirleriyle birlikte ortaya çıktığını

⁸ Rahim Ay, “Kudüs Şehri Siyasi Tarihi (Başlangıcından M.S. 135’e kadar) ve Üç Kutsal Dindeki Önemi”, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Van 1997, s. 97.

⁹ Fotoğraflarla Osmanlı Döneminde Kudüs, s. IX.

belirtir. M.Ö. XIX ve XVIII. yüzyıllara ait Mısır metinlerinde Kudüs bir Ken‘ân site devleti olarak zikredilir.¹⁰ Kudüs‘ün Ken‘ânîlerin bir kolu olan Yebusîler (Jebusites) tarafından M.Ö. 5000’de kurulduğu da belirtilir.¹¹

Geç Bronz çağında (M.Ö. XV. yüzyıl civarı) Filistin’e gelen Hurriler Kudüs’te yeni yapılar inşa etmiştir. İsrâiloğulları kendilerine saldıran Kudüs Kralı Adoni-tsedek ve müttefiklerini yenmişse de Kudüs’e girmemişlerdir. Hz. Davud’un M.Ö. 1000 yılına doğru Yebusîlerden şehri alışına dek İsrâiloğulları hiçbir zaman bölgeye tam olarak hâkim olamamış, dağınık bir şekilde yaşamışlardır. Hz. Davud, Kudüs’ü hem dinî hem de siyasî merkez yapmak için çaba göstermiştir. Sion Hisarı’nı kale-saray olarak yeniden düzenletmiştir ki bugün “Davud Sitesi” olarak nitelendirilen yer burasıdır.¹² Hz. Davud ahid sandığını Kudüs’e getirtmiş, saraya yakın bir yerde çadıra yerleştirmiş, fakat mabedi yaptırmaya ömrü vefa etmemiştir. Oğlu Hz. Süleyman, yedi yıl içerisinde Kudüs’te “Mescid-i Aksâ” ismini verdiği mabedi inşa ettirmiş, ahid sandığını mabetteki özel bölmesine yerleştirmiştir. Süleyman’ın vefatı üzerine krallık ikiye ayrılmış, Kudüs güneydeki Yahuda Krallığının merkezi olmuştur.¹³

Bu dönemden sonra Kudüs defalarca farklı uygarlıklarca işgale uğramıştır. Asurluların ardından Babil Kralı Nebukadnezzar, Persler, Makedonyalı İskender, Mısırlı Ptolemaioslar ve Selekiler şehri işgal edip yağmalamıştır.¹⁴

Kudüs’ün Roma egemenliğine geçişi ise Romalı General Pompeices (Pompeus) döneminde olmuştur. General Pompeices önce Filistin’e girmiş, M.S. 63 yılında 3 aylık bir kuşatmanın ardından Kudüs’ü ele geçirmiştir. Bu duruma Yahudiler isyan etmiş, Zelotların (=Gayretliler) çabasıyla 66 yılında Kudüs’ü Romalılardan kurtarmışlardır. Ancak 70 yılında 80.000 kişilik Titus komutasındaki Roma kuvvetleri isyanı bastırmış ve Kudüs’ü yağmalamıştır.¹⁵

İmparator Hadrien zamanında Kudüs’ün harabeleri üzerinde putperest bir şehir kurulma isteği Yahudilerin ayaklanmasına neden olmuş, isyan bastırılmış ve 135 yılında Colonia Aelia Capitolina isimli bir şehir kurulmuştur.¹⁶ İmparator Hadrien, Yahudileri

¹⁰ Ö. F. Harman, *a.g.mad.*, s. 324.

¹¹ Bilgehan Pamuk, “Osmanlılar Zamanında Rum-Ermeni Kiliseleri Arasındaki İlişkiler (Kudüs Örneği)”, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, S. 16, Erzurum 2001, s. 233.

¹² M. Aydın, *a.g.mad.*, s. 414.

¹³ Ö. F. Harman, *a.g.mad.*, s. 325.

¹⁴ Daha ayrıntılı bilgi için bk. Ö. F. Harman, *a.g.mad.*, s. 325.

¹⁵ M. Aydın, *a.g.mad.*, s.418-19.

¹⁶ Ö. F. Harman, *a.g.mad.*, s. 325.

şehirden sürmüştür.¹⁷ Ardından kurulan bu yeni şehirde çeşitli umumi binalar, hamamlar, tiyatrolar, mabetler yapılmış ve şehir her biri bir müdür tarafından idare edilen 7 kısma ayrılmıştır. İmparator kadim mabedin yerine Jüpiter için bir ibadetgâh inşa ettirmiştir.¹⁸

333 yılında Hz. İsa'nın çarmıha gerildiği kabul edilen yerde İmparator Konstantinos tarafından Merkad-ı Îsâ Kilisesi yaptırılmıştır. Hristiyanların Hz. İsa'nın sözlerine hürmeten Süleyman Mabedini yeniden yapmayı reddetmeleri yüzünden Müslümanlarca şehrin fethine dek mabet harabe olarak kalmıştır. 614 yılında Sâsânîlerin işgal ettiği Kudüs'ü 629'da Bizans İmparatoru Herakleios geri almıştır.¹⁹

İslâmiyetin ortaya çıkışıyla birlikte Hz. Ömer önderliğinde Müslümanlara Suriye ve Filistin kapılarını açan Ecnâdeyn (634) ve Yermük (636) zaferlerinin ardından İslâm orduları başkomutanı Ebû Ubeyde b. Cerrâh Kudüs'ü kuşatmıştır. Kudüs halkı aman dileyince Ebû Ubeyde b. Cerrâh'ın daveti üzerine Câbiye'den Kudüs'e gelen Hz. Ömer, Patrik Sophronios'tan 638 yılında şehri teslim alıp antlaşma imzalamıştır. Bu antlaşma cizye ve haraç karşılığında Kudüs halkının can ve mal güvenliğinin, din ve ibadet özgürlüğünün sağlanmasını esas almaktadır.²⁰ Hz. Ömer ve Hz. Osman döneminde Kudüs halkına İslâm'ın öğretilmesi, yörenin kalkınması için çalışmalar yapılmıştır.

Emevîler, Muâviye b. Ebû Süfyân döneminde devletin merkezini Dimaşk'a taşımış, Suriye ve Kudüs'ün önemi artmıştır. Emevîlerin Kudüs'teki en büyük icraatı, Kubbetü's-Sahre ve Mescid-i Aksâ'nın yeniden inşasıdır. Kubbetü's-Sahre Abdülmelik tarafından, Mescid-i Aksâ ise Abdülmelik veya oğlu Velîd tarafından inşa ettirilmiştir. Emevîler sonrası Abbâsîler devrinde başkentin Bağdat olması nedeniyle Suriye ve Filistin biraz geri planda kalsa da Kudüs önemini korumuştur. Halîfe Ebû Cafer el-Mansûr Kudüs'ü iki kez ziyaret etmiş, depremde zarar gören Mescid-i Aksâ'nın tamir edilmesini sağlamıştır. Kudüs, Abbâsî egemenliği sonrası Tolunoğulları, İhşîdîler ve son olarak Fâtımîlerin eline geçmiştir. 969–1071 yılları arasında Fâtımîlerin elinde kalan Kudüs'te bedeviler arasında mücadele eksik olmamıştır. Halîfe Hâkim-Biemrillâh döneminde Kudüs'teki her din grubundan insan zorluk yaşamıştır. Hâkim, 1009 yılında Kıyâme (Kumâme-Kamâme) Kilisesi'ni yağmalatıp yıktırmıştır. Fâtımîler devrinde

¹⁷ Vedat Örs, "Kudüs", *Türk Ansiklopedisi*, XXII, Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara 1975, s. 330.

¹⁸ F. Buhl, "Kudüs", *İA*, VI, İstanbul 1977, s. 954.

¹⁹ Ö. F. Harman, *a.g.mad.*, s. 325.

²⁰ Ö. F. Harman, *a.g.mad.*, s. 327.

Kudüs'te büyük tıp bilginleri yetişmiştir. Fâtımîler sonrası çeyrek asır boyunca Selçuklu-Türkmen egemenliğinde kalan Kudüs'te kumandan Atsız b. Uvak 1071 yılında (fetih tarihinin 1073 olduğu da rivayet edilir) Mısır Fâtımî Halifesi Mustansır-Billâh adına okunan hutbeyi kaldırıp Abbâsi Halifesi Kâim-Biemrillâh ve Büyük Selçuklu Sultânı Alparslan adına hutbe okutmuştur.²¹

X. yüzyıldan itibaren İslâm âleminde siyasî istikrarın bozulması, dinî çekişmeler (Sünnî-Bâtınî-Şîî) ve hilâfet kavgaları (Abbâsî-Fâtımî), doğunun zenginliği ve Hristiyan inanın bölgeye atfettiği kutsiyetle birleşince yüzyıllar sürecektir, yüz binlerce insanın hayatına mâl olacak Haçlı Seferlerinin fitili ateşlenmiştir. I. Haçlı Seferi neticesinde 1099 yılında Kudüs Haçlıların eline geçmiş ve Haçlılarca tarihin kaydettiği en korkunç katliamlardan biri gerçekleştirilmiştir.²² Kudüs 1099'dan 1187'ye kadar toplam seksen sekiz yıl Latin Krallığı'nın elinde kalmıştır ve bu durum Eyyûbîler ile birlikte sona ermiştir.

Selâhaddîn-i Eyyûbî'nin dış politikada en büyük hedefi Kudüs'ün fethi ve Haçlıların istilâ ettikleri Müslüman topraklarından atılmasıydı. Selâhaddîn-i Eyyûbî 4 Temmuz 1187'de Hittîn'de Kudüs Krallık Ordusunu yenmiş, ardından Müslümanlarca Kudüs Krallığına ait şehir ve kaleler (Taberiye, Akkâ, Nablus, Yafa, Sayda, Beyrut, Cübeyl, Askalân, Gazze) birbirini ardına zapt edilmiş, sıra Kudüs'e gelmiştir.

Selâhaddîn-i Eyyûbî Kudüs'ün barış yoluyla teslimi için Haçlı heyetiyle Askalân'da yaptığı görüşmeden olumsuz yanıt alınca harekete geçmiş, 20 Eylül 1187'de Kudüs önüne karargâh kurmuştur. Sütunlu Kapı yanındaki surlarda delik açılınca Haçlıların savunması başarısız olmuş, Balian d'lbelin 30 Eylül'de Selâhaddîn'in karargâhına teslim şartlarını konuşmak için gelmiştir. Haçlıların 40 gün içinde erkek başına 10, kadın başına 5, çocuk başına 2 dinar fidye ile serbest bırakılmasına karar verilmiş, para bulamayan binlerce kişi de serbest bırakılmıştır. Miraç Kandili'ne denk düşen 2 Ekim 1187 (27 Receb 583) Cuma günü Selâhaddîn Kudüs'e girmiş, Mescîd-i Aksâ'yı camiye çevirmiştir. Nûreddin Mahmud'un Halep'te yaptırdığı minberi getirtmiş, şehir idaresini düzene koyduktan sonra 29 Ekim 1187'de Sûr şehrine hareket etmiştir.

Selâhaddîn Eyyûbî'nin Kudüs'teyken yaptığı değişiklik ve düzenlemelerden bazıları şöyledir: Merkad-ı İsâ Kilisesi dâhil tüm kiliselerdeki haçları kaldırtmış, çanları

²¹ Daha ayrıntılı bilgi için bk. Ö. F. Harman, *a.g.mad.*, s. 328.

²² Ş. Yaşar, *a.g.m.*, s. 107-108.

kırdırmıştır. Selâhaddîn Eyyûbî, Merkad-ı Îsâ Kilisesine zarar vermemiş, yalnızca Hristiyanların girmesini yasaklamış, bu yasak 1192'ye dek sürmüştür. Büyük St. Jean Hastanesi'nin gelirleri vakıf olarak Ömer Camii'ne tahsis edilmiş, daha sonra kilise "Muristân" isimli hastaneye çevrilmiştir. Sainte Anne Kilisesi yakınlarındaki terk edilmiş bir kadınlar manastırı zengin gelirli bir mektebe dönüştürülmüştür. Patriğin Merkad-ı Îsâ Kilisesinin kuzeybatısındaki ikâmetgahı Kudüs'e gelen ziyaretçiler için barınma yeri haline getirilmiştir. Kudüs'ün zarar gören tüm surları yenilenmiş, surların önüne hendek kazılmıştır.²³

III. Haçlı Seferi esnasında 2 Eylül 1192'de yapılan barış antlaşması ile Haçlılar Kudüs'e hac için gitme ve ticaret yapma hakkı elde etmişlerdir. Bunun ardından Kudüs'ün Haçlıların eline geçmesinden çekinen Dımaşk Eyyûbî Hükümdarı el-Melikü'l-Muazzam Harem-i Şerîf'teki camileri, Merkad-ı Îsâ Kilisesi ve Dâvûd Kulesi hariç şehri tahrip ettirmiştir. II. Friedrich'in düzenlediği Haçlı Seferi sonucu 1229 yılında Haçlılar 10 yıl süreyle Kudüs ve Kudüs'ü Yafa'ya bağlayan dar bir araziye sahip olma hakkı elde ettiyse de kurallara uyulmaması nedeniyle Kerek hâkimi el-Melikü'n-Nâsır Davud 1244 yılında şehri yeniden ele geçirmiştir. Eyyûbîlerin ardından Moğol tehlikesi nedeniyle şehir 1253 yılındaki anlaşmayla Memlûklere bırakılmıştır.²⁴

Kudüs, antlaşma sonrası birkaç sefer Eyyûbî ve Memlûkler arasında el değiştirdiyse de nihayetinde şehir Memlûklerin olmuştur. Memlûkler Müslümanlarca üçüncü kutsal şehir kabul edilen Kudüs'ün imarına büyük önem vermiş, surları tamir ettirmiş, vakıf, zâviye, medrese ve su yolları inşa ettirmiştir. Memlûkler devrinde Kudüs'teki 50 civarındaki medresede büyük bilginler yetişmiştir.

Osmanlı hükümdarı II. Bayezid döneminde Anadolu'da Safevilerce körüklenen Şiîlik propagandası nedeniyle Yavuz Sultan Selim doğuya yönelmiş, İran'da Safevileri bertaraf etmeyi amaç edinmişti. Çaldıran ovasında 24 Ağustos 1514 (15 Şaban 920) tarihinde Safevileri yenen Yavuz güneyde Mısır, Suriye ve Filistin'e hâkim olan Memlûkler üzerine yürüdü. Memlûk Sultanı Kansu Gavri, Yavuz'un Suriye'yi zapt edeceğinden, Yavuz ise Safevi-Memlûk ittifakının yaratacağı tehditten endişe ediyordu.

24 Ağustos 1516 (25 Receb 922) tarihinde Yavuz Sultan Selim, Halep'in kuzeyindeki Mercidâbık'ta Memlûkleri yenmiş, Memlûk Sultanı Kansu Gavri ölmüştür. Savaşın ertesi günü Davut Peygamberin kabrini ziyaret eden Yavuz, 28 Ağustos 1516

²³ F. Buhl, *a.g.mad.*, s.960.

²⁴ Ş. Yaşar, *a.g.m.*, s.108; Ö. F. Harman, *a.g.mad.*, s. 332-333.

(29 Receb 922) günü Halep'e gitmiştir. Halep'te bulunduğu yaklaşık 15 günlük süreçte buradaki tüm kaleler (Tarsus, Adana, Sis, Antakya, Malatya, Divriği, Kal'atü'r-rum, Antep) Osmanlı yönetimine girmiştir. Yavuz, Halep Eyaleti'nin yönetimini Karaca Paşa'ya, kadılık görevini Kemal Çelebi'ye, defterdarlığı Abdullah Paşazâde Abdi Çelebi'ye tevcih etmiştir. Ardından Hama ve Hums üzerinden ordu Şam'a hareket etmiş, tüm kaleler "aman" ile teslim alınmıştır. 28 Eylül (29 Şaban) günü Şam'a gelinmiş, Yavuz'un otağı Mastaba'da kurulmuştur. 12 gün bu otağda kalan Yavuz, 9 Ekim'de Suriye atabeglerinden kalan Ablak Sarayı'na yerleşmiştir. 28 Eylül-16 Aralık tarihleri arasında toplam seksen gün Şam'da oturulmuştur.²⁵

Bilâdü's-Şam (Suriye-Filistin-Lübnan-Ürdün) bölgesinin en önemli merkezlerinden biri olan Şam'ın (Dımaşk) Osmanlı egemenliğine girmesini sağlayan Yavuz Sultan Selim'e ilk Cuma namazını kıldığı Emeviyye Camii'nin Şâfiî Kadısı İmam Veliyyüddin Ferfûr tarafından "*el-melikü'l-muzaffer Hâdimü'l-Haremeyni's-şerîfeyn*" unvanı verilmiştir.²⁶

Yavuz Sultan Selim, aralarında Hasan Can²⁷ ile İdrîs-i Bitlisî'nin de olduğu devletin ileri gelenleri ve askerlerle birlikte 29 Aralık 1516'da (4 Zilhicce 922) Kudüs'e gelmiştir. Ancak Kudüs'ün padişahın gelişinden önce muhtemelen Ekim 1516'da Osmanlı yönetimine girdiği tahmin edilmektedir. Kudüs'te Osmanlı yönetimi 1831-1840 yılları arasında Kavalalı Mehmed Ali Paşa dönemi hariç Aralık 1917'ye dek sürmüştür. Kudüs hep sancak olarak kalsa da bağlı olduğu merkez kimi zaman değişmiştir.²⁸

1.2. Kudüs'te Vakıflar

İslâmiyetin insanlara faydalı olma, yardımlaşma prensiplerinden doğan vakıf kurumu yüzyıllar boyunca Türk ve İslâm toplumlarında çok çeşitli alanlarda hizmetler sunmuştur. Kur'ân-ı Kerîm'de (2/254; 3/92) infak, inâm, ihsân, sadaka, karz, hasen gibi topluma yardım etmeyi ve katkıda bulunmayı tavsiye edip öven pek çok âyet olduğu halde vakıf terimi doğrudan geçmemektedir. Vakıf konusuyla ilgili hususi kaynaklar

²⁵ Yavuz Ercan, *Kudüs Ermeni Patrikhanesi*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1988, s. 6-7.

²⁶ Cengiz Tomar, "Şam", *DİA*, C. XXXVIII, İstanbul 2010, s. 311; Şit Tufan Buzpınar, "Şam – Osmanlı Dönemi", *DİA*, C. XXXVIII, s. 315.

²⁷ Hasan Can, *Tâcü't-Tevârih* eserinin yazarı Hoca Saadeddin Efendi'nin babasıdır. Şam'da Sultan Selim'in yanında olduğu bilindiğinden Kudüs'te de onunla olduğu tahmin ediliyor. Y. Ercan, *a.g.e.*, s.11.

²⁸ Ş. Yaşar, *a.g.m.*, s.108-9-10; Ö. F. Harman, *a.g.mad.*, s. 334-335.

sünnet ve icmâdır. Hz. Peygamber insanlara yardımcı olmayı hadislerinde tavsiye etmiş ancak bu anlamda vakıf kelimesini kullanmamıştır. Neredeyse bütün vakfiyelerin giriş kısmında “sadaka-i câriye” ile ilgili yer alan “*Bir insan öldüğünde amel defteri (sevabı) kapanır. Yalnız 1. Sadaka-i câriyesi (çeşme, köprü, hastane, cami, mektep yaptırmak, ağaç dikmek), 2. İlmî bir eseri, 3. Kendisine dua eden hayırlı bir evlâdı olan kimsenin amel defteri kapanmaz.*(Böyle kamu yararına eserleri bâki kaldıkça sevabı da devam eder” hadis-i şerîfi vakıf müessesesinin toplumda benimsenmesinde katkısı olduğunu göstermektedir. Sadece hadis-i şerîf değil Hz. Peygamber’in “İslâmın müdafaası” için Medine’de kendisine ait bir hurma bahçesini, soyu içinde bazı yerleri vakfetmiş olması Müslümanlar için örnek teşkil etmiştir.²⁹

Hz. Peygamber sahâbelere de vakıf yapmalarını tavsiye etmiştir. Hz. Ömer’in hurmalığını nasıl değerlendirebileceğini sorması üzerine “*aynını hapset, semere ve menfaatlerini sadaka ver*” yani “*hurmalığı vakfet, gelirini fakirlere dağıt*” tavsiyesini vermiş, Hz. Ömer de buna uymuştur. Câbir isimli bir sahâbe “*Ben, Mekkeli ve Medineli Müslümanlardan mal ve kudret sahibi bir kimse bilmem ki vakıf yapmış olmasın*” diyerek bu konuda hukukçuların ittifakı (icmâ‘) olduğunu bize göstermektedir.³⁰

Emevîler (661-750) ve Abbâsiler (749-1258) döneminde vakıflarla ilgili ciddi manada sayısal artış olmuştur. Emevî Halifelerinden Velid bin Abdülmelik Şam’daki Ümeyye Camii için köy ve mezarların gelirini vakfetmiştir. Yine Emevî Halîfesi Abdülmelik 691 yılında Hz. Peygamber’in Mi‘râc’a çıktığına inanılan kutsal kaya üzerine Kubbetü’s-Sahrâ’yı inşa ettirmiştir.³¹

Abbâsiler döneminde devlet işlerinin görüldüğü divânlar arasında Divânü’l-ahbas (Divânü’l-evkâf)’ın varlığı vakıf meselelerinin devletin en yüksek organlarından birinde idare edilecek kadar önemsendiğini göstermektedir.³² Yine Büyük Selçuklu Devleti döneminde başta sultanlar, saray mensupları ve devlet adamları olmak üzere ileri gelenlerin tesis ettikleri vakıflar ve takip ettikleri vakıf siyaseti (teşvikler, muafiyetler) ülkenin imarı, bilhassa Anadolu’nun Türkleşmesi ve İslâmlaşmasında önemli rol oynamıştır. Büyük Selçuklu döneminde, merkezde vakıfların devlet

²⁹ Mehmet İpşirli, “Osmanlıda Vakıfların Tarihî Gelişmesi”, *Sivil Toplum Düşünce ve Araştırma Dergisi*, Sayı: 15, İstanbul Temmuz–Eylül 2006, s. 61.

³⁰ Ahmed Akgündüz, “Osmanlı Hukukunda Vakıflar, Hükümleri ve Çeşitleri”, *Türkler*, C. X, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2002, s. 447-448.

³¹ Baha Tanman, “Osmanlı Döneminde Kudüs: Kent Dokusu, Mimarlık ve Çini Sanatına İlişkin Bir Araştırmanın İlk Sonuçları”, *Ortadoğu’da Osmanlı Dönemi Kültür İzleri Uluslararası Bilgi Şöleni Bildirileri (25-27 Ekim 2000, Hatay)*, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2001, s. 512.

³² M. İpşirli, *a.g.m.*, s. 62.

tarafından kontrolü ve gerektiğinde söz konusu vakıfların idaresinden sorumlu Divân-ı Evkâf-ı Memâlik isimli bir divân oluşturulmuştur. Yine aynı şekilde eyalet ve diğer bölgelerde oluşturulmuş Divân-ı Evkâf'lar yetki sahaları içindeki vakıfların kontrolü, gelir ve giderlerinin kaydı, vakıfnâmelerin muhafazası, vakıf yetkililerinin tayini gibi konulardan sorumluydu.³³

Haçlıların kurduğu Kudüs Krallığı'nın hakimiyeti altında bulunduğu 1099-1187 yılları arasında şehir, Hristiyan inancı ekseninde kutsallığını sürdürmüştür. Ancak bu durum Selâhaddîn Eyyûbî'nin Kudüs'ü fethi ile değişmiştir. Tekrar Müslümanların egemenliği altına giren Kudüs'te İslâmî vakıf ve eserler yapılmaya, var olanlar ise ihya edilmeye başlanmıştır. Selâhaddîn Eyyûbî önce Haçlılar tarafından saray olarak kullanılan Mescid-i Aksâ'yı camiye çevirip, Templier tarikatınca yapılan değişiklikleri ortadan kaldırmıştır. Dımaşk Eyyûbî hükümdarı el-Melikü'l-Muazzam ise Kudüs'te bir Hanefî Medresesi yaptırmıştır.³⁴ Eyyûbîler dönemine ait Kudüs'te Harem-i Şerîf çevresinde bulunan eserlerden bazıları; Kubbet Yusuf, Kubbet el-Nahviyye, Kubbet el-Mi'râc, Zeytin Namazgâhı'dır.³⁵

Eyyûbîlerin ardından Kudüs'e Memlükler (1250-1517) hâkim olmuştur. Memlükler Müslümanlar tarafından kutsal kabul edilen üçüncü şehir olan Kudüs'e büyük önem göstermiş, inşa faaliyetlerine ağırlık vermişlerdir ki onlar sayesinde Kudüs'ün yeniden İslâm şehri haline gelmesi mümkün olmuştur. Günümüzde Kudüs'te bulunan 150 civarındaki önemli tarihi eserin sekseni Memlükler dönemine aittir. Kudüs'te inşa faaliyetlerinin bu dönemde artmasında Memlük sultanlarının kendilerini topluma kabul ettirme çabaları, dinî gayeler, Memlük emirlerinin öldükten sonra müsadere edilmelerini önlemek amacıyla mallarını, çocuklarını veya akrabalarını mütevellî tayin ederek vakfetmeleri gibi nedenlerden söz edilebilir.³⁶

Memlükler döneminde Kudüs'te inşa veya tamir edilmiş vakıf ve vakıf eserlerden bazıları; *Karîmiyye Medresesi*, *Bayram Paşa Çeşmesi* (= Sebil Şa'lan – Eyyûbi döneminde inşa ettirilmiş, Memlük döneminde onarım geçirmiştir), *Fahriyye Medresesi* (1332 öncesi inşa edilmiş olan medrese Osmanlılar döneminde XVI. yüzyıl sonrası tarikat yapısına (hankâh) dönüştürülmüş, 1530 ve 1556'da tadilat geçirmiştir),

³³ Ali Sevim – Erdoğan Merçil, “*Selçuklu Devletleri Tarihi – Siyaset, Teşkilât ve Kültür*”, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1995, s. 511.

³⁴ Işın Demirkent, “Kudüs – Haçlılar Dönemi”, *DİA*, C. XXVI, Ankara 2002, s. 331-332.

³⁵ B. Tanman, *a.g.m.*, s. 517-522.

³⁶ Cengiz Tomar, “Kudüs - Memlükler Dönemi”, *DİA*, C. XXVI, Ankara 2002, s. 333.

Kadı Burhaneddin Mihrabı ve Minberi (= Minber es-Sayf), *Tankiziyye Medresesi ve Hankāhı* ile *Sûku'l-Kattânîn* (= Tenkiziyye Medresesi, Şam nâibi Emîr Tenkiz en-Nâsırî tarafından yaptırılmıştır), *Câviliyye Medresesi* (1315-1320 yılları arasında inşa ettirilen medrese 15. yüzyılın ilk çeyreğinde tadil edilerek Memlûk valilerinin mekanı yani Dârü'l-Niyâbe haline getirilmiş, Osmanlı döneminde de 1870'lere dek aynı işlevi yerine getirdiyse de bu tarihten sonra Nizamiye Kışlası'na dönüştürülmüştür.), *Sitti Tunşuk Sarayı*, *Devâdâriyye Hankāhı* (Emîr Alemüddin Sencer ed-Devâdâr es-Sâlihî tarafından yaptırılmıştır), *Medresetü'l-Vecîhiyye* (Dımaşk Hanbelî Şeyhi Vecîhüddin Muhammed b. Osman 701/1302 yılında vakfetmiştir), *Medresetü'l-Câlikıyye* (Emîr Rûkneddin Baybars Vakfı), *Sellâmiye-Kerîmiyye-Emîniyye* ve *Hatuniyye Medreseleri* (Bahrî Memlûkleri döneminde yaptırılmış eserlerdir), *Mevsiliyye Medresesi* (Burcî Memlûkleri döneminde Ebû Bekir Ali eş-Şeybânî için Hoca Fahreddin el-Mevsilî tarafından yaptırılmıştır), *Medresetü'l-Cehârkesiyye* (Emîr Ceharkes el-Halîlî vakfı), *Sübeybiyye* ve *Bâsitiyye Medreseleri*, *Şeyh Ali el-Erdebilî Türbesi* (832/1429 da inşa edilmiştir)'dir.³⁷

Mercidâbık Savaşı'nda Memlûk Sultânı Kansu Gavri'yi yenen Osmanlı Sultânı Yavuz Sultan Selim'in Kudüs'e gelmesinin ardından bölgede Aralık 1917'ye dek sürecek olan (1831-1840 yılları arasında Kavalalı Mehmed Ali Paşa isyanı nedeniyle kısa bir kesinti mevcut) Osmanlı Devleti egemenliği dönemi başlamıştır.

Evliyâ Çelebi'nin XVII. yüzyılda Osmanlı vakıf eserleri hakkında yazdığı “... Ben elli yılda 18 padişahlık ve krallık seyahat ettim, hiçbir yerde bu kadar hayrât görmedim” ifadesinin³⁸ gösterdiği üzere Osmanlı Devleti'nin yüzyıllar boyunca İslâmiyetin övdüğü muhtaçlara yardım etme, kişilerin hem bu dünyada hem de öteki dünyada hayırla yâd edilmek istemeleri gibi amaçlarla yapılan türlü eserler sayesinde bir vakıf medeniyeti tesis edilmiştir.

Kudüs'te Kanunî Sultân Süleyman döneminde geniş çaplı bir imar faaliyetine başlanmıştır. Kubbetü's-Sahra restore edilmiş, beş yıllık bir çalışma sonrası 3 kilometreyi aşan şehir surları inşa edilmiş, su kanalları yenilenmiştir. Ancak Kudüs-i Şerîf'te hayat bulmuş en önemli eserlerin başında Kanunî Sultân Süleyman'ın eşi

³⁷ “Üç Kitaplı Kentler – 19. Yüzyıl Fotoğraflarında Kudüs ve Kutsal Topraklar”, Suna ve İnan Kırâç Vakfı, İstanbul Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul Eylül 2008, s. 42-47; B. Tanman, *a.g.m.*, s. 519-528; C. Tomar, *a.g.m.*, s.334.

³⁸ “Bir Medeniyetin İzdüşümü – Vakıflar”, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, İstanbul 2012, s. 250.

Hürrem Sultân'ın kurduğu vakıf gelmektedir. Söz konusu vakıf cami, medrese, han, ribât ve imaretten oluşan bir külliye'dir.

Osmanlı Devleti döneminde Kudüs'te inşa edilen veya tadilatı yapılan vakıf eserlerden bazıları şunlardır; *Mescid el-Nebî* (= Kubbet el-Halilî, Kadı Mehmed tarafından 1172/1710 tarihinde yaptırılmıştır), *Yusuf Ağa Namazgâhı*, *Senovbar Namazgâhı* (Mihrab ve Mastabat es-Senovbar – Bâb el-Mağariba ile Mescid-i Aksâ arasında yer almaktadır. Osmanlı dönemine ait olduğu bilinse de inşa tarihi ve bânisinin adı tespit edilememiştir), *Kanunî Çeşmesi*, *Şeyh Budeir Çeşmesi* (= Osman Bey Kuyusu, 1153/1740 yılında Kudüs Kaymakamı Mehmed tarafından yaptırılmıştır), *Bayram Paşa Çeşmesi* (= Sebil Şa'lan – Eyyûbi döneminde inşa ettirilmiş, Memlûk ve Osmanlı döneminde onarım görmüştür), *Kasım Paşa Şadırvanı ve Havuzu* (= Sebil Bâb el-Mahkeme ve Birket Gaganc, Kanuni döneminde Kasım Paşa tarafından yaptırılmıştır), *Kubbet Yusuf*, *Kubbet el-Nahviyye* ve *Kubbet el-Mi'râc* (Eyyûbî dönemi yapısı olup Osmanlı döneminde onarım geçirmişlerdir), *Hankâh-ı Özbek* (Özbekler Tekkesi), *Afganlar Tekkesi* (Zâviyetü'l-Afganistaniyye), *Hindîler Tekkesi* (El-Zâviyet el-Hindiyye), *Şeyh Ali el-Erdebilî Türbesi* (832/1429 da Memlûkler döneminde inşa edilmişse de 1133/1730-31) yılında Osmanlı üslubunda yenilenmiştir), *Kudüs Mevlevîhânesi*'dir. İsmi bilinen, bir kısmı günümüze kadar ulaşmış bu eserler dışında çok sayıda ismi tespit edilememiş çeşme, sebil, ribât, namazgâh ve benzeri vakıf eser mevcuttur.³⁹

2. ŞAM AHKÂM DEFTERLERİ

Dîvân-ı Hümâyûn, Osmanlı Devleti'nde büyük küçük tüm devlet işlerinden birinci derecede sorumlu büyük dîvândır.⁴⁰ Dîvân-ı Hümâyûn'da birinci ve ikinci derecedeki siyasî, idarî, askerî, şer'î, adlî ve malî işler, şikâyet ve davalar görüşülüp karara bağlanırdı. Dîvân, hangi milletten olursa olsun kadın erkek herkese açıktı. Memleketin herhangi bir yerinde yaşayan haksızlığa uğradığını düşünen kişi dîvâna başvurabilirdi.⁴¹

³⁹ B. Tanman, *a.g.m.*, s. 517-530.

⁴⁰ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devletinin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1948, s. 1.

⁴¹ İ. H. Uzunçarşılı, *a.g.e.*, s. 13.

Orhan Bey devrinde toplanmaya başlayan Dîvân, devletin sınırları genişledikçe daha da sistematikleşmiştir. Dîvânın üyeleri artmış, yapısı değişmiş ve genişlemiş, dîvânda alınan kararların kayıt edilmesi ve uygulanması için farklı usuller geliştirilmiştir. Dîvân-ı Hümâyûn, 14. yüzyıldan itibaren yazışmalarını ve müzakere sonucu aldığı kararları, ferman ve beratları düzenlemek üzere divan ve maliye kalemlerine havale etmek suretiyle yürütmüştür. Osmanlılar 15. yüzyılın ilk yarısında tahrir defterleri tuttuklarına göre dîvân müzakeresine ait defterlerin de Fatih devrinden itibaren tutulmuş oldukları kuvvetle muhtemeldir.⁴² Dîvân-ı Hümâyûn'da çeşitli işlere dair alınan kararların kaydedildiği çok sayıda defter türü mevcuttur. Bunlardan başlıcaları; mühimme, ahkâm, tahvil⁴³, rûûs, nâme, ahidnâme⁴⁴ gibi defterlerdir.⁴⁵

Mühimme defterleri Osmanlı Devleti'nin en yüksek idarî organı olan Dîvân-ı Hümâyûn'da alınan kararların suretlerinin kaydedildiği defterler olarak tarif edilebilir. Ayrıca bu genel tanımlamaya Dîvân'ın işleviyle ilgili konulara dair; *“Dîvân-ı Hümâyûn'da müzakere edilen dâhili ve harici meselelere ait siyasî, askerî, içtimai önemli kararların kaydedildiği defterler”, “gerek dahilî gerek haricî birinci ve ikinci derece önem taşıyan meselelere ait verilen kararlar ve bunlara dair yazılan fermanların kayıtlı olduğu defterler”* ifadeleri eklenmiştir. 1-82 numaralı mühimmeleri tarayıp Filistin ile ilgili hükümleri yayınlayan U.Heyd mühimme defterlerini, *“Osmanlı sultanları tarafından imparatorluğun dört bir yanındaki resmi makamlara yazılmış emirnâme suretleriyle XVII. yüzyılın sonlarına kadar yabancı hükümdarlara yazılmış nâmeleri ihtiva eden defterler”* şeklinde tanımlamıştır.⁴⁶ İsmail Hakkı Uzunçarşılı ise mühimme defterlerini; *“Dîvân-ı Hümâyûn'un muntazaman toplandığı zamanlarda her*

⁴² Mustafa Kılıç, “Osmanlı Tarih Araştırmalarında Mühimme Defterlerinin Yeri ve 107 Numaralı Mühimme Defteri”, *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C. 7, Sayı 2, Aralık 2003, Sivas, s. 251-252.

⁴³ Tahvil: Bazı hallerde “temessük” kavramı yerine kullanılmıştır. Temessük; Arapça “mesek” kökünden gelen sözlük anlamı “tutunma, yapışma”dır. Diplomatik bakımdan ise “temessük” bir borcun ödenmesinin kabul edilmesi, bir şeyin teslim alındığının gösterilmesi gibi hususlarda karşı tarafa verilen bir nevi senettir. Ki XIX. yüzyılın ikinci yarısından itibaren temessük kelimesi yerine “sened” tabiri kullanılmaya başlamıştır. Aralarında anlam açısından bir fark yoktur. Mübahat S. Kütükoğlu, *“Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)”*, Kubbealtı Akademisi Kültür ve San'at Vakfı, İstanbul 1994, s.281.

⁴⁴ Ahidnâme-i Hümâyûn/Muâhede: Arapça “ahd” ile “mektup, kitap” manasındaki Farsça “nâme” kelimesinin birleşiminden oluşan “ahidnâme” tabiri sözlüklerde “anlaşma şartlarını ve iki tarafın imzasını taşıyan kağıt” şeklinde ifade edilmektedir. Klasik devirde yabancı devletlerle yapılan anlaşmalar ve verilen imtiyazlar için kullanılan “ahidnâme” tabiri yerine XIX. yüzyılda “muâhede” kelimesi tercih edilmeye başlamıştır. M.S. Kütükoğlu, *a.g.e.*, s.163.

⁴⁵ İ. H. Uzunçarşılı, *a.g.e.*, s. 79.

⁴⁶ Feridun M. Emecen, “Osmanlı Divanının Ana Defter Serileri, Ahkâm-ı Mirî, Ahkâm-ı Kuyûd-ı Mühimme ve Ahkâm-ı Şikâyet”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, C. 3, Sayı: 5, İstanbul 2005, s.110-111.

*dîvân toplantısında müzakere edilen siyasî içtimaî, malî, örfî, idarî kararların kaydını hâvî defterler” olarak tanımlamaktadır.*⁴⁷

Mühimme defterlerinde kayıtlı bulunan fermanlara “hüküm” denilir, bu diğer defterlerde de böyledir. Her ferman kaydının başına fermanın yollandığı makamın ya da kişinin adı, unvanı yazıldıktan sonra “...hüküm ki” denilerek konudan bahsedilir ve verilen karar belirtilir.⁴⁸ Mühimme defterlerinin tutulmaya başladığı tarih tam olarak belli değildir. Elimizdeki en eski mühimme defteri Topkapı Sarayı’ndadır (TSMA; 951 / 1544 tarihli, TSMK; 959/1552 tarihli).⁴⁹ Başbakanlık Osmanlı Arşivi’nde ise H.961-1333 / M.1553-1915 tarihleri arasında tutulmuş toplam 419 adet mühimme defteri mevcuttur.⁵⁰

Ahkâm kelimesi ise hükmün çoğulu olup “padişah buyruğu” anlamına gelmektedir.⁵¹ Ahkâm Defteri, Dîvân-ı Hümayûn’dan çıkan hükümlerin kaydına mahsus olan defterlere verilen genel addır. Bu defterlerin ortaya çıkışı ile ilgili çıkarımda bulunulabilecek ilk belge *Fâtih Kanunnâmesi*’dir. Kanunnamenin bir maddesinde, padişahın tuğrası ile hüküm yazma yetkisini Dîvân-ı Hümayûn’un üç asli üyesi olan sadr-ı azam, defterdar ve kazaskere verildiği belirtilmiştir.⁵²

Ahkâm defterlerinden bugün elde bulunan en eski defter Kâmil Kepeci tasnifindeki H.927/M.1521 tarihli olanıdır. Ahkâm defterleri, seferde sadrazamın ve devlet merkezinde sadaret kaymakamının riyasetindeki heyette olmak üzere iki kısımdır.⁵³

Başlangıçta Dîvân-ı Hümayûn tarafından verilen kararlara dair her çeşit hüküm mühimme defterlerine kaydedilmekteydi. Tarih sırasına doğru yapılan bu kayıtlardan dîvân toplantılarının günlerini tespit edebilmek mümkündür. Mühimme defterlerindeki kayıtlar, 1649 (H.1059) tarihinden itibaren tüm kayıtların buraya kaydedilmesi usulünden vazgeçildiğini göstermektedir. Bu tarihten itibaren devletin idarî, siyasî,

⁴⁷ İ. H. Uzunçarşılı, *a.g.e.*, s. 79.

⁴⁸ Tevfik Temelkuran, “Dîvân-ı Hümayûn, Mühimme Kalemî”, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi - Tarih Enstitüsü Dergisi*, Sayı: VI, İstanbul Ekim 1975, s. 157.

⁴⁹ Mübahat S. Kütükoğlu, “Mühimme Defteri”, *DİA*, C. 31, s.521.

⁵⁰ *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü – Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, İstanbul, 2000, s.60.

⁵¹ Halil Sahillioğlu, “Ahkâm Defteri”, *DİA*, I, İstanbul 1988, s.551.

⁵² Bilgin Aydın, “*Osmanlı Bürokrasisinde Dîvân-ı Hümayûn Defter Formlarının Ortaya Çıkışı ve Gelişimi*” (XV-XVI. yüzyıl), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Bilgi ve Belge Yönetimi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul 2003, s. 23.

⁵³ İ. H. Uzunçarşılı, *a.g.e.*, s. 82-83.

askerî meselelerinin dışında kalan, halkın devlet ile münasebetlerine dair konular için ayrı defterler tutulmaya başlanmıştır. Dilek ve şikâyet mahiyetinde olan konuların kaydedildiği bu defterlere “şikâyet defterleri” (ahkâm-ı şikâyet defterleri) adı verilmiştir.⁵⁴

Osmanlı Devleti adalet kavramı üzerine kurulmuştur. Bu adalet kavramı halkın dilek ve şikâyetlerini gerekirse padişaha sunabilmesi, onun emri ile isteklerinin yerine getirilmesi ve haksızlıkların giderilmesine dayanıyordu. Adalet ve devlet mekanizmalarının en iyi şekilde işleminde halkın şikâyetlerinin rolü çok büyük olup, şikâyetlerin ana amacı otokontrolün sağlanması idi. Merkezden verilen bir emrin görevlilerce en iyi şekilde uygulanıp uygulanmadığı şikâyetler sayesinde değerlendiriliyordu.⁵⁵

Mühimme defterlerine devletin siyasî, askerî ve idarî meselelerine ilişkin hükümler kaydedilirken, şikâyet defterlerine şahıslar arası anlaşmazlıklar, mülkî ve idarî âmirlerden gelen şikâyetlere ilişkin şahıslara ve resmi zevatın başvuruları üzerine şikâyete mevzu olan konunun çözümü için yazılan hükümler kaydedilirdi.⁵⁶

Şikâyet defterleri de tıpkı mühimme defterleri gibi Beylikçi Kalemi tarafından hazırlandığı için ebat, tür ve kayıt düzeni açısından mühimme defterlerinin aynısıdır. Mühimme defterleriyle şikâyet defterlerini birbirinden ayırabilmek için içeriğe bakmak şarttır.⁵⁷ Defterlerin içeriklerinde ise hükümlerin hangi gerekçeyle yazıldığı, kullanılan ifadeler ve kalıplar açısından farklılıklar vardır.⁵⁸

Başbakanlık Osmanlı Arşivinde 989 numaralı “Dîvân-ı Hümâyûn Defterleri Kataloğu”nda “Atık Şikâyet Defterleri” adıyla 1-213 sıra numaralarında kayıtlı H.1059-1253 / M.1649-1837 tarihleri arasındaki kayıtları ihtiva eden 213 adet Atık, Ordu ve Rikab Şikâyet Defterleri, 980 numaralı “Bâb-ı Âsafî Defterleri Kataloğu”nda ise A.DVN.ŞKT. koduyla 978-1014-A genel sıra numaralarında kayıtlı H.910-1234 /

⁵⁴ T. Temelkuran, *a.g.m.*, s.156.

⁵⁵ *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, s.74-75.

⁵⁶ Said Öztürk, “Kayseri ve Çevresinin Sosyo-Ekonomik Tarihi İçin Önemli Bir Kaynak: Karaman Ahkâm Defterleri”, *III. Kayseri ve Yöresi Tarih Sempozyumu Bildirileri (6-7 Nisan 2000)*, Kayseri, 2000, s.402.

⁵⁷ Nahide Şimşir, “Ahkâm Defterlerinin Tarihi Kıymeti ve 107 No’lu Anadolu Ahkâm Defteri’ndeki İzmir ile İlgili Hükümler”, *Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih İncelemeleri Dergisi*, C. 9, İzmir 1994, s.358

⁵⁸ Mühimme ve şikâyet defterleri arasındaki farklara dair daha ayrıntılı bilgi için; Emel Soyer, “XVII. Yüzyıl Osmanlı Divan Bürokrasisi’ndeki Değişimlerin Bir Örneği Olarak Mühimme Defterleri”, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2007, s. 92-110.

M.1504-1819 tarihleri arasındaki kayıtları ihtiva eden 38 adet şikâyet defteri parçası mevcuttur.⁵⁹

1742 yılından itibaren tutulmaya başlayan “Eyalet ahkâm defterleri” de halkın şikâyet ve problemlerini çözüme kavuşturmak, adaleti tesis etmek için verilen kararları içeren defterlerdir. Muhteva itibariyle Atik Şikâyet Defterlerinin devamı olan bu defterler mahallinde halledilemeyip merkeze aksettirilen problemlerin çoğalması ve artan bürokratik muamelatı kolaylaştırmak için ihdas edilmiş olmalıdır.⁶⁰ Eyalet ahkâm defterleri; merkez-taşra ilişkilerinde, mahallî tarih açısından bir bölgenin sosyal, ekonomik durumunu ortaya koymamızda, idarecilerle halk arasındaki yahut idarecilerin kendi aralarındaki problemlerini anlamamızda, kanunların ne derece uygulanabilir olduğunu, kanunlardaki boşluklar ve bunların neden olduğu sorunları anlamamızı sağlamak konusunda önemli bir başvuru kaynağıdır.⁶¹

Eyalet ahkâm defterleri, 19 Zilkade 1153 (5 Şubat 1741) tarihinde reisülküttâblık makamına getirilen Râgıb Efendi’nin (Koca Râgıb Paşa), Dîvân bürokrasisinde değişiklikler yaparak şikâyet defterlerini her eyâlete mahsus ayrı ahkâm defterleri olarak tahsis etmesinin bir ürünüdür.⁶² Râgıb Efendi’nin getirdiği bu sistemle mahallî meselelere daha seri bir şekilde müdahale edebilme imkânı doğmuştur.

Eyalet Ahkâm Defterleri, Başbakanlık Osmanlı Arşivi’nde 989 numaralı “Dîvân-ı Hümâyûn Defterleri Katalogu”nda tasnif olunmuştur. Katalogda yer alan defterlerin sayısı şöyledir;⁶³

Adana (9 adet)	Halep (9 adet)	Rumeli (85 adet)
Anadolu (186 adet)	İstanbul (26 adet)	Sivas (36 adet)
Bosna (9 adet)	Karaman (39 adet)	Şâm-ı Şerîf (9 adet)
Cezâyir-i Bahr-ı Sefîd / Adalar ve Rakka (25 adet)	Maraş (6 adet)	Trabzon (8 adet)
Diyarbakir (9 adet)	Mora (21 adet)	
Erzurum (19 adet)	Özi ve Silistre (49 adet)	

Bu çalışmamızın ana konusunu oluşturan Şâm-ı Şerîf Ahkâm Defterlerine gelecek olursak;

⁵⁹ Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, s.75-76.

⁶⁰ F. M. Emecen, a.g.m., s. 125.

⁶¹ F. M. Emecen, a.g.e., s. 125; S. Öztürk, a.g.m., s. 403.

⁶² Mesut Aydınar, “Râgıb Paşa”, DİA, c.XXXIV, s. 404.

⁶³ Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, s. 76.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde 989 numaralı “*Dîvân-ı Hümâyûn Defterleri Katalogu*”nda yer alan Şâm-ı Şerîf Ahkâm defterleri, H.1155-1326 / M.1742-1908 yılları arasındaki hükümleri ihtiva etmekte olup toplam 9 adettir. Bu defterler, “A.DVNS.AHK.ŞM.d.” koduyla tasnif edilmiştir. Bu kodun açılımı şöyledir; “A.DVN” kısaltımı söz konusu defterlerin Divan (Beylikçi) Kalemi tarafından tutulduğunu⁶⁴, “AHK” kısaltımı ahkâm defterini, “ŞM” kısaltımı Şâm-ı Şerîf Eyâletini ve “d” harfi defter olduğunu ifade etmektedir. Bu defterlerde Şam eyaletine bağlı Safed, Kudüs, Aclun, Lecun, Gazze, Nablus, Tedmür, Sayda, Beyrut ve Kareksüveyk sancaklarına dair hükümler bulunmaktadır.⁶⁵

Şam Ahkâm Defterleri			
Defter Nr.	Hicrî Tarih	Milâdî Tarih	Sayfa Sayısı
1	C.1155 – C.1167	Temmuz-Ağustos 1742 - Şubat-Mart 1754	292
2	B.1167 – Za.1177	Nisan-Mayıs 1754 - Mayıs-Haziran 1764	323
3	Za.1193 – Za.1197	Aralık 1779 - Ekim-Kasım 1783	159
4	Za.1197 – R.1208	Ekim-Kasım 1783 – 1793	194
5	Ca.1208 – B.1219	Ocak-Şubat 1794 - Ekim-Kasım 1804	142
6	B.1219 – B.1233	Ekim-Kasım 1804 - Mayıs-Haziran 1818	197
7	B.1233 – Ca.1246	Mayıs-Haziran 1818 – Kasım-Aralık 1830	233
8	C.1246 – Z.1266	Ekim-Kasım 1830 - Eylül-Ekim 1860	253
9	M.1267 – N.1326	Kasım-Aralık 1860 - Eylül-Ekim 1908	159

Şâm-ı Şerîf Ahkâm Defterleri tasnifinde yer alan 9 defterin hepsi ciltli ve ebrulu olup, sayfa usulüyle tutulmuşlardır. Ahkâm defterlerinin temel özelliklerinden olan “divânî” yazı usulü bu defterlerde de muhafaza edilmiştir. Divânî yazının Osmanlı paleografyasında devletin resmi yazısı olması nedeniyle seçkin bir yeri vardır. Divânî yazının sadece resmi işlerde kullanımı bu yazıyı devlete has, imtiyazlı bir yazı haline

⁶⁴ Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, s. 5.

⁶⁵ Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, s. 82.

getirmiştir.⁶⁶ Defterlerdeki sayfa numaraları daha sonradan kurşun kalemle eklenmiştir. Arap rakamlarıyla numaralandırma (bazı sayfalar hariç) kullanılmamıştır.

Bu çalışmamızda Şâm-ı Şerîf Ahkâm Defterlerinin tamamı taranmış, ancak ilk 7 defterde konumuzla alakalı hükümlere rastlanmıştır. 9 numaralı defter toplam 159 sayfa olmasına rağmen 42 – 159. sayfalar arası boştur, defter yarım bırakılmıştır.

Taramalarımız sonucunda Kudüs'teki İslâmî Vakıf ve Eserlere dair Şâm Ahkâm Defterlerinde tespit ettiğimiz 212 hükmün defterlere göre dağılımı şu şekildedir:

1. defter: 37 hüküm	5. defter: 24 hüküm
2. defter: 45 hüküm	6. defter: 10 hüküm
3. defter: 48 hüküm	7. defter: 6 hüküm
4. defter: 42 hüküm	

Tespit edilen hükümlerin transkripsiyonunda şöyle bir usul takip edilmiştir; Çalışmamızda kullandığımız 7 Şâm Ahkâm Defteri'nin transkripsiyonunda yer alan Türkçe fiillerin sonundaki “b” ler “p” olarak yazılmıştır. Kelimelerin orta ve sonunda yer alan (ع)’lar metinde (‘) işaretiyle, hemzeler (ء) ise (') işaretiyle gösterilmiştir. Arapça ve Farsça kelimelerdeki uzun sesliler “â-î-û” şeklinde, (آ) ve (ؤ) harflerinden sonra gelen uzun sesliler ise “ā-ī-ū” şeklinde gösterilmiştir.

Belgelerde geçen dua cümlecikleri italik olarak yazılmıştır. Köşeli parantezler [] metinde anlam bütünlüğünün sağlanması, anlatım bozukluklarının giderilmesi için tarafımızca yapılan ufak eklemeleri belirtmede ve metinde boş bırakılan kelimeleri göstermede kullanılmıştır. Okunamayan kelimeler üç nokta (...) ile gösterilmiş, okunuşundan emin olunamayan kelimeler ve yer isimlerinin yanına ise soru işareti (?) konulmuştur.

Metin transkripsiyonunda defter numaraları “d.1, d.2...” şeklinde, sayfa numarası “s.”, hüküm numarası “h.” kısaltması ile belirtilmiştir. Hükümlerde yer alan tarihlerdeki ay kısaltmaları (M-Za. gibi) transkripsiyonda aynen muhafaza edilmişse de açılımları kısaltmalar kısmında verilmiştir.

⁶⁶ Ali Aktan, *Osmanlı Paleografyası ve Siyasî Yazışmalar*, Enderun Kitabevi, İstanbul 1995, s. 51.

3. KUDÜS'TEKİ İSLÂMÎ VAKIF VE ESERLERE DAİR HÜKÜMLER

Şâm-ı Şerîf Ahkâm Defterinde yer alan binlerce hüküm arasından Kudüs ve Kudüs'e bağlı yerlerdeki İslâmî vakıf ve eserlere dair seçilen hükümlerin büyük kısmı vakıfların çeşitli nedenlerle ortaya çıkan maddi sorunlarıyla, vakıf yetkililerinin vakıf ve reayasına verdiği maddi zararlarla ilgili olduğundan, malî konulara dair bu hükümler bir araya getirilerek incelenmiştir. Vakıfların idaresinden sorumlu olacak kişilerin tayini, bu kişilerin ihtiyaçlarının karşılanması gibi idarî konuları içeren hükümler tek başlık altında toplanmıştır. Vakıflarla alakalı şahıslar arasında oluşan anlaşmazlıklar ve adli meseleler de bir araya getirilerek incelenmiştir.

3.1. Hükümlerin Muhtevası

3.1.1. İdarî Konular

Şâm Ahkâm Defterlerindeki hükümlerde örneklerine sık rastladığımız konulardan biri de vakıflara dair idarî meselelerdir. Bunlar şöyle gruplandırılabilir:

Vakfı kuran kişi (vâkıf) vakfı idare etmesi için bir mütevellî, mütevellîyi denetlemek üzere bir de nâzır tayin eder. Nâzır ve mütevellî vâkıftan sonra ölürse vâkıfın vakıf şartnamesinde belirttiği ya da nâzır ve mütevellînin vasiyet ettiği kişiler görevi yürütmek üzere atanır. Vasiyet edilen, görevi yürütmesi öngörülen kimse yok ise kadı mütevellî tayin eder. Mütevellî hukuken mükellef (aklı başında, bâliğ ve reşid) ve emin bir kimse olmalıdır.⁶⁷ Vakıfların idaresinden sorumlu olacak kişilerin atanmasında yaşanan sorunlara yani tevcihata ilişkin meselelere, vakıf mütevellisinin ölümü üzerine yerine kimin geçeceği, vâkıfın öngördüğü şartların ihlâlî gibi mevzulara dair çok sayıda hükme defterlerde rastlanmaktadır.⁶⁸ Görevine son verilen Sultan Süleyman Han ve Haseki Sultan Evkaflarının mütevellîsi Süleyman'ın bir an evvel Asitâne-i Sa'âdet'e dönmesi için yazılmış⁶⁹, Kudüs-i Şerîf'deki Sultân Süleyman ve Haseki Sultân Evkafı'ndan Lut ve bağlı köylerin vergilerini toplama işine talip olan Hacı Mehmed tarafından yazılmış hükümler⁷⁰ örnek olarak verilebilir. Hacı Mehmed'in yazdığı

⁶⁷ E. B. Ekinci, *a.g.e.*, s.417.

⁶⁸ **d.1**, s.28, h.5; s.150, h.3; s.186, h.1; s.279, h.4; **d.2**, s.27, h.1; s.50, h.1; s.150, h.4; s.162, h.1; s.196, h.1; s.285, h.1; **d.3**, s.31, h.4; s.46, h.1; s.47, h.4; s.102, h.5; s.135, h.2; s.137, h.3; s.138, h.4; s.139, h.1; **d.4**, s.1, h.1; s.35, h.2; s.57, h.1; s.85, h.3; s.106, h.1; **d.5**, s.7, h.1; s.13, h.1; s.27, h.1; **d.6**, s.70, h.3.

⁶⁹ **d.1**, s.28, h.5.

⁷⁰ **d.2**, s.27, h.2.

hüküm, bize şahısların idarî ve vakıfları alakadar eden kimi görevleri yapabilmek için talepte bulunabilme hakkı olduğunu göstermektedir.

İncelenen hükümlerden, kimi zaman vakfa ait görevleri kimin yürüteceğine dair aile içinde ya da şahıslar arasında anlaşmazlıklar çıktığı, mevcut görevi yürütmek konusunda ortaklık iddia edenler olduğu anlaşılmaktadır.⁷¹ Şam valisi ve Kudüs-i Şerîf kadısına yazılmış bir hükümde bu konuya rastlanmıştır. Söz konusu hükümde, Sahil-i Gazze kitabeti görevi Şeyh Abdülgaaffar'ın evladı üzerinde olduğu halde vakıf mütevellîsi Teberdâr Mehmed'in buna karşı çıktığından bahsedilmektedir.⁷²

Vakıfların idaresi ve işlerin yürütülmesi için atanan nâzır, imam gibi kendilerine verilmiş görevi hakkıyla yapan vakıf yetkililerine Müslim ya da gayrimüslim reayadan bazı kişilerin çıkardığı zorluklara, yapılan gereksiz müdahalelere dair de çok sayıda hüküm örneği vardır.⁷³ Kudüs-i Şerîf kadısına yazılmış bir hükümde, Kudüs-i Şerîf kalesindeki Câmî'-i Şerîf'in hitabet görevinin tevcih edildiği Abdülhak Veledeşe haksız yere bazı kişilerce müdahalede bulunulduğu, görevin kendisine ait olduğu tasdik edilerek müdahalelerin önlenmesi gerektiğinden bahsedilmektedir.⁷⁴

Osmanlı Devleti'nde merkezden atanan devlet görevlisinin görev yerine varıncaya dek ihtiyaçlarının karşılanması, gerekirse yanına rehber tayini yol üzerindeki diğer yetkililerin ve reayanın göreviydi. Vakıf yetkililerinin görev yerlerine sağ salım ulaşması, ihtiyaçlarının karşılanması için yol üzerindeki yerlere ve mevcut görevlilere önceden yazı ile haber verilirdi.⁷⁵ Kudüs'teki Zâviye-i Hindiyân'a şeyh olarak atanan Şeyh Maksum'un görev yerine sağ salım intikali için gereken her şeyin yapılması için yazılmış bir hükme de rastlanmaktadır.⁷⁶

Kimi dönemlerde devlet görevlilerinin ihtiyaçlarını karşılamak, gelir sıkıntısı nedeniyle vakıflara ve reayaya büyük yük getirmiştir. Bazı insanların elde ettikleri hüccetlerle haksız yere reayaya zulmetmeleri, çıkar sağlamaya çalışmaları dava konusu olmuştur.

⁷¹ d.3, s.32, h.2; s.37, h.1; s.41, h.2; s.58, h.4; d.4, s.128, h.1; d.5, s.7, h.1; s.19, h.1; s.90, h.2.

⁷² d.3, s.37, h.1.

⁷³ d.1, s. 44, h. 2; s.155, h.1; s.174, h.3; s.181, h.2; d.2, s.173, h.4; s.174, h.4; s.180, h.1; s.183, h.4; s.184, h.4; s. 187, h.4; s.222, h.3-4-5-6; s.246, h.5; s.303, h.2; s.314, h.5; d.3, s.5, h.1; s.38, h.3; s.66, h.3; s.68, h.2; s.76, h.2; s.102, h.3; s.110, h.4; s.115, h.4; s.120, h.4; s.121, h.4; s.125, h.3; s.146, h.2; s.146, h.3; s.153, h.2-3; s.191, h.3; s.232, h.1; d.4, s.29, h.4; s.58, h.4; s.59, h.3; s.125, h.2; s.128, h.2; s.135, h.2; s.186, h.1; d.5, s.9, h.1; s.41, h.2; s.53, h.1; s.90, h.2; s.127, h.1; d.6, s.14, h.4; s.34, h.1; d.7, s.6, h.3.

⁷⁴ d.4, s.29, h.4.

⁷⁵ d.1, s.29, h.3; s.77, h.1.

⁷⁶ d.1, s.29, h.3.

Vakfa ait arazi ve menzillere çeşitli kişilerin musallat olmaları veya zimmetlerine geçirmeleri, şahısların vakfa haksız müdahalede bulunmaları, vakıf görevlilerine hizmetleri karşılığında tahsis edilmiş hisse ve yerlere yöre halkı veya eşkıyanın cebren müdahalede bulunması ve tüm bunlar sonucunda vakıfların zarar görmesi sıkça yaşanan sorunlardan olduğundan defterlerde örnekleri bir hayli fazladır.⁷⁷ Kudüs-i Şerîf mütesellimi Kâsım Beğ'in on beş senedir Tercümân Ahmed Beğ'in vakfına ait mallarına musallat olması ve bunun kanıtlanması üzerine gasp edilen gelir ve malların asıl sahiplerine verilmesi gerektiğine dair Kudüs-i Şerîf Mollasına hitaben bir hüküm yazılmıştır.⁷⁸

Vakıf arazilerine veya vakfa ait mallara çeşitli kişilerce zarar verilmesi, arazilerin mezbeleye çevrilmesi, kişilerin vakıf arazisinin etrafına duvar örerek vakfa zarar vermesi, var olan binaların bakımsızlıktan hem araziye, hem vakfa hem de çevrede yaşayan insanlara zarar verir hale gelmesi, vakıf veya vakfa bağlı gelir kaynağından sorumlu kişilerin gerekli tamirat işlerini yapmayı reddetmesine ilişkin hükümler de bulunmaktadır.⁷⁹ Bu konulara dair hükümlerden biri Kudüs-i Şerîf'teki Salhâne mahallesi sâkinlerinden Seyyid Musâ'nın mutasarrıf olduğu menzilin yanındaki mektebin duvarının yıkılmaya yüz tutup, mektep mütevellîleri olan Yusuf ve Rahman'ın tamire yanaşmaması üzerine Şâm vâlisi ve Kudüs-i Şerîf mollâsından sorunun giderilmesinin istenmesidir.⁸⁰ Hükümler arasında vakıflara ya da geliri vakfa tahsis edilmiş arazilere izinsiz bina inşası sonucunda söz konusu binanın yıkılması, arazinin inşa öncesinde kullanıldığı şekilde değerlendirilmesi gibi kararların verildiğine de rastlanmaktadır.

Osmanlı Devleti'nin her türlü kurum ve yönetim mekanizmasının oluşmasında belki de en büyük pay, temeli toprağın hizmet karşılığında dağıtılıp düzenli olarak işlenmesine dayanan tımar sistemine aittir. Bu sistem hem toplumsal düzeni hem de sürekli asker varlığını temin etmiştir. Osmanlı topraklarındaki vakıfların ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için çeşitli yerlerin gelirinin tahsis edilmesi, vakfın sorunsuz çalışmaya devam edebilmesi için reayanın kayıtlı bulunduğu topraktan ayrılmamasını gerektirmektedir. Ancak kimi zaman reayanın yaşadıkları yerleri terk edip başka yerlere

⁷⁷ **d.2**, s.13, h.3; **d.3**, s.30, h.5; s.64, h.3; **d.4**, s.32, h.2; s.105, h.3; s.143, h.3; s.149, h.2; s.152, h.2; s.152, h.6; s.160, h.3; s.163, h.1; s.178, h.2; **d.5**, s.16, h.1; s.20, h.1; s.79, h.1; **d.6**, s.90, h.2; s.170, h.1; **d.7**, s.100, h.1.

⁷⁸ **d.6**, s.90, h.2.

⁷⁹ **d.1**, s.288, h.2; **d.2**, s.154, h.2; s.161, h.4; s.166, h.1; **d.3**, s.147, h.3; s.156, h.2; **d.4**, s.70, h.1; s.152, h.6; **d.5**, s.11, h.1.

⁸⁰ **d.2**, s.154, h.2.

göç etmesi sonucu vakıfların zarar görmesi üzerine göç eden reayanın eski yerlerine geri döndürülmesi gerektiğine dair verilmiş hükümlerin varlığı defterlerdeki kayıtlar sayesinde anlaşılmaktadır.⁸¹

Bazı kişilerce reaya ve ehl-i örf taifesine zulüm edildiğine⁸², vakıf yetkililerinin tasarruflarında bulunan gelire yetinmeyip üzerine düşen görevi yerine getiren reayadan haksız taleplerde bulunmalarının doğurduğu kötü sonuçları hükümler sayesinde öğrenebilmek mümkündür. Örneğin, Gazze nahiyesine tâbi Mecdel karyesi vakıf zaviyesinin defterde kayıtlı bostan ve bahçelerin idaresinden sorumlu Ahmed, Musli, Mehmed, Derviş, Hasan ve Abdullah isimli kişilerin ödemeleri gereken öşre muadil maktu‘ denilen bedeli vakıf zabıtine ödeseler de haksız yere talep edilen fazla miktar yüzünden zorluk çektiklerine ve bunun önlenmesini istediklerine ilişkin bir kayda rastlanmıştır.⁸³

3.1.2. Malî Konular

Şâm Ahkâm Defterlerinde vakıflara dair kaydedilmiş hükümlerin birçoğu malî meselelerle alakalıdır ve şöyle gruplandırılabilir:

Türkçesi kiraya vermek, kira anlamına gelen “icâre” kelimesi; vakfa ya da mirîye ait bir yeri belli koşullar sağlanmak kaydıyla bey’ ve temlik etmek demektir.⁸⁴ Vakfa ait dükkân, han gibi yerleri tasarruf eden kişilerin icârelerini düzenli ödemeyerek vakfı zarara uğratmalarına dair hükümler sıklıkla karşımıza çıkmaktadır.⁸⁵ Bir hükümde Kudüs-i Şerîf’te Şeyh Abdullah’ın ceddi olan Mehmed Paşa Vakfı’nın gelirlerinden olan değirmeni Vakf-ı Zekeriyâ’nın kiracısı Mehmed ibnü’l-Harûn’un birkaç senedir zapt ettiği ve iki yıllık icâre talep edildiğinde ise ayak dirediğinden bahsedilmektedir.⁸⁶

Söz konusu vakıflar olduğunda, malî konularda yaşanan en büyük problemin vergilerin toplanması olduğu görülmektedir. Vergileri toplamak için yetkili bir kişinin tayin edilmesi ve tahsilâtın tam olarak yapılması, vakfa ait gelirleri toplamakla yükümlü olan kişiye reayanın muhalefet ederek ödemeleri gereken miktarı ödemeyip vakfı zarara

⁸¹ d.4, s.67, h. 3-4; d.5, s.5, h.1; d.6, s.58, h.2.

⁸² d.3, s.18, h.1.

⁸³ d.3, s.28, h.4.

⁸⁴ M. Z. Pakalın, “İcare”, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.II, 3. Baskı, s.15.

⁸⁵ d.3, s.60, h.4; s.137, h.1; s.148, h.1; d.4, s.32, h.2; s.163, h.2; s.178, h.2; d.5, s.16, h.1.

⁸⁶ d.4, s.178, h.2.

uğratmalarına ilişkin hükümlere çok sık rastlanır.⁸⁷ Bu konuyla ilgili Kudüs-i Şerîf kadısına gönderilen bir hükümde; Kudüs-i Şerîf sancağı ve nâhiyesindeki yirmi dokuz nefer reâyâ ile Vakf-ı Medrese-i Mülkiye karyelerinde yaşayanların, defterde kayıtlı ödemeleri gereken öşr ve rüsûmlarını bazı kişilerin kışkırtmasına uyarak vermedikleri ve bu nedenle vakfı zarara uğrattıklarından bahsedilmektedir.⁸⁸

Defterlerde vakıf görevlilerinin tasarruflarına verilmiş olan vergi geliriyle yetinmeyip zorla yüksek miktarda öşr⁸⁹, rüsûm-ı raiyyet⁹⁰ gibi vergileri talep etmeleri sonucunda, reayanın ödemeler konusunda sıkıntı çekmesine ya da vakıf görevlilerinin kendilerine tahsis edilmiş olandan daha fazla hisseye sahip olmak için yaptıklarıyla vakıfları zarara uğrattıklarına ilişkin hükümlere de rastlanmıştır.⁹¹ Kudüs-i Şerîf kadısına yazılmış bir hüküm bu konuyla alakalıdır. Bahsi geçen hüküm; Kudüs-i Şerîf'deki Kamâme Kilisesine giden ziyaretçilerin ödemeleri gereken vergileri vakıf mütevellîlerine ödeyerek ziyaretlerini gerçekleştirmeleri, bunların dışında bir bedel ödememeleri gerektiği halde talep edilen haksız bedellerle ilgili gelen şikâyet doğrultusunda durumun Halîl Ağa tarafından soruşturulması şeklinde verilen kararı ihtiva eder.⁹²

Kudüs-i Şerîf Mollasına yazılmış olan bir diğer hükümde ise; İbrahim, Abdullah ibn-i Musa ibn-i Abdülvahhâb'ın cediti müteveffâ İbrâhim'in, Kudüs-i Şerîf'te mülkiyet üzere mutasarrıf olduğu dükkânlarının gelirini evladları arasında taksim olunmak şartıyla vakfetmesi ve evlâd-ı vâkıftan Amca-zâdeleri el-Hâc Abdürrahim, Halîl, Sâdık ve Mehmed Sâdık'ın buna karşı çıkarak müdahalede bulunmasından bahsedilir.⁹³ Bu hüküm bize vakıf gelirlerine vakıf görevlilerinin ya da 3. şahısların ortaklık etme gayretlerinden, vakıf gelirlerini tasarruf eden kişilere çeşitli

⁸⁷ **d.1**, s.37, h.3; s. 43, h. 1; s.58, h.6; s.86, h.4; s.186, h.1; s.186, h.2; s.191, h. 1; s.226, h.6; **d.2**, s.6, h.3; s.12, h.2; s.27, h.1; s.47, h.1; s.56, h.4; s.76, h.2-3; s.108, h.3; s.110, h.2; s.147, h.1; s.150, h.2; s.156, h.1; s.180, h.1; s.189, h.3; s.290, h.2. **d.3**, s.152, h.2; s.156, h.1; s.252, h.2-4; s.289, h.4; **d.4**, s.160, h.2; **d.5**, s.10, h.4.

⁸⁸ **d.4**, s.160, h.2.

⁸⁹ Öşr: Arapça onda bir anlamına gelen öşr hububattan alınan vergi manasına gelmektedir. M. Z. Pakalın, "Öşr", *Osmanlı Tarih Deyimleri...*, C.II, s.746.

⁹⁰ Rüsûm-ı Raiyyet: Çiftçinin sipahiye ödediği çeşitli vergilerin genel adıdır. Çift, mücerred, bennâk, ispenç, çiftbozan, değirmen, ağnam, duhan resimleri böyledir. Şer'i vergiler kategorisinde yer alır. Bir kısım rüsûm-ı raiyyet ise bâd-ı hevâ adıyla örfî vergiler kategorisine girer ki dönüm, cürm, arus ve bîve resimleri böyledir. E. B. Ekinci, *a.g.e.*, s.296.

⁹¹ **d.1**, s.22, h.3; s.43, h.1; s.158, h.2; s.206, h.1; **d.2**, s.9, h.1; s.13, h.3; s.30, h.4; s.289, h.3; **d.3**, s.28, h.4; s.39, h.4; s.110, h.4; s.124, h.2; s.156, h.3; **d.4**, s.92, h.1; s.191, h.4; **d.5**, h.30, h.2.

⁹² **d.2**, s.30, h.4.

⁹³ **d.7**, s.99, h.4.

gerekçelerle başkaları tarafından zarar verilmesi durumlarına da rastlandığını göstermektedir.⁹⁴

Hükümlerin bir kısmında verilen ayrıntılı bilgilerden Kudüs ve bağlı yerlerdeki bazı vakıfların gelir kaynaklarını ve gelirlerin kimlere tahsil edildiğini öğrenebilmek mümkündür.⁹⁵

Vakıf görevlilerinin vakıf arazilerini kendi istekleri doğrultusunda tasarruf etmesi ya da satması sonucu vakfın zarar görmesi⁹⁶, hizmetinin karşılığında hak ettiği ücreti talep eden kişiye vakıf görevlilerinin muhalefeti⁹⁷, vakıf görevlilerinin çeşitli ihtiyaçlar için yaptığı harcamaları vakıf gelirlerinden tahsil etmek istemesi ve kimi şahısların buna muhalefeti⁹⁸, kişilerin zimmetlerinde bulunan vakıf mallarını vermeye razı gelmeyerek vakfı zarara uğratması⁹⁹ konularına ilişkin çok sayıda hüküm örneğine rastlamak mümkündür.

Osmanlı Devleti'nde toprakların büyük kısmı gelirlerine göre tımar¹⁰⁰, zeâmet¹⁰¹ ve has adı verilen parçalara ayrılmış, bunlar hizmet karşılığı şahıslara tahsis edilmiştir. Kendilerine tımar ve zeâmet tahsis edilen kişilere “sipahi” adı verilir. Bunlar mutasarrıf bulundukları tımar veya zeâmet sınırları içerisinde vergileri ve arazi kiralalarını toplar; bunları merkeze göndermeyip karşılığında “cebelü” adı verilen asker beslerdi. Has ise daha ziyade padişah, hanedan mensupları, vezir, vali gibi yüksek rütbeli memurlara maaş olarak tahsis edilmiş arazilere verilen isimdir. Bunlar haslarına gidip oturamayacakları için yerlerine atadıkları kethüda, voyvoda, mütesellim gibi görevlilerle oranın idaresini sağlar, asker beslemekle mükellef tutulmazlardı.¹⁰² Tımar sistemi ve getirdikleri üzerine tüm sistemlerini kurmuş olan Osmanlı Devleti'nde reaya bulunduğu toprağa bağlıdır. Reayanın eski yerlerinden kalkıp başka yerlere göç etmesi

⁹⁴ **d.1**, s.7, h.1; s.191, h. 2; **d.2**, s.180, h.2; s.184, h.2; s.314, h.5; s.320, h.3; **d.3**, s.4, h.2; s.40, h.5; **d.4**, s.29, h.3; s.32, h.1; s.57, h.1; s.70, h.1; s.149, h.2; s.162, h.3; **d.7**, s.91, h.2; s.99, h.4.

⁹⁵ **d.3**, s.47, h.4; s.121, h.3; **d.4**, s.93, h.2; s.150, h.1; s.160, h.3; s.193, h.2; **d.6**, s.136, h.1.

⁹⁶ **d.1**, s.210, h.2.

⁹⁷ **d.1**, s.212, h.5.

⁹⁸ **d.2**, s.163, h.2.

⁹⁹ **d.1**, s.288, h.1.

¹⁰⁰ Tımar: Senelik geliri bin akçadan başlayarak 19.999 akçaya kadar olan dirliğe verilen isimdir. Yusuf Halaçoğlu, “XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilâtı ve Sosyal Yapı”, 3. baskı, Türk Tarih Kurumu, Ankara 2003, s.94.

¹⁰¹ Zeâmet: Senelik geliri yirmi bin akçadan yüz bin akçaya kadar olan dirliğe verilen isimdir. Zeâmetler eyalet merkezlerinde bulunan hazine ve tımar defterdarlarına, sancaklardaki alay beylerine, kale dizdarlarına, dîvan katiplerine vesaire verilirdi. Büyük suç işlemedikleri sürece zeâmetleri ellerinden alınmaz, hayatta bulundukları müddetçe tasarruf ederlerdi. Zeâmet sahiplerine “zaîm” denilirdi. Y. Halaçoğlu, *a.g.e.*, s.93.

¹⁰² E.B.Ekinci, *a.g.e.*, s.297.

mevcut sisteme büyük zarar verir. Üretim aksar, reayanın bağlı kılındığı vakfın iaşesi sağlanamaz bu nedenle vakıf zarara uğrar. Reayanın yerlerini terk etmesi üzerine oluşan zararlara, göç eden reayanın mümkünse eskiden yaşadıkları yerlere geri döndürülmesi, olmazsa gittiği yerde avarız hanesine kaydının yapılarak vergilerini ödemelerinin sağlanmasıyla ilgili hükümler de mevcuttur.¹⁰³

3.1.3. Adlî Konular

Var olan sorunların çözümünde merkeze başvurmanın gerektiği adlî durumlara dair hükümler de mevcuttur. Vakıflara dair adlî meseleler şöyle gruplandırılabilir:

Vakıf yetkilisinin vakfa ait arazi veya menzilleri kendi üzerine alıp başkasına satma tehdidiyle sorun çıkarmasına dair Şam vâlisi ve Hac emiri olan vezîre ve Kudüs-i Şerîf kâdisına yazılmış bir hüküm örneği vardır. Söz konusu hükümde, Kudüs-i Şerîf'teki Mescid-i Aksâ ve Sahrâtullâh Evkâfından bir menzile mutasarrıf olan Cevdet binti Ayşe adlı hatunun validesi Ayşe'nin ölümüyle mütevellî tayin edilen kişinin vakıf menzili üzerine alıp bir başkasına satma tehdidiyle zulmetmesi üzerine, buna bir son verilerek menzilin esas sahibine verilmesinin gerekliliğinden bahsedilmektedir.¹⁰⁴

Üzerlerine düşen görevleri yerine getiren vakıf reayalarına devlet görevlilerince zorla hayvan dağıtılması ve bedellerinin istenmesiyle ilgili sorunun çözülmesine dair yazılmış bir hüküm örneği de bulunmaktadır.¹⁰⁵

Vakıf görevlilerinin reayadan çeşitli bahanelerle zorla para veya mal talep etmesi durumlarına da rastlanmaktadır. Haksız yere görevlilerce reayadan talep edilen paraların tahsili ve bu gibi olaylara engel olunması için yapılması gerekenlerle ilgili bilgiler içeren bir hükümde; Kudüs-i Şerîf'teki Sultan Süleymân Hân ve Haseki Sultân Evkâflarının kaymakamı Hacı Ömer'in vekil tayin ettiği Hacı Ali Efendi'nin yerine atanan Mısırlı Mehmed Ağa'nın zorla ve haksız yere bir oda döşeme ve bin iki yüz kuruşa el koyması üzerine, bunların bedelinin kendisinden tahsili edilmesi istenmektedir.¹⁰⁶

¹⁰³ d.4, s.67, h.4; d.5, s.5, h.1; d.6, s.58, h.2.

¹⁰⁴ d.1, s.288, h.2.

¹⁰⁵ d.2, s.9, h.1

¹⁰⁶ d.1, s.206, h.1.

Şahıslar arasındaki alacak-verecek meselesinin halledilmesine¹⁰⁷, vakıf görevlisinin çocuksuz olarak ölümü üzerine görevi kimin üstleneceğine dair yaşanan sorunların çözümüne¹⁰⁸, vakıf görevlilerine haksız yere müdahalede bulunanların araştırılmasına¹⁰⁹, vakıf görevlisinin hizmetleri karşılığında hak ettikleri bedeli talep ettiğinde görevinden alındığının söylenmesi üzerine bunun soruşturulmasına ilişkin¹¹⁰ hükümler mevcuttur.

Gayrimüslim taifesinden bazı kişilerin vakfa ait menzillere vesaire türlü gerekçelerle tasallut ederek vakfa zarar vermeleri ve vakıf arazilere izin almaksızın çeşitli kişilerce bina inşa edilmesi, defterlerdeki hükümlere çokça konu olmuş sorunlardandır.¹¹¹ Kudüs-i Şerîf Mollasına yazılmış bir hükümde; Kudüs'teki Hazret-i Ömer Mescidi Evkâfı'nın mütevellîsi Abdülfettâh'ın, Rum kilisesine tâbi bazı Rumların vakfa ait odalara ve menzillere musallat olup vakfa zarar vermelerini şikâyet etmesi üzerine, bu zararın tanzim edilmesi gerektiğinden bahsedilmektedir.¹¹²

Gayrimüslimlerin yetkili oldukları menzillerde inşa ettikleri yapılarla diğer vakıflara ve vakfa ait yerlere zarar vermeleri, kutsal mekânlarda ve vakıf çevresinde uygunsuz davranışlarda bulunmaları nedeniyle, bu tür durumların engellenmesi gerektiğiyle ilgili hüküm örnekleri vardır.¹¹³ Kudüs-i Şerîf kadısına yazılmış bir hüküm bu konuyla alakalıdır. Söz konusu hükümde; Kudüs-i Şerîf'te Haz. Yusuf'un vâlidesinin medfûn olduğu türbenin etrafında bazı yehûdilerin şarap içip, uygunsuz hareketlerde bulundukları, bunun engellenmesi gerektiğinden bahsedilmektedir.¹¹⁴

İslam devletlerinde toplumsal huzur ve birliği tesis etmesi bakımından önemi çok büyük olan, Osmanlı Devleti bünyesinde en kıymetli örneklerini vermiş olan vakıf medeniyetinin sürekliliği söz konusu vakıflara maddi kaynak tesisi ile mümkün olmuştur. Vakıflara tahsis edilen karye ve topraklarda yaşayan gayrimüslim reaya da yükümlülüklerini yerine getirmekten sorumlu tutulmuştur. Çeşitli gerekçelerle

¹⁰⁷ d.4, s.152, h.4.

¹⁰⁸ d.4, s.163, h.2.

¹⁰⁹ d.5, s.41, h.2.

¹¹⁰ d.6, s.43, h.4.

¹¹¹ d.1, s.51, h.2; s.210, h.2; d.2, s.76, h.3; s.108, h.3; s.166, h.1; d.3, s.137, h.1; s.147, h.3; d.4, s.62, h.2; d.5, s.20, h.1.

¹¹² d.1, s.51, h.2.

¹¹³ d.1, s. 41, h.3; d.3, s.64, h.3; d.4, s.152, h.5.

¹¹⁴ d.4, s.152, h.5.

gayrimüslim reayanın kadim yerlerini terk ederek başka yerlere göç etmesi, bağlı bulundukları vakfı zarara uğratmasına ilişkin hüküm örnekleri mevcuttur.¹¹⁵

3.2. Hükümlerde Geçen Başlıca Vakıf ve Vakıf Eserler

“Vakf” kelimesi Arapça’da durdurmak, alıkoymak manasına gelmekte olup, terim olarak VIII. yüzyıl ortalarından XIX. yüzyıl sonlarına dek olan dönemde İslâm ülkelerinin içtimâî ve iktisâdî hayatında önemli rol oynamış dinî-içtimâî müesseseye verilen isimdir.¹¹⁶ İnsanla beraber mevcut olan karşılıklı dayanışma ve başkalarına iyilik yapma duygusunu, hukuki statüye kavuşturup sürekliliğini sağlayan vakıf olgusu milletlerin sahip olduğu manevi güç ve değerlerin tanımlanmasını sağlar. Vakıfların bu özelliğini ifade edebilmek için eski hukukçular “*menafî’ı ‘İbâdullah’a ait olmak üzere*” ifadesini kullanmışlardır.¹¹⁷

Vakıflar başlangıçta ferdî ve içtimâî ihtiyaçların karşılanması için kurulduysa da zamanla bu değişmiştir. Osmanlılarda vakıf kurucularının büyük kısmını başta padişahlar olmak üzere hanedan mensupları ve yönetici kesimi oluşturmaktadır. Toplumun en varlıklı grubu olan bu insanlar servetlerinin büyük kısmını vakfederek söz konusu hizmetlerin sürekliliğini sağlamışlardır. Böylelikle ellerindeki imkânları ihtiyacı olanlarla paylaşmanın manevi hazzını tatmış ve insanların gözünde saygınlık kazanmışlardır. Cami, medrese, bîmârthane (hastane), han, hamam, köprü, imârethane, su yolu gibi kamusal nitelikli eserlerin neredeyse tamamına yakını padişahlar, hanedan mensupları ve yöneticiler tarafından yaptırılmıştır. Bunların sorunsuz işlemesi için de bedesten, kervansaray, bahçe, dükkan gibi mülklerden elde edilen gelirler vakfedilmiştir. Bu yüzdendir ki Allah rızası için kurulan vakıflar yüzyıllarca hayatta kalmış, insanlara hizmet etmiştir.¹¹⁸

Ayrıca Osmanlı Devleti’nde vakıf kurma, fethedilen toprakların kolonizasyonu ve yerleşimi sağlamanın kilit aracıydı. İçerisinde çok sayıda vakfı (medrese, tıbbi hizmetler, yemek dağıtımı vesaire) barındıran “külliye” kavramı Osmanlı’da oldukça

¹¹⁵ d.2, s.56, h.2; s.56, h.2; d.3, s.121, h.3.

¹¹⁶ Bahaeddin Yediyıldız, “Vakıf”, İA, C. XIII, İstanbul 1986, s. 153.

¹¹⁷ Nazif Öztürk, “Osmanlı Döneminde Vakıflar”, *Türkler*, C. X, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2002, s. 434.

¹¹⁸ “Bir Medeniyetin İzdüşümü – Vakıflar”, s. 248.

yaygındı. Külliyyelerin çevresi insanlar için çekim alanı olmuş, ticari imkânların artışı kent ve mahallelerin daha da gelişmesini sağlamıştır.¹¹⁹

Şâm Ahkâm Defterlerinde bahsi geçen Kudüs ve çevresindeki bazı vakıf eserler ise şunlardır:

3.2.1. Haseki Sultan İmâreti ve Tekkesi

Konum olarak Harem-i Şerîf'in batı yönündeki kapılarından Bâb el-Nazir'e ulaşan Akabat el-Tekiyye'nin güney yakasında yer almaktadır. Memlûk Dönemine ait 1388 tarihinde inşa edilmiş Sitti Tunşuk Sarayı'nın 1552'de Kanunî Sultan Süleyman'ın eşi Hürrem Sultân (ölümü: 1558) tarafından imâret-tekkeye dönüştürülmesiyle oluşturulmuştur. Hac yolu üzerinde bulunan bu tesis Hürrem Sultân'ın Mekke ve Medine'de yaptırmış olduğu, Koca Sinan'ın tezkirelerinde adı geçen imâretler zincirinin bir halkasıdır.¹²⁰

Hürrem Sultân'ın gelirini imârethaneye aktardığı kalemlerden bazıları: Trablusşam beylerbeyliğinin Kûrâ nahiyesindeki Amyun köyünün gelirleri, Şeyh Tutmac Hanı ve yanındaki dükkânlar, bir arsa, Sa'diyye ve Avâmid sabun fabrikaları, Raşhin köyünde dört Taytariyye su değirmeni, Bistanin köyünde dört Ra'iyye su değirmeni, üç Sehyun yel değirmeni, Gazze sancağındaki Ludd köyü ve Keykuba mezrasından alınan vergilerdir.¹²¹

Haseki Sultan İmâreti'nin tüm faaliyetleri İstanbul'dan denetlenirdi. Topkapı Sarayı'ndaki Bâbüssaade Ağası denetçi (nâzır) olarak vakıftan resmen sorumlu olan, düzenli olarak kayıtların teftiş edilmesi için saraya ileten kişiydi. İmârethanenin Zilhicce 964 / Ekim 1557'de resmen kurulması esnasında Bâbüssaade Ağası olan Cafer Ağa, Hürrem Sultan'ın imâretle ilgili meselelerdeki mutlak vekili idi. Kudüs'teki külliyenin başında idareden sorumlu müteveli bulunuyordu. Mütevellinin yanında yardımcısı bir kâtip ve tahsildar (cabi) görev yapıyordu. Camiye hem imam hem de müezzin olarak Sünni ve Hanefi olan bir kişi atanırdı. İmâretin başındaki şeyh yemek

¹¹⁹ Amy Singer, "Osmanlı'da Hayırseverlik – Kudüs'te Bir Haseki Sultan İmâreti", Tarih Vakfı Yurt Yayınları, Çev. Dilek Şendil, İstanbul Ocak 2004, s. 35.

¹²⁰ B. Tanman, *a.g.m.*, s. 529.

¹²¹ Bu konuda daha ayrıntılı bilgi için bk. Amy Singer, *a.g.e.*, s. 56-63.

hazırlıklarının koordinesinden, *vekil-i harc* giderlerden ve gerekli malzemelerin temininden, *anbâri* ambardan, *kilârî* kilerin durumundan sorumluydu.¹²²

Osmanlı Devleti döneminde padişah ve hanedan üyeleri, devlet görevlileri veya hayırsever insanlar tarafından kurulan vakıflara dair en önemli kaynakların başında vakıfnâmeler gelmektedir. Haseki Sultan İmâreti'nin işleyişine ve yapısına dair en önemli kaynaklardan biri de Kudüs'teki Halidi Kütüphanesi'nde bulunan vakıfnâmedir. Bu vakıfnâmede; “*Ve dahi şöyle şart eylediler ki; zikr olan et'immeden hücerât-ı merkûmede mucâvir olan sülehânın her birine her nöbetde bir kepçe aş ve bir fodula ve Cum'a gecesinde bir küt'a yahni verile; ve mescid-i şerîfin imamına ve evkâf kâtibine ve [bütün imâret görevlilerine] her nöbetde bir kepçe aş ve iki fodula ve Cum'a gecesinde bir küt'a yahni verile; ve dahi şöyle şart eylediler ki zikr olan me'kelde fukarâ ve masâkîn ve zu'afâ ve muhtâcinden her nöbette dört yüz nefer kimesneye her birine bir fodula ve her ikisine bir tas içinde bir kepçe aş ve Cum'a gecesinde bir küt'a yahni bile verile; ve dahi şöyle şart eylediler ki zikr olan huddâmdan Hayri bir ferde şefaât ve iltimas vasıtası ile ta'am ta'yîn olunub bakraçla hârica alub gitmeyeler şöyle ki bir tarîkle ta'am ta'yîn etdirüb hârica alub giderse harâm ola*” ifadeleri yer almaktadır.¹²³ Vakıfnâmede yer alan bu ifadelerden vakıf görevlileri ve fakir insanların aralarında bulunduğu çok sayıda insana her gün un, tuz ve sudan yapılan fırından çıktığında ağırlığının 90 dirhem (yaklaşık 270 gram) olması gereken *fodula* isimli bir tür ekmeğin temin edildiği¹²⁴, Perşembe'yi Cuma'ya bağlayan gece ise birer porsiyon yahni dağıtıldığı anlaşılmaktadır.

450 yıl boyunca yapılan onarım ve eklemeler Haseki Sultan İmâreti'nin günümüze dek ayakta kalmasını ve hizmet vermesini sağlamıştır. Günümüzde yetimler yurdu, meslek okulu, aşevi olarak hizmet vermeye devam eden imarethaneye ait kazanlar ve yemek dağıtım listesi Harem-i Şerîf'teki İslâm Müzesi'nde sergilenmektedir.¹²⁵

Şâm Ahkâm Defterlerinde en çok bahsi geçen İslâmî vakıf eserlerin başında gelen Haseki Sultan İmâreti ve Evkâfı ile alakalı vakıf görevlileri arasındaki anlaşmazlıklar ve dışarıdan yapılan haksız müdahaleler, vakıf reayasının uğradığı

¹²² İmaret görevlilerine dair daha ayrıntılı bilgi için bk. Amy Singer, *a.g.e.*, s. 64-68.

¹²³ Amy Singer, *a.g.e.*, s. 1.

¹²⁴ 1 dirhem = yaklaşık olarak 3 gram. Yani bir ekmeğin ağırlığı ortalama 270 gramdır. Fodula ve dirhem ile ilgili daha ayrıntılı bilgi için bk. Amy Singer, *a.g.e.*, s. 69.

¹²⁵ B. Tanman, *a.g.m.*, s.529.

zulüm, vakfı ayakta tutan gelir kalemleriyle ilgili sorunlar, vakıf reayalarının ayak direyip ödemesi gereken vergileri ödememeleri veya göç etmeleri durumunda ortaya çıkan zararlara ilişkin hükümler yer almaktadır. Receb 1161 (Haziran-Temmuz 1748) tarihli bir hüküm vakıf gelirlerinin tahsili konusunda yaşanan sorunla ilgilidir.¹²⁶

Rebî'ü'l-âhır 1200 (Ocak-Mart 1786) tarihinde yazılmış bir diğer hüküm, Kudüs-i Şerîf'teki Sultân Süleymân Hân, Haseki Sultân ve Sultân Selîm Hân-ı sâni'nin câmi'-i şerîf, imâret-i âmire ve hankâh-ı ma'mûreleri evkâfı karyelerinden bazılarında sakin reâyâdan bazı kişilerin göç ederek başka yerlere yerleşmesi sonucunda ortaya çıkan zararların bertaraf edilmesi için reayanın tekrar yurtlarına geri döndürülmesi gerektiği belirtilmiştir.¹²⁷

Zi'l-hicce 1167 (Eylül-Ekim 1754) tarihli bir hükümde, bazı kişilerin Kudüs-i Şerîf'deki Sultân Süleymân Hân ve Haseki Sultân Evkâfı karyelerinden Remle, Lut ve bunlara bağlı karye reâyâlarına zorla hayvan dağıtıp bedellerini talep ettiği böylelikle reayayı zor duruma düşürmelerinden bahsedilmektedir.¹²⁸

Safer 1168 (Kasım-Aralık 1754) tarihli bir diğer hüküm ise yeniçerilik iddiasıyla ortaya çıkan Kâsım Diyâr isimli kişinin halkı kışkırtarak vergilerini ödememeye teşviki sonucu Haseki Sultân ve Sultân Mehmed Hân Evkâfı'nın zarar görmesiyle ilgilidir.¹²⁹

3.2.2. Kudüs Mevlevîhânesi

Kudüs Mevlevîhânesi şehir surlarının içinde nüfusun yoğun olduğu Kudüs'ün en yüksek bölgesinde inşa edilmiştir. Mevlevîhâne şehrin kuzeyinde Şam Kapısı ile Herod Kapısı arasında bulunan *el-Mevlevîyye* sokağını kesen *İbn-i Cerrah* sokağındadır. Haçlılar döneminde burada St. Agnes Kilisesi inşa edilmişse de Kudüs'ün Müslümanlar tarafından fethi sonrası kilise camiye çevrilmiş, Osmanlı'nın fethi sonrası ise Mevlevîhâne olarak kullanılmıştır.

Kudüs Mevlevîhânesi'nin tam kuruluş tarihi bilinmese de 995/1586 yılında Semâhane'nin *Kudüs Mirlivâsı Hudavend Beğ Abu Sayfayin* tarafından yaptırılıp önemli

¹²⁶ d.1, s. 186, h.1.

¹²⁷ d.4, s.67, h.3.

¹²⁸ d.2, s.9, h.1.

¹²⁹ d.2, s.12, h.2.

miktarda para vakfedildiği bilgisi Mevlevîhâne'nin Osmanlıların fethinden hemen sonra 1516-1539 tarihlerinde kurulmuş, 995/1586 yılında ise Osmanlı valilerinin korumasında gelişerek faaliyetlerini sürdürmüş olduğunu gösterir.¹³⁰

Kudüs Mevlevîhânesi'nin günümüze kadar ulaşmış iki adet vakfiyesi mevcuttur. Vakfiyelerden biri para vakfiyesidir ki *Abu Sayfayin* adıyla meşhur kişi tarafından 995 yılının Receb ayı başlarında vakfedilen 500 sultaniye eşit 400 kuruşu, mütevellinin vakfedilmiş paradan yıllık sağlaması gereken kârı, Mevlevîhâne'de görevli kişilerin alacağı maaşlara ilişkin bilgileri ihtiva eder. Diğer vakfiye ise Şam Kapısı yakınındaki bir meyve bahçesinden sağlanacak gelirin zâviyede oturanların ihtiyaçlarının karşılanması için vakfedilmesiyle ilgilidir.¹³¹

Şevval 1157 (Kasım-Aralık 1744) tarihinde Kâdiriye Zâviyesi mutasarrıfı Şeyh Muhammed es-Sâlih ibn eş-Şeyh Halîl el-Kadrî tarafından yazılmış bir hüküm Mevlevîhâne'nin o dönemde maddi sorunlar yaşadığını göstermektedir.¹³²

3.2.3. Kâdiriye Zâviyesi

Kâdiriye Zâviyesi, Kudüs sancakbeyi Mehmed Paşa tarafından tahsis edilmiştir ki bu yaptırdığı son hayrâtdır. Mehmed Paşa'nın ne zaman doğup öldüğüne dair kayıt bulunmamakta olup onun Kudüs'te adının geçtiği ilk kayıt kızının evlenme akdidir. Mehmed Paşa'nın yaptığı faaliyetlere dair kayıtlara Kudüs Şeriye Sicillerinde ve mevcut kitâbelerde rastlanmaktadır. Kâdiriye Zâviyesi'nin inşa tarihi kuruluş kitabesinde 1043 olarak belirtilmiştir. Kitâbede “*Esirgeyen ve bağışlayan Allah'ın adıyla. Bu zâviye efendimiz ve seyyid Evliyâların Sultânı Şeyh Albülkadir Geylânî'nindir. Allah onun sırrını kutsasın. Sene 1043/1663*” ifadesi yer almaktadır. Zâviyenin vakfiyesinde Mehmed Paşa tarafından şahitler huzurunda Ghavanima (Gavanıma) Mahallesinde Kâdiri dervişlerine ait olmak üzere zâviyenin vakıf haline

¹³⁰ Mehmet Tütüncü, “Kudüs Tekke ve Zaviyeleri ve Sancakbeyi Mehmed Paşa”, *Uluslar arası Türk Sanat Tarihi ve Arkeolojisi Sempozyumu – Prof.Dr. Rüçhan Arık- Prof.Dr. Mehmet Oluş Arık Armağanı* (Konya, 25-27 Nisan 2006), s. 4-5.

¹³¹ Mehmet Tütüncü, “Kudüs Mevlevîhânesi Tarihi ve Mimarisi”, *T.C. Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi – Uluslar arası Düşünce ve Sanatta Mevlânâ Sempozyum Bildirileri* (Çanakkale, 25-28 Mayıs 2006), Kültür ve Turizm Bakanlığı, s. 701.

¹³² d.1, s.77, h.1.

getirildiği, masraflarının karşılanması için bazı taşınmaz malların ve nakit paranın bizzat Mehmed Paşa tarafından temin edildiği yazılmıştır.¹³³

Kādiriye Zâviyesi ile ilgili defterlerde yer almış hükümler zâviye yetkililerine yapılan müdahaleleri, malî sorunları ihtiva etmektedir. Örneğin; Zâviyenin şeyhlik ve zâviyedarlık görevlerini yürüten Şeyh Muhammed es-Sâlih ibn-i eş-Şeyh Halîl el-Kadrî'nin Şevval 1157 (Kasım-Aralık 1744) tarihinde yazdığı bir hükümde zaten yetersiz kalan gelirlerin alıkonulması nedeniyle yaşanan sorunlardan bahsedilmiştir.¹³⁴ Şevval 1159 (Ekim-Kasım 1746) tarihinde Kādiriye Medresesi Evkâfının mütevellî, müderris ve zâviyedârı olan Ahmed Velîyüddin el-Mar'aşî tarafından yazılmış hükümde Seyyid Fethî'nin de aralarında bulunduğu bazı kişilerin görevini yapmasına engel olduklarından bahsedilmektedir.¹³⁵

3.2.4. Özbekiyye Zâviyesi

Harem-i Şerîf'in kuzeybatısında yer alan Nakşibendiyye tarikatına bağlı Özbekiyye Zâviyesi'nin (Hankah-ı Özbek, Özbek Tekkesi) XIII. yüzyıl başlarında kurulduğu bilinmektedir. Zâviyenin Tevhidhane girişi üzerindeki 1236 (1820) tarihli onarım kitabesi Kudüs'teki Osmanlı yapılarında rastlanan nadir Osmanlıca kitabelerdendir ve “*Yapıldı Hankâh-ı Özbek açıldı ehl-i irfâne*” mısrasıyla son bulur.¹³⁶

3.2.5. Nakşibendî Zâviyesi

Nakşibendî Zâviyesinin Kudüs Sancakbeyi Mehmed Paşa'nın damadı Kapıcıbaşı Sufî Osman Ağa bin Abdül Muin tarafından Şevval 1024 (Ekim-Kasım 1615) tarihinde büyük miktarda taşınmaz mal ve para vakfedilerek kurulduğu Kudüs Sicillerinde kayıtlıdır. Zâviyenin masrafları için İstanbul'da bulunan büyük bir ev ve 1000 Sultanî altın paranın vakfedildiği, vakıf gelirlerinden sadece zâviyede görev yapan tasavvuf ehlinin değil çocuklarının da faydalanmasının sağlandığı bilinmektedir. Zâviye

¹³³ M. Tütüncü, *a.g.m.*, s. 3-6, 19.

¹³⁴ **d.1**, s.77, h.1.

¹³⁵ **d.1**, s.155, h.1.

¹³⁶ B. Tanman, *a.g.m.*, s.524.

sadece Araplar için değil Türkistan'dan gelmiş misafir ve hacılar için konaklama yeri ve ibadethane olarak düşünülmüştü.¹³⁷

Nakşibendî Zaviyesi'nin idaresinde yaşanan anlaşmazlıklara¹³⁸ ve vakıf görevlilerine yapılan müdahalelerden bahseden hükümlere defterlerde rastlanmaktadır.¹³⁹ Nakşibendî Zâviyesi, Abdülaziz Buhârî'nin önderliğinde günümüzde halen faaliyetlerini sürdürmektedir.

3.2.6. Zâviye-i Hindiyân

Kentin kuzey kesiminde, Herodes Kapısı'nın yakınında Zâviyet el-Hunûd Sokağı'nda yer alan Zâviye-i Hindiyân (Hindîler Tekkesi) günümüzde kız okulu olarak kullanılmaktadır. Kuruluş tarihi bilinmeyen zâviyenin mevcut durumu XX. yüzyıl başlarında kapsamlı bir onarım geçirdiğini gösterir.¹⁴⁰ Şâm Ahkâm Defterlerinde söz konusu zâviyeye dair meselelere yer verilmiş hükümler vardır. Örneğin; Safer 1156 (Mart-Nisan 1743) yılında Hindî Şeyhlerinden Şeyh Maksum'un Kudüs-i Şerîf'teki Zâviye-i Hindiyân'a şeyh olarak atanması, görevini devralmaya giderken tüm ihtiyaçlarının yol üzerindeki görevlilerce temini emredilmiştir.¹⁴¹

¹³⁷ M. Tütüncü, *a.g.m.*, s.4.

¹³⁸ d.5, s.7, h.2.

¹³⁹ d.5, s.9, h.1.

¹⁴⁰ B. Tanman, *a.g.m.*, s.525.

¹⁴¹ d.1, s.29, h.3.

4. DEĞERLENDİRME

Osmanlı Devleti var olan mevcut vakıf ve vakıf eserleri korumakla kalmamış, onlara yenilerini eklemiştir. Padişah, hanım sultanlar ve devletin ileri gelenleri tarafından yalnızca külliye, imârethane, çeşme gibi vakıf eserler yaptırılmakla kalmamış, onların uzun yıllar boyunca ayakta kalması ve hizmet verebilmesi için çeşitli köylerin, arazilerin geliri buralara bağlanmıştır.

Haseki Sultan İmâret ve Tekkesi, inşa edildiği dönemde ve sonrasında Harem-i Şerîf'te yaşayan muhtaç kişilere ya da ziyarete gelenlere hizmet vermiştir. Özbekiyye Zâviyesi, Kudüs Mevlevîhanesi, Hindiyân Tekkesi gibi tarikat yapıları 1742-1830 yılları arasını kapsayan dönemde Kudüs ve çevresinin düşünce yaşamında etkili olmuştur. Söz konusu yapılar geçirdikleri değişimlere rağmen hâlâ varlıklarını belli oranda sürdürmektedir.

Defterlerde yer alan hükümlerin yazıldığı tarihler ilerledikçe Kudüs ve çevresindeki vakıflarla ilgili yaşanan sorunların, vakıf yetkililerinin veyahut reayanın yarattığı sorunların çeşitlenip arttığı görülmektedir. Osmanlı Devleti'nin sadece toprak kaybetmesi değil idari teşkilatlanmasında görülmeye başlayan bozulmalar, ekonomik olarak girilen dar boğaz her alanda olduğu gibi vakıfların işleyişinde ve vakıf medeniyetinin korunmasında da sorunlar yaratmaya başlamıştır. Vakıf reayalarının, vakfın iâşesini temin için ödemesi gereken vergileri ödememesi veyahut bu gelirlerin vakıf yetkilileri ya da yabancı kişilerce gaspı sıklıkla hükümlerde yer bulmuştur.

Vakıflara ait arazilerde kimi insanların izin almaksızın inşa faaliyetinde bulunması veyahut arazilerde bulunan yapıların çevreye zarar vermesi, tamire yanaşılmaması üzerine yaşanan sorunlara hükümlerde sıkça rastlanılmıştır. Gayrimüslim reayanın yükümlülüklerini yerine getirmemesi, kayıtlı bulundukları yerleri terk ederek başka yerlere gitmek suretiyle vakıflara zarar vermesi durumunun da Kudüs ve civarında yaşandığı hükümlerden anlaşılmaktadır.

Kudüs ve çevresindeki İslâmi vakıf ve vakıf eserleri tanıtılabilmeyi, vakıf eserlerle ilgili problemlere bir nebze dahi olsa ışık tutabilmeyi amaçladığımız bu tezin, ileride bu alanda çalışacak araştırmacılara faydalı olmasını diliyorum.

KAYNAKÇA

Arşiv Kaynakları

Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA)

Bâb-ı Âsafî Dîvân-ı Hümâyûn Sicilleri Şam Ahkâm Defterleri (A.DVNS.AHK.ŞM.d.)

nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7.

Araştırma ve İncelemeler

AKGÜNDÜZ, Ahmed, “Osmanlı Hukukunda Vakıflar, Hükümleri ve Çeşitleri”, *Türkler*, C. X, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2002, s. 447-460.

AKTAN, Ali, *Osmanlı Paleografyası ve Siyasî Yazışmalar*, Enderun Kitabevi, İstanbul 1995.

Axis 2000 – Büyük Ansiklopedi, “Kudüs”, Doğan Kitap, İstanbul 1999 s. 404-405.

AY, Rahim, “Kudüs Şehri Siyasi Tarihi (Başlangıcından M.S. 135’e kadar) ve Üç Kutsal Dindeki Önemi”, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Van 1997.

AYDIN, Bilgin, “Osmanlı Bürokrasisinde Dîvân-ı Hümâyûn Defter Formlarının Ortaya Çıkışı ve Gelişimi” (XV-XVI. yüzyıl), Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Bilgi ve Belge Yönetimi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul 2003.

AYDIN, Mehmet, *Ansiklopedik Dinler Sözlüğü*, Din Bilimleri Yayınları, Konya Temmuz 2005, s. 413-423.

AYDINER, Mesut, “Râgıb Paşa”, *DİA*, C. XXXIV, İstanbul 2007, s. 403-406.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü – Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, İstanbul 2000.

Bir Medeniyetin İzdüşümü – Vakıflar, Vakıflar Genel Müdürlüğü Yayınları, İstanbul 2012, s.248.

BUHL, F., “Kudüs”, *İA*, C. VI, Kültür ve Turizm Bakanlığı – Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1977, s. 952-964.

BUZPINAR, Şit Tufan, “Şam – Osmanlı Dönemi”, *DİA*, C. XXXVIII, İstanbul 2010, s. 315-320.

- DEMİRKENT, Işın, “Kudüs – Haçlılar Dönemi”, *DİA*, C. XXVI, Ankara 2002, s. 329-332.
- EKİNCİ, Ekrem Buğra, “*Osmanlı Hukuku – Adalet ve Mülk*”, Arı Sanat Yayınevi, İstanbul 2008.
- EMECEN, Feridun M., “Osmanlı Divanının Ana Defter Serileri, Ahkâm-ı Mirî, Ahkâm-ı Kuyûd-ı Mühimme ve Ahkâm-ı Şikâyet”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, C. 3, Sayı: 5, İstanbul 2005, s. 107-139.
- ERCAN, Yavuz, “*Kudüs Ermeni Patrikhanesi*”, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1988.
- Fotoğraflarla Osmanlı Döneminde Kudüs*, Hazırlayan: Kerim Balcı, Takdim: Ekmeleddin İhsanoğlu, Önsöz: Halit Eren, İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırmaları Merkezi (IRCICA), İstanbul 2009.
- İPŞİRLİ, Mehmet, “Osmanlıda Vakıfların Tarihî Gelişmesi”, *Sivil Toplum Düşünce ve Araştırma Dergisi*, Sayı: 15, İstanbul Temmuz – Eylül 2006, s. 61-72.
- HALAÇOĞLU, Yusuf, “*XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilâtı ve Sosyal Yapı*”, 3. baskı, Türk Tarih Kurumu, Ankara 2003.
- HARMAN, Ömer Faruk, “Kudüs”, *DİA*, XXVI, Ankara 2002, s. 323-327.
- KILIÇ, Mustafa, “Osmanlı Tarih Araştırmalarında Mühimme Defterlerinin Yeri ve 107 Numaralı Mühimme Defteri”, *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C. 7, Sayı: 2, Sivas Aralık 2003, s.249-260.
- KÜTÜKOĞLU, Mübahat S., “Mühimme Defteri”, *DİA*, XXXI, İstanbul 2006, s. 520-523.
- _____, “*Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)*”, Kubbealtı Akademisi Kültür ve San’at Vakfı, İstanbul 1994.
- ÖRS, Vedat, “Kudüs”, *Türk Ansiklopedisi*, XXII, Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara 1975, s. 329-330.
- ÖZTÜRK, Nazif, “Osmanlı Döneminde Vakıflar”, *Türkler*, C. X, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2002, s. 433-446.
- ÖZTÜRK, Said, “Kayseri ve Çevresinin Sosyo-Ekonomik Tarihi İçin Önemli Bir Kaynak: Karaman Ahkâm Defterleri”, *III. Kayseri ve Yöresi Tarih Sempozyumu Bildirileri (6-7 Nisan 2000)*, Erciyes Üniversitesi Kayseri ve Yöresi Tarih Araştırmaları Merkezi, Kayseri 2000, s. 401-414.
- PAKALIN, Mehmet Zeki, “Ahkâm Defteri”, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.I, 3. Baskı, Milli Eğitim Bakanlığı Basımevi, İstanbul 1983, s.30.

- _____, Mehmet Zeki, “İcare”, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.II, 3. Baskı, Milli Eğitim Bakanlığı Basımevi, İstanbul 1983, s.15
- _____, Mehmet Zeki, “Öşr”, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C.II, 3. Baskı, Milli Eğitim Bakanlığı Basımevi, İstanbul 1983, s.746.
- PAMUK, Bilgehan, “Kudüs Şerif’de Osmanlı Adaleti”, *Tarih ve Düşünce*, Sayı: 25, İstanbul 2002, s. 1-8.
- _____, Bilgehan, “Osmanlılar Zamanında Rum-Ermeni Kiliseleri Arasındaki İlişkiler (Kudüs Örneği)”, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 16, Erzurum 2001, s. 233-257.
- SAHİLLİOĞLU, Halil, “Ahkâm Defteri”, *DİA*, I, İstanbul 1988, s. 551.
- SEVİM, Ali – MERÇİL, Erdoğan, “Selçuklu Devletleri Tarihi – Siyaset, Teşkilât ve Kültür”, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1995.
- SİNGER, Amy, “Osmanlı’da Hayırseverlik – Kudüs’te Bir Haseki Sultan İmareti”, Çev. Dilek Şendil, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul Ocak 2004.
- SOYER, Emel, “XVII. Yüzyıl Osmanlı Divan Bürokrasisi’ndeki Değişimlerin Bir Örneği Olarak Mühimme Defterleri”, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2007.
- ŞİMŞİR, Nahide, “Ahkâm Defterlerinin Tarihi Kıymeti ve 107 No’lu Anadolu Ahkâm Defteri’ndeki İzmir ile İlgili Hükümler”, *Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih İncelemeleri Dergisi*, C. 9, İzmir 1994, s. 357-390.
- TANMAN, Baha, “Osmanlı Döneminde Kudüs: Kent Dokusu, Mimarlık ve Çini Sanatına İlişkin Bir Araştırmanın İlk Sonuçları”, *Ortadoğu’da Osmanlı Dönemi Kültür İzleri Uluslararası Bilgi Şöleni Bildirileri (25-27 Ekim 2000, Hatay)*, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara 2001, s. 511-543.
- TEMELKURAN, Tefik, “Dîvân-ı Hümâyûn, Mühimme Kalemi”, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi - Tarih Enstitüsü Dergisi*, Sayı: VI, İstanbul Ekim 1975, s.129-169.
- TOMAR, Cengiz, “Kudüs - Memlûkler Dönemi”, *DİA*, C. XXVI, Ankara 2002, s. 332-334.
- _____, Cengiz, “Şam”, *DİA*, C. XXXVIII, İstanbul 2010, s. 311-315
- TÜTÜNCÜ, Mehmet, “Kudüs Mevlevîhânesi Tarihi ve Mimarisi”, *T.C. Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi – Uluslar arası Düşünce ve Sanatta*

- Mevlânâ Sempozyum Bildirileri (Çanakkale, 25-28 Mayıs 2006)*, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çanakkale 2006, s. 699-723.
- _____, Mehmet, “Kudüs Tekke ve Zaviyeleri ve Sancakbeyi Mehmed Paşa”, *Uluslar arası Türk Sanat Tarihi ve Arkeolojisi Sempozyumu – Prof. Dr. Rüçhan Arık-Prof. Dr. Mehmet Olu  Arık Armağanı (Konya, 25-27 Nisan 2006)*, Konya 2007, s. 1-20.
- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmanlı Devletinin Merkez ve Bahriye Te kil tı*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara 1948.
-    Kitaplı Kentler – 19. Yüzyıl Fotoğraflarında Kudüs ve Kutsal Topraklar, Suna ve İnan Kıraç Vakfı, İstanbul Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul Eylül 2008.
- YA AR,   kran, “Kudüs’ n Osmanlı Yönetimine Girişi Ve Yavuz Sultan Selim’in Kudüs Ermenilerine Tanıdığı İmtiyazlar”, *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 1, Sayı: 2, Manisa 2003, s.105-115.
- YED YILDIZ, Bahaeddin, “Vakıf”, * A*, C. XIII, Kültür ve Turizm Bakanlığı – Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1986, s. 153-172.

HÜKÜM ÖZETLERİ

Şam Ahkâm Defteri, nr. 1

d.1, s.7, h.1

Kudüs-i Şerîf'teki Haseki Sultân Evkâfı'nın Trablusşâm'da Yehûd mahallesinde debbağ yakınında Hadice ve Âişe nâm hatunun yıllık bedelini ödeyerek tasarruflarında bulundurduğu Hânü'l-üsâri denilen hanın gelirine beş on senedir Trablusşâm valilerinin musallat olması hakkında.

d.1, s.22, h.3

Kudüs-i Şerîf'teki Halîlürrahman Vakfı cizyedârlarından haksız yere alınan paralara dair.

d.1, s.28, h.5

Kudüs-i Şerîf'teki Sultan Süleyman Han ve Haseki Sultan Evkaflarının mütevellîsi olan Süleyman'ın görevine son verilmesinin ardından hiç kimseye bir zorluk çıkarmadan, gecikmeden Asitâne-i Sa'âdet'e dönmesine dair.

d.1, s.29, h.3

Meşâyih-i Hindiyîye'den Şeyh Maksum'un Kudüs'teki Zâviye-i Hindiyân'a şeyh olarak atanması ve görev yerine sağ sâlim ulaşması için yanına rehber olarak birinin verilmesine dair.

d.1, s.37, h.3

Kudüs-i Şerîf'e tâbi Harab(a)? kazâsı yakınındaki ... nâm karyedeki mescid-i şerîfin mütevellîleri olan Yusuf ve Hasan'ın ... karyesi sınırları içindeki yerlerden öşr ve rüsûm toplamalarına [] nâm sipahinin engel olması hakkında.

d.1, s.41, h.3

Kudüs-i Şerîf'in Müslüman ahâlisinin Tûr Dağı'nda ibâdet ettikleri Mas'ad Mescidine zimmîlerin zarar vermekten eylemekten vazgeçmemesi üzerine bu sorunun çözülmesine dair.

d.1, s. 43, h.1

İsmi bilinen birkaç Yahudi'nin Kudüs-i Şerîf'teki Sahratü'l-Müşerreffe ve Hâtuniye Vakfı musakkafatından olan menzillerin bedellerini ödeyerek tasarruflarında

bulundursalar dahi haksız bedel talebiyle zulme uğramaları, bunun engellenmesi gerektiğine dair.

d.1, s.44, h.2

Ramazan bin Yunus bin Mehmed isimli kişi ... vakfının berât ile mütevellî ve nâzırı olup, üzerine düşen görevleri eksiksiz yaptığı halde bazı kişilerin haksız yere çıkardıkları zorluk ve müdâhalelerin engellenmesine dair.

d.1, s.49, h.2

Kudüs-i Şerîf'teki Hazret-i Ömerü'l-Hattâb'ın Mescid-i Şerîf ve vakfının mütevellîsi olan Abdülfettâh'ın arzıyla vakfın eski mütevellîsinin vakfa ait bazı arsaları kanuna aykırı olarak başka kişilere satıp vakfı zarara uğrattığının anlaşılmasına dair.

d.1, s.51, h.2

Kudüs-i Şerîf'te vâki' Hazret-i Ömer bin el-Hattâb'ın Mescîd-i Şerîf Evkâfı'nın mütevellîsi Abdülfettâh Rum kenîsesine tâbi bazı Rumların vakfa ait odalara ve menzillere musallat olarak vakfa verdikleri zararın tazminine dair.

d.1, s.58, h.6

Bâbü's-Sa'âde Ağası İbrahim Ağa nezaretinde olan Haseki Sultân Evkâfı karyelerinden Beyt-i Lahim ve Beyt-i Câlâ nâm karye ahâlilerinden bin yüz elli beş ve elli altı senelerinde tahsil edilecek öşür gibi vergileri toplamak için bir mübaşir tayini ve eksiksiz bunların teslimine dair.

d.1, s.77, h.1

Şeyh Muhammed es-Sâlih ibn eş-Şeyh Halîl el-Kadrî Kudüs'teki Kâdiriye Zâviyesi'nin mutasarrıfı olup, Özbekiyye Zâviyesi ve Mevlevîhâne'nin geliri olmadığından ziyâretçi ve misâfirlerin bir müddet ikamet ve yemek ihtiyaçlarının karşılanması için gerekli günlük yirmi beş akçenin başka kişilerce gereği yokken alıkonulmasına dair.

d.1, s.86, h.4

Kudüs-i Şerîf sancağı ve nâhiyelerinde seçilen sübaşılardan topladıkları öşür ve vergileri Kara Kemal adındaki eşkıyaya uyarak teslim etmeyip, vakıfları zarara uğratmaları.

d.1, s.87, h.2

Seyyid Mustafa'nın kölesi Hacı Yusuf isimli kişinin bir miktar akçe ile Yafa'da bir bahçe satın alması, bunu izinsiz vakf etmesi, şer'en sahih olmayan bu vakfa Hacı Yusuf'un ölümü sonrası yapılan haksız müdahalelerin engellenmesine dair.

d.1, s.150, h.3

Kudüs-i Şerîf'in Nablus kazâsına tabi Hazret-i Yahya ve Hazret-i Zekeriyâ'nın vakıflarının tevliyetine mutasarrıf olan Seyyidü'l-latîf'in çocuksuz ölmesi üzerine yerine atanan Seyyid Mehmed'in görevini yerine getirmeyişi üzerine yerine atanan kişilere dair.

d.1, s.155, h.1

Kudüs-i Şerîf'teki Gâdiriye Medresesi Evkâfı'nın tevliyet ve zâviyedârlık görevlerinin verildiği vekile işlerini tam yapsa da bazı kişilerce yapılan gereksiz müdâhalelerin engellenmesine dair.

d.1, s.158, h.2

Sahratullâhu'l-müşerreffe ve Şeyh Musâ Hakkârî? Evkâfları'nın Kudüs'e bağlı kimi köylerinde ismi bilinen kişilerin öşür, rüsûm-ı ra'ıyyet gibi ödemeleri gereken vergileri hakkıyla öderken evkâf mütevellîlerince zorla talep edilen akçeler yüzünden gördükleri zarârın engellenmesine dair.

d.1, s.174, h.3

Kudüs-i Şerîf'te [] 'in mütevellî olduğu vakf-ı şerîfe yapılan haksız müdahale ve muhalefete dair.

d.1, s.181, h.2

Halîlürrahman kazâsında Şeyh Ahmed bin Osman Elçi? isimli hayır sahibinin yaptırdığı câmi-i şerîf evkâfın kilecisi olan babaları Şeyh Abdurrahman bin Şeyh Ahmed ölünce görevin verildiği kişilere yapılan gereksiz müdâhalelerin önlenmesine dair.

d.1, s.186, h.1

Kudüs-i Şerîf'teki Sultân Süleymân Han ve Haseki Sultân Evkâfı'nın mütevellîsi sâbık Has Odabaşı el-Hâc Halil'in muhâsebecisi İsmâ'il'e tahsis edilen vakıf gelirleri toplama hakkının Yafa Emîni el-Hâc Süleyman'ın kefâletiyle kardeşi el-Hâc Ömer'e vekâleten verilmesi, ancak gelirlerin hiç teslim edilmemesi üzerine gereğinin yapılmasına dair.

d.1, s.186, h.2

Kudüs-i Şerîf'te Haseki Sultân Câmi'-i Şerîf ve İmâreti Evkâfının serbestiyet üzere zabt olunan karyelerinde Lut kazâsı sâkinlerinden bazı kişilerin vakıf reayâları arasına fitne sokarak vergilerin tahsilini engellemesi, imaret için toplanması gereken yiyeceklerin toplanamaması üzere oluşan sorunun çözülmesine dair.

d.1, s.191, h.1

Kudüs-i Şerîf'teki Sultân Süleymân Han ve Haseki Sultân Evkâfı'nın mütevellîsi sâbık Has Odabaşı el-Hâc Halil'in muhâsebecisi İsmâ'il Efendi'den sonra tevliyyete sahip olan Yafa Emîni el-Hâc Süleymân'ın kardeşi el-Hâc Ömer'in vefat haberi öncesi İsmâ'il'in vefatı üzerine vekil olarak atanan Mehmed'in ödenmesi gereken Rikâb-ı Hümâyûn akçesi gibi harçları müteveffâ Hacı Ömer'in mirasından tahsil etmesine dair.

d.1, s.191, h.2

Sâbık Has Odabaşı el-Hâc Halil Kudüs-i Şerîf'de mütevellîsi olduğu Sultân Süleyman Han ve Haseki Sultân İmâret-i Âmireleri Evkâfı'na bağlı kurâ ve mezraların el-Hâc Ömer tarafından toplanması gereken rüsûmâtın bazı kişilerce alıkonulması, bu rüsûmâtın toplanması için gereğinin yapılmasına dair.

d.1, s.191, h.3

Kudüs-i Şerîf'teki Sahrâtü'l-Müşerreffe Evkâfı ve Edirne'deki Sultân Selîm Hân Evkâfı'nın mutasarrıfı olan evlâd-ı Seyyid Hâşim ve evlâd-ı Şeyh Abdullah Ezherî'ye gereksiz müdahalede bulunan Kudüs-i Şerîf sakinlerinden İbrâhim hakkında gerekenin yapılmasına dair.

d.1, s.206, h.1

Kudüs-i Şerîf'teki Sultan Süleymân Hân ve Haseki Sultân Evkâflarının kaymakamı el-Hâc Ömer'in vekil tayin ettiği Hacı Ali Efendi görevini hakkıyla yerine getirse de yerine atanan Mısırlı Mehmed Ağa'nın zorla ve haksız yere el koyduğu bir oda döşeme ve bin iki yüz kuruşun tahsiline dair.

d.1, s.210, h.2

Yafa İskeleyi'ndeki Musa Paşa Evkâfı'nın mütevellîsi olan kişi vakfiyede yazılı şartlara göre gereğini yapmış, ardından mütevellî olan kişinin maddi zorluk çekince icareyi Kudüs-i Şerîf'den Aramik nâm zimmîye satışı sonrası vakfın uğradığı zararın tazminine dair.

d.1, s.212, h.5

Kudüs-i Şerîf'teki Haseki Sultân Evkâfı'nın mutasarrıflığını beraber yürüten İbrahim ve Ali bin Mehmed üzerlerine düşen kitâbet görevini tam yaparak hak ettikleri aidatı talep ettiklerinde vakıf mülteziminin bunlara zorluk çıkarması, bu konuda gereğinin yapılmasına dair.

d.1, s.226, h.6

Kudüs-i Şerîf'teki Sultân Süleymân Hân ve Haseki Sultân'ın Câmî'-i Şerîf ve İmâretleri Evkâfı'na bağlı Beyt-i Câlâ karyesi re'âyâsının ödemesi gereken a'sâr,

ispençe gibi vergileri üç senedir ödememeleri yüzünden vakfın mahsulünden yapılan kesintilerin imâretin işleyişini engellemesi üzerine söz konusu rüsûmların yeniden tahsil edilmesi.

d.1, s.232, h.1

Kudüs-i Şerîf'teki Hazret-i Dâvud Nebî bin Süleymân Nebî Hazretlerinin türbedârı ve vakfının mütevellîsi olan Seyyid Musâ üzerine düşen görevleri hakkıyla yerine getirdiği halde bazı kişilerce yapılan haksız müdâhalenin engellenmesi gerektiğine dair.

d.1, s.233, h.2

Sâbık Has Odabaşı el-Hâc Halîl'in mutasarrıf olduğu Haseki Sultân Evkâfı'nın mahsulünün tahsili ve masraflar için Rikâb-ı Hümayûnum akçesi edâsı için atanan vekil Mısırlı Mehmed Ağa'nın üzerinde kalan üç bin kuruşun vakfa verdiği zararın tazmini.

d.1, s.245, h.4

Kudüs-i Şerîf'teki Kamâme'yi ziyarete giden Rum ve Ermenî tâifelerinin Anadolu'da yol üzerinde adı belirtilmiş yerlerden geçerken oralardaki ehl-i örf tâifesinin Kudüs-i Şerîf'e gittikleri için haksız yere vergi talep edip, yollarından alıkoymaları, onların sağ salım Kudüs'e ulaşmaları için gemiye bindirilip zarar görmelerinin engellenerek ziyaretlerini gerçekleştirmelerinin sağlanmasına dair.

d.1, s.252, h.2

Kudüs-i Şerîf ve Remle kazalarında Mehmed nâm kişinin elindeki Haseki Sultân ve Sultân Süleymân Han Evkâfı karyelerinden bazı karyelerin yüz altmış bir ve iki senelerinde vaki öşürlerini vermek konusunda ismi bilinen bazı kişilerin zorluk çıkarmaları, defalarca talep edilse de ödememeleri üzere gereğinin yapılmasına dair.

d.1, s.252, h.4

Kudüs-i Şerîf'teki Haseki Sultân İmâret-i Âmiresi Evkâfı karyeleri Mehmed nâm kişinin elinde olup, Kudüs-i Şerîf ve Remle'ye bağlı Beytü'l-lahm ve Beyt-i Câlâ karyeleri ahâlilerinin öşür, mahsulat ve rüsûmatlarından ödemeleri gereken kısmı ödemede zorluk çıkarmaları üzerine, bunların her sene zamanında tahsilinin sağlanmasına dair.

d.1, s.279, h.4

Kudüs'e bağlı Nablus'daki Hazret-i Yahyâ ve Hazret-i Zekeriyâ'nın Evkâflarının mutasarrıfı Şeyh Abdülatif'in çocuksuz ölmesi üzerine mütevellî olarak Seyyid Sâlih atanınca Sâdât-ı Kirâm'dan Seyyid Mehmed'in tevliyetin kendisine

verilmesini istemesi, Seyyid Sâlih'in de Şeyh Abdüllatif'in ölmeden evvel tevliyeti kendisine verdiğini şahitlerle ispatına dair.

d.1, s.288, h.1

Kudüs-i Şerîf'teki Haseki Sultân Evkâfı'nın ismi bilinen karyelerinde yaşayan ... oğlu Şeyh Muhammed, Abdurrahim gibi kişilerin zimmetlerinde bulunan vakıf mallarını vermeye razı olmayarak, vakfı uğrattıkları zararın giderilmesi için [] isimli birinin tayini ve gerekenin yapılmasına dair.

d.1, s.288, h.2

Kudüs-i Şerîf'teki Mescid-i Aksâ ve Sahrâtu'llâhü'ş-şerefe? Evkâfından bir menzile mutasarrıf olan Cevdet binti Ayşe nâm hatunun validesi Ayşe'nin ölümü üzerine mütevellî tayin edilen kişinin vakıf menzili üzerine alıp başkasına satarım deyip zorluk çıkarması üzerine menzilin esas sahibine verilmesi için gerekenin yapılmasına dair.

d.1, s.289, h.4

Kudüs-i Şerîf'teki Haseki Sultân İmâreti Evkâfı karyelerinden Kudüs-i Şerîf ve Remle nâhiyelerindeki karyelerde yaşayanlar bin altmış bir, altmış iki ve üç senelerinde yaşanan kuraklık nedeniyle üzerlerinde olan öşür gibi vergileri ödememeleri, zıkr olunan senelerde mültezim Mehmed'in arzıyla altmış beş senesi Rebiyyü'l-evvel'i başlarında bunun tahsili talep edildiğinde ayak diredikleri, bunun mütevellî el-Hâc Halîl tarafından tahsil edilmesi gerektiğine dair.

Sam Ahkâm Defteri, nr. 2

d.2, s.6, h.3

Kudüs-i Şerîf'e bağlı Gazze Hâşim nahiyesine tabi karyelerin öşr ve resmini toplayan Abdurrahman, Hüseyin ve Mehmed nâm sipahilere [] vakfı mütevellîsi Mehmed'in muhalefeti üzerine gereğinin yapılmasına dair.

d.2, s.9, h.1

Kudüs-i Şerîf'deki Sultân Süleymân Hân ve Haseki Sultân Evkâfı karyelerinden Remle, Lut ve bunlara bağlı karye reâyâlarına zorla hayvan dağıtılıp bedellerinin talebiyle zor duruma düşürülmelerine dair.

d.2, s.12, h.2

Kudüs-i Şerîf'deki Haseki Sultân ve Sultân Mehmed Hân Evkâfı'na bağlı Lut ve buna bağlı karyelerin defterde kayıtlı öşür ve rüsûmlarının talebi, ancak Kasım Diyâr

isimli kişinin yeniçerilik iddiasıyla halkı kışkırtması sonucu öşür ve rüsûmları ödememeleri yüzünden vakfın zarara uğraması, bunu engellemek için gerekenin yapılmasına dair.

d.2, s.13, h.3

Kudüs-i Şerîf'deki Sahratullah Evkâfı'nın mütesellimi olan ... nâm kişinin vakıf şartnamesinde belirtilenden daha fazla hisseye musallat olup vakfı zarara uğratmasına dair.

d.2, s.27, h.1

El-Hâc Mehmed'in Kudüs-i Şerîf'deki Sultân Süleymân ve Haseki Sultân Evkâfı'ndan Lut ve buna bağlı karyelerin bin yüz altmış dokuz senesinde kanun ve defter üzere vermeleri gereken rüsûm ve mahsulün toplanması işinin kendisine verilmesini istemesi.

d.2, s.30, h.4

Kudüs-i Şerîf'deki Kamâme Kilisesine giden ziyaretçilerin ödemeleri gereken vergileri vakıf mütevellîlerine ödeyip, ziyaretlerini gerçekleştirmeleri bunların dışında bir bedel ödememeleri gerektiği halde yaşanan bir ihbar sonrası mevcut durumun Halîl Ağa tarafından soruşturulması hakkında.

d.2, s.31, h.4

Kudüs-i Şerîf'deki Sultân Selim Hân Evkâfına kayıtlı Kamâme Kilisesi dahilinde Rum, Ermenî ve Efrenc taifesinden kişiler arasında Hazret-i İsmâ'nın mezarı, tasarruflarında bulunan yerler ve manastırlar gibi konularda yaşanan sorunlara dair Rum Patriği Bermenebas'ın yazdığı arz ve buna karşılık sâdır olmuş fermâna dair.

d.2, s.47, h.1

Kudüs-i Şerîf kazâsındaki Sultân Süleymân Hân ve Haseki Sultân Evkâfı'na tâbi Lut ve bağlı karyelerdeki vazife erbâbının görevlerini tam ve zamanında yerine getirmesi, aidat ve rüsûmların zamanında toplanması hakkında.

d.2, s.50, h.1

Kudüs-i Şerîf'de İbrâhim, Yusuf ve Hicâzî nam kardeşlerin ölümü sonrası mutasarrıfı oldukları Sakayân Mukaddemliği, Meşîhat-ı Akkâman? ve kalede musluk sakalığı görevleri Hicâzî'nin evlâdına verilmiş iken evlâd-ı Ali'den Ahmed isimli kişinin buna uymaması üzerine gerekenin yapılarak müdahalesinin engellenmesi, görevin esas sahibine verilmesine dair.

d.2, s.56, h.2

Kudüs-i Şerîf’de vâki Haseki Sultân Evkâfı karyelerinden Beytü’l-lahim ve Beyt-i Câlâ’daki bir kısım zimmînin yurtlarını terk edip, Kudüs-i Şerîf’te başka yerlere yerleşmesinin vakfı büyük zarara uğratması nedeniyle o zimmîlerin zabitlerce tekrar esas yurtlarına döndürülmesi gerektiğine dair.

d.2, s.56, h.4

Kudüs-i Şerîf’te iki bin akçelik timâra mutasarrıf olan İbrâhim veledi Ali’ye aralarında Şeyh Burhâneddin Vakfına ait aralarında öşr ve bâd-ı hevâ gibi bedellerinde bulunduğu gelirlerin tahsisi, ancak bazı kişilerin ellerindekilerle yetinmeyip bunlara müdahaleden çekinmemesi.

d.2, s.76, h.2

Kudüs-i Şerîf’deki Remle nâhiyesine tabi İnâye? nâm karyenin vakıfnâmesinde açıkça belirtilmiş olan seksen senedir alınan gelirlere [] nâm karyenin sipahilerinin karşı gelmesine dair.

d.2, s.76, h.3

Kudüs-i Haseki Sultân İmâret-i Evkâfına bağlı Lut kazıyyesi reâyâsının üzerlerine düşen rüsûm-i ra’iyyet ve diğer vergileri ecânibden Mustafa Ece?, Musa Hindi gibi kişilere ve ismi bilinen bir kısım zimmîye uyarak ödememeleri üzerine vakfın gelirlerinde yaşanan azalma karşısında gereğinin yapılarak vergilerin tahsil edilmesine dair.

d.2, s.108, h.3

Kudüs-i Şerîf kazâsına tâbi Beytü’l-lahim ve Beyt-i ... nâm karyeler ile Remle kazâsına tâbi birkaç karyedeki zimmîlerin ödemeleri gereken sekiz buçuk kîse akçeyi ödemeye yanaşmamaları, gerekenin yapılarak defterde kayıtlı o bedelin tahsil edilmesine dair.

d.2, s.110, h.2

Kudüs-i Şerîf’deki Haseki Sultân Evkâfına bağlı Beytü’l-lahim, Beytü’l-Câlâ ve Beytü’l-Eksâ ile Remle nâhiyesine tâbi ismi belirtilmiş yerlerdeki reâyânın â’sâr ve rüsûmlarını toplama görevi el-Hâc Mehmed’in elinde olup, reâyânın bahaneler üretip ödeme yapmaktan kaçınması üzerine tüm alacak hakkının tahsiline dair.

d.2, s.147, h.1

Halîlürrahman Hazretleri Evkâfı’yla Sahrâtullah karyelerinden, ... ve tevâbi‘ karyeleriyle Cebel-i Nablus nâhiyesine tâbi‘ karyelerin reâyâlarının zimmîlerinde olan bazı sebeplerle tahsil edilemeyen â’sar ve rüsûmların tahsiline dair.

d.2, s.150, h.2

Kudüs-i Şerîf'deki Halîlürrahman ve Sahratullahü'l-Müşerrefe Vakfı karyelerinden Kudüs-i Şerîf'e tâbi karye ahalilerinden ismi bilinen kişilerin vakfa vermeleri gereken zeytinyağını vermek istememeleri üzerine bunun tahsil edilmesi gerektiğine dair.

d.2, s.150, h.4

Kudüs-i Şerîf'e bağlı Yafa nâhiyesinde ismi bilinen Yehûdîlerin mutasarrıf oldukları vakıf menzilleri Yafa sâkinlerinden ... nâm gümrükçünün zapt etmesi üzerine görevin yeniden esas sahibine verilmesine dair.

d.2, s.154, h.2

Kudüs-i Şerîf'teki Salhâne mahallesi sâkinlerinden Seyyid Musâ'nın mutasarrıf olduğu mülk menzilin yanındaki mektebin yıkılmak üzere olup menzildeki yaşamlarını tehlikeye sokması, mektebin mütevellîleri olan Yusuf ve Rahman'ın tamire yanaşmaması üzerine yaşanan sorunun giderilmesi gerektiğine dair.

d.2, s.156, h.1

Kudüs-i Şerîf'teki Sultân Süleymân Hân ve Haseki Sultân Câmi'-i Şerîf, Tekye ve İmâret-i Âmireleri Evkâfı'na bağlı Lut kazâsı ve tâbi karyelerdeki cürm-i cinâyet, resm-i arûsâne, kul ve câriye müjdegâneleri gibi gelirlere mîr-mirân, mütesellim, voyvoda gibi ehl-i örf taifesinin yaptığı gereksiz müdahalenin halkı perişan etmesine dair.

d.2, s.161, h.4

Kudüs-i Şerîf'teki hankâh-ı mülk-i Selâhaddin Vakfı'nın vakfiyesi doğrultusunda zapt olunan vakıf arsaya bazı kişilerin taş duvar ve balat denilen kaldırım yaparak vakfı zarara uğratmasına dair.

d.2, s.162, h.1

Kudüs-i Şerîf'teki Haseki Sultân Vakfının nâhiye kitâbeti mutasarrıfı es-Seyyid Hûdî karındaşı ölünce görevin tevcih edildiği Mustafa Halîfe'ye müteveffânın akrabalarının karşı çıkarak, kitâbeti zapt etme sevdasında olduklarına dair.

d.2, s.163, h.2

Kudüs-i Şerîf'teki Hamra? Medresesinin yıkılmaya yüz tutup tamiri için gereken parayı kendi malından karşılayan vakıf mütevellîsi Seyyid Mustafa bin Ebulfazl el-İlmî'nin yaptığı masrafı vakfın gelirlerinden almak istemesine karşı çıkan kişilerin müdahalesinin engellenmesi gerektiğine dair.

d.2, s.166, h.1

Kudüs-i Şerîf'teki Medrese-i Hamra Evkâfı etrafında ismi bilinen bir grup zimmînin mutasarrıfı oldukları menzilde inşa ettikleri tuvaletin giderini evkâfın duvarı dibine yaparak duvarın çürüyüp yıkılmasına neden olmaları hakkında.

d.2, s.173, h.4

Kudüs-i Şerîf'teki mülk-i Selâhaddin Ali hankâhının mutasarrıfı es-Seyyid Mustafa el-İlmî Farsî yapması gereken görevleri tam yapsa da Seyyid Musâ ve Seyyid Abdülganî ve [] nâm kişilerin yaptığı haksız müdahalenin engellenmesine dair.

d.2, s.174, h.4

Kudüs-i Şerîf'teki Halîlürrahman ve Sahratullahü'ş-şerîfe Evkâfı mütevellîsi olan es-Seyyid Mehmed'in Kudüs-i Şerîf kazâsına tâbi karyelerden alacağı bir miktar zeytinyağını eşkıyalara uyarak vermek istemeyen reâyâdan tahsil edilmesine dair.

d.2, s.180, h.1

Kudüs-i Şerîf'teki Haseki Sultân Evkâfı ka'im-makam mütevellîsi el-Hâc Ali görevi süresince imâretin masraflarını görüp, işlerini tam yapmış ise de reâyânın öşr ve mahsul talebine muhalefet etmesine dair.

d.2, s.180, h.2

Kudüs-i Şerîf'teki Haseki Sultan Vakfı'nın İbrâhim Halîfe ve Ali bin Mehmed tarafından ortak yürütülen kitâbet hizmetinden vakıf reâyâsı memnun olup öteden beri verilen aidatlara Numan nâm kişinin göz koyması, bunun engellenmesine dair.

d.2, s.183, h.4

Kudüs-i Şerîf'teki Şeyh Abdullah Bestâmî Türbesi Vakfı'nın mütevellîsi olan ve işini tam yapan es-Seyyid Halîl Bestâmî'ye bazı kişilerce yapılan gereksiz müdahalelere dair.

d.2, s.184, h.2

Kudüs-i Şerîf'te Haseki Sultân'ın İmâret-i Âmireleri karyelerinden Kudüs-i Şerîf'e tabi [] ve [] nâm karyelerin sınırları belli yerlerine, civardaki zeamet ve timar karyelerinden [] ve [] nâm karyelerin za'im ve sipahilerinin çeşitli gerekçeler göstererek müdahale edip öşr ve resimlerini zorla zapt etmelerine dair.

d.2, s.184, h.4

Kudüs-i Şerîf'in Nablus kasabasındaki Derviş Murad Zâviyesi'nin zaviyedâr, mütevellî, nâzır ve meşîhatı olan Mehmed Nizâmî'ye kazâda sâkin bazı kişilerce yapılan haksız müdahalelere dair.

d.2, s.187, h.4

Kudüs-i Şerîf, Gazze, Remle, Mecdel, Nablus ve Safed kazâlarının Evkâf-ı Âmme Nezâreti görevini yürüten es-Seyyid eş-Şeyh Mustafa bin Ebulfazl el-İlmî'nin görevini yerine getirmesi, dışarıdan müdahale olunmamasına dair.

d.2, s.189, h.3

Kudüs-i Şerîf'teki Sultân Süleymân Hân ve Haseki Sultân İmâret-i Âmireleri Evkâfı mukataalarından Kudüs-i Şerîf'e bağlı Remle'ye tâbi Lud kasabası ve buna bağlı karyelerin cürm-i cinâyet, resm-i arûsâne gibi gelirlerine ehl-i örfün müdahalesine gerek yokken, Gazze ve Remle mukataalarının mutasarrıflarının hile ile mübaşir tayin edip hıdmet-i mübâşiriyye nâm akçe talebinde bulunup vakfı ve vakfa bağlı reâyâyı zarara uğratmalarına dair.

d.2, s.196, h.1

Kudüs-i Şerîf'teki Sultân Süleymân Hân ve Haseki Sultân Vakıflarının mütevellîsi Ali'ye Özer? nâm mezranın Yafa mukataasındaki emin kişilere yıllık altmış kuruş vermesi şartıyla bırakılmasına dair.

d.2, s.222, h.3

Kudüs-i Şerîf'in Gazze kasabasının ... mahallesine tâbi Sakıyyetü'l-Haram? Vakfı'nın mütevellîsi Şeyh Sâlih ibn-i Şeyh Ali'ye Receb veledi ... nâm kişinin yaptığı haksız müdahalenin engellenmesi hakkında.

d.2, s.222, h.4

Kudüs-i Şerîf'te Gazze kasabasında bulunan Câmi-i Kebîr Vakfı'nın mütevellîleri olan eş-Şeyh Ali ibn-i Şeyh Yunus ve Şeyh Sâlih bin Şeyh Ali'ye vakıf mürtezikasından bazı kişilerin yaptığı haksız müdahaleye dair.

d.2, s.222, h.5

Kudüs-i Şerîf'te Gazze kasabasında bulunan Şehâbeddin bin Osmân Câmi-i Şerîfi'nin mütevellîsi olan sulehâdan Şeyh Sâlih ibn-i Şeyh Ali'ye mürtezikadan yapılan haksız müdahaleler ve bunların def edilmesi hakkında.

d.2, s.222, h.6

Kudüs-i Şerîf'te Gazze kasabasında bulunan Câmi-i Kebîr Vakfı'nın mütevellîleri olan eş-Şeyh Ali ibn-i Şeyh Yunus ve Şeyh Sâlih bin Şeyh Ali'nin üzerlerinde olan tevliyeti kendi üzerine alan Seyyid Mehmed Halîfe'nin muhasebesinin görülüp, zimmetindeki vakıf mallarının geri alınıp görevin ismi belirtilmiş gerçek mütevellîlere ait olduğunun tasdiki.

d.2, s.246, h.5

Kudüs-i Şerîf'te Nablus nâhiyesi ve karyelerindeki cevâmi'-i şerîflerin evkâflarının nazırlık görevini birlikte yürüten Seyyid Hasan ve Şeyh Abdullah'a yapılan haksız müdahaleye dair.

d.2, s.285, h.1

Kudüs-i Şerîf'teki Sultân Süleymân Han ve Haseki Sultân Evkâfı'nın tevliyetini elinde bulunduran sâbık Bâbü's-Sa'âde Ağası es-Seyyid Mehmed Ağa'nın ahâli-i mürtezikanın muhtarı el-Hâc Ali'yi iki yıllığına vekil tayini ve ona müdahale edilmemesi gerektiğine dair.

d.2, s.289, h.3

Kudüs-i Şerîf'teki Haseki Sultân Vakfı'nın gelirlerinin çoğunu oluşturan Kamâme'yi ziyarete gelen Rum ve Ermenî taifelerinden alınan resmi ücret dışında, yol üzerindeki ehl-i örfün haksız yere vergi ve akçe talebiyle Rum ve Ermenîleri yollarından alıkoymaları üzerine yolcuların sağ salim Kudüs'e ulaştırılması, güvenliklerinin sağlanmasına dair.

d.2, s.290, h.2

Kudüs-i Şerîf'teki Haseki Sultân tekve ve imâreti vakfının kâtibi olan İbrahim'in vakıf mütevellîlerinden rûsûmat tahsil edip görevini hakkıyla yapması, ancak bir iki yıldır mütevellîlerin muhalefet edip bir nesne vermeyip vakfı zarara uğratmalarına dair.

d.2, s.303, h.2

Kudüs-i Şerîf'teki Nablus Kasabasında bulunan Derviş Murad Zâviyesi'nin zaviyedar, mütevellî, nâzır ve şeyhi olan Mehmed Bestamî'ye görevini tam yapsa da kasabadaki bazı kişilerce yapılan haksız müdâhalenin def edilmesine dair.

d.2, s.314, h.5

Kudüs-i Şerîf'teki Sultân Süleymân Hân ve Haseki Sultân Câmi-i Şerîf, Tekve ve İmâret-i Âmireleri Evkâfı'na tâbi Kudüs-i Şerîf'e bağlı Lud kasabası ve buna bağlı karyelerin cürm-i cinâyet, resm-i arûsâne gibi gelirlerine ehl-i örfün müdahalesine gerek yokken, vali, mütesellim, voyvoda gibi ehl-i örf taifesi mensuplarının halkı giderek daha da perişan hale getiren müdahalelerinin engellenmesine dair.

d.2, s.320, h.3

Kudüs-i Şerîf'teki Haseki Sultân Evkâfı karyelerinden ... karyesinde tarım ve hayvancılık yapanların vermeleri gereken öşrü vermek istemeyip “çift başına maktu

denilen řu miktar nesne vermek isteriz” şeklindeki talepleri nedeniyle vakfın zarara uğraması, defterde kayıtlı öşrün tahsil edilmesi gerektiğine dair.

Şam Ahkâm Defteri, nr. 3

d.3, s.4, h.2

Haseki Sultân ve Sultân Süleymân’ın Kudüs-i Şerîf’teki Evkâfı’nın mütevellîsi Süleymân’ın vekilleri Gazzeli Şeyh Su’ûdî ve Kudüslü Mustafa’nın vakıf gelirlerini zapt eyleyip vakfa zarar vermelerine dair.

d.3, s.5, h.1

Kudüs-i Şerîf’teki Lud kazâsındaki Câmî’ü’l-Ömerî ve fukarasına nâzır ve imam, Câmî’-i Kebîr ve fukarâsına kâtip olan Ebû İsmâîl eş-Şeyh Mehmed el-Hâfız’ın işlerine müdahaleye gerek yokken bazı kişilerin yaptığı haksız müdahalelerin engellenmesi hakkında.

d.3, s.18, h.1

Kudüs-i Şerîf’te sakin ulema, suleha, eimme ve sair fukara’nın Derzi? Dağı’ndaki bir kazada yaşayan Akab diye bilinen Musa, Ali ve Abdullah isimli kişilerin halka ve ehl-i örf taifesine yaptıkları zulme dair Ömer İzzet aracılığı ile yolladıkları mektuba binaen o kişilerin yaptığı zulmün engellenmesi hakkında.

d.3, s.28, h.4

Kudüs-i Şerîf’e bağı Gazze nahiyesine tâbi Mecdel karyesi vakıf zaviyesinin defterde kayıtlı bostan ve bağçeleri Ahmed, Musli, Mehmed, Derviş, Hasan ve Abdullah isimli kişilerin elinde olup, onlar vakıf zabıtine öşre denk maktu‘ denilen bedeli ödeseler de talep edilen fazla miktar yüzünden zorluk çekmeleri, bu haksız talebin engellenmesi hakkında.

d.3, s.30, h.5

Kudüs-i Şerîf’teki Gazze nâhiyesine tâbi Mecdel ... karyesindeki ... Abdülvâhidîn Evkâfı’nın mütevellî ve nâzır olan Şeyh Sâlih bin Şeyh Hasan yönetiminde olan arazilere bazı kişilerin musallat olması hakkında.

d.3, s.31, h.4

Kudüs-i Şerîf’teki Gazze nâhiyesindeki Mecdel’de bulunan Akboğa? Abdullah ... Evkâfı’nın tevliyet ve nezaretine mutasarrıf Şeyh ... ibn-i Şeyh Musluhiddin’in tevliyet ve nezaretinin dörtte bir hissesini Şeyh Mehmed ibn-i Ahmed’e vermesine dair.

d.3, s.32, h.2

Kudüs-i Şerîf'te Remle kazâsı civarındaki ... karyedeki Câmi'-i Şerîf ve Makâm-ı Hazret-i Ebû Hureyre Evkâfî'nın tevliyet ve nezareti hususunda ortaya çıkan anlaşmazlıklar sonucu görevin Şeyh Mustafa bin Şeyh Mehmed Cabbârî'ye verilmesi, ancak Şeyh Mustafa bin Sa'dullah isimli birinin mutasarrıf benim diyerek muhalefet etmesi üzerine şahitlerle görevin sahibinin Şeyh Mustafa olduğunun ispatı hakkında.

d.3, s.37, h.1

Kudüs-i Şerîf'teki Hazret-i Halîlü'r-rahman Vakfı mahsulünden ve Sahil-i Gazze kitabetini evlâd-ı Şeyh Abdülgaaffar'ın üzerinde olup, eskiden olduğu şekilde görevini yürütse de vakıf mütevellîsi Teberdâr Mehmed'in buna karşı çıkması, ancak görevin berat üzere evlâd-ı Şeyh Abdülgaaffar'ın üzerinde olduğuna, gereğinin yapılmasına dair.

d.3, s.38, h.3

Kudüs-i Şerîf'teki Ar/Er kazâsı civarındaki Yehûdiyye karyesindeki Câmi'-i Şerîf ile Remle civarındaki Balya? karyesindeki Câmi'-i Şerîf ve Makâm-i Ebû Hureyre Hazretlerinin tevliyet ve nezâreti görevini üstlenen Şeyh Mustafa bin Şeyh Mehmed'e bazı kişilerin yaptığı gereksiz müdahale ve müdahalenin def edilmesi hakkında.

d.3, s.39, h.4

Kudüs-i Şerîf'te Ömer bin el-Hattâb'ın binâ eylediği Câmi'-i Şerîf'in müezzini olan Şeyh Ebû Hamza bin Sâlih 'Ukayl ile oğlu Cenâbî'nin yönetiminde olan avâriz vermekle yükümlü reâyâdan talep edilen haksız rüsûmlara dair.

d.3, s.40, h.5

Kudüs-i Şerîf'teki ... Vakfı'nın mütevellîsi Şeyh Musa'nın Kudüs'te arazi tasarruf edenlerden topladığı öşür mahsulüne bin yüz doksan senesinde Seyyid Abdüllatif ve Ali Beğ denen kişilerin tasallut edip, vakfı zarara uğratmalarına dair.

d.3, s.41, h.2

Kudüs-i Şerîf kazâsına tâbi Nablus nâm karyede Ömer nâm kişinin mutasarrıf olduğu değirmen gibi mallarını bir mütevellî tayin ederek çocuklarının faydalanması için vakf ettikten sonra ölümünün ardından evlatları arasında çıkan anlaşmazlığa dair.

d.3, s.46, h.1

Kudüs-i Şerîf'te Mağribîlere ait Seyyid Ömerü'l ... Ebû ... Arabî Türbesi Vakfı'nın türbedâr, nâzır ve mütevellîsi es-Seyyid Ahmed'in ölmesinin ardından Mağribî es-Seyyid Abdullah'ın mevcut görevlerin kendisine tevcih edilmesini istemesi.

d.3, s.47, h.4

Şam-ı Şerîf'teki Vakfı'nın vakfiyesinde kayıtlı gelirlerden Kudüs-i Şerîf'teki belli miktar vakıf arsa mütevellîsi Hamûre-zâde es-Seyyid Ali'den alınıp eş-Şeyh Yunus'a verilmişken, müdahaleye gerek yokken oluşan sorunlara dair.

d.3, s.58, h.4

Kudüs-i Şerîf'teki Hazret-i Yunus ve Lut en-Nebî Vakfı'nın tevliyet, nezâret ve meşihâtına mutasarrıf sulehâdan eş-Şeyh Musa ... 'e bazı kişilerce yapılan haksız müdahaleye dair.

d.3, s.60, h.4

Kudüs-i Şerîf, Gazze, Remle ve Yafa'da vâki Derviş Paşa ... Vakfı'nın mütevellîsi olan Mîr Behram'ın vakfiyede belirtilen üzere vakfın kiracılarından ödemeleri talep etmesi ancak bazı kişilerin buna muhalefet edip vakfı zarara uğratmalarına dair.

d.3, s.64, h.3

Kudüs-i Mübâreke'deki Dâvud en-Nebî'nin merkad-ı şerîfi yakınındaki Şeyh Mehmed ... Türbesinin türbedarı olan eş-Şeyh Es'ad Ali veledi Sa'id Arif ...'in Kudüs-i Şerîf kazıyyesindeki bir miktar arsa ve mahsulün geliri türbedarlara tahsis edilse de bir kısım ahâli ve keferenin arsayı kenif ve mezbele olarak kullanması üzere oluşan soruna dair.

d.3, s.66, h.3

Kudüs-i Şerîf'teki Haseki Sultân Evkâfı'nın babalarından kendisine intikal etmiş yarı hissesine mutasarrıf olan es-Seyyid Mustafa ve es-Seyyid Ahmed'e Seyyid Abdülhay isimli kişinin yaptığı haksız müdahalenin önlenmesine dair.

d.3, s.68, h.2

Kudüs-i Şerîf'teki ... türbesinin türbedârı ve vakfının mütevellî ve nâzırı olan Sâdât-ı Kirâm'dan Seyyid Mustafa'ya bazı kişilerce yapılan gereksiz müdahaleye dair.

d.3, s.76, h.2

Kudüs-i Şerîf'teki Hazret-i Meryem türbe-i şerîfi ve vakfının mütevellî ve nâzırlık görevini beraber yürüten es-Seyyid Mahmud, Ebu's-Su'ûd el-İlmî ve es-Seyyid Mustafa'ya bazı kişilerce yapılan haksız müdahalenin önlenmesine dair.

d.3, s.102, h.3

Kudüs-i Şerîf'in ... karyesindeki ... ve Ya'kub Bahtiyârî türbeleri ve evkâfının türbedârı olan Şeyh el-Hâc Dâvud ...'a işlerini tam yapmasına rağmen bazı kişilerce yapılan gereksiz müdahaleye ve bunun def edilmesine dair.

d.3, s.102, h.5

Kudüs-i Şerîf'teki Benî Sâlih Hazretleri'nin evkâf-ı şerîfinin mütevellîsi olan Şeyh Sâlih'in görevinin berât üzere oğluna zapt edilip, ona müdahalenin önlenmesine dair.

d.3, s.108, h.4

Kudüs-i Şerîf'teki Haremeyni'-Şerîfeyn Vakfı başta olmak üzere kimi vakıflarla ilgili çeşitli sayısal verileri içermekte.

d.3, s.110, h.4

Eş-Şeyh Mustafa ve eş-Şeyh İbrâhim ibn-i eş-Şeyh Mehmed ... nâm kardeşler ... nâm karyedeki câmi'-i şerîfin imâm ve hatîbi olup, onlardan rûsûm-ı ra'yyet ve haksız tekâlif-i şâkka talep eden ehl-i örf tâifesinin engellenmesine dair.

d.3, s.114, h.4

Kudüs-i Şerîf kazâsı nâ'ibi Seyfi? Ali'nin yazdığı mektuba göre Kudüs'te sakin Abdüllatif isimli kişi ile aralarında yaşanan vakıf gelirleriyle ilgili soruna dair.

d.3, s.115, h.4

Kudüs-i Şerîf'teki Şeyh Ahmed Reyhânî Vakfı'nın mütevellîsi olan Sâdât-ı Kirâm'dan es-Seyyid Ali'ye görevini tam yapmasına rağmen ismi bilinen bazı kişilerce yapılan müdahale ve bunun def edilmesi gerektiğine dair.

d.3, s.120, h.4

Kudüs-i Şerîf'teki Şeyh Mehmed Sun'ullah el-Hâdî Vakfı'nın tevliyet ve nezâretinin vâkıfın oğlu eş-Şeyh İbrâhim el-Hâdî'nin mahlûlünden sonra berât-ı şerîf ile Şeyh Sun'ullah el-Hâdî'ye kaldıysa da, Seyyid Ali ve kardeşlerinin gereksiz müdahale ve zapt girişiminde bulunmalarına, bunun engellenmesi gerektiğine dair.

d.3, s.121, h.3

Kudüs-i Şerîf'teki ... mahallesindeki câmi'-i şerîf vakfının mütevellîsi olan es-Seyyid Mustafa'nın yöredeki Efrenc tâifesinin yerlerini terk ettiğini, câmi'-i şerîfin harap olduğunu bildirmesi ve gerekenin yapılmasına dair.

d.3, s.121, h.4

Kudüs-i Şerîf'teki Seyyid Ömer ve türbe-i vakfının mütevellî, nâzır ve türbedârı olan Mağribî Seyyid Abdullah Efendi'ye yapılan müdahale ve zorbalığın engellenmesi gerektiğine dair.

d.3, s.124, h.2

Gazze sancağı ve Kudüs-i Şerîf kazâsına tâbi Remle ve ona tâbi karyede Celâleddin, Abdülkâdir ve Hasan Şahin'e ait olan vakıf hisse ve öşürlerini malikâne

üzere tasarruflarında bulunduran es-Seyyid İbrâhim ve es-Seyyid Mustafa'nın kendi paylarına düşenle yetinmeyip, gereksiz sorun yaratmaları hakkında.

d.3, s.125, h.3

Yafa iskelesindeki Câmî'-i Kebîr'in imamı es-Seyyid Mustada ...'e görevini tam yapsa da bazı kişilerce yapılan haksız ve gereksiz müdahalenin önlenmesine dair.

d.3, s.127, h.1

Sâdât-ı Kirâm'dan Seyyid Mustafa'nın Mehmed bin ... Vakfı'na ait mallara, gelirlere yapılan haksız müdahalelere dair yazdığı mektupla ilgili bir hüküm..

d.3, s.135, h.2

Kudüs-i Şerîf'teki Şeyh Mehmed Sun'ullah el-Hâlidî Vakfı'nın tevliyet ve nezâretinin sahibi vâkıf Şeyh İbrâhim'in ölümü üzerine Şeyh Mehmed Sun'ullah el-Hâlidî'ye tevcih edilse de Kudüs-i Şerîf sükkânından Seyyid Ali isimli kişinin hak talep edip, sorun çıkarması hakkında.

d.3, s.137, h.1

Kudüs-i Şerîf'teki Ebû Vakfının vakfiyesinde belirtilmiş Ayn-ı Kârim karyesindeki bağ, bahçe ve arsanın [] ve [] nâm zimmîlerce ödenmesi gereken bedellerinin ödenmemesi, vakfın zarara uğramasına dair.

d.3, s.137, h.3

Kudüs-i Şerîf'e bağlı Nablus nâhiyesine tâbi ... karyesindeki Şeyh Ali isimli hayır sahibinin Câmî'-i Şerîf Vakfı'nın tevliyetinin Seyyid Sâlih ve diğer Sâlih isimli kişiler ölünce oğulları Seyyid Mehmed, Seyyid Mustafa ve Seyyid Halîl veledi Seyyid Sâlih'e verilse de Nablûsi Şeyh Mehmed oğullarının buna karşı çıkıp müdahalede bulunması, bunların engellenmesi gerektiği hakkında.

d.3, s.138, h.4

Kudüs-i Şerîf'teki Gazze'de Eşek Bazârı yakınındaki Veliyüddin? eş-Şeyh İlyas türbe-i şerîfi vakfının tevliyetinin Seyyid Ahmed ve Seyyid Mehmed'in görevden alınması sonrası Şeyh Ali bin Şeyh Abdüsselam'a verilmesi ancak Seyyid Ahmed veledi Seyyid Mehmed'in buna muhalefet edip, müdahalede bulunması hakkında.

d.3, s.139, h.1

Kudüs-i Şerîf'teki mülk-i Salâhaddin Timarhânesi ? Vakfı'nın tevliyet görevinin yıllar içerisinde verildiği kişilere, ellerindeki hisse ve akçelere dair bilgilerin ardından tevliyetin Yusuf Halîfe'ye verildiği ancak Seyyid ... el-'İlmî'nin buna itiraz edip, zorbalık yapması hakkında gerekenin yapılması, görevin Yusuf Halîfe'de kalması gerektiğine dair.

d.3, s.146, h.2

Kudüs-i Şerîf'teki Gazze nâhiyesindeki Emîr Ali Emîr Abdullah ... Vakfı'nın tevliyet ve nezâretinin 1/3 hissesine mutasarrıf olan Emîr Mustafa ibn-i ...'e görevini tam yapsa da Ahmed, Mahmud, Ömer gibi bazı kişilerin yaptığı muhalefet ve zorbalığa dair.

d.3, s.146, h.3

Kudüs-i Şerîf'teki Şeyh Mansûr Revâkî? Vakfı'nın tevliyet ve nezâretini üzerinde bulunduran Seyyid Ali bin Seyyid Arif?'e 'Amuca oğulları Şeyh Mehmed, Şeyh İbrâhim, Şeyh Sâlih, Şeyh Halîl ve Şeyh Süleymân'ın yaptığı gereksiz müdahaleye ve bunun engellenmesine dair.

d.3, s.147, h.3

Kudüs-i Şerîf'teki Vakfı'nın mütevellî ve nâzırı olan Şeyh Abdullah el-Mağribî'nin vakfa gelir olan arsalarda ismi bilinen bazı zimmîlerce izin alınmaksızın bina inşası ve vakfa zarar vermeye yönelik harekette bulunulduğunu bildirmesi üzerine gerekenin yapılması hakkında.

d.3, s.148, h.1

Kudüs-i Şerîf'teki Mağribîlere ait Seyyid Ömer el ... Türbesi Vakfı'nın türbedâr ve mütevellîsi olan Şeyh Abdullah'a kazâyâ tâbi Ayn-ı Karîm karyesi sakinlerince edâsı lazım gelen a'şâr ve sair rûsûmların ödenmesini bazı kişilerin engellemesine dair.

d.3, s.152, h.2

Kudüs-i Şerîf kazâsı Ayn-ı Karîm Karyesindeki Muğârebe Zâviyesi Vakfı ile Kudüs'teki çeşitli arazi ve yerler Salâhaddin Yusuf Vakfına ait olduğu halde, zaviye vakfının mütevellîsi eş-Şeyh Abdullah'a vakfa ait a'şâr ve rûsûmları toplama esnasında çıkarılan zorluk ve sorunlar hakkında gerekenin yapılmasına dair.

d.3, s.153, h.1

Kudüs-i Şerîf'teki Yehûdî tâifesinin diledikleri değirmenden izin üzere yararlanabilme hakları olsa da bazı başı bozuk kimselerin lüzumsuz istek ve mal talebiyle muhalefette bulunmaları üzerine gerekenin yapılması hakkında.

d.3, s.153, h.2

Kudüs-i Şerîf'te Gazze nâhiyesindeki Ebû mirkad-ı şerîfi Evkâfı'nın mutasarrıfı olan eş-Şeyh Mustafa'ya görevini eksiksiz yapsa da Abdullah bin Süleymân'ın yaptığı gereksiz müdahaleye dair.

d.3, s.153, h.3

Kudüs-i Şerîf'teki Ayn-ı Karîm karyesinin Muğârebe Zâviyesi Vakfına, iki kıt'a arazi ve başka yerlerinde Nâsırî Selâhaddin Yusuf bin Eyyûb Vakfına gelir olarak tahsis edildiği defterde kayıtlı olsa da bazı sipahilerin zaviye mütevellîsi Şeyh Abdullah'a yaptığı kanunsuz müdahale ile bazı yer ve mülklerin hangi vakfa tahsis olduğunun belirlenmesi hakkında.

d.3, s.156, h.1

Kudüs-i Şerîf'teki Taşhûriye? Türbesi ve Vakfının mütevellî, nâzır ve türbedârı olan Şeyh Abdullah defterde kayıtlı dükkan, çarşı ve saire toplam altı kalemin gelirlerini toplamaya yükümlü olsa da bazı kişilerin a'sâr ve rûsûm toplanması konusunda sorun çıkarıp vakfı zarara uğratmalarına dair.

d.3, s.156, h.2

Kudüs-i Şerîf'teki Ayn-ı Karîm karyesinde ziraat ve hayvancılık yapan bazı kişilerin öşr ve resimleri Muğârebe Zâviyesi Vakfına ait olan yerlere izinsiz ... inşa edip vakfı zarara uğratmalarına dair.

d.3, s.156, h.3

Kudüs-i Şerîf kazâsında Selâhaddin Yusuf bin Eyyûb mülkü Muğârebe Zâviyesi Vakfı karyelerinden Ayn-ı Karîm karyesinde avâriz ödemekle yükümlü topraksız halktan bazı kişilerin hisse talebi ve ehl-i örf tâifesinin zulmüne dair.

Şam Ahkâm Defteri, nr. 4

d.4, s.1, h.1

Kudüs-i Şerîf'teki Ali Ağa Vakfının tevliyet görevi evlat ve utekânın ardından Hazret-i Halîlû'r-rahman ve Sahratullâhü'l-Müşerreffe Evkâfı mütevellîlerince yürütülmüş onların da bunu devam ettirecek evladı olmayınca görevin Mehmed Halîfe'ye verilmesine Seyyid Beşir, Seyyid İsmail ve Seyyid Hasan'ın karşı çıkması ve hak talep etmesine dair.

d.4, s.29, h.3

Kudüs-i Şerîf kalesi Câmi'-i Şerîfi hatibi Seyyid Abdülhak veled-i Seyyid Abdurrahman'ın atalarından kalma vakfın gelirine yabancı üç kişinin musallat olması.

d.4, s.29, h.4

Kudüs-i Şerîf kalesindeki Câmi'-i Şerîf'in hitabet görevinin tevcih edildiği Abdülhak veled-i bazı kişilerce yapılan gereksiz müdahaleye dair.

d.4, s.32, h.1

Kudüs-i Şerîf kalesinde hatip olan Seyyid Abdülhak atalarından Şeyh Halîl Câvî'nin Kudüs'teki vakfının gelirini vakfiyede belirtildiği üzere tasarruf etse de Seyyid Ali isimli kişinin çeşitli iddialarla vakfı zarar uğratmaya çalışması hakkında.

d.4, s.32, h.2

Kudüs-i Şerîf'teki Şeyh Halîl Câvî Vakfı'nın mütevellîleri Abdülfettâh ve Seyyid Abdülhak'ın idare ettiği vakfiyede kayıtlı bir miktar vakıf menzili Abdülatif isimli birinin zabtı ve ecr-i mislini ödemeyerek yarattığı sorun hakkında.

d.4, s.34, h.1

Behrâm Kethüdâ isimli hayır sahibinin İstanbul'da soyundan gelenlere geçmesi şartıyla bıraktığı esas vakıf ve Şam'da bulunan evkâf ile ilgili yaşanan sorunlara dair.

d.4, s.35, h.2

Kudüs-i Şerîf'teki Şeyh Kemâleddin'in mülkiyet üzere mutasarrıf olduğu menzilin idaresini birlikte yürüten eş-Şeyh Abdülvehhâb, eş-Şeyh Muhyiddin ve eş-Şeyh Halîl'in peş peşe ölümü ve çocuklarının olmaması nedeniyle görev Seyyid Abdülhak veledi Seyyid Abdurrahman ...'a verilecekken Seyyid Bekir ve Seyyid Mehmed'in buna karşı çıkışına dair.

d.4, s.57, h.1

Kudüs-i Şerîf'in ... nâm karyesinde altı bin akçelik tımarın mutasarrıfı Ali veledi Hasan'ın çocuksuz ölümü sonrası görevin tevcih edildiği Abdullah veledi Sa'îd'e livâ-i mezbûr Alaybeğisi ve yandaşlarınca yapılan gereksiz müdahaleye dair.

d.4, s.58, h.4

Kudüs-i Şerîf'teki Halîlü'r-rahman Câmî'-i Şerîfinin hatîb ve ...i olan Yusuf'un uhdesinde olan vazîfeye Yafa Gümrüğü Emîni olan [] nâm kişilerin müdahalesine dair.

d.4, s.59, h.3

Kudüs-i Şerîf'teki Mencükiye? Medresesi Vakfı'nın nısf tevliyet ve nezâretine mutasarrıf Şeyh Yusuf bin Şeyh Mustafa ...'ye Süleymân Beğ nâm kişinin haksız müdahalesi hakkında.

d.4, s.62, h.2

Kudüs-i Şerîf'teki Mencükiye? Medresesi Vakfı'nın nısf tevliyet ve nezâretine mutasarrıf eş-Şeyh Yusuf bin Şeyh Mustafa'nın vakfiyede kayıtlı Hazret-i Hızır denilen mahaldeki zeytin bahçesini bölgedeki Avirko? nâm zimmî tarafından zabtı ve vakfı zarara uğratması hakkında.

d.4, s.67, h.3

Kudüs-i Şerîf'teki Sultân Süleymân Hân, Haseki Sultân ve Sultân Selîm Hân-ı sâni'nin câmi'-i şerîf, imâret-i âmire ve hankâh-ı ma'mûreleri evkâfı karyelerinden [] ve [] ve [] ve bağı karyelerde sakin reâyâdan bazı kişileri kadimi yerlerini terk edip, başka yerlere yerleşmesi hakkında gerekenin yapıp, yurtlarına geri döndürülmelerine dair.

d.4, s.67, h.4

Kudüs-i Şerîf'teki Sultân Süleymân Hân, Haseki Sultân ve Sultân Selîm Hân-ı sâni'nin câmi'-i şerîf, imâret-i âmire ve hankâh-ı ma'mûreleri evkâfına tâbi reâyânın çoğunun başka mahallere göç etmesi üzerine oluşan zarara dair.

d.4, s.70, h.1

Ashâb-ı hayrâtıdan bir kişinin Kudüs-i Şerîf kazıyyesinde mülkiyet üzere tasarrufunda olan arsayı vakf eylemesi ve vakfın gelirini türbedârlara bırakması ancak ahâliden bazı kişilerin arsayı kenîf ve mezbeleğe çevirme teşebbüslerinin engellenmesi gerektiğine dair.

d.4, s.85, h.3

Kudüsi Şerîf'teki Halîl Efendi ve Hoca Sâlih ibn-i Şehâbeddin Kâtib ... Vakfı'nın iştirâken mütevellîleri olan Şeyh ... ile Sâfiye nâm hatunun vekili Şeyh Mehmed Sun'ullah Efendi el-Hâdî'nin Bâbü'l-Âmûd mahallesindeki vakıf arsaya dair yaptıkları bildirime ve Şeyhü'l-... mahallesindeki mülk arsa üzerindeki menzilin mutasarrıfı Hacı Mehmed'in yerine Seyyid Mustafa Sâlih ve Şeyh Abdülvahhâb'ın getirilmesi hakkında.

d.4, s.92, h.1

Kudüs-i Şerîf'teki Haseki Sultân İmâret-i 'Âmiresi Vakfı'nın mütevellîsi olan sâbık Bâbü's-Sa'âdetü's-Şerîfem Ağası Mehmed vakfa bağlı karyelerdeki reâyâlardan defter üzere alınması gereken a'sâr ve rüsûmları hakkıyla toplasa da Kudüs-i Şerîf mütesellîmleri ve sair ehl-i örf tâifesinin reâyâdan haksız taleplerde bulunması ve zorbalık yapmasına dair.

d.4, s.93, h.2

Kudüs-i Şerîf'e bağlı Gazze nâhiyesine tâbi vakf-ı Seyfeddin Câmi' medfûn Ebû Hureyre, vakf-ı Medîne-i Münevvere, vakf-ı Haremeyn-i Şerîfeyn gibi vakıfların öşr mahsulleri ve hisselerinin kimlere ne kadar tahsis olunduğu hakkında bilgiler verilmekte olup, bunlara diğer insanların müdahalesinin önlenmesi gerektiğine dair.

d.4, s.105, h.3

Seyyid Beşîr ve Seyyid İsmâ'il'in cedlerinden Ali Ağa'nın Kudüs-i Şerîf'te yehûdi mahallesinde mülkiyet üzere mutasarrıf olduğu bir bâb han, dört adet dükkan gibi yerleri mütevellî tayini ile vakf eyleyip gelirini evlatlarına onların soyu kesilirse Halîlü'r-rahman Vakfı mütevellîlerine bırakması, mütevellîlerin vefatı üzerine Seyyid Mehmed Mustafa ve Şeyh Mahmûd'un haksız yere vakfı zapt eylemesi ve bunun önlenmesine dair.

d.4, s.106, h.1

Kudüs-i Şerîf'teki Sultân Süleymân Hân ve Haseki Sultân Evkâf-ı Şerîfinin tevliyeti eskiden beri mültezimin soyundan gelenlere verildiyse de, vakıf mütevellîsi tevliyeti Bektâş isimli birine vermiş ancak onun vakfı yönetecek güce sahip olmaması, vakfın ve reâyânın zarara uğraması sonucu görevden alınıp yerine Ahmed Halîfe'nin getirilmesine dair.

d.4, s.110, h.3

Şeyh Abdülvahhâb, Şeyh Abdullah ve Şeyh Abdülkerim'in hissedârı oldukları Kudüs'teki vakıf hisselerine Seyyid Ahmed isimli sipahinin de aralarında bulunduğu bazı kişilerce yapılan müdahaleler hakkında.

d.4, s.125, h.2

Kudüs-i Şerîf'teki müteveffâ Halîl Şemseddin el-... Vakfı'nın mütevellî ve nâzırı olan es-Seyyid Sa'îd bin Mustafa'ya görevini tam yapmasına rağmen bazı kişilerce yapılan haksız müdahaleye dair.

d.4, s.128, h.1

Kudüs-i Şerîf'teki mülk-i Selâhaddin Timârhânesi Vakfı'nın mütevellîlik görevinin sırayla tevcih edildiği kişilere dair açıklamalardan sonra, Yusuf Halîfe'ye verilen mutasarrıflık görevine Seyyid Celâleddin el-'İlmî'nin ortak çıkması, vakfı zarara uğratması, görevin berât üzere Yusuf Halîfe'ye ait olduğunun izahı hakkında.

d.4, s.128, h.2

Kudüs-i Şerîf'teki Îsâ en-Nebî Hazretlerinin Vakf-ı Şerîfinden günlük yarım akçe karşılığında Sahratulâhü'l-Müşerreffe'nin bevvâb ve hadîmleri olan es-Seyyid Abdülkerîm, Şeyh Abdülvahhâb ve Şeyh Abdullah'a görevlerini yapmalarına rağmen yapılan gereksiz müdahalenin önlenmesi gerektiğine dair.

d.4, s.129, h.3

Kudüs'teki kimi vakıf mallarına yabancı kişilerin yaptığı müdahalelere ve bunların önlenmesi gerektiğine dair.

d.4, s.135, h.2

Kudüs-i Şerîf'teki Haseki Sultân [Evkâfının?] Kamâme bevvâbları olan Seyyid Ali, Seyyid Mehmed, Seyyid Abdullah, Seyyid Halîl veledişi ve Yusuf bin Ali ...'e görevlerini yapsalar da bazı kişilerce yapılan müdahaleye dair.

d.4, s.143, h.3

Kudüs-i Şerîf'teki Câmi'-i Şerîfi'nin mütevellîsi Seyyid Abdülvahhâb'ın yönetimindeki câmiye ait vakıf arsanın Kudüs-i Şerîf sükkânından [] ve [] nâm kişilerce zorla zabtı ve gerekenin yapılmasına dair.

d.4, s.144, h.1

Kudüs-i Şerîf'teki Halîlü'r-rahman Vakfı ile ilgili yaşanan sorunlara dair.

d.4, s.149, h.2

Kudüs-i Şerîf'teki Hazret-i Dâvud en-Nebî merkad-ı şerîfinde Seyyid Ali'nin ceddî eş-Şeyh Ahmed ...'in mutasarrıf olduğu mülk menzili vakfetmesi, gelirini evlatlarına bırakması ancak İbrâhim Ömer isimli yabancı birinin vakfı zapt eyleyip, zarara uğratmasına dair.

d.4, s.150, h.1

Kudüs-i Şerîf'teki Hânü'l-karîm? mezasındaki Selâhaddin Ali ... mülkü olan vakıf hisse, Mezhebiyye Medresesine ait vakıf hisse gibi yerlerin öşr ve rüsûmlarına, bunların tahsis edildiği kişilere dair.

d.4, s.152, h.2

Kudüs-i Şerîf hâricindeki Şeyh Musa ... Vakfı'nın defterde kayıtlı karyelerinden Burc-ı 'Arab denilen karyedeki yerlerin bazı kişilerce haksız yere zapt edilmesi hakkında.

d.4, s.152, h.4

Kudüs-i Şerîf kazâsındaki Halîlü'r-rahman nâhiyesi sakinlerinden Behûd nâm yehûdî ile el-Hâc Mehmed bin eş-Şeyh ... arasındaki alacak-verecek meselesi yüzünden var olan davaya dair.

d.4, s.152, h.5

Kudüs-i Şerîf'teki Şeyh Ahmed ve Necâti Vakfı'nın vakfiyede mukayyed ... arsasını kazâ sükkânından Ahmed ve [] nâm kişilerin zorla zapt edip, etrafına duvar örüp vakfı zarara uğratmalarına dair.

d.4, s.160, h.2

Kudüs-i Şerîf sancağı ve nâhiyesindeki yirmi dokuz nefer reâyâ ve Vakf-ı Medrese-i Mülkiye karyelerinde yaşayanların ödemeleri gereken öşr ve rüsûmlarını bazı kişilerin kışkırtmasına kanıp vermemeleri, vakfı zarara uğratmalarına dair.

d.4, s.160, h.3

Kudüs-i Şerîf sancağı ve nâhiyesinde karye-i vakf zeamet ve timâr sahibi reâyâ ile, Medrese- Mezhebiyye Vakfı, Muhyiddin Vakfı, Çehârkes Vakfı gibi vakıflara dair öşr ve rüsûm bilgileriyle, Medrese-i Mezhebiyye Vakfına yapılan haksız müdahaleye dair.

d.4, s.162, h.3

Kudüs-i Şerîf'teki Edhemiyye Zâviyesi Vakfı'na müdahaleye gerek yok iken, bazı kişilerin defterde kayıtlı vakfa tahsis edilmiş gelirleri zapt etmesi üzerine gerekenin yapılmasına dair.

d.4, s.163, h.1

Kudüs-i Şerîf'teki Sahratullah Vakfı'na geliri tahsis edilmiş üç adet bağçeye icâreteyn mutasarrıf olan ... veledi Abraham nâm zimmînin bilâ-veled ölmesi üzerine Kudüs-i Şerîf'te yaşayan ismi bilinen bir kişinin bu bahçeleri zaptı, vakıf mütevellîsi Süleymân Halîfe'nin bunları geri talep etmesine dair.

d.4, s.163, h.2

Kudüs-i Şerîf'teki Sâdât-ı Mugârebe Ebû ... Evkâfı'na geliri tahsis edilmişü'l-'atîk karyesindeki bağ, bahçe ve arsalara icâreteyn ile mutasarrıf zimmîlerin ödemeleri gereken yıllık yetmiş beş kuruş icâreyi ödememelerine dair.

d.4, s.178, h.2

Kudüs-i Şerîf'te Şeyh Abdullah'ın ceddi olan Mehmed Paşa Vakfı'nın gelirlerinden olan değirmeni Vakf-ı Zekeriyâ'nın kiracısı Mehmed ibnü'l-Harûn'un birkaç senedir zapt etmesine, iki yıllık icâre talep edildiğinde ayak diremesine dair.

d.4, s.186, h.1

Şeyh Mansûr Mısırî'nin Kudüs-i Şerîf'te yaptırdığı kebîr ü revân diye nitelendirilen odalara mülkiyet üzere mutasarrıf olan Ebû Yusuf es-Seyyid Mehmed el-Mesîh?'e Seyyid Mehmed ve Seyyid İbrâhim'in muhalefet etmesi hakkında.

d.4, s.191, h.4

Kudüs-i Şerîf'teki mülk-i Selâhaddin Yusuf bin Eyyûb'un Muğârebe Zâviyesi Vakfı karyelerinden Ayn-ı Karîm karyesinde avarız hânesine bağlı reâyâdan ehl-i örf tâifesinin haksız tekâlif talebinde bulunmasına dair.

d.4, s.193, h.2

Kudüs-i Şerîf sancağı ve nâhiyesindeki reâyâ ile Îsâviye karyesindeki vakıf, Ahmed Muhyiddin Ali ... Vakfı hissesi, İskender ve Sa'adeddin'in mülkü ve saire hisselerine, mahsullerine dair.

Şam Ahkâm Defteri, nr. 5

d.5, s.5, h.1

Kudüs-i Şerîf'teki Haseki Sultân Evkâfı karyelerindeki Müslim ve zimmî reâyâların defterde kayıtlı oldukları mahallerden kalkıp başka yerlere göç etmeleri sonucu vakfın uğradığı zararın giderilmesi için reâyâların esas yurtlarına geri döndürülmesi hakkında.

d.5, s.7, h.2

Kudüs-i Şerîf'te Harem-i Şerîf yakınındaki Nakşîbendî Zâviyesi'nin teşbîki? Seyyid Mehmed bin Seyyid ...'in ölümü sonrasında Derviş Mehmed'e verilmişse de Şeyh Hasan adındaki birinin benimde beratım var deyip görevde hak iddia etmesi hakkında.

d.5, s.9, h.1

Kudüs-i Şerîf'te Harem-i Şerîf yakınındaki Nakşîbendî Zâviyesi'nin zâviyedârı olan Derviş Mehmed'e görevini yapsa da bazı kişilerin yaptığı haksız müdahaleye dair.

d.5, s.10, h.4

Kudüs-i Şerîf'teki Haseki Sultân Vakfı ... karyelerinde defterde kayıtlı reâyâların üzerlerine düşen resm-i bennâk gibi vergileri ödememeleri, mütevellî Rodosî Ahmed'in vergileri talep ettiğinde bazılarının yeniçerilik iddiasıyla sorun çıkarıp vakfı zarara uğratmalarına dair.

d.5, s.11, h.1

Kudüs-i Şerîf'teki Dâvud en-Nebî'nin merkad-ı şerîfi yakınındaki Şeyh Mehmed Munsî? Türbesinin türbedârı olan eş-Şeyh Seyyid Ali veled-i Sa'îdullah tasarrufunda olan arsayı vakfedip gelirini türbe türbedarlarına bıraktıysa da bazı kişilerin arsayı mezbeleye çevirmek için zorbalık etmeleri, onların haklarından gelinmesine dair.

d.5, s.13, h.1

Kudüs-i Şerîf'teki Hazret-i Dâvud en-Nebî Zâviyesi Vakfı ve ona bağlı Gazze, Remle gibi yerlerdeki reâyâlara ait çeşitli vergilere mutasarrıf Şeyh Abdurrahman Şemseddin-zâde'nin çocuksuz ölümüyle görevin sırasıyla kimlere tevcih edildiğine dair.

d.5, s.16, h.1

Kudüs-i Şerîf'teki e'imme-i Sahratullâhü'ş-müşerreffe Vakfı'na ait bir bâb menzili Abrahâm Ara'il? nâm yehûdinin birkaç senedir zapt eylemesi ve zapt eylediği dönemin ücretinin talep edilmesi hakkında.

d.5, s.19, h.1

Kudüs-i Şerîf'teki Haseki Sultân [Evkâfı'nın] Kamâme bevvâblığına ortaklaşa mutasarrıf olan Mehmed Nesib, Abdullah, Ali, Yusuf, Halîl, Mustafa ve Seyyid Mehmed'in birbirlerinin hakkına müdahalede bulunmaması, öyle bir durum yaşanırsa bevvâblık görevinin başkasına tevcih edileceğinin bildirilmesi.

d.5, s.20, h.1

Kudüs-i Şerîf'teki Mezhebiyye Vakfı'nın gelirlerinden Efrec Hânı denilen hâneye ... Efrec tâifesinden nâm zimmînin müdahalesi ve vakfı zarara uğratması hakkında.

d.5, s.27, h.1

Kudüs-i Şerîf'te yaşayan Saadeddin, Esad, es-Seyyid Sâlih ve Hüseyin'in Sâlih Efendi Vakfı'nın mütevellîsi Şerîfe Aliye'nin görevi aslında bize aittir beyanı hakkında.

d.5, s.30, h.2

Kudüs-i Şerîf'teki Kaluca karyesinde sekiz bin üç yüz akçelik timara mutasarrıf Seyyid Ahmed veled-i Seyyid Ali nâm sipâhinin mütevellîsi olduğu Ahmed Altıncı? Vakfı'nın toplaması gereken öşr ve rüsûmlar ile yetinmeyip fazlasına göz dikip, vakfı zarara uğratması hakkında.

d.5, s.34, h.1

Kudüs-i Şerîf'e bağlı Gazze nâhiyesindeki kimi vakıfların gelirleriyle ilgili yaşanan sorunlarla dair.

d.5, s.41, h.2

Kudüs-i Şerîf'teki Sâdât-ı Sâfiye'ye meşrût Hankâh-ı Salâhiye'nin şeyhlik, nâzırlık ve mütevellîliğine müştereken mutasarrıf olan Ebûlfazl eş-Şeyh Mustafa el-İlmî ve Şeyh Mehmed el-İlmî evlâdından es-Seyyid Feyzullah el-İlmî'ye haksız müdahalede bulunanların kim olduğunun soruşturulması hakkında.

d.5, s.53, h.1

Kudüs-i Şerîf sancağı ve nâhiyesine tâbi Vakf-ı Zâviye-i Edhemîyye'ye gelir olarak tayin edilmiş köy ve vakıf mallarının iştirâken şeyhleri ve mütevellîleri olan Seyyid Sa'îd ve Seyyid Sâlih evlâd-ı Mustafa ...'ya Remle sakinlerinden Şeyh Mehmed'in bazı kişilerle ortaklaşa yaptığı haksız müdahaleye dair.

d.5, s.54, h.3

Kudüs-i Şerîf Mahkemesi'nde başkâtib olan Ali Efendi'nin görevini ve makamını kötüye kullanması sonucu görevinden azline dair.

d.5, s.79, h.1

Kudüs-i Şerîf'teki vakıf arsa üzerine kendi malından mülk menzil yapıp bedelini her yıl ödeyen öldükten sonrası oğlu Haniye nâm zimmîye kalan arsaya vakıf mütevellîsi Ya'kûb'un çeşitli iddialar ile müdahalesine dair.

d.5, s.80, h.3

Kudüs-i Şerîf'teki Rum Patriği olan Antimos'un Kudüs'teki Kamâme Kilisesini ziyarete gelen yerli ve yabancı ruhban, rahibe, papaz gibi kişilerden kilise kapısında talep olunan vergileri ödemelerine rağmen gerekli ilgiyi göremediklerine, haksızlığa uğradıklarına dair yazdığı arz hakkında.

d.5, s.86, h.1

Kamame'ye ziyaret amacıyla gelip giden reayaya bazı kişiler tarafından yapılan zulmün engellenmesi ve Kamame kapusunda berevât-ı şerifeyle mutasarrıf olan Mehmed Nesib, Abdullah, Ali, Yusuf, Halil, Mustafa ve Seyyid Mehmed'in görevlerine diğerleri tarafından müdahale edilmesinin engellenmesi hakkında.

d.5, s.89, h.2

Kudüs-i Şerîf'teki Seyyid Ömer el-mücerred veled-i Yevmiddîn el-Arabî Türbesi Vakfının türbedarlık, nezaret ve tevliyeti görevini yürüten Seyyid Abdullah Efendi'nin kendi rızasıyla görevi es-Seyyid Ahmed Halîfe ibn-i Mehmed...'e devretmesi ve ardından yaşanan sorunlara dair.

d.5, s.90, h.2

Kudüs-i Şerîf'te Ali Ağa'nın yehûdi mahallesinde mülkiyet üzere mutasarrıf olduğu han, dükkan ve bahçeyi vakf eyleyip, tevliyet ve gelirini evlatlarına onların soyları kesilirse Halîlü'r-rahman Vakfı mütevellîlerine bırakması, aynı soydan gelse de Halîlü'r-rahman mütevellîsi olan Mehmed'in mutasarrıflığına Şeyh Mustafa ve Şeyh Mahmûd'un karşı çıkarak, zorbalık yapmalarına dair.

d.5, s.95, h.1

Kudüs-i Şerîf'teki Mezhebiye Medresesi Vakfı'nın tevliyet ve nezaretini elinde bulunduran es-Seyyid Hasan, es-Seyyid Sâlih, Seyyid Said, es-Seyyid İbrahim ve es-Seyyid Mehmed gibi kişilere ecanibden bazı kişilerin gereksiz müdahalede bulunarak vakfı zapt etmeye çalışmalarına, bunların önlenmesi gerektiğine dair.

d.5, s.96, h.3

Kudüs-i Şerîf’de vâki‘ Zülkadriye Medresesi Vakfı’na ait çeşitli dükkanların bazı kişilerce, altı adet bahçenin Salâhiye Medreseleri’nce zabtı sonucu ortaya çıkan sorunun çözülmesi gerektiğine dair.

d.5, s.127, h.1

Kudüs-i Şerîf’te sakin Seyyid Mehmed ve Seyyid Ahmed cedleri olan Benî Lutf nâm kişinin Yehûd mahallesinde mülkiyet üzere mutasarrıf olduğu ardından vakfettiği, tevliyet ve gelirini evlatlarına bıraktığı bir bâb menzile mutasarrıfken Mehmed nâm kişinin yaptığı haksız müdahale hakkında.

d.5, s.129, h.2

Kudüs-i Şerîf sancağında ve nahiyesinde ... karyesinde en-Nâsır Sultân Selâhaddin Yusuf bin Eyyûb Ali Medresesi’ne tahsis edilmiş çeşitli rüsûmları toplayıp Kudüs-i Şerîf’te mirlivâ olanlara teslim etmekle yükümlü Mevlâna İshâk el-Müderres’e bazı kişilerin haksız müdahalede bulunup, rüsûmları ahz eylemeleri bunun önlenmesi gerektiğine dair.

Şam Ahkâm Defteri, nr. 6

d.6, s.14, h.4

Merhûm Ebulfadl Mehmed Paşa’nın Kudüs-i Şerîf’te mutasarrıf olduğu aralarında bir bâb değirmenin de bulunduğu mülklerini vakf etmesi ve iki yüz yıldan beri vakfiye gereğince yerine getirilen mütevellilik görevini yürüten muhaddis ve Şâfi’i müftüsü el-Hâc Abdullah’a Kudüs-i Şerîf sakinlerinden Ahmed’in müdahalede bulunması, bunun def edilmesine gerektiğine dair.

d.6, s.34, h.1

Kudüs-i Şerîf’teki Haseki Sultân Vakfı’na bağlı Kamâme bevvâblığı görevini yürüten kişiler ve onlardan görevi haksız yollardan zapt etmeye çalışanlara, yaşanan sorunlara dair.

d.6, s.43, h.4

Kudüs-i Şerîf’teki Hazret-i Halîlürrahman, Sahratullahu’l-Müşerreffe ve Mescid-i Aksâ kapıcıbaşılığını birlikte yürüten es-Seyyid eş-Şeyh Dâvud, es-Seyyid Mehmed Said, es-Seyyid Mustafa ve es-Seyyid Abdülkâdir’in hizmetlerinin karşılığını istediklerinde görevlerinden alındıklarının söylenmesi üzerine gereken incelemenin yapılması ve görevin hâlâ onlara ait olduğunun ortaya çıkması hakkında.

d.6, s.58, h.2

Sarây-i Atfık-i Ma'mûre teberdârlarından Mehmed'in mutasarrıf olduğu Kudüs-i Şerîf'teki Halîlürrahman Vakfı'na bağlı bazı kurâlarda yaşayan kadîmî yerlerini terk eden reâyâlardan gittikleri yerde avâız hanesine kayıt olmayanların derhal kadîmî yerlerine geri döndürülmesi, kayıt olanların ise edâsı lazım gelen rûsûm-ı raiyetleri ödemesi gerektiğine dair.

d.6, s.70, h.3

Harem-i Şerîf yakınındaki Nakşibendî Zâviyesi'nin nişînliğini? hile ile üzerine geçiren Şeyh Hasan'ın görevden azledilerek yerine eski görevli eş-Şeyh Mehmed Neccârî'nin geçirilmesi, Şeyh Hasan'ın daha sonra Şeyh Selâmî'ye haksız yere müdahalede bulunması, bunun engellenmesi gerektiğine dair.

d.6, s.90, h.2

Kudüs-i Şerîf'te ashâb-ı hayrâtdan Tercümân Ahmed Beğ ibn-i Receb nâm kişinin vakfı ve vakfına ait mallarına Kudüs-i Şerîf mütesellimi Kâsım Beğ'in on beş senedir musallat olup zimmetine geçirmesi ve bunun ispatı üzerine söz konusu mal ve gelirlerin esas sahiplerine verilmesi hakkında.

d.6, s.134, h.1

Kudüs-i Şerîf sancağına bağlı vakfedilmiş 'Îsâviye karyesinde vergilerin toplanmasıyla ilgili yaşanan sorunlar hakkında.

d.6, s.136, h.1

Kudüs-i Şerîf'e bağlı Ebû Mu'în karyesindeki Nasrî Mehmed bin Ahmed el-Tûrî Vakfı ve Ribât el-Mansûr Vakfı'nın gelirleri, bu gelirlerin kalemlere dağılımı ve kimler tarafından tahsil edileceğine dair.

d.6, s.138, h.2

Kudüs-i Şerîf'teki Edhemiyye Zâviyesi Vakfı'nın mütevellîsi olan Seyyid Mehmed bin Seyyid Ahmed'in, Beyt-i Safâfe karyesinin ve Vâdiyü'l-arâle'nin gelirlerini haksız yoldan elde etme sevdasında oluşu.

d.6, s.170, h.1

Kudüs-i Şerîf'te Harem-i Şerîf ittisâlindeki Şeyh Behâeddin Nakşibend Tekkesine asker tâifesinden kişilerin kadîme aykırı olarak müdahale etmesi, fukara ve dervişlere zulmetmesi üzerine gerekenin yapılması, asker tâifesinden kişilerin engellenmesi hakkında.

Sam Ahkâm Defteri, nr. 7

d.7, s.6, h.2

Kudüs-i Şerîf'teki Tûretü'l-cevz ve Ayn-ı Karîm gibi karyelerdeki gelir kalemleriyle, Mugârebe Zâviyesi Vakfı gibi vakıf eserlere dair çeşitli mali veriler içeriyor.

d.7, s.6, h.3

Kudüs-i Şerîf'e muzâfe Benî Zî nâhiyesindeki Hazret-i Sâlih aleyhi's-selâmın merkad-ı şerîfi askerî vakfının mütevellî ve nâzırı olan eş-Şeyh Hasan'a görevini tam olarak yapmasına rağmen ecânibden bazı kişilerin yaptığı haksız müdahale ve bunun engellenmesi gerektiğine dair.

d.7, s.91, h.2

Seyyid Ahmed, Seyyid Dâvud, Seyyid Halîl ve Seyyid İbrâhim'in ceddi el-Hâc Ali Kudüs-i Şerîf'teki vakfettiği bir bâb mülk menziline mutasarrıf olması ve yıllık belli miktar icâre karşılığında orayı kiraya verdikleri el-Hâc Mehmed'in icâreyi ödemeyip zimmetine geçirmesi, ödenmesi gereken icâre ve menzilin esas sahibine teslim edilmesi gerektiğine dair.

d.7, s.97, h.2

Kudüs-i Şerîf'teki Sahratullahü'l-Müşerreffe Vakfı, Mescidü'l-'Aksa, Seyfeddin Hasan Ali evlâd-ı 'Îsâ el-Hikârî? Vakfı gibi eserlere dair çeşitli sayısal veriler içermektedir.

d.7, s.99, h.4

İbrahim, Abdullah ibn-i Musa ibn-i Abdülvahhâb'ın ceddi müteveffâ İbrâhim'in Kudüs-i Şerîf'te mülkiyet üzere mutasarrıf olduğu dükkanların gelirini evladları arasında taksim olunmak şartıyla vakfetmesi, ama buna evlâd-ı vâkıftan emmizâdeleri el-Hâc Abdürrahim, Halîl, Sâdık ve Mehmed Sâdık'ın müdahalede bulunması, gereğinin yapılmasına dair.

d.7, s.100, h.1

Kudüs-i Şerîf'te has mi'mâr-ı esbâk İbrahim'in vakfına ait arsa üzerine bir bâb oda inşâ eden eş-Şeyh Mûsâ ibn-i Abdülvahhâb öldükten sonra odanın oğulları Seyyid İbrâhim veled-i es-Seyyid Abdullah'a intikal etmesi gerekirken ismi bilinen bazı kişilerce yapılan müdahale ve itirazlara dair.

METİN

ŞAM AHKÂM DEFTERİ, nr. 1

d.1, s.7, h.1

Trablusşâm vâlisine ve kâdisına hüküm ki:

Hadice ve Âişe nâm hatunlar Südde-i Sa'âdetime arz-ı hâl [idüp] Bâbü's-sa'âdetim Ağası nezâretinde olan evkâfdan Kudüs-i Şerîf'de vâkı' merhûm ve mağfûrûn-lehâ Haseki Sultân *tâbet serâhân*ın evkâfından Trablusşâm'da Yehûd mahallesinde debbağ kurbunda Hanü'l-üsâri dimekle ma'rûf han icâresinden beher sene Rikâb-ı hümayûn şevket-makrûn tarafına yüz ellişer guruş virilmek üzere Trablusşâm'da vezn olunan harîr hân-ı mezbûrda vezn olunup vâliler tarafından müdâhale olunmamak ve konak virilmemek ve deli etbâ'ı kondurulmamak şartıyla mezbûretân Hadice ve Âişe'nin tasarruflarında olup lâkin beş on seneden berü Trablusşâm vâllileri hân-ı mezbûra etba'ları iskân eylediklerinden nâşî müteferrikaları taraflarına kayd ile gelen icârât ve rikâbiye ta'til olmamağın mukaddemâ hatt-ı hümayûn şevket-makrûn ile mu'adden sâdır olan emr-i şerîfi bundan akdem Trablusşâm Vâlisi Hüseyin Paşa'ya ibrâz eylediklerinde etba'-ı hân-ı mezbûrun ihrâc ve ahâlden konak talep eyledikde ahâlden hâcehân-ı mezbûrun icâre ve rikâbiyesi olmak üzere beher sene sekiz yüz guruş icâresin kendü taraflarından edâ eylemek şartıyla vâli etba'ı hân-ı mezkûrda sâkin olmaları ... ve iltimaslarıyla kemâ fi'l-evvel nizâm virilmişken bulana dek ahâli tarafından bir akçe icâre virilmeyüp mutasarrıfları mezbûretâna gadr olmağın zıkr olunan vech üzere beher sene virecekleri sekiz yüz guruş icâre ve rikâbiye ta'ahhüdleri mûcebince ahâli-i kazâdan tahsîl olunmak üzere râbıtâ-i nizâma rabt ve bend olunmak bâbında bundan akdem nâzır-ı vakf olan Bâbü's-sa'âdetim Ağası Ahmed Ağa arz ve Dîvân-ı Hümayûnum'da mahfûz olan kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda Kudüs-i Şerîf'de vâkı' Haseki Sultân Evkâfı'ndan Trablusşâm'da Yehûdî mahallesinde debbağ kurbunda Hanü'l-üsâri dimekle ma'rûf hanlara kadimden harîr vezn olunup her sene hâsıl olan meblağ Rikâb-ı hümayûna virülür iken hân-ı mezbûra Seyf oğlu zamanlarından saruca ve sekban tâifesi nüzûlli ve mürûr-ı eyyâm ile harâbe-i müşrif olup harîr dahı âhar yerlerde vezn olunmağla vakfa küllî hayf târi olur ve vakfından binâsına müsâ'ade olmadığı sebepten Samsoncibaşı Mehmed ke'l-evvel harîr vezni hân-ı mezbûra nakl ve kendü hâliyle bina ve ihyâ idüp beher sene yüz elli esedî kuruş Rikâb-ı hümayûna teslîm itmek üzere istîcâr itmekle kadîmden olıgeldüğü üzere harîr hân-

ı mezbûrda vezn olunup mîr-i mîrân ve azâ ve ammâl ve nüzzâr ve kal'a mustahfızları ve âhardan kimesneyi dahl ve ta'arruz itdirilmemek üzre bin altmış beş Receb'i evâ'ili târihiyle Bâbü's Sa'âdetim Ağası Ahmed Ağa i'lâmıyla emr-i şerîf virölüp mûcebince amel oluna diyü ünânına hatt-ı hümayûn şevket-makrûn keşîde kılındığı mukayyed bulunmağın vech-i meşrûh üzre amel olunmak bâbında elli üç senesi evâhir-i Receb'inde müceddeden emr-i âlî sâdır olmuş iken bunlar bî-kes olduklarından nâşî hân-ı mezkûrî mugâyir-i emr-i âlî ahâli-i vilâyet on seneden berü vâli etbâ'ına konak virüp derûnundan olan tüccar fukarâsı tâ âhar mahalle nakl ve her biri dahı hân-ı mezkûrdan ... vezn itdürmeyüp ol vechile bunlara gadr-ı küllî olduğun bildürüp ol bâbda istid'â-yı merhamet eyledikleri ecilden Divân-ı Hümayûnum'da mahfûz olan kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzre bundan akdem nâzır-ı vakf olan Bâbü's-sa'âdetim Ağası arzıyla emr-i şerîfim virildiği mestûr ve mukayyed olunmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mûcebince amel olunup hılâfından te'ayyün ihtirâz ve mücânebet olunmak için virilmişdir.

[Fî] evâ'il-i C sene 1155

d.1, s.22, h.3

Şam-ı Şerîf vâlisi ve Mîr-i hac Süleyman Paşa'ya ve Şam-ı Şerîf ve Kudüs-i Şerîf kâdılarına hüküm ki:

Kudüs-i Şerîf'de vâkı' Halîlü'r-rahman vakfı mütevellîsi olan Veli *zîde kadruhü* gelüp vakf-ı mezbûrî'l-mürtezikaları mütevellîlerin azli esnasında ba'zı tezvirât ile mütevellî olanlardan birer takrîb ile cebren bir mikdâr akçe almak âdet-i müstemirreleri olmağla bundan akdem vakf-ı mezbûr mütevellîsi olup Kudüs-i Şerîf cizyedârı olan Selefî Hacı İsa nâm kimesneden cizye malından olmak üzre aldıkları bin on beş guruşu sâdır olan emr-i şerîfimle bunun ma'rifetiyle mürtezika-i vakfdan tahsîl olunup el-yevm bunun azli karîb olmağla mürtezika-i merkûm mukaddemâ bizlerden tahsîl eylediği bin on beş guruşu senden aluruz diyü bi-gayr-ı hakk akçe te'addîden hâlî olmadıkların bildürüp siz ki vezîr-i müşâr ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyhümâsız mürtezika-i mezbûrelerin ol vech ile olan da'vaları ol tarafda istimâ' bulunup Âsitâne-i Sa'âdetim'de Haremeyni's-Şerîfeyn müftisinin huzurunda görölmek üzre havâle olunmak bâbında hükm-i hümayûnum virilmek recâ itmeğın vech-i meşrûh üzre havâle olunmak için yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Z sene [1]155

d.1, s.28, h.5

Kudüs-i Şerîf sancağı inzımâmıyla Şam vâlisi ve Mîr-i hacı olan [] vezîre ve Kudüs-i Şerîf mollasına hüküm ki:

Bi'l-fi'l Bâbü's-sa'âdetim Ağası olan İbrâhim *dâme ulüvvühû* Südde-i Sa'âdetim'e arz gönderüp taht-ı nezâretinden olan evkâfdan Kudüs-i Şerîf'de vâkı' merhûm ve mağfûrûn-leh Sultân Süleyman Han *tâbe serâhû* ve Haseki Sultân Evkaflarının mütevellî kâ'im-makâmı olan el-Hâc Süleyman *zîde kadruhûn* muhasebesi görülmek için Âsitâne-i Sa'âdetime gelmesi muktezî olmağla ol tarafda iktizâ iden umûr ve husûsunu mu'temed-i aliyye kimesneye tefvîz ve bir gün mukaddem Âsitâne-i Sa'âdetim'e gelmesi bâbında siz ki vezîr-i müşâr ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyhümâsız size hitaben hükûm-i hümayûnum virilmek recâsına arz itmeğîn vech-i meşrûh üzere amel olunmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur.

Fî evâsıt-ı S sene 1156

d.1, s.29, h.3

Üsküdar'dan Kudüs-i Şerîf'e varınca

Yol üzerinde vâkı' olan mevâli-i 'izâm *zîdet fezâ'ilühüm* ve mefâhirü'l kuzât ve'l-hükkâm, me'âdetü'l fezâ'il ve'l-keâm kâdılar ve nâ'ibler *zîde fazlühüm* ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimler ve kethüdâ-yerleri ve yeniçeri serdârları ve sâir a'yân ve zâbitân *zîde kadruhüm* tevki'-i refî'i hümayûn vâsil olunmak ma'lûm olup ki Meşâyih-i Hindiyîye'den kıdvetü's-sulehâ-i's-sâlikîn Şeyh Maksûm *zîde salâha* Kudüs-i Şerîf'de vâkı' Zâviye-i Hindiyân'a şeyh olup ol tarafa âzim olmağla şeyh-i mûmâ-ileyh her kangınızın taht kazâsına varup dâhil olur ise mü'emmen ve mahfûz mahallerde koydurup ve gider oldukda yanlarına yarar kulaguz koşup emn ü sâlih yerlerine irsâl ve isâle ihtimâm-ı tâm eylemek bâbında fermân-ı âlişân yazılmışdır.

[Fî] evâhir-i S sene 1156

d.1, s.37, h.3

Kudüs-i Şerîf inzımâmıyla Şam vâlisi ve Mîr-i hacı vezîre, Kudüs-i Şerîf kâdisına hüküm ki:

Kazâ-yı mezbûreye tâbi' Harab(a)? kazâsı kurbunda ... nâm karyede vâkı' mescid-i şerîfin ber-vech-i iştirâk mütevellîleri olan Yusuf ve Hasan *zîde kadruhâ* gelüp vakf-ı mezbûrun Defter-i hakânîde mukayyed sâlifü'z-zikr ... karyesinin mümtâz ve mu'ayyen hudûdu dâhilinde kadîmü'l eyyâmda oşr ve resmin vakf-ı mezbûr tarafından

alına gelen ma'lûmâtü'l-hudûd yerlerin öşr ve resmine âhardan bir vechile müdâhale olunmak îcâb itmez iken civârında vâkı' erbâb-ı timardan [] nâm sipâhi zuhûr ol yerlerin öşr ve resmin bize alurum diyü hılâf-ı kânûn ve kadîme mugâyir kânûna müdâhale ve bunların ahz [ü] kabz ve zabtına mümâna'at ve vakf-ı mezbûreye gadr-ı küllî olunduğun bildürüp ol yerlerin öşür ve resm-i kadîmîsi üzre taraf-ı vakfdan ve ahz u kabz itdirilüp sipâhi-i merkûmun hılâf-ı kânûn-ı kadîme mugâyir zâhir olan müdâhalesi men' olunmak bâbında hükm-i hümayûnum recâ eyledikleri ecilden kânûn üzre amel olunması için yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Ca sene 1156

d.1, s.41, h.3

Kudüs-i Şerîf mollasına ve Kudüs-i Şerîf sancağı mütesellimine hüküm ki:

Kudüs-i Şerîf'in müslimîn ahalisi Südde-i Sa'âdetim'e arz-ı hâl sunup Kudüs-i Şerîf kazâsında vâkı' Cebel-i Tûr'da öteden berü cema'at-i müslimîn edâ-yı salavât idgeldikleri Mescid-i Mas'ad demekle ma'rûf mescid-i şerîfe keferî ta'ifesinin duhûlü nâ-meşrûh iken bundan akdem ma'lûmü'l-esâmî zimmîler mescid-i mezbûra fuzûlî duhûl ve telvîs ve hılâf-ı şer'î şerîf te'addî ve tecâvüz eylediklerinden nâşî bi'd-defâ'at ma'rifet-i şer'le mesfûrlara tenbîh birle kıbel-i şer'den huccet-i şer'iyye virilmiş iken mesfûrlar memnu' ve şenî' olmadıklarından nâşî her bâr mescid-i mezbûra duhûl ve hılâf-ı şer'î şerîf ve mugâyir-i huccet-i şer'iyye ehl-i İslâmı ta'cîz ve tekdîr eylediklerin bildürüp mesfûrların hılâf-ı şer'î şerîf ve mugâyir-i huccet-i şer' zâhir olan te'addîleri men' u def' olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ eyledikleri ecilden şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı C sene 1156

d.1, s.43, h.1

Şam vâlisi ve Mîr-i hacı olan vezîre, Kudüs-i Şerîf kâdisına hüküm ki:

Kudüs-i Şerîf'de sâkin [] ve [] ve [] nâm yehûdîler gelüp yine Kudüs-i Şerîf'de vâkı' Sahrâtü'l-Müşerreffe ve Hâtuniye Vakfı musakkafâtından olup icâre-i mu'accele ve mü'eccele ve mütevellî-i vakf temessükü ile tasarruflarında olan menzillerinin beher sene takdîr olunan altışar gurus icârelerin kadîmîsi üzre vakf-ı mezbûr mütevellîlerine edâda kusûrları olmayup mugâyir-i temessük ziyâde talebiyle te'addî ve rencide olunmaları îcâb itmez iken mütevellî-i vakf olanlar kâni' olmayup mücerred tama'-ı hâmlarından nâşî ziyâde icâre talebiyle te'addî eylemeleriyle bundan akdem mahallinde

mütevellî-i vakf ile vâkı‘şer‘ olduklarından mugâyir-i temessük te‘addîleri men‘ u def‘ olunmak üzere kibel-i şer‘den tenbîh ve bidâyetine huccet-i şer‘iyye virilmiş iken mezbûrlar mugâyir-i huccet-i şer‘iyye yine şerâ‘it-i hâlî olmadıkların bildürüp şer‘le görölüp ziyâde talebiyle zâhir olan te‘addîleri men‘ u def‘ olunmak bâbında hükm-i hümayûnum recâ eyledikleri ecilden mahallinde şer‘le görölmek için yazılmışdır.

Fî evâ’il-i B sene 1156

d.1, s.44, h. 2

Şam vâlisine ve Kudüs-i Şerîf mollasına hüküm ki:

Kudüs-i Şerîf kazâsı musakkafâtından Nablus kasabasında vâkı‘ Sâraceddîn İbrâhim bin Şehâbeddin Yunus ve oğlu Şerefüddîn Yunus bin Sâraceddîn İbrâhim ve oğlunun oğulları Celâleddin bin Yunus ve Şefîğ? ... vakıflarının evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere bi’l-fi’l berat-ı şerîfemle mütevellî ve nâzırı olan sulehâdan Ramazan bin Yunus bin Mehmed *zîde salâha* gelüp evkâf-ı mezbûrenin tevliyet ve nezâreti bi’l-fi’l berat-ı şerîfemle üzerinde olup edâ-yı hıdmet idüp kusûrı olmayup bir dürlü dahl îcâb itmez iken îcâbında ba‘zıları bilâ-berat ve bilâ-sened tevliyet ve nezâreti umûrına müdâhale ve te‘addîden hâlî olmadıkların bildirüp şer‘le görölüp mezkûrların hılâf-ı şer‘ ve bilâ-berat ve bilâ-sened tevliyet ve nezâreti umûrına müdâhale itdirilmemek bâbında hükm-i hümayûnum recâ itmeğin şer‘le görölmek için yazılmıştır.

Fî evâsıt-ı B sene [1]156

d.1, s. 49, h.2

Kudüs-i Şerîf inzımâmıyla Şam vâlisi ve Mîr-i hac olan vezîre ve Kudüs-i Şerîf mollasına hüküm ki:

Kudüs-i Şerîfde vâkı‘ Hazret-i Ömer el-Hattâb *radiyallâhu te‘âlâ anhu* Hazretleri’nin mescid-i şerîfi ile ... mescidi evkâflarının meşrûtiyet üzere mütevellîsi olan Abdülfettâh nâm kimesne Südde-i Sa‘âdetim’e arz-ı hâl idüp sâbıkâ evkâf-ı mezbûrun mütevellîsi olan [] nâm kimesne tama‘-ı hâmından nâşî mescidleri harâb ve vakf-ı mezbûrun ba‘zı arsasın hılâf-ı şer‘le vâkıf ve mugâyir-i vakfa ve fetvâ-yı şer‘le [] ve [] ve [] nâm kimesnelere bey‘ idüp ... mesâcid-i vakfa gadr olmağla mesâcid vakfının tahrîr ve ma‘rifet-i şer‘le keşf ve der-i devlet-medâra arz ve i‘lâm olunmak için mukaddemâ emr-i şerîfim recâ ve şer‘le görölüp keyfiyeti i‘lâm olunmak üzere emr-i şerîfim ve rızâ-yı şer‘i oldukda bildirüp mukaddemâ virilen emr-i şerîf hükm-i hümayûnum recâ ve Divân-ı Hümayûnum’da mahfûz olan küyûd-ı ahkâma

mürâca‘at olundukda bin yüz elli iki senesi Cemâziye’l-âhırının evâ’ilinde vech-i meşrûh üzre Rikâb-ı hümayûnum tarafına emr-i şerîfim virildiği mestûr ve mukayyed olmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîf mücebince amel olunmak lâzım olmuştur.

Fî evâsıt-ı Ş sene 1156

d.1, s.51, h.2

Kudüs-i Şerîf mollasına hüküm ki:

Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ Hazret-i Ömer bin el-Hattâb *radiyallâhu te‘âlâ anhu* Hazretleri’nin Mescid-i Şerîf Evkâfı’nın evlâdiyet ve meşrûtiyet üzre bi’l-fi’l berat-ı şerîfemle mütevellîsi olan Abdülfettâh nâm kimesne gelüp mescid-i şerîf Rum kenîsesine muttasıl olduğundan mürûr-ı ezmene ile ba‘zı Rum tâifesi ... mâliyesi sebebi ve ahvâl-i vilâyetden ba‘zılarının i‘ânetiyle vakf-ı merkûmun altı aded odalarını ahz ve mescid-i şerîfin havlîsine menzilelerin ... ve sâirin dahı kenîf idüp vakf-ı şerîfe vücûh ile gadr itmekle ol-bâbda istid‘â ve medîne-i Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ Hazret-i Ömer bin el-Hattâb *radiyallâhu te‘âlâ anhu* mescid-i şerîfin evkâfı mütevellîsi mezkûr Abdülfettah’ın iltimâsı üzre husûs-ı mezkûrun Kudüs-i Şerîf kâdısı merkûmı üzere arz ve ahâlisinin mevkûfun bîh müte‘ayyin müslimîn ... itmelerine muhtâc olduğun sâbıkâ Rumili kâdı-askeri şer‘iyâ tahsîl olan Mevlânâ Mehmed *zîde ‘ilmihû* i‘lâm itmeğın i‘lâmı mücebince mahallinde arz u mahzar olunmak iktizâ ider ise i‘lâm olunmak içün bundan akdem emr-i şerîfim virilmesinin ... olduğun bildürüp mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince müceddeden hükm-i hümayûnum recâ ve Divân-ı Hümayûnum’da mahfûz olan kûyûd-ı ahkâma mürâca‘at oldukda vech-i meşrûh üzre bin yüz elli bir senesi Zi’l-ka‘desinin evâhirinde emr-i şerîf virüldüğü mestûr ve mukayyed olmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîf mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur.

Fî evâhir-i Ş sene 1156

d.1, s.58, h.6

Kudüs-i Şerîf mollasına [hüküm] ki:

İftihârü’l-havâss ve’l-mukarribîn mu‘temedü’l-mülûk ve’s-selâtn Bâbü’s-sa‘âdetim Ağası olan İbrahîm Ağa *dâme ulüvvühû* arz gönderüp nezâretinde olan evkâfdan merhûm ve mağfûrûn-lehâ Haseki Sultân *tâbet serâhâ* Evkâfı karyelerinden Beyt-i lahim ve Beyt-i Câlâ nâm karyeler ahâlileri bin yüz elli beş ve elli altı senelerinde karyeleri topraklarında zirâ‘atlarıyla hâsıl itdikleri terekelerinden

müteveccîh olan öşürleriyle sâir hukûk ve rûsûmları kânûn ve defter mücebince cânib-i vakf-ı şerîfe edâ olunup hâlen zimmetlerinde olmağla tarafından ta'yîn olunan mübâşir ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le ... idenlerden bi't-temâm tahsîl ve alıvirilmek bâbında hükm-i hümayûnum virilmek recâsına arz itmeğin kânûn ve defter mücebince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî evâhir-i Za sene 1156

d.1, s.77, h.1

Şam vâlisi Mîr-i hac vezîr ve Kudüs-i Şerîf kâdısına hüküm ki:

Kıdvetü'l-ulemâ'i's-sâlikîn Şeyh Muhammed es-Sâlih ibn-i eş-Şeyh Halîl el-Kadrî *zîde salâha* gelüp şeyh-i mezkûr medîne-i Kudüs-i Şerîf'de vâkı' Kâdiriye Zâviyesi'nin şeyh ve zâviyedârlığının ... berat-ı şerîfemle mutasarrıf olup bundan akdem Kudüs-i Şerîfde tarîk-i Nakşibendî'ye mahsus Özbekiyye Zâviyesi ve tarîk-i Mevlevîhane'ye mahsus Mevlevîhâne'nin nâ'ibleri ashâb-ı hayrât evkâf-ı vâridât ta'yînine muvaffak olamayup îrâdları olmadığından nâşî ihtâr-ı arzdan gelen züvvârın ve misâfirîn bi'l-cümle fukarâ-i sâbirînden olup zâviyelerinde müddet-i ikâmetin ve eyyâm-ı ziyâretlerinde ... mertebesi ta'âmiyeleri olmayup niceleri bi'z-zarûrî su'âle ... ve niceleri aç oldukları halde giceledikleri mülhafık? ve vücûhuyla mahall-i merhamet ve sezâvâr-ı âtîfet olmalarıyla Kudüs-i Şerîf cizyesi malından almak üzere zikr olunan üç aded zâviyelerin her birlerine yevmî yigirmi beş sağ akçe ta'âmiye vazîfe ta'yîn ve yedlerine başka başka berevât-ı âlişânım ihsân olunmağla zikr olunan yigirmi beş akçe ancak fukarânın ta'âmiyeleri olup zikr olunan zâviyelerde huddâm için ... ta'yîn olunmayup mütevellî ve sâir huddâmın lüzûmu dahı yoğiken ashâb-ı ağrâzdan ba'zı kimesneler ta'âmiye-i mezbûreden almak üzere imâmet ve müezzinlik ve tevliyet ve nüvvâblık cihetleri birle ve her birleri Kudüs-i Şerîf kâdılarından huccetler alup fukarâya ta'yîn olunan yigirmi beş akçeyi ahz ve zâviye-i mezbûrûna emr-i şerîfden fukarânın ta'âmiyesine bir nesne kalmayup ahvâl-i fukarâ diger-gûn olduğın bildirüp ashâb-ı ağrâzın ihdâs eylediği cihât için ta'âmiye fukarâdan vazîfe mütâlebesiyle te'addîleri men' olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrını istirhâm itmeğin Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Anadolu Muhasebesi defterlerine nâzar olundukda zikr olunan üç aded zâviyeye Kudüs-i Şerîf cizyesi malından ta'yîn olunan ba'zı yigirmi beş sağ akçe ancak züvvârın ve misâfirîn ve vâridîn ikâmet üzere olan fukarâ-i sâbirîn ta'âmiyelerine medâr için tahsîs olunan vezâ'ifden olup cihât-ı âhara ifrâ'olunduğı olmayup ve zikr olunan zâviyelerden tarîk-i Kâdiriye Zâviyesi'nin vazîfe-i mu'ayyene

ile zâviyedârlık ve meşîhât-ı mu‘mâ-ileyh Şeyh Muhammed es-Sâlih ibn-i Şeyh Halîl el-Kâdrî'nin üzerinde iken kırk altı tarihinde nısf meşîhâtı kasr-ı yedinden Şeyh Abdülkâdir el-‘İlmî el-Kadrî'ye tevcih ve berat virildiği mestûr ve mukayyed bulunmağın vech-i meşrûh üzre amel olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûriçün bi'l-fi'l Re'isü'l-küttâbım olan el-Hâc Mustafa *dâme mecdühû* i'lâm itmeğın i'lâm mûcebince hılâf-ı berat eylememek içün yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Ş sene 1157

d.1, s.86, h.4

Şam vâlisi ve mîr-i hacı vezîre, Kudüs-i Şerîf kâdısına hüküm ki:

Sen ki Kudüs-i Şerîf Kâdısı Mevlânâ Şeyh Mehmed Kevâkibîzâde *zîdet fezâ'ilü*husun Südde-i Sa'âdetim'e mektup gönderüp Kudüs-i Şerîf sancağında ve nâhiyesinde Beyt-i Lahim ve Beyt-i Câlâ nâm karyeler Kudüs-i Şerîf İmâreti ile Kayıtbay alâ deşîşetü'l Haremeyn Evkâfı'ndan olmağla zikr olunan karyeleri vakf-ı mezbûrânın mütevellîleri ber mûceb-i Defter-i hakânî zabt ve evkâf-ı mezbûreye â'id olan a'şâyir ve rüsûmâtı kânun ve defter mûcebince ahz u kabz ve taraflarından irsâl eyledikleri sübaşları varup kurâ'-i mezbûreyi zabt ve zirâ'at ve harâset idenlerin zirâ'atlarıyla hâsıl eyledikleri terekelerinden müteveccih olan öşrleriyle ber mûceb-i Defter-i hakânî evkâf-ı mezbûra â'id olan rüsûmâtı ahz u kabz murâd eylediklerinden ehl-i Kara Kemal şekâvetlerinden nâşî birbirleriyle yek-dil ve yek-cihet ve adem-i itâ'at ile kurâ'-i mezbûreye irsâl olunan sübaşların zabtlarına muhâlefet ve elli altı senesinden berü cânib-i vakfa â'id olan mahsûl ve rüsûmı virmeyüp külliyyet ile gadr eylediklerin medîne-i mezbûrede sâkin ulemâ ve sulehâ ve e'imme ve huttab ve mürtezika-i evkâf meclis-i şer' de ahyâr ve sıhhati üzre der-i devlet-medâra i'lâm idivir deyu ilhâh ve iltimâs itmeleriyle ol bâbda vâkı'-i hâli bi'l-iltimâs arz ve Defterhâne-i Âmirem'de mahfûz olan defter-i mufassala mürâca'at olundukda Kudüs-i Şerîf nâhiyesine tâbi' iki yüz seksen yedi nefer re'âya ile karye-i Beyt-i lahim vakf tamâmen ve hâsıl-ı kısm mine's-sülûs kurâyâ altmış iki hinta ve şa'ir ve resm-i yekûn ma'a gayrîhâ otuz altı bin akçe ve hisse-i vakf-ı Sultân Kayıtbay alâ deşîşetü'l Haremeyn dokuz bin ve hisse-i vakf-ı imâret-i Kudüs-i Şerîf on sekiz kırat yigirmi yedi bin ve yine nâhiye-i mezbûreye tâbi' iki yüz otuz dokuz nefer re'âyâ ile karye-i Beyt-i Câlâ vakf tamâmen ve hâsıl-ı kısm mine's sülûs ve kırat altmış iki ve hisse ve şa'ir ve resm-i yekûn ma'a gayrîhâ 'öşr otuz bin akçe hisse-i vakf Sultân Kayıtbay alâ deşîşetü'l Haremeyn altı kırat beş bin beş yüz akçe ve hisse-i vakf-ı imâret-i Kudüs-i Şerîf on

sekiz kırat yirmi dört bin beş yüz akçe yazular ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr olunduğı mestûr ve mukayyed bulunmağın Defter-i hakâni mûcebince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî evâ'il-i M sene 1158

d.1, s.87, h.2

Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Seyyid Mustafa gelüp bunun abd-i mü'ezzini Hacı Yusuf bundan akdem iktisâb eylediğı akçe ile kazâ-i mezbûre musakkafâtından Yafa nâm mahalde ma'lûmü'l-hudûd bir bağçe iştirâ itdikden sonra bağçe-i mezkûr bundan izinsiz bir cihete vakf idüp olmayup vakfiyeti şer'en sahîh olmamağla hâlâ mezkûr Hacı Yusuf fevt olup zikr olunan mülk bağçeyi bu mülkiyet üzre zabt idüp dahl olunmak îcâb itmez iken ba'zı kimesneler bî-vech-i şer'î müdâhale eylediklerin ve bu bâbda fetvâ-yı şerîfi ve huccet-i şer'iyesi olduğun bildirüp mûcebince amel olunmak olunup hılâf-ı şer' ve mugâyir-i huccet ve fetvâ-yı şerîf zâhir olan müdâhale ve te'addîsi men' u def' olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ eylediğı ecilden şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı M sene 1158

d.1, s.150, h.3

Kudüs-i Şerîf sancağı inzımâmıyla Şam vâlisi ve Mîr-i hacı vezîre, Kudüs-i Şerîf kâdısına hüküm ki:

Kudüs-i Şerîf sakinlerinden es-seyyid Sâlih *zîde şerefe* Südde-i Sa'âdetim'e arz-ı hâl idüp Kudüs-i Şerîf kazâsı musakkafâtından Nablus nâhiyesine tâbi' Hazret-i Yahya ve Hazret-i Zekeriyâ *salavâtullâhu alâ nebiyyinâ ve aleyh* hazarâtının evkâf-ı şerîfelerinin yevmî iki akçe vazîfe ile bi'l-fi'l tevliyetine mutasarrıf olan ammî-zâdesi Seyyidü'l-latîf nâm kimesne bundan akdem bilâ-veled fevt olmağla zikr olunan tevliyet sâbıkâ Kudüs-i Şerîf kâdısı ve Nablus nâ'ibi taraflarından takrîr hucceti ile buna sipâriş olunup Âsitâne-i Sa'âdetim'de dahı buna tevcîh ve berat olunmak için arz olunmağla arz ve tecdîd-i berât olunmak için Âsitâne-i Sa'âdetim'e irsâl itmekle ecânibden Seyyid Mehmed nâm kimesnenin bir takrîb ile eline girüp huccet-i şer'iyelerden beş buçuk ay mu'ahhar târîhiyle hılâf-ı inhâ ve huccet-i şer'iyelere mugâyir tevliyet-i mezbûreyi kendü üzerine berat itdirüp buna gadr-ı küllî eyledüğün bildirüp yedinde olan huccet-i şer'iyeye mûcebince mahallinde bulunan kimesnelerden tefahhus ve su'âl olunup tevliyet-i mezkûr merkûm Seyyid Mehmed'in ref'inden buna tevcih olunmak için arz

ve i'âm olunmak bâbında hükm-i hümayûnum recâ ve Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Anadolu Muhasebesi defterlerine nazar olundukda vakf-ı mezbûrun tevliyet-i mezbûresi yigirmi bir târîhinde yevmî iki akçe vazîfe ile Şeyh es-Seyyid Abdülkâdir bin Şeyh Ebûbekir el-Ensâri fevt olup mahlûl oldukda sulbî oğlu es-Seyyid Abdüllatîf'e tevcîh olunup mutasarrîf iken âhardan dahl olunmağla tekrar ibkâ olunup ba'dehu Şeyh Hâfız Halîl'e yigirmi iki târîhinde tevcîh ve berat ile üzerinde iken fevtinden elli sekiz senesi Cemâziye'l-âhîresi'nin on dördüncü günü Mehmed Nablûsî'ye tevcîh ve hâlen berat-ı şerîfemle üzerinde olduğu mestûr ve mukayyed olmağın mahallinde hissesiyle terâfû'-i şer'le ve ... tarafından ise vukû'ı üzre i'âm olunmak için yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı B sene 1159

d.1, s.155, h.1

Şam vâlisi vezîre ve Kudüs-i Şerîf mollasına [hüküm] ki:

Kudüs-i Şerîfde vâkı' Gâdiriye Medrese Evkâfı'nın vazîfe-i mu'ayyene ile mütevellî ve müderris ve zâviyedârı olan Ahmed Velîyüddin el-Mar'aşî *zîde 'ilmihû* gelüp zikr olunan tevliyet ve zâviye ve meşîhatlığı hâlâ mâliye tarafından virilen berat-ı şerîfem üzerinde olmağla tevliyet ve zâviyedârlık umûrını rû'yet için tarafından ulemâdan yine Kudüs-i Şerîf sâkinlerinden *zîde 'ilmihû*yu vekîl ve mûmâ-ileyh dahı meşîhat ve tevliyet ve zâviyedârlık umûrın sadâkat ve istikâmet üzre görüp dahl îcâb itmez iken ashâb-ı ağrâz yine Kudüs-i Şerîf sâkinlerinden Seyyid Fethi ve [] ve [] nâm kimesneler mücerred ta'cîz ve ızrâr kasdıyla mûmâ-ileyhin yedinde olan mâliye beratına mugâyir vekil-i mezbûrun vekâleti umûrına müdâhale ve te'addîden hâlî olmadukların bildürüp zikr olunan tevliyet ve zâviyedârlık ve müştehit yedinde olan beratı mücebince vekîl-i mezbûra zabt itdirilüp ashâb-ı ağrâzdan olan mezbûrların müdâhaleleri men' u def' olunmak bâbında hükm-i hümayûn recâ ve Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Anadolu Muhasebesi defterlerine nazar olundukda zikr olunan tevliyet ve müştehit ve zâviyedârlık hâlen berat-ı şerîfemle mezkûr Ahmed'in üzerinde olduğu mestûr ve mukayyed bulunmağın beratı mücebince zabt itdirülmek lâzımdır.

Fî evâsıt-ı Ş sene 1159

d.1, s.158, h.2

Kudüs-i Şerîf sancağı inzımâmıyla Şam vâlisi ve Mîr-i hacı vezîre ve Mevlânâ Kudüs-i Şerîf kâdısına hüküm ki:

Sahratu'llâhu'l-müşerrefe ve Şeyh Musa Hakkârî? Evkâfları karyelerinden Kudüs-i Şerîf kazâsına tâbi' Nizâ? nâm karye re'âyâsından Hacı Sâlih ve Şeyh Mehmed Kâmil ve Hacı Abdullah ve Süleyman ve Sâlim [] ve [] ve [] ve dahı ba'zıları gelüp bunlar karye-i mezbûre toprağında zirâ'atleriyle hâsıl eyledikleri terekeleri öşrlerin ve rûsûm-ı ra'ıyyet ve sâir hukûk ve rûsûmlarını kânûn ve defter mûcebince karye-i mezbûre zâbıtları olan mezkûr mütevellîlerine tamâmen edâ idüp ve dahl olunmak îcâb ider hâlleri yoğiken evkâf-ı mezkûr mütevellîleri olan [] ve [] nâm kimesneler kânûn ve defter mûcebince hisselerini almağa kanâ'at itmeyüp hılâf-ı kânûn ve defter ziyâde talebiyle te'addî eylediklerinden gayr bunların üzerlerine şer'an bir nesne sâbit olmuş değil iken ahz ü habsi ve cerîme nâmıyla bî-gayr-ı hakk zulmen ve cebren küllî akçelerin alup bunun emsâli zulm ü te'addîlerinin nihâyeti olmayup perâkende ve perîşân ve ahvâlleri diger-gûn ve vakfın huddâmına yazılmış oldukların bildirüp men' u def' olunmak bâbında hükm-i hümayûnum recâ eyledikleri ecilden kânûn üzre amel olunmak için yazılmışdır.

Fî evâhir-i Z sene 1159

d.1, s. 174, h.3

Kudüs-i Şerîf kadısına, [] kadısı, Kudüs-i Şerîf ve Sahratu'l-Müşerrefe ve Halîlü'r-rahman evkâfı mütevellîsi [] *zîde kadruhüya* hüküm ki:

Sen ki mütevellî-i mûmâ-ileyhsin mütevellîsi olduğun vakf-ı şerîfe mürtezikalarının berevât-ı şerîfemle mutasarrıf oldukları vazîfeleri ve ... azîz ve şorbaları tabh ve mu'tâd-ı kadîm üzre virile gelüp bir dürlü 'illet ve muhâlefet olunmak lâzım gelmez iken ehl-i mürtezika vazîfeleri ve hinta ... talep eylediklerinde cevır ü eziyet eyledüğün arz u mahzar birle ahâli-i fukarâ i'lâm ve istirhâm ve inâyet itmeleriyle ehl-i mürtezikanın yedlerinde olan senedâtları mûcebince müstahak oldukları vazîfe ve murad almak ve şorbaların mu'tâd üzere tabh itdirilmek tevzî' ve taksîm ve bundan sonra dahı 'illet ve muhâlefet iderisen sonra bir dürlü cevâba kâdir olamayup mu'âteb olacağını mukarrer bilüp hılâfından hazer eylesin diyü bi'l-fi'l Darü's-sa'âdetim Ağası Beşir Ağa *dâme ulüvvühû* tarafından mühürlü mektup virilmekle vech-i meşrûh üzre amel olunmak için yazılmışdır.

Fî evâhir-i Ş sene 1160

d.1, s.181, h.2

Mevlânâ Kudüs-i Şerîf kâdısına hüküm ki:

Sulehâdan mefâhirü's-sulehâi's-sâlikîn Şeyh A'yân? ve Şeyh Ali ve Şeyh Abdülvehhâb ve Şeyh Abdülfettâh ve Şeyh Abdülkâdir *zîde salâhuhum* Südde-i Sa'âdetim'e arz-ı hâl idüp Kudüs-i Şerîf kazâsı muzâfâtından Halîlü'r-rahman kazâsında vâkı' Şeyh Ahmed bin Osman Elçi? nâm sâhîbü'l hayrın binâ eylediği câmi'-i şerîf evkâfından berat-ı şerîfemle vazîfe-i mu'ayyene ile keyyâl olan babaları Şeyh Abdurrahman bin Şeyh Ahmed fevt oldukda mahlûlünden keyyâl-i merkûm bunlara ber vech-i iştirâk tevcih ve yedlerine berat-ı şerîfem virilüp âhardan dahl olunmak icâb itmez iken ecânibden ba'zı kimesneler bî-vech-i şer'î ve bilâ-sened keyyâl[lik]lerine fuzûlî müdâhale ve te'addîden hâlî olmadıkların bildürüp keyyâl[lik]-i mezkûre ashâb-ı ağrâzdan olanların bî-vech-i şer'î ve bilâ-berat ve bilâ-sened zâhir olan müdâhale ve te'addîlerin men' u def' olunmak bâbında hükm-i hümayûnum recâ eyledikleri ecilden mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fi evâ'il-i R sene 1161

d.1, s.186, h.1

Kudüs-i Şerîf inzımâmıyla hâlen Şam vâlisi ve Mîrû'l hacı vezîrim [] Paşa'ya ve Kudüs-i Şerîf mollasına hüküm ki:

İftihârü'l-havâss ve'l-mukarribîn mu'temedü'l-mülûk ve's-selâtîn bi'l-fi'l Bâbü's-sa'âdetim Ağası olan Ahmed Ağa *dâme ulüvvühû* Südde-i Sa'âdetim'e arz gönderüp zîr-i nezâretinde olan evkâfdan Kudüs-i Şerîf'de vâkı' merhûm ve mağfûrûn-leh Sultân Süleyman Han *tâbe serâhü* ile merhûm ve mağfûrûn-lehâ Haseki Sultân Evkâfı'ndan bâ-hatt-ı hümayûn şevket-makrûn ber-vech-i te'yîd mütevellîsi Has Odabaşı-i sâbık el-Hâc Halîl *zîde ulüvvühû* tarafından tevliyet-i mezkûrî rü'yet için bâ-temessük hâlen müşârûn-ileyhin muhasebecisi kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân İsmâ'il *zîde mecdühûya* bin yüz altmış bir senesi Martı ibtidâsından sene-i mezbûre Şubatı gâyetine gelince zabt itmek üzre sipâriş ve mûmâ-ileyh dahı sene-i mezbûrede vâkı' olan mahsûl-i vakfı cem' ve tahsîl ve ahz u kabz ve tarafına irsâl ve îsâl için bâ-temessük tarafından hâlen Yafa Emini el-Hâc Süleyman nâm kimesnenin kefâletiyle mezbûr Hacı Süleyman'ın karındaşı el-Hâc Ömer nâm kimesneye vekâleten tefvîz ve ol dahı nüfûs ve ... ve mâl-ı vakfı cem' ve tahsîl ve hâlen yedinde müctemi' olup lâkin altmış bir senesinde bu tarafda taraf-ı hümayûnuma edâ olunacak rikâbiyye-i hümayûnum akçesi ve vezâ'if ve evâ'idât-ı sâire için ber-mûceb-i temessük deyn ve irsâl ideceği mâl-ı vakıfdan bu ana gelince bir akçe ve bir habbe irsâl itmeyüp yedinde olmağla sene-i mezbûrede Enderûn-ı Hümayûnum Hazînesi'ne edâ ve teslîmi mühim olan Rikâb-ı

Hümâyûnum akçesinde ve bu tarafda virilecek vezâ'if ve avâ'idât-ı sâirenin ta'tiline bâ'is ve bâdî olacak ma'nâ zâhir ve nümâyân olmağla mûmâ-ileyhin tarafından irsâl eylediği âdemleri kıdvetü'l-emâsîl ve'l-akrân [] ve [] *zîde kadruhümâ* mübâşeretleriyle ve tarafından mukaddemâ vekîl eylediği mezbûr el-Hâc Ömer yedinden mâl-ı vakf cem' ve tahsîl ve bir gün evvel mûmâ-ileyh tarafına irsâl ve îsâl olunmak bâbında siz ki vezîr-i müşâr ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyhümâsız size hitâben hükm-i hümâyûnum virilmek recâsını arz itmeğin temessüki ve müşârün-ileyhin arzı mûcebince şer'le zimmetinde sâbit olan mâl-ı vakf tahsîl olunmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdir olmuştur buyuruldu.

Fî evâhir-i B sene 1161

d.1, s.186, h.2

[] ve Kudüs-i Şerîf kâdısına ve mütesellimine hüküm ki:

İftihârü'l-havâss ve'l-mukarribîn mu'temedü'l-mülûk ve's-selâtîn bi'l-fi'l Bâbü's-sa'âdetim Ağası olan Ahmed Ağa *dâme ulüvvühû* Südde-i Sa'âdetim'e arz-ı hâl gönderüp mûmâ-ileyhin zîr-i nezâretinde olup Kudüs-i Şerîf'de vâkı' merhûm ve mağfûrûn-lehâ Haseki Sultân *tâbet serâhânın* câmi'-i şerîf ve imâret-i evkâfı karyeleri mefrûzü'l-kalem ve maktû'ü'l-kadem min-küllî'l-vücûh serbest olup öteden berü serbestiyet üzre zabt olunagelüp umûr-ı vakf-ı re'âyâya âhardan bir vechile dahl ve ta'arruz olunmak îcâb itmez iken Kudüs-i Şerîf kâdısı muzafâtından nefsi-i Lût kazâsı sâkinlerinden Şeyh Yusuf ... ve Sultân nâm kimesne kendü hallerinde olmayup re'âyâ-yı vakf beyinlerinde îkâz-ı fitne ve muharrik-i fesâd ve nice nice fesâda mü'eddî hâletler ihtirâz ve re'âyâ-yı vakfı iki taraf idüp katl-i nüfûsa bâdî ve perâkende ve perişân olmalarına bâ'is olduklarından mâ'adâ vakf-ı şerîf kurâsında hâsıl olan a'sâr-ı şer'iyeye ve rûsûmât-ı sâire tahsîl olunmayup imârete sarf olunacak zahâ'ir vakt ü zemânıyla cem' olunmadığından imâretin ta'tiline bâ'is ve fukarâ ve mesâkînin nafaka-i rûzmerreleri kat' ve re'âyâ-yı vakfın dahı bi'l-küllîye itâ'atden hurûcuna sebep olmalarıyla siz ki mevlânâ ve mütesellim-i mûmâ-ileyhümâsız size hitâben emr-i şerîfim virilmek recâsına arz eylediği ecilden mezbûrân fî-mâ-bâ'd hılâf-ı şer' ve kânûn rea'yâ-yı vakf beyindebu makûle fitne ve fesâd infi'âlinden keff-i yed ve kendü hallerinde arzlarıyla mukayyed olmak üzre ma'rifet-i şer'le gereği gibi tenbîh olup bundan sonra dahı mütenebbih olmayup ısrâr iderler ise haklarından gelinmek üzre arz ve i'lâm olunmak bâbında fermân-ı âlişân yazılmışdır.

Fî evâhir-i B sene 1161

d.1, s.191, h.1

Kudüs-i Şerîf sancağı inzımâmıyla Şam vâlisi ve Mîr-i hacı vezîre ve Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

İftihâru'l-havâss ve'l-mukarribîn bi'l-fi'l Dârü's-sa'âdetü's-şerîfem Ağası olan Ahmed Ağa *dâme ulüvvühû* Südde-i Sa'âdetim'e mektup gönderüp taht-ı nezâretinde olan evkâfdan Kudüs-i Şerîf'de vâkı' merhûm ve mağfûrûn-leh Sultân Süleyman Han *tâbe serâhü* ve merhûm ve mağfûrûn-lehâ Haseki Sultân *tâbet serâhânın* 'imâret-i âmireleri evkâfının ber-vech-i te'bîd mütevellîsi olan sâbıkâ Has Odabaşı olan kıdvetü'l-havâss ve'l-mukarribîn el-Hâc Halîl *zîde ulüvvühû* tarafından tevliyet-i mezbûrun a'şâr-ı şer'îyye ve rüsûm-ı sâiresin bâ-temessük ağa-yı müşârûn-ileyhin muhasebecisi olan İsmâ'il Efendi dimekle ma'rûf kimesneye bin yüz altmış bir senesi Mart ibtidâsından bir sene tamamına değin zabt itmek üzre deruhte ve iltizâm ve mezkûr İsmâ'il dahı kendü temessüki ile Yafa Emini Süleyman Ağa dimekle ma'rûf kimesnenin karındaşı el-Hâc Ömer'e iltizâm idüp zabt itmek üzre ... mezbûr İsmâ'il tarafından sene-i mezkûrun vâkı' olan mahsûlünden tarafına iktizâ iden mâl-i vakf tahsîl olunmak için bundan akdem siz ki vezîr-i müşâr ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyhümâsız size hitâben ısdâr itdüğü emr-i şerîfimi âdemîsi yediyle mahalline irsâl ve mâl-ı vakf tahsîl olunmak üzre ... mezbûr Hacı Ömer fevt olup vefâtı haberi gelmezden mukaddem mezkûr İsmâ'il Ağa vefât eyledikde vereseleri iltizâmımız fesh olundu diyü virdikleri bedel-i iltizâmı mütevellî-i mûmâ-ileyhden talep ve ol dahı edâ itmek üzre ta'ahhüd idüp evkâf-ı şerîfin umûr[u] ta'tîl olmağla bu def'a Mehmed *zîde kadruhü*yü umûr-ı evkâfı rü'yet itmek üzre vekîl itmekle bu tarafa edâsı lâzım gelen Rikâb-ı Hümâyûn akçesi ve kalemiyye ve harc-ı muhasebe ve avâ'idât ve sâir mâl-ı vakfdan mezbûr Hacı Ömer'in zimmetinde cüz'î ve küllî her ne ise vekîl-i mezbûr bâ'de't-tefahhus ma'rifet-i şer'le bâ'is olan mâl-ı vakfı müteveffâ-yı mezbûr Hacı Ömer'in terekesinden tahsîl ve mütevellî-i mûmâ-ileyh tarafına ta'yîn eylediği âdemîsi [] *zîde kadruhü* ma'rifetiyle gerek Rikâb-ı Hümâyûnum akçesin ve avâ'idât-ı sâireyi irsâl eyledikden sonra mûmâ-ileyh Mehmed *zîde kadruhü*ye umûr-ı tevliyeti altmış bir senesi hitâmına değin rü'yet ve iktizâ iden ta'mîr ve termînin idüp ve mürtezika-i vakfın vazîfelerin edâ ve imâret-i âmirelerin kemâkân işledüp vech-i meşrûh üzre mahallinde şer'le görülmek için siz ki vezîr-i müşâr ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyhümâsız size hitâben hükmi hümayûn sudûrî recâsını arz itmeğın vech-i meşrûh üzre mahallinde şer'le görüle diyü yazılmışdır.

Fi evâsıt-ı L sene [1]161

d.1, s.191, h.2

Kudüs-i Şerîf sancağı inzımâmıyla Şam vâlisi ve Mîr-i hacı vezîrim ve Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Sâbıkâ Has Odabaşı olan kıdvetü'l-havâss ve'l-mukarribîn el-Hâc Halîl *zîde ulüvvühû* Südde-i Sa'âdetim'e arz-ı hâl idüp mûmâ-ileyhin ber-vech-i te'bîd mütevellîsi olduğu medîne-i Kudüs-i Şerîf'de vâkı' merhûm ve mağfûrûn-leh Sultân Süleyman Han *tâbe serâhü* ve merhûm ve mağfûrûn-lehâ Haseki Sultân *tâbet serâhânın* İmâret-i Âmireleri Evkâfı'ndan olan kazâ-i mezbûra tâbî' kurâ ve mezârı'n vâkı' olan a'sâr-ı şer'îyye ve rûsûmât ve â'idât-ı sâiresini bin yüz altmış bir senesinde el-Hâc Ömer nâm vekâleten ahz u kabz ve umûr-ı tevliyeti rü'yet itmek üzre iken fevt oldukda sene-i mezkûrede vâkı' olan tereke öşründen ma'lûmü'l-keyl öşr mahsûlüyle cânib-i vakfa îcâb iden rûsûmâtıdan dahı ma'lûmü'l-mikdâr akçe-yi kazâ-i mezbûrda sâkin ma'lûmü'l-esâmî kimesneler ahz u kabz ve bir mikdârı dahı re'âyâ zimmetlerinde kalmağla sene-i mezkûr a'sâr ve rûsûmatından mezkûrların fuzûlî ahz u kabz eyledikleri tereke öşrüyle meblağ-ı mezbûr gerek sene-i mezkûr mahsûlât ve rûsûmatından re'âyâ zimmetlerinde olan mahsûlün ve rûsûmun sene-i mezkûrda umûr-ı tevliyeti rü'yet vekîli olan Mehmed *zîde kadruhünün* ... idenlerden ahz u kabzına bî vech muhâlefet olunmak ihtimâlden ta'yîn olmadığın bildirüp sene-i mezkûr mahsûlün ve rûsûmundan mezkûrların fuzûlî aldıkları ol mikdâr keyl öşr mahsûlüyle meblağ-ı mezbûr ile re'âyâ zimmetlerinde kalan mahsûl ve rûsûm her ne ise ma'rifet-i şer'le bâ'de't-tefahhus ... idenlerden bi't-temâm tahsîl ve vekîl-i mezbûr bilâ noksân ... ve teslîm itdirilüp bî-vech-i te'allül ve muhâlefet itdirilmemek bâbında hükm-i hümayûnum recâ eylediği ecilden mahallinde şer'le görölüp sene-i mezkûrdan kusûr kalan mahsûl ve rûsûmı îcâb idenlerden alıvrilüp vekîl-i merkûma teslîmi içün emr-i şerîf yazılmışdır.

Fi evâsıt-ı L sene [1]161

d.1, s.191, h.3

Kudüs-i Şerîf monlasına hüküm ki:

Dârü's-sa'âdetim Ağası nezâretinde Kudüs-i Şerîf'de vâkı' Sahratü'l-Müşerreffe Evkâfı'ndan cüzhân ve sulehâya Mücâvirîn cemâ'atinden senede iki sikke-i hasene surre ve Edirne'de vâkı' merkûm ve mağfûrûn-leh Sultân Selîm Hân Evkâfı'ndan senede bir buçuk sikke-i hasene surre bâ-berat-ı âlişân evlâd-ı Seyyid Hâşîm imam ve evlâd-ı Şeyh Abdullah Ezherî mutasarrıf olup bir dürlü dâhl ve ta'arruz olunmak îcâb

itmez iken Kudüs-i Şerîf sükkânından İbrâhim nâm kimesne müdâhale ve bin yüz [] senesinden berü üç senelik vazîfesin vormeyüp gadr-ı küllî olunduğı bu tarafa arz-ı hâl birle inhâ ve istid'â-yı 'inâyet itmeleriyle gerektir ki merkûmâtın berat-ı âlişân ile mutasarrıf oldukları işlemiş güzeşte vazîfelerin merkûm İbrâhim'den ma'rifet-i şer'le tahsîl ve kendülerine edâ ve teslîm itdirmeyün ziyâde takayyüd ve ihtimâm eylesin diyü bi'l-fi'l nâzır-ı vakf iftihârü'l-havâss ve'l-mukarribîn Beşir Ağa *dâme ulüvvühû* tarafından mühürlü mektup virilmekle vech-i meşrûh üzre amel olunmak için yazılmışdır.

[Fî] evâsıt-ı L sene [1]161

d.1, s.206, h.1

Şam vâlisi ve Mîr-i hacı vezîre ve Kudüs-i Şerîf kâdısına hüküm ki:

Hacı Ali Efendi demekle ma'rûf kimesne Südde-i Sa'âdetim'e arz-ı hâl idüp Kudüs-i Şerîf'de vâkı' merhûm ve mağfûrûn-leh Sultân Süleyman Hân *tâbe serâhü* ile merhûm ve mağfûrûn-lehâ Haseki Sultân *tâbet serâhânın* evkâflarının kâ'im-makâmı olan el-Hâc Ömer nâm kimesne hâl-i hayâtında merkûm Ali'yi vakf-ı mezbûrun umûrını rü'yete vekîl nasb ve ta'yîn eylediklerinden sonra yüz altmış bir senesi Şubat'ının onsekizinci gününde fevt oldukda Asitâne-i Sa'âdetim'de mütevellî-i kâ'im-makâmı gelinceye değin tekrâr merkûm Hacı Ali ma'rifet-i şer' ve mürâsele-i şer'yye ile vakf-ı mezkûrların umûrını rü'yete vekîl nasb ve ta'yîn olunup vakf-ı mezkûrların umûrını sadâkat ve istikâmet üzre rü'yet ve sekiz ay mürûrundan sonra kazâ-i mezbûr sâkinlerinden Mısırlı Mehmed Ağa demekle ma'rûf kimesne bâ-temessük mütevellî-i kâ'im-makâm nasb olunup merkûm Hacı Ali'nin ma'rifet-i şer'le muhasebesin görüp zimmetinde mâl-ı vakfdan bir akçe ve bir habbe kalmayup bir vechile te'addî ve rencide olunmak icâb itmez iken mezkûr Mısırlı Mehmed zuhûr ve şirrete sülûk ve hılâf-ı şer'-i şerîf ve ta'bîr-i hakk cebren ve kahren bir oda döşemesini ve ehl-i 'örfe istinâden bin iki yüz guruşunu dahı ahz ve ziyâde gadr ve te'addî eyledüğü ve bu bâbda da'vâsına muvâfık Şeyhü'l-İslâm'dan fetvâ-yı şerîfe virüldüğün bildirüp ve fetvâ-yı şerîfe mûcebince şer'le görölüp mezkûr Mısırlı Mehmed'in hılâf-ı şer'-i şerîf ve bî-gayr-ı hakk cebren ve zulmen ahz eyledüğü oda döşemesi ile ol mikdâr guruş hakkı alıvırılıp hılâf-ı şer'-i şerîf te'allül ve tereddüd itdirmemek bâbında hüküm-i hümayûnum recâ eyledüğü ecilden mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı B sene 1162

d.1, s.210, h.2

Kudüs-i Şerîf kâdısına hüküm ki:

Kudüs-i Şerîf kazâsına tâbi‘ Yafa İskelesi’nde müteveffâ Musa Paşa Evkâfı mütevellîsi [] *zîde kadruhü* gelüp vakf-ı mezbûr musakkafâtından iki bâb vakıf mahzeni vâkıf-ı mezbûr tescîl-i şer‘î ve teslîm ile’l-mütevellî birle vakf ve bir seneden bir şey îcâr olunmaya deyu vakfiye-i ma‘mûl-bahâsında mukayyed iken bundan akdem mütevellî olan [] nâm kimesne ecr-i mislinden noksan kalmış ve icâreteyn sakki ile Kudüs-i Şerîf sükkânından Aramik? nâm zimmîye îcâr idüp vakf-ı şerîfe gadr olunduğı ve Şeyhü’l-İslâm’dan fetvâ-yı şerîfe virüldüğün bildirüp fetvâ-yı şerîfe mücebince şer‘le görölüp icrâ-yı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ itmeğın mahallinde şer‘le görölmek için yazılmışdır.

Fî evâ’il-i N sene [1]162

d.1, s.212, h.5

Şam vâlisine [ve] Kudüs-i Şerîf kâdısına hüküm ki:

Kudüs-i Şerîf’de merhûm Haseki Sultân Evkâfı’nın yevmî beş para ile nısf kitâbetine mutasarrıf İbrâhim ve nısf kitâbetine mutasarrıf Ali bin Mehmed Südde-i Sa‘âdetim’e arz-ı hâl idüp vakf-ı mezbûr kitâbeti hâlâ maliye tarafından virilen berat-ı şerîfemle üzerlerinde olmağla uhdelerine lâzım gelen hıdmet-i kitâbetleri sadâkat ve istikâmet üzre görölmek ve mukaddemâ vakf-ı mezbûr kitâbeti olanların kitâbet umûrını kadîmden rü’yet ve â’idâtın ahz idgeldikleri vech üzre bunlar dahı rü’yet ve â’idâtını ahz itmek istediklerinde vakf-ı mezbûr mültezimleri kitâbetleri umûrını rü’yetlerine kadîme mugâyir muhâlefet ve te‘addîden hâlî olmaduğın bildirüp vakf-ı mezbûr kâtibi olanların kitâbetin yedlerinde olan mâliye beratı ve şart-ı vâkıf mücebince kendülere zabt itdirilüp mültezim mir-livâlar kitâbetler umûrını rü’yete bir dürlü muhâlefet ve te‘addî itdirilmemek bâbında hükm-i hümayûnum recâ ve Hazîne-i Âmirem’de mahfûz olan Anadolu Muhâsebesi defterlerine nazar olundukda vakf-ı mezbûrun yevmî beş para vazîfe ile nısf kitâbeti merkûm İbrâhim velediş ve nısf-ı âharı dahı yevmî beş para vazîfe ve on para ta‘âmiye ile merkûm Ali bin Mehmed’in üzerlerinde oldığı mestûr ve mukayyed olunmağın beratları mücebince zabt itdirilmek için yazılmışdır.

Fî evâ’il-i Za sene 1162

d.1, s. 226, h.6

Kudüs-i Şerîf sancağı inzımâmıyla Şam vâlisi ve Mîr-i hacı olan vezîre ve Kudüs-i Şerîf monlasına hüküm ki:

Kudüs Şerîf’de vâkı‘ merhûm ve mağfûrûn-leh Sultân Süleyman Hân *tâbe serâhü* ve merhûm Haseki Sultân *tâbet serâhânın* câmi‘-i şerîf ve imâretleri evkâfının bâ-hatt-ı hümayûn ber-vech-i te’yîd berat-ı şerîfemle mütevellîsi olan el-Hâc Halîl *zîde mecdühü* gelüp evkâf-ı mezkûre mukâta‘ası karyelerinden kazâ-i mezbûra tâbi‘ Beyt-i Câlâ nâm karyenin defterler dahı re‘âyâsının üzerlerine edâsı lâzım gelen a‘şâr ve resm-i ispençe ve sâir hukûk ve rûsûmları kânûn ve defter mücebince talep olundukda ba‘zıları hılâf-ı kânûn edâsı ... ve muhâlefet ve üç seneden berü virmeyüp evkâf-ı mezbûre mahsûlünden kesr ve noksan tertîbine bâ’is ve imâret ta‘tîline bâdî olanların bildirüp mesfûrların üzerlerine edâsı lâzım gelen â‘şâr ve resm-i ispençe ve sâir hukûk ve rûsûmları kânûn ve defter mücebince kadîmîsi üzre kerestesiyle tahsîl mevkûf için tarafından vekîline alıvirilmek bâbında hükmi recâ itmeğin kânûn ve defter mücebince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî evâhir-i B sene 1163

d.1, s.232, h.1

Şam vâlisine ve Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ Hazret-i Dâvud Nebî bin Süleyman Nebî *salavâtullâhu ale’s-selâm* Hazretleri’nin türbedârı ve vakfının bi’l-fi’l berat-ı şerîfemle mütevellîsi olan Seyyid Mûsa *zîde salâha* gelmeyüp bu uhdesine lâzım gelen hıdmeti sadâkat üzre edâ ve vakfın vakfiye-i ma‘mûl-bahâ mücebince tekve-nişîn ve Savbe? ve Tulfе? nâm üç aded karyelerin gallesini ve ebnâ-yı sebil ve âyende ve revendeye şart ve ta’yîn olunmağla ber müceb-i şart-ı vâkıf galle-i vakfı âyende ve revendeye itâm-ı ta‘âm? idüp ecânibden müdâhale olmak îcâb [itmez iken] ashâb-ı ağrâzdan [] nâm kimesneler hevâlarına tâbi‘ hükkâma istinâden bî-vech ve bilâ-sened ve bilâ-berat tevliyeti umûrına müdâhale ve te‘addîden hâlî olmadıkların bildirüp bi-vech-i şer‘î ve bilâ-sened ve bilâ [-berat] müdâhaleleri men‘ olunmak bâbında hükmi recâ eylediği ecilden hılâf-ı şer‘ ve muğâyîr-i kânûn te‘addî ve rencide itdirilmemek için yazılmışdır.

Fî evâhir-i L sene 1163

d.1, s.233, h.2

Şam vâlisine ve Mîr-i hacı olan vezîre ve Kudüs-i Şerîf monlasına hüküm ki:

Sabikâ Has Odabaşı el-Hâc Halîl *zîde mecdühû* gelüp ber-vech-i te'bîd berat-ı şerîfemle mutasarrıf olduğu merhûm ve mağfûrûn-lehâ Haseki Sultân *tâbet serâhânın* Evkâfı'nın umûr ve husûsların rû'yet ve mahsûl-ı vakfı tahsîl ve vezâ'ifi edâ ve 'imâret-i âmiresine iktizâ iden masârıfından sonra fazlasın bir tarafa Rikâb-ı Hümâyûnum akçesi edâsıçün irsâl itmek üzere bin yüz altmış bir senesinde tarafından vekîl nasb eylediği Mısırlı Mehmed Ağa dimekle ma'rûf kimesnenin zimmetinde sene-i mezbûre mahsûlünden üç bin guruş bâkî kalmağın talep olundukda meblağ-ı mezbûr üç bin guruş hâlâ re'âyâ zimmetinde kaldı diyü ... sülûk ve mûmâ-ileyh ve vakf-ı şerîfe gadr-ı küllî murâd eylediğın bildirüp merkûm Mısırlı Mehmed'in ol-tarafda vekîli mûmâ-ileyhin tarafından altmış dört senesinde mültezimi Abdullâh evkâf-ı mezbûrenin ve kâtib-i vakf ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer'le merkûm Mehmed'in altmış bir senesinde ahz u kabz ve ... defter vezâ'if-i mürtezika ve masârıf-ı 'imâret ve sâir masârıfı fûrû-nihâde oldukdan sonra merkûmun zimmetinde zuhûr iden mâl-ı vakf zimmetleriyle Âsitâne-i Sa'âdetim'e arz ve i'lâm olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrını istid'â itmeğın mahallinde şer'le makbûzât ve bekâyâsı defter ve arz olunmak bâbında fermân-ı âlişânım yazılmışdır.

Fî evâil-i Za sene 1163

d.1, s.245, h.4

Anadolu vâlisi vezîre ve Erzurum vâlisi vezîre ve Diyârbekir vâlisi vezîre ve Sivâs vâlisi vezîre ve Maraş beğlerbeğisi [] Paşa'ya ve Amed ve Erzurum kâdılarına ve Sivâs ve Adana kâdıları ve Kütahya ve Konya ve Maraş nâ'iblerine ve zikr olunan eyâletlerden Kudüs-i Şerîf'e varup gelince yol üzerlerinde vâkı' sâir kûzât ve nüvvâb *zîde fazlühüm* ve mütesellimler ve yeniçeri serdârları ve kethüdâ yerleri ve Adana'da Şark-pâre ağası [] ve Ayntâb kâ'im-makâmı [] ve sâir zâbitân ve a'yân ve ... ve iş erlerine [hüküm] ki:

Kudüs-i Şerîf'de vâkı' merhûm ve mağfûrûn-lehâ Haseki Sultân *tâbet serâhânın* kâ'im-makâm mütevellîsi ve Yafa Gümrüği Emîni Abdullah *zîde kadruhü* Südde-i Sa'âdetim'e mühürlü arz-ı hâl gönderüp vakf-ı mezbûrun irâdı beher sene etrâf u eknâfdan Kudüs-i Şerîf'de vâkı' Kamâme ziyâretine gelen Rum ve Ermenî tâifelerinden hâsıl olup tertîb kılınan erbâb-ı vezâ'ifin vazîfeleri irâd-ı mezkûrdan virilegeldüğüne binâ'en Sivâs ve Erzurum ve Diyârbekir ve Anadolu ve Karaman ve Adana ve Maraş eyâletlerinde vâkı' elviye ve kazâlardan ve Lazkıye ve İskenderun ve Antâkya ve sâir mahallerden Kudüs-i Şerîf'e gidüp gelen Rum ve Ermenî tâifesi öteden berü mahall-i mezkûreden mürûr u ubûr ve gidişde ve gelişde kasabât ve kurâda ve derbend ve

geçidlerde ve esnâ-i râhda bir ... mesfûrları rencide ve remîde idegelmiş değil iken mahâll-i mezbûrede olan ehl-i örf tâifesi ve sâirleri siz Kudüs-i Şerîf'e gidersiz virgü ve gafere? nâmıyla akçe virün diyü nice müddet tevkîf ve yollarından alıkoyup küllî akçelerin ahz ve cevır ü te'addî eylediklerinden gayrı iskele emînleri dahî sefîne kapudânlarıyla yek-dîl ve matlûbları olan sefînelere süvâr olmağa mümâna'at ve ziyâde tûl ile diledikleri âhar sefîneye koyup bu vechle cevır ü te'addîleri hadden ziyâde olmağla emîn ü sâlih varup gelüp hımâyet u sıyânet olunmalariçün müceddeden emr-i şerîfim sudûrını istid'â ve Dîvân-ı Hümâyûnum'da mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda beher sene berren Kudüs-i Şerîf'e gidüp gelen ziyâretçi Ermenî tâifesinin esnâ-i râhda mürûr u ubûrlarına mümâna'at olunmayup zulm ü te'addiyât dan ve celb-i mâldan istihlâs olunmalariçün yüz kırk altı senesi evâsıt-ı Rebiyyü'l-âhırında ber-vech-i meşrûh emr-i şerîfim virildiği mestûr ve mukayyed bulunmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mûcebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl buldukda bu bâbda mukaddemâ ve hâlâ sâdır olan evâmîr-i şerîfe mûcebince amel dahı siz ki vüzerâ-yı müşâr ve sâir-i mûmâ-ileyhimsiz beher sene ziyâretçi nâmıyla Kudüs-i Şerîf'e azîmet iden Rum ve Ermenî tâifesi ... hükûmetlerce zehâb ve erbâblarında ber-vech-i muharrer mezâlim ve te'addiyât ile bir dürlü rencide ve remîde olunmayup ve âhara dahî itdirmeyüp emnen ve sâlimen emrâr ile hımâyet u sıyânetlerine cümleliz say' ve dikkat ve mazmûn emr-i şerîfimin hılâfına harekete bir ferde cevâz ve ruhsat göstermekden ve hılâf-ı şer' ve kânûn kendülerine ve emvâllerine ta'arruz ve te'addîden ziyâde hazer ve mûcânebet eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız tahrîren evâ'il-i Şa'bân sene erba ve sittîn ve mi'e ve elf.

[Fî] evâ'il-i Ş sene [1]164

d.1, s.252, h.2

Şam vâlisine ve Kudüs-i Şerîf monlasına ve Remle kâdısına hüküm ki:

Kıdvatü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed *zîde kadruhü* gelüp Kudüs-i Şerîf ve Remle kazâlarında vâkı' merhûm ve mağfûrûn-lehâ Haseki Sultân *tâbet serâhâ* ile merhûm [ve] mağfûrûn-leh Sultân Süleyman [Han] *tâbe serâhü* evkâfı karyelerinden taht-ı kazâlara tâbî' [] ve [] ve [] karyelerinin yüz altmış bir ve yüz altmış iki ve yüz altmış üç senelerinde mûmâ-ileyhin uhde ve iltizâmında olmağla zikr olunan senelerde ihkâka muhâlefet karyelerinin vâkı' olan öşr mahsûlünden ehl-i kurâdan ma'lûmü'l-esâmî kimesnelerden hallerine ma'lûmü'l-keyl mahsûl ile resm-i ra'iyyetlerinden dahı edâsına ta'ahhüd eylediklerin ma'lûmü'l-mikdâr akçe alacağı defaâtle talep ve almak

murâd eyledikde bî-vech-i şer‘ virmekde te‘allül ve muhâlefet üzre oldukların ve tarafından [] nâm kimesneyi ... eylediğin bildirüp şer‘le görülüp mezbûrların zimmetlerinde olan hakkı vekîl-i mezbûra alıvirilüp hılâf-ı şer‘-i şerîf te‘allül ve muhâlefet itdirilmemek hükm-i hümayûnum recâ eylediği ecilden mahallinde şer‘le görülmek için yazılmışdır.

Fî evâhir-i S sene 1165

d.1, s.252, h.4

Kudüs-i Şerîf monlasına, Gazze sancağına vâkı‘ Remle nâhiyesi nâ’ibine ve Kudüs-i Şerîf sancağı mütesellimi [] ve Gazze sancağı mütesellimi [] *zîde kadruhümâya* hüküm ki:

Mehmed *zîde kadruhü* gelüp Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ merhûm ve mağfûrûn-lehâ Haseki Sultân *tâbet serâhânın* İmâret-i Âmiresi Evkâfı karyeleri bin yüz altmış bir ve altmış iki ve altmış üç senelerinde mûmâ-ileyhin uhde ve iltizâmında olmağla vakf-ı mezbûr karyelerinden Kudüs-i Şerîf ve Remle nâhiyelerinde vâkı‘ Beytü’l-lahim ve Beytü’l-Câlâ [] ve [] ve [] nâm karyelerin öşr ve mahsûlâtı zıkr olunan senelerde hâmi-i vakf ma‘rifetiyle ta‘şîr ve kâtib-i vakf dahı rûsûmlarıyla ma‘an defter idüp lâkin bi-emril’İlâhi te‘âlâ hıfz-ı galle vukû‘undan nâşî kurâ-i mezbûr re‘âyâlarının zarûretleri olmağla defter olunan öşr ve mahsûlâtını ve rûsûmatların sene-be-sene edâ itmek şartıyla üzerlerine olup edâya ta‘ahhüd itmişler iken bu ana değin virmeyüp zimmetlerinde kalduğın ve mûmâ-ileyh tarafından [] nâm kimesneyi vekîl eylediğün bildirüp şer‘le görülüp kurâ-i mezbûr re‘âyâsı zimmetlerinde kalan hak tahsîl ve vekîl-i mezbûra alıvirilüp ihkâk-ı hakk olunmak bâbında hükm-i hümayûnum recâ itmeğın mahallinde şer‘le görülmek için yazılmışdır.

Fî evâ’il-i Ra sene 1165

d.1, s.279, h.4

Kudüs-i Şerîf sancağı inzımâmıyla Şam Vâlisi Es‘ad Paşa’ya ve Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Sâdât-ı Kirâm’dan Seyyid Mehmed Südde-i Sa‘âdetim’e arz-ı hâl idüp Kudüs nevâhîsinden Nablus’da vâkı‘ Hazret-i Yahyâ ve Hazret-i Zekeriyâ *aleyhüma’s-selâmın* evkâf-ı şerîfelerinin tevliyeti mutasarrıfı Şeyh Abdüllatîf’in bilâ-veled fevtinden buna tevcih ve berat-ı şerîfemle üzerinde eylemeğın âhar Seyyid Sâlih zuhûr ve tevliyeti mezbûrı müteveffâ-yı mezbûr ... Seyyid Ömer Efendi ve Seyyid Mustafa ve Seyyid

Musa Efendi ve Ömer Ağa ve Mustafa Ağa demekle ma'rûf kimesnelerin mecâzlarında bana kasr-ı yed itmişdi diyü şühûd-ı zevâdın şehâdetleriyle hılâf-ı inhâ aldığı i'lâm mûcebince tevliyet-i merkûmı bunun ref'inden üzerine berat ve gadr-ı küllî eylediğün bildirüp mahallinde şer'le görölüp müteveffâ-yı mezbûr tevliyet-i mezbûrî hayâtında merkûm Seyyid Sâlih kasr-ı yed eylediği vâkı'midir ve yâhud gayr-ı vâkı' mıdır vukûf-ı tâmmı olan bî-garez Müslimînden tefahhus ve sıhhat ve hakîkati üzre der-i devlet-medâra arz olunmak bâbında siz ki vezîr-i müşâr ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyhümâsız size hitâben emr-i şerîfim recâ itmeğin mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı N sene 1166

d.1, s.288, h.1

Şam vâlisine ve Mîrû'l hâc vezîre ve Kudüs-i Şerîf kâdısına hüküm ki:

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Abdullah *zîde kadruhü* gelüp Bâbü's-sa'âdetü's-şerîfem Ağası nezâretinde olan Kudüs-i Şerîf'de vâkı' merhûm ve mağfûrûn-lehâ Haseki Sultân *tâbet serâhânın* evkâfı karyeleri bin yüz altmış dört ve altmış beş senelerinde mütevellî-i vakf tarafından bunun uhde ve iltizâmında olmağla müşârün-ileyhümânın evkâfı karyelerinden kazâ-i mezbûra tâbî' Kâlûn? nâm karyenin altmış beş senesinde vâkı' mahsûl-i vakf sümnünden karye-i mezbûrede sâkin ... oğlu Şeyh Muhammed demekle ma'rûf kimesne ile sâir ma'lûmü'l-esâmî kimesneler zimmetlerinde ber-mûceb-i temessük bâkî kalan altı yüz otuz guruş ve yine kazâ-i mezbûra tâbî' veled [] ve [] nâm karyeler ahâlîleri zimmetlerinde dahı ber-mûceb-i defter-i müfredât ma'lûmü'l-mikdâr akçe ile Abdürrahim nâm kimesne zimmetinde üç bin dört yüz guruş ile ber-mûceb-i defter ma'lûmü'l-mikdâr emvâl-i vakf olmağla talep ve almak murâd eyledikde hılâf-ı şer'î şerîf virmekde te'allül ve muhâlefet ve ibtâl-i hakk ve gadr-ı küllî murâd eylediklerin ve tarafından [] nâm kimesneyi vekîl eylediğün bildirüp şer'le görölüp ber-mûceb-i temessük ve defter ve senedât-ı şer'îyye zimmetlerinde şer'le sâbit ve zâhir olan mâl-ı vakf hakkı semânen tahsîl ve alıvırılıp te'allül ve muhâlefet itdirilmeyüp icrâ-yı şer' ve ihkāk-ı hak olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ eylediği ecilden mahallinde şer'le görölüp ihkāk-ı hak olunmak için emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâhir-i S sene 1167

d.1, s.288, h.2

Şam vâlisi ve Mîrû'l hac olan vezîre ve Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Kudüs-i Şerîf sâkinelerinden Cevdet binti Ayşe nâm hâtun gelüp medîne-i Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ Mescîd-i Aksâ ve Sahrâtu’llâhü’ş-şerefe Evkâfı’ndan medîne-i merkûmede vâkı‘ menzile mutasarıf olan vâlidesi Ayşe nâm hâtun müteveffıye oldukda menzil-i mezbûr buna intikâl ve vâlidesi mezbûrenin fevtinden kendüye intikâl için vakf-ı mezbûr mütevellîsine temessükün mihr? itmek murâd eylediğin hâlen vakf-ı mezbûrun mütevellîsi olan [] nâm kimesne mücerred ta‘cîz ve celb-i mâl sevdâsıyla menzil-i mezbûrı yedekden alup zabt ve âhara bey‘ iderim diyü hılâf-ı şer‘i şerîf fuzûlî müdâhale ve zabtına muhâlefet ve gadr-ı küllî murâd eylediğin ve bu bâbda huccet-i şer‘iyyesi olduğun bildirüp vâlidesi müteveffıye-i mezbûreden müntakıl menzil-i mezbûr kendüye zabt itdirilüp mütevellî-i mezbûrı hılâf-ı şer‘-i şerîf ve mugâyir-i huccet-i şer‘iyye dahl ve ta‘arruz itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim recâ itmeğin mahallinde şer‘le görülmek için yazılmışdır.

Fî evâhir-i S sene 1167

d.1, s.289, h.4

Kudüs-i Şerîf monlasına, Gazze sancağında vâkı‘ Remle nâhiyesi nâ’ibine ve Kudüs-i Şerîf sancağı mütesellimine ve Gazze sancağı mütesellimi [] *zîde kadruhümâya* hüküm ki:

El-Hâc Halîl *zîde kadruhü* gelüp mütevellîsi olduğu Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ merhûm ve mağfûrın-lehâ Haseki Sultân *tâbet serâhânın* imâreti evkâfı karyelerinden Kudüs-i Şerîf ve Remle nâhiyelerinde vâkı‘ [] ve [] ve [] nâm karyelerin öşr ve mahsûlâtı altmış bir ve altmış iki ve altmış üç senelerinde câmi‘-i vakf ma‘rifetiyle ta‘şîr ve kâtib-i vakf dahî rûsûmlarıyla ma‘an ahz idüp lâkin bi-emrillâhi te‘âlâ taht-ı galâ vukû’undan nâşî kurâ-i mezbûre re‘âyâlarının ... olmağla defter olunan öşr mahsûlâtını ve rûsûmlarının sene-be-sene edâ itmek şartıyla üzerlerinde olup edâya ta‘ahhüd itmişler iken virmeyüp zimmetlerinde kalduğın bundan akdem zikr olunan senelerde kurâ-i mezbûre mültezîmi Mehmed *zîde kadruhü* arz-ı hâli ile inhâ ve mahallinde şer‘le görülmek için altmış beş senesi evâ’il-i Rebi‘ü’l-evvel’inde emr-i şerîf sâdır ve ber-mûceb-i emr-i âlî bir mikdârı tahsîl ve üç bin guruşdan ziyâde mâl-ı vakf ahâli-i kurâ-i zimmetlerinde kalmağla vakf-ı mezbûr kâ’im-makâm mütevellîsi talep eyledikde virmekle te‘allül üzre oldukların bildirüp zimmetlerinde bâkî kalan ol mikdâr mâl-ı vakf şer‘le tahsîl ve mütevellî-i mûmâ-ileyh tarafından kâ’im-makâm-ı mütevellî-i mezkûreden alıvirilüp ihkâk-ı hakk olunmak bâbında hükm-i hümayûnum recâ ve Divân-ı Hümayûnum’da mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca‘at olundukda

mültezim-i mûmâ-ileyh iltimâsıyla ta'rîh-i mezkûrda vech-i meşrûh üzre emr-i şerîfim virildiği mestûr ve mukayyed bulunmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mûcebince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Ca sene 1167

ŞAM AHKÂM DEFTERİ, nr. 2

d.2, s.6, h.3

Kudüs-i Şerîf monlasına ve Kudüs-i Şerîf sancağı mütesellimine hüküm ki:

Abdurrahman ve Hüseyin ve Mehmed nâm za'îm sipâhîler gelüp berat-ı şerîfemle mutasarrıf oldukları ze'âmet ve timârları karyelerinden Kudüs-i Şerîf kazası muzâfâtından Gazze Hâşim nâhiyesine tâbi' [] karyelerinden mümtâz ve mu'ayyen hudûd ... kadîmden öşr ve resmi ze'âmet ve timârları taraflarından alına gelen pîrimizin öşr ve resmine âhardan dahl îcâb itmez iken civârlarında vâkı' [] vakfı mütevellîsi Mehmed zuhûr ve ol yerlerin nîm mütevellîsi olduğım vakf-ı mezbûr karyelerinden [] nâm karyenin arâzîsindendir öşr ve resmin ben alurum diyü müdâhale ve mûmânî'-i şer' oldukların mezbûrun müdâhalesi men' ve ol yerlerin öşr ve resmi kadîmîsi üzre ... ze'âmet ve timârları tarafından ahz u kabz itdirilmek için cânib-i şer'den huccet-i şer'îye virüldüğün bildirüp huccet-i şer'iyyeleri mûcebince amel olunup hılâf-ı kânûn ve huccet-i şer'îye ve kadîme mugâyir mezkûr müdâhale ve te'dîb itdirilmeyüp zâhir olan müdâhale ve te'addîsin men' u def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûn recâ eyledikleri ecilden kânûn üzre amel olunmak için yazılmışdır.

Fî evâ'il-i N Sene 1167

d.2, s.9, h.1

Şam valisi ve Mîr-i hacı vezîre ve Şam monlasına ve Kudüs-i Şerîf mollasına hüküm ki:

İftihârü'l-havâss ve'l-mukarribîn mu'temedü'l-mülûk ve's-selâtîn bi'l-fi'l Bâbü's Sa'âde Ağası olan Ali Ağa *dâme ulüvvühû* Südde-i Sa'âdetim'e 'arz gönderüp mûmâ-ileyhin zîr-i nezâretinde olup Kudüs-i Şerîf'de vâkı' merhûm ve mağfirün-leh Sultân Süleyman Hân *tâbe serâhû* merhûm ile mağfirün-lehâ Haseki Sultân *tâbet serâhânın* evkâflarından nefsi-i Remle ve nefsi-i Lût ve tevâbi'i karyeleri mefrûzü'l-kalem ve maktû'ü'l-kadem min-küllî'l vücûh serbest olup müşârün-ileyhümânın evkâfı karyeleri ve nefsi-i Remle ve nefsi-i Lût re'âyâları Şam vâlilerine virilegelen edâda bir

dürlü kusûrları yoğiken sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin tarafından ve mütesellimleri taraflarından hîn-i teftîşlerinde ‘urbân ve etrâkden cem‘ ve tahsîl eyledikleri hayvanâtı müşârün-ileyhümânın evkâfı re‘âyâları üzerlerine cebren tevzî‘ ve taksîm ve beher çifti yirmişer guruş diğér yetmiş seksener guruşdan olmak üzre zulmen akçelerini tahsîl ve ol vechle olan zulm ü te‘addîlerinden fukarâ-yı ra‘iyyet bir dürlü emn ü râhatları olmayup ahvâl-i fukarâ digér-gûn ve her birlerinin diyâr-ı âhara perâkende ve perîşân olmalarına bâ‘is ve bâdî olmalarıyla sıyâneten li‘l-vakf fî-mâ-ba‘d vakfın re‘âyâları üzerlerine cebren ve kahren tevzî‘ ve taksîm itdirilmeyüp hımâyet u sıyânet olunup ol vechle olan zulm ü te‘addî fukarâ-yı ra‘iyyetin üzerlerinden men‘ u def‘ olunmak bâbında sen ki vezîr-i müşâr [ve] Kudüs-i Şerîf kâdısı mevlânâ-yı mûmâ-ileyhümâsın Südde-i [Sa‘âdetim’e] hitâben emr-i şerîfim virilmek recâsına vâkı‘-ı hâli ... ‘arz eyledüğü ecilden vech-i meşrûh üzre amel olunmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştır.

Fî evâ’il-i Za Sene 1167

d.2, s.12, h.2

Kudüs-i Şerîf inzimâmıyla Şam vâlisi ve Mîr-i hacı vezîrim [] Paşa’ya ve Kudüs-i Şerîf kâdısına hüküm ki:

İftihârü’l-havâssü’l-mukarribîn bi’l-fi’l Südde-i Sa‘âdetim Ağası Ali Ağa *dâme ulüvvühû* Südde-i Sa‘âdetim’e ‘arz gönderüp mûmâ-ileyhin zîr-i nezâretinde olup merhûm ve mağfûrûn-lehâ Haseki Sultân ve Sultân Mehmed Hân *tâbe serâhümânın* evkâfından Kudüs-i Şerîf kazâsı muzâfâtından Lût kazâsı ve tevâbi‘i karyeleri mefrûzü’l-kalem ve maktû‘ü’l-kadem min-küllî’l vücûh serbest olup serbestiyet üzre cânib-i vakfdan zabt oluna gelüp kazıyye-i mezbûr toprağında zirâ‘at ve harâset idenlerin zirâ‘atleriyle hâsıl eyledikleri terekeleri öşşlerin ve defterde mukayyed ra‘iyyet ve ra‘iyyeti oğullarının dahı üzerlerine edâsı lâzım gelen rûsûm-ı ra‘iyyetlerin kânûn ve defter mûcebince vakf-ı mezbûrun mütevellî-i kâ‘im-makâmı talep eyledikde kazâ-i mezbûrenin defterde mukayyed ra‘iyyet ve ra‘iyyeti oğullarından Kâsım Diyâr nâm kimesne kendü hâlinde olmayup yeniçerilik iddi‘âsıyla yeniçeri zâbıtlarına istinâden kazıyye-i mezbûrun sâir re‘âyâsını tahrîk ve izlâl anlar dahı yeniçerilik iddi‘âsıyla a‘şâr ve resm-i ra‘iyyetlerin virmekde halel ve muhâlefet ve vakf-ı şerîfe gadr eylediklerin vakf-ı mezbûrun mütevellî-i kâ‘im-makâmı ağa-yı mûmâ-ileyh tarafına ... itmekle kazıyye-i mezbûr toprağında zirâ‘at ve harâset idenlerin zirâ‘atlarıyla hâsıl eyledikleri terekeleri öşşleri ve defterde mukayyed ra‘iyyet ve ra‘iyyeti oğullarının dahı üzerlerine

edâsı lâzım gelen resm-i ra'ıyyetleri kânûn ve defter mûcebince alıvirilüp hılâf-ı kânûn-ı yeniçerilik iddi'âsıyla bir ferdi te'allül ve nizâ' itdirilmemek bâbında hükm-i hümayûnum virilmek recâsına vâkı'-i hâli bi'l-iltimâs 'arz eyledüğü ecilden kânûn üzre amel olunmak için yazılmışdır.

Fî evâ'il-i S sene 1168

d.2, s.13, h.3

Kudüs-i Şerîf mollasına ve Kudüs-i Şerîf sancağı mütesellimine hüküm ki:

Kudüs-i Şerîf'de vâkı' Seyfeddin Hakkârî? Evkâfının mütevellîsi olan kıdvetü's-sâdâtü'l-kirâm es-Seyyid Ali *zîde şerefehu* gelüp vakf-ı mezbûr karyelerinden kazâ-i mezbûra tâbi' ... nâm karyenin nısfı bunun mütevellîsi olduğu Seyfeddin Hakkârî vakfından ve nısf-ı âharı medîne-i mezbûrede vâkı' Sahratullâh Vakfı'ndan olmağla kadîmden mütevellî olanlar vâkı' olan mahsûlât ve rûsûmâtı ber-vech-i iştirâk ahz u kabz idegelmişler iken hâlen Sahratullâh Evkâfı mütesellimi olup kazâ-i mezbûrda sâkin [] nâm kimesne kadîme ve şart-ı vâkıfa mugâyir hissesinden ziyâdeye tecâvüz itmekle vakfa gadr olmağla bu yâhud vekîli hazır olmadıkça Sahratullâh Vakfı mütevellîsi tarafından vâkı' olan mahsûlâtı ta'sîr olunup vakf-ı şerîfe gadr olunmamak üzre bundan akdem bin yüz otuz üç senesi evâhir-i Safer'inde Hüdâvendigâr-ı esbâk merhûm ve mağfûrûn-leh ammim Sultân Ahmed Hân *tâbe serâhü* zamânında emr-i şerîf virildüğü bildirüp tecdîdin recâ itmeğın ve Dîvân-ı Hümayûnum'da mahfûz olan kûyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virildiği mestûr ve mukayyed bulunmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîf mûcebince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî evâ'il-i R sene 1168

d.2, s.27, h.1

Şam vâlisi ve Mîrû'l hâc vezîre ve Kudüs-i Şerîf mollasına hüküm ki:

El-Hâc Mehmed *zîde kadruhü* gelüp Kudüs-i Şerîf'de vâkı' merhûm Sultân Süleyman ve Haseki Sultân *tâbe serâhümânın* evkâflarından Lût ve tevâbi'i karyelerin bin yüz altmış dokuz senesi Martı ibtidâsından Şubâtı gâyetine varınca bir sene tamâmına değin zabt ve vâkı' olan mahsûlât ve rûsûmatın kânûn ve defter mûcebince ahz u kabz ve re'âyâ vü berâyâ ve fukarâ ve zu'afâyı hımâyet u sıyânet ve ol tarafda 'imâret-i âmirenin umûrını rû'yet ve mürtezika-i vakfın hıdmetleri mukâbelesinde müstahak oldukları vazîfelerin virmek ve serbestiyet üzre zabt ü rabt itmek için taraf-ı

vakfdan kendüye der-uhde ve iltizâm ve bu dahı ilzâm ve taraf-ı âhardan bir vechle müdâhale olunmayup mukaddem ve mu'ahhar temessüki dahı zuhûr ider ise amel ve ihtiyâr olunmamak üzre zabtiçün vakf-ı mezbûrun hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûnumla ma'nûn berat-ı âlişânımla ber-vech-i te'yîd mütevellîsi olan sâbıkâ Has Odabaşı el-Hâc Halîl *zîde mecdühû* tarafından memhûr ve ma'mûl temessük virildüğü bildirüp yedinde olan temessüki mücebince vakf-ı mezbûr karyeleri sene-i mezbûrede kendüye zabt ve vâkıf olan a'sâr ve rûsumatı kânûn ve defter mücebince ahz u kabz itdirilüp mugâyir temessük âhardan bir ferde bir vech ile müdâhale ve mu'âraza itdirilmemek bâbında hükm-i hümayûnum recâ itdüğü ecilden vech-i meşrûh üzre amel olunmak için yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Za sene [1]168

d.2, s.30, h.4

Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Kudüs-i Şerîf'de Rum patriği olan Bartalos? nâm patrik 'arz-ı hâl sunup Kudüs-i Şerîf'de mütemekkin Rum ve Ermenî patrikleri vekilleri ve sâir ruhbân tâifesine bundan akdem Meclis-i Şer'e varup medîne-i mezbûreye züvvârları vardıklarında Kamâme ta'bîr olunan kenîseye duhûl için kapusunda kadîmden berü mu'tâd olan virgilerin vakıf mütevellîlerine edâ ve kenîse-i mezbûreye duhûl idüp lâkin yerlü ve yabancı ruhbân ve râhibe ve papas ve ... ve huddâm-ı manastırdan bir şey ahz olunmak mu'tâd olmamağla vakf-ı mezbûr mütevellîsi olup hâzır-ı bi'l-meclis olan Halîl Ağa nâm kimesneden husûs-ı mezbûr su'âl olunup ba'de'l-yevm dahı hılâf-ı mu'tâd mesfûrûnun duhûllerine bir şey ahz olunmamak üzre 'arz olunmasın iltimâs ve fi'l-vâkı' husûs-ı mezbûr su'âl-i muharrer üzre olduğu mütevellî-i merkûm dahı i'tirâf itmekle fî-mâ-ba'd Kamâme Kapsu'nda mesfûrûn husûs-ı mezbûr için rencîde olunmamak bâbında Kudüs-i Şerîf kâdısı 'arz eyledikde hılâf-ı kadîm te'addî olunmamak üzre Dîvân-ı Hümayûn tarafından bin yüz otuz beş senesinde emr-i şerîf virildiği mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîf mücebince bu def'a dahı emr-i şerîfim memhûr 'arz-ı hâliyle istid'â ve Kudüs-i Şerîf ve tevâbi'i Rûmiyân Patrikliği mesfûr râhibin üzerinde olup ruhbân tâifesinin ve sâir Rum re'âyâlarının Kudüs-i Şerîf'de âyinlerine müte'allık umûrlarını 'arz eyledikde i'tibâr olunmak üzre beratı şurûtunda mutasarrıf olduğu Piskopos Kalemi'nden derkenâr olmağla mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîf ve şurût-ı berat mücebince Dîvân-ı Hümayûn tarafından emr-i şerîfim tahrîri bânında bi'l-fi'l

Başdefterdârım olan Mustafa Halîmî *dâme 'ulüvvühû* i'lâm itmeğin Başdefterdârım mûmâ-ileyhin i'lâmı mûcebince 'amel olunmak içün yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı M sene [1]129

d.2, s.31, h.4

Kudüs-i Şerîf monlasına ve Kudüs-i Şerîf sancağı mütesellimine hüküm ki:

Kudüs-i Şerîf'de Rum Patriği olan Bermenebas? nâm patrik Südde-i Sa'âdetime 'arz-ı hâl sunup Bâbü's Sa'âdetü's-Şerîfe Ağası'nın taht-ı nezâretinde mahmî olan evkâfdan Kudüs-i Şerîf'de vâkı' merhûm ve mağfûrın-lehâ Sultân Selîm Hân *tâbe serâhü* evkâf-ı şerîfesine hâsıl kayd olunan Kamâme nâm kilise dâhilinde Rum ve Ermenî ve Efrenc tâifelerinin merkad-ı Hazret-i İsa aleyhi's-selâm[1] zemm? itdikleri mahallin binâsı kadîm ve el-yevm mevcûd ve Rum ve Ermenî ve sâir tâifelerin memâlik-i mahrûsemden varan züvvârın âyîn batlaları? üzre ancak mahall-i mezbûrda olan binâ-i kadîmine i'tikâdları olup ve vakf-ı mezbûrun vezâ'if-i mürtezika ve masârıf-ı imâret-i âmire ve rikâbiyye îrâdları Kamâme mahsûlüne münhasıra iken bundan akdem Efrenc tâifesi memleketlerinde mücessem pudât-ı putlar ve taşlar nakl ve merkad-ı Hazret-i İsa aleyhi's-selâm ittihâz eyledikleri binâ-i kadîmi bilâ-emr-i şerîf hedm ve mahall-i atîkin türâb ve ahcârını memleketlerine nakl murâd eyledikleri Yafa Emîni ve Kamâme mütevellîsi tarafından mukaddemâ ihbâr ve ifhâm ve zümre-i mezkûrenin ihtilâl üzre oldukları ve Ermenî ve Rum ve Efrenc tâifesi kadîmîsi üzre eyleyenlerin icrâ ve nakl olunan ve âhar mücessem pudât taşları Yafa'da bulunan mahalde hıfz olunup veyâhud Efrenc tâifesi kendü vilâyetlerine nakl idüp bir takrîb ile Kudüs-i Şerîf'e nakl olunmayup tâife-i âhârânında mahallerine kadîme mugâyir ta'arruz itdirilmeyüp ve mahall-i merkûmda Efrenc tâifesi tarafından vaz'-ı kadîmîsi hedm ile tezyîd? ve tağyîr ve vaz'-ı kadîmine mugâyir binâ ihdâs olunmamak üzre yüz elli beş tarihinde emr-i şerîf ihsân olunup ancak cülûs-ı hümayûn ... makrûnum vâkı' olmağla emr-i şerîf-i merkûmun tecdîdleri Patrik-i mesfûr ... Dîvân-ı Hümayûnum'da mahfûz kûyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda mukaddemâ Kudüs-i Şerîf kadısı tarafından i'lâm olundığı vech üzre millet-i Efrenc ve Rum ve Ermenî tâifelerinin beyenlerinde nizâ' olunmayup ve ziyâretgâhlarını herkes kadîmîsi üzre ziyâret idüp ve el-yevm millet-i Rum ve Ermenî ve Efrenc tâifelerinin tasarruflarında bulunan yerler ve manastırlar husûslarında âhar tâife ... ta'arruz itmeyüp ve her gûne umûrlarında birbirlerine te'addî itmemeleriçün yüz elli iki senesinde mufassal ve meşrûh Rum ve Ermenî tâifelerine ve Kudüs-i Şerîf'de mukîm Efrenc râhiblerinin bağçe kurbunda vâkı' zahîrelerini hıfz

idegeldikleri iki aded mahzen ve Françe ziyâretçilerini iskân idecek iki bâb odaları harâbe müşerref olduğundan iki sene mukaddem ma‘rifet-i şer‘le keşf ve huccet-i şer‘iyye ve mücebince ta‘mîr ve termîm olunup lâkin devlet-i aliyye-i dâ‘imü’l-karârım ile muzâfât üzre olan Françe Devleti düvel-i sâireye kıyâs olunmamağla fakat bu maddeye müsâ‘ade olunup bunun için te‘addî ve rencide olunmamak ve lâkin fî-mâ-ba‘d vâli ve mütesellim buyuruldusu ve keşf hucceti ile bilâ fermân-ı hümayûn bu misülli ta‘mîrâta dahı ruhsat ve cevâz gösterilmemek için yüz elli dört senesinde Françelü tarafına dahı başka başka evâmir-i şerîfe virildiği Dîvân-ı Hümayûn Kalemi’nde mestûr ve mukayyed bulunmağla nâzır-ı vakf Bâbü’s Sa‘âdetü’ş-Şerîfe Ağası ‘arzı ve mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîf mücebince yüz elli beş senesi evâhir-i Şevval’inde tekrâr emr-i şerîf virildiği mestûr ve mukayyed bulunmağın hılâfına emr-i âhar sâdır olmamağla mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîf mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlişânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki;

Vusûl buldukda bu bâbda mukaddemâ ve hâlen sâdır olan evâmir-i şerîfem müceblerince amel idüp dahı siz ki mevlânâ ve mütesellim-i mûmâ-ileyhümâsız millet-i Efrenc ve Rum ve Ermenî tâifeleri beynlerinde nizâ‘ olunmayup ve ziyâretgâhlarını herkes kadîmîsi üzre ziyâret idüp ve icrâ ve nakl olunan mücessem pudât taşlar Yafa’da bulunan mahalde hıfz olunup ve ... Efrenc taifesi kendü taşlarına nakl idüp Kudüs-i Şerîfe nakl olunmayup el-yevm millet-i Rum ve Ermenî ve Efrenc tâifelerinin tasarruflarında bulunan yerler ve manastırlar husûslarında âhar tâifeye ihrâb? ta‘arruz ve birbirlerine te‘addî itdirilmeyüp ve mukaddemâ ta‘mîrine ruhsat-ı hümayûnum erzânı kılınan Efrenc râhiblerinin zahirelerini hıfz idegeldikleri iki aded mahzen ve ziyâretçileri iskân idecek iki bâb odaların ve mevâzi’-i sâirenin vâli ve mütesellim buyuruldusu ve keşf hucceti ile min ba‘d bilâ emr-i şerîf ta‘mîrlerine ruhsât ve cevâz gösterilmeyüp mukaddemâ ve hâlâ sâdır olan evâmir-i şerîfe müceblerince amel ve hareket eyleyesiz diyü fermân-ı âlişânım yazılmışdır.

Fî evâhir-i S sene [1]169

d.2, s.47, h.1

Şam vâlisi ve Mîr-i hacı vezîre ve Kudüs-i Şerîf monlasına hüküm ki:

Kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân [] *zîde kadruhü* Südde-i Sa‘âdetime ‘arz-ı hâl idüp merhûm ve mağfûrûn-leh Sultân Süleyman Hân *tâbe serâhü* Haseki Sultân Evkâfı’ndan Kudüs-i Şerîf kazâsına tâbi‘ Lût ve tevâbi‘i mukâta‘ası karyeleri bin yüz yetmiş senesi Martı ibtidâsından sene-i mezbûre Şubatı gâyetine gelince[ye] değin zabt ve umûr-ı

evkâfı rü'yet ve erbâb-ı vezâ'ifin vazîfelerin vakt ü zamânıyla edâ ve imâreti idâre ve sâir mültezime-i vakfı gereği gibi görüp ve bu tarafa virilü gelen Rikâb-ı Hümâyûnum avâ'idâtı ve vezâ'ifi vakt ü zamânıyla edâ ve teslîm eylemek şartıyla cânib-i vakfdan buna der-uhde ve iltizâm ve bu dahı iltizâm ve kabûl itmeğin sene-i mezbûrda evkâf-ı mezkûr karyeleri buna zabt ve vâkı' olan mahsûlat ve rûsûmatı kânûn ve defter mûcebince ahz u kabz itdirilüp mukaddem ve mu'ahhar târîh ile âhar yedinde temessük zuhûr ider ise amel ve i'tibâr olmayup tarafından ve taraf-ı âhardan vechen mine'l-vücûh müdâhale olunmamak için hâlen evkâf-ı mezbûrenin bâ-berat-ı âlişân ber-vech-i te'yîd mütevellîsi olan Has Odabaşı-i sâbık kudvetü'l-emâcid ve'l-ayân el-Hâc Halîl *zîde mecdühû* tarafından zabtiçün yedine memhûr temessüki virildüğün bildirüp evkâf-ı mezbûr karyeleri ber-mûceb-i temessük kendüye zabt ve vâkı' olan mahsûlât ve rûsûmâtı kânûn ve defter mûcebince ahz u kabz itdirilüp mugâyir-i temessük âharı bir dürlü dahl ve ta'arruz itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim recâ itmeğin temessüki mûcebince zabt itdirilmek için yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı L sene 1169

d.2, s.50, h.1

Kudüs-i Şerîf mollasına hüküm ki:

Sen ki Kudüs-i Şerîf kadısı mevlânâ-yı mûmâ-ileyh el-Hâc Mustafa *zîdet fezâ'ilühûsun* Südde-i Sa'âdetim'e mektup gönderüp Kudüs-i Şerîf'de sakayân mukaddemliği ve meşîhat-ı akkâmân ve kal'ada musluk sakalığı ber-vech-i iştirâk dîvân beratıyla mutasarrıfları İbrâhim ve Yusuf ve Hicâzî nâm karındaşları fevtlerinden kâdısı 'arzıyla altmış beş senesi Şevvâl'inde Hüdâvendigâr-ı sâbık zamânında âharın tasarrufunda olmayup inhâları vâkı' ise şartıyla evlâd-ı Hicâzî'ye tevcih ve nişân-ı beratı virildikten sonra vâkı' olan cülûs-ı hümâyûn meymenet-makrûnum için beratı tecdîd ve müceddeden nişân beratı virildiği mukayyed ve sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin 'arzında kal'a kapusunda vâkı' sebillere beher yevm mâ'-i lezîz vaz' eylemek üzre ashâb-ı hayrâtdan müteveffâ ile el-Hâc Ahmed Mezîd? medîne-i mezbûrede mutasarrıf olduğu mülk menziline tasarruf ve sükenâsını tescîl-i şer'î ve teslîm ile almak birle vakf ve şart ve ta'yîn eylediği vakfiye-i ma'mûl-bahâsında mukayyed ve berat-ı şerîfemle saka olan evlâd-ı Hicâzî hizmetleri mukâbelesinde yedlerinde olan hucec-i şer'iyeye ve senedât mûcebince müddet-i vâfireden berü eben 'an ced zabt idgelmişler iken evlâd-ı Ali'den Ahmed sakayâna meşrûta vakf-ı menzili hılâf-ı şart-ı vâkıf-ı kânûn zabt ve gadr ve hucec-i şer'iyeye ve senedâtlarına ba'd...? ahâlisinin

müsinn ü ihtiyârlarından tefahhus olundukda fi'l-hakîkâ menzil-i mezkûr vech-i meşrûh üzre meşrûtalari olduğunu alâ tarîkü's-şehâde haber vormeleriyle hucec-i şer'iyeye ve senedâtları müceblerince saka-i merkûma zabt itdirilüp mezkûrun bî-vech-i şer'î müdâhalesi men' için emr-i şerîfim recâsına sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin senin 'arzın ve Dîvân-ı Hümâyûnum'da mahfûz nişân kuyûdâtı görüldükde vech-i meşrûh üzre olduğı mestûr ve mukayyed ve sen ki mevlânâ[-yı] mûmâ-ileyhsin 'arzda mefhûmuna göre madde-i mezkûre mevâdd-ı meşrû'dan olmağla mahallinde ma'rifet-i şer'le görölüp müceb-i şer'îsi vech-i şer'î üzre icrâ ve ihkâk-ı hakk ve hılâf-ı şer'î şerîf ve bî-vech-i şer'î te'allül ve nizâ' itdirilmemek için mahallinde şer'le görölmek için emr-i şerîfim tahrîri bâbında bi'l-fi'l Re'isü'l-küttâbım olan Seyyid Mehmed ... *dâme mecdühû* i'lâm itmeğin i'lâmı mücebince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Za sene 1169

d.2, s.56, h.2

Kudüs-i Şerîf [] ve [] kadılarına hüküm ki:

Ali gelüp Bâbü's Sa'âdetü's Şerîfem ağası nezâretinde olan evkâfdan mûmâ-ileyhin uhde ve iltizâmında olan medîne-i Kudüs-i Şerîf'de vâkı' merhûm ve mağfûrûn-lehâ Haseki Sultân *tâbet serâhânın* evkâfı karyelerinden Kudüs-i Şerîf kazâsına tâbî' Beytü'l-lahim ve Beyt-i Câlâ nâm karyelerin defterde mukayyed zimmî ra'yyet ve ra'yyeti oğullarından ba'zıları kadîmî karyelerinden kalkup Kudüs-i Şerîf'de vâkı' ba'zı kuzât ve kurâda sâkin ve mütevattın olmalarıyla mûmâ-ileyh dahı ol makûle vakf-ı mezbûrun defterlü re'âyâlarını bulundukları mahallerden kaldırup kadîmî sâkin oldukları karyelerine nakl ve iskân itdirilmek murâd eyledikde kendü cinslerinden ba'zılarının zîr-i himâyelerinde olduklarından hılâf-ı kânûn ve mugâyir-i defter kadîmî karyelerine nakl ve iskânlarına mûmâna'at birle nizâ'a tesaddî ve re'âyâ-yı mesfûrla dahı mesfûrlara istinâden te'addî ve muhâlefet ve ol vechle mahsûl-i vakfın küllî kesr ve noksân ... bâ'is oldukların bildirüp ... mezkûrenin defterde mukayyed zimmî ra'yyet ve ra'yyet-i oğulları bulundukları mahallerden zâbitları ma'rifetiyle kaldırılup bilâ-tesaddî kadîmî karyelerine nakl ve iskân itdirilüp hılâf-ı kânûn ve mugâyir-i defter re'âyâ-yı mesfûrları 'inâd ve muhâlefet ve mu'âvenetleri dahı mûmâna'atda nizâ' ve ta'arruz itdirilmek bâbında emr-i şerîfim recâ itmeğin kânûn üzre iskân itdirilmek için yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı M sene [1]170

d.2, s.56, h.4

Şam vâlisi ve Mîr-i hacı vezîre ve Kudüs-i Şerîf monlasına hüküm ki:

Erbâb-ı timârdan İbrâhim veled-i Ali nâm sipâhi gelüp Kudüs-i Şerîf sancağında ve nâhiyesinde Sur Bahir nâm karye ve gayrıdan iki bin akçe berat-ı şerîfemle mutasarrıf olduğu timârı mülhakâtından yine nâhiye-i mezbûra tâbî‘ hâsıl-ı kısm mine’r-rub‘ dört yüz elli akçe pazar-ı mezra‘amız ta‘mir ve yine nâhiye-i mezbûra tâbî‘ hâsıl dört yüz elli akçe pazar-ı mezra‘a ta‘mîr defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrîr ve defter-i icmâlde yine nâhiye-i mezbûrede yine karye-i Sur Bahir el-mezbûre ve ma‘a gayrîhâ birikdirilüp on iki bin beş yüz akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun iki bin akçesi merkûm İbrâhim veled-i Ali’nin timârı ve beş yüz akçesi ber-vech-i nakd hisse-i hâs bâkîsi müştereki kaydlarında ve yine Kudüs-i Şerîf nâhiyesine tâbî‘ altmış nefer re‘âyâ ile karye-i ... ta‘mîr-i vakf-ı Burhaneddin ve hass-ı mîr-livâ ve hass-ı kısm-ı mine’s-süls altı bin altı yüz seksen kırat otuz beş hinta ve şa‘îr ve hisse-i vakf-i Şeyh Burhaneddin on iki kırat ve rub‘ kırat ve sümün kırat üç bin dört yüz elli iki ve hisse-i hass mir-livâ on bir kırât ve on beş kırât sümün kırât üç bin iki yüz yirmi sekiz ve’l-‘öşr ‘an mâl-ı vakf üç yüz kırk beş yekûn ma‘a gayrîhâ hisse-i mîr-livâ-i ma‘a’l-öşr ve rüsûm ve bâd-ı hevâ dört bin dokuz yüz akçe yazı ile olduğu defter-i mufassala muharrir kalemiyle tahrîr olunmağla merkûm İbrâhim veled-i Ali mezra‘a-i mezkûrları ber-mûceb-i Defter-i hâkânî müşterekleriyle zabt ve vâkı‘ olan mahsûl ve rüsûm-ı kânûn ve defter mûcebince ahz u kabz itmek mûrâd eyledikde âharın kat‘â alâka ve medhali olmayup bir vechile dahl ve ta‘arruz olunmak îcâb itmez iken sancak mutasarrıfı ve vakf-ı mezbûr mutasarrıfı olanlar karye-i mezbûreyi mir-livâ hassı ve vakıf taraflarından zabta kanâ‘at itmeyüp mezra‘a-i mezkûrelerde senin alâkan bu kadar karye-i mezbûre mülhâkâtındandır diyü hılâf-ı Defter-i hâkânî kadı müdâhale ve tegallüben zabt itmek irâdesiyle gadr murâd itmeleriyle mezra‘a-i mezbûreler ber-mûceb-i Defter-i hâkânî müşterekiyle kendüye zabt ve vâkıf olan mahsûl ve rüsûmı kânûn ve defter mûcebince ahz u kabz itdirilüp hılâf-ı Defter-i hâkânî sancak ve vakıf mutasarrıfları taraflarından ve tarîk-i âhardan mezra‘-i mezkûremde bir dürlü dahl ve ta‘arruz itdirilmeyüp men‘ u def‘ olunmak bâbında mukaddemâ istid‘â ve Defterhâne-i Âmirem’de mahfûz rûznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca‘ât olundukda vech-i meşrûh üzre olduğu mestûr ve mukayyed bulunmağın Defter-i hâkânî mûcebince kânûn üzre amel olunmak içün bin yüz altmış altı senesi evâhir-i Zilhiccesinde Hüdâvendigâr-ı sâbık merhûm ve mağfûrûn-leh karındaşım Sultân

Mahmud Hân *tâbe serâhü* zamânında emr-i şerîf virildüğü bildirüp tecdîdin recâ itmeğin Defter-i hâkânî mücebince amel olunmak için yazılmışdır.

Fî evâhir-i M sene 1170

d.2, s.76, h.2

Kudüs-i Şerîf kâdısına hüküm ki:

Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ merhûm ve mağfûr-un-lehâ Haseki Sultân *tâbet serâhânın* imâret-i evkâfının mütevellîsi olan el-Hâc Mehmed *zîde mecdühü* ‘arz-ı hâl gönderüp müşârün-ileyhânın evkâfı karyelerinden Kudüs-i Şerîf kazâsı muzâfâtından Remle nâhiyesine tâbi‘ ‘Înâye? nâm karyenin vakıfnâmede musarrah mümtâz ve mu‘ayyen sınırı dâhilinde kadîmü’l-eyyâmdan seksen seneden berü öşr ve resmi cânib-i vakf-ı şerîfden alına gelen ma‘lûmü’l-hudûd ve’l-kat‘ bir mikdâr yerleriçün civârlarında vâkı‘ timâr karyelerinde [] nâm karyenin sipâhîleri kadîme mugâyir karye-i mezbûre toprağındandır diyü müdâhale ve mürâfa‘-i şer‘ olunduklarında ol yerler sâlîfü’z-zıkr ‘Înâye? karyesinin mümtâz ve mu‘ayyen hudûdı dâhilinde kadîmden seksen seneden berü öşr ve resmi cânib-i vakfdan alına geldüğü vukûf-ı tâmmı olan bî-karz müsinn ü ihtiyâr kimesneler şehâdetleriyle şer‘an sâbit ve bî-vech mu‘ârazadan men‘ birle kıbel-i şer‘den huccet-i şer‘iyye virilmişken mezbûrlarına memnû‘ olmayup kadîme mugâyir müdâhaleden hâlî olmadıkların bildirüp kadîmî üzre amel ve hareket olunup kadîme mugâyir müdâhale ve mu‘âraza itdirilmeyüp zâhir olan te‘addîleri men‘ u def‘ olunmak bâbında hükm-i hümayûnum recâ eyledüğü ecilden mahallinde şer‘le görülmek için yazılmışdır.

[Fî] evâhir-i Z sene 1170

d.2, s.76, h.3

Kudüs-i Şerîf kâdısına hüküm ki:

Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ merhûm ve mağfûr-un-lehâ Haseki Sultân *tâbet serâhânın* imâret-i evkâfının mütevellîsi olan kıdvetü’l-emâcid ve’l-a‘yân el-Hâc Mehmed *zîde kadruhü* ‘arz-ı hâl gönderüp müşârün-ileyhânın evkâfı mülhakâtından kazâ-i mezbû[r] muzâfâtından Lût kazıyyesinin ahâli ve re‘âyâsı üzerlerine edâsı lâzım gelen rüsûm-ı ra‘iyyet ve sâir hukûk-ı mersûmları kânûn ve defter mücebince cânib-i vakf-ı şerîfe edâ iderler iken ecânibden Mustafa Ece? ve Musa Hindî ve Musa Birgâl? nâm kimesneler ile Mihâ’il ve Mahrûda? ve Halîl Merâğim? nâm zimmîler re‘âyâyı tahrîk ve ihtilâl ile resm-i ra‘iyyet ve sâir hukûk ve rüsûmların kânûn ve defter mücebince vormeleriyle

mümâna‘at ve ol vechle îrâd-ı vakfın küllî kesr ü noksanına bâ‘is ve bâdî oldukların bildirüp kasaba-i mezbûrenin ahâli ve defterlü re‘âyâsının resm-i ra‘iyyet ve sâir hukûk-ı mersûmları kânun ve defter mûcebince cânib-i vakfdan ahz u kabz itdirilüp re‘âyâyı hılâf-ı kânûn ve [d]eften te‘allül ve muhâlefet ve mezbûrlara mümâna‘at ve re‘âyâyı tahrîk ve ihtilâl itmeyüp umûr-ı vakfa ve re‘âyâyı karışmamak üzre muhkem tenbîh ve te’kîd ve eğer mütenebbih olmazlar ise te’dîb olunmalarıçün ism ü resimleriyle ‘arz ve i‘lâm olunmak bâbında hükm-i hümayûnum recâ eylediği ecilden mahallinde şer‘le ve kânun üzre görölüp i‘lâm olunmak içün emr-i şerîf yazılmışdır.

[Fî] evâhir-i Z sene 1170

d.2, s.108, h.3

Kudüs-i Şerîf inzimâmıyla Şam vâlisi ve Mîr-i hacı vezîre ve Kudüs-i Şerîf monlasına ve Remle kâdısına hüküm [ki]:

Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ merhûm Haseki Sultân Vakfı’nın sâbıkâ mütevellîsi olan el-Hâc Mehmed *zîde kadruhü* gelüp vakf-ı merkûm karyelerinden Kudüs-i Şerîf kazâsına tâbî‘ Beytü’l-lahim ve Beyt-i..... nâm karyeler ile Remle kazâsına tâbî‘ ... ve [] ve [] nâm karyeler isimleri [ma‘lûm] zimmîlerden ber-mûceb-i temessük ve defter cihet-i şer‘iden bin yüz altmış dokuz ve yetmiş senelerinde sekiz buçuk kîse akçe bâkî alacak hakkı kalmağla talep eyledi[ği]n virmekde te‘allül üzre oldukların bildirüp ber-mûceb-i temessük ve defter mezbûrların zimmetlerinde bâkî kalan hakkı şer‘le tahsîl olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ eylediği ecilden mahallinde şer‘le görölmek içün yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı S sene [1]172

d.2, s.110, h.2

Şam vâlisi ve Mîr-i hacı vezîre ve Kudüs-i Şerîf kâdısına hüküm ki:

Kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân el-Hâc Mehmed *zîde kadruhü* Südde-i Sa‘âdetim’e ‘arz-ı hâl idüp Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ merhûm ve mağfûr-un-lehâ Haseki Sultân *tâbet serâhânın* evkâfı mülhakâtından Beytü’l-lahim ve Beytü’l-Câlâ ve Beytü’l-Eksâ ve Remle nâhiyesinde Lût ve Beytü’l Hakk ve Bazek ve Na‘lin? ve Yermî ve Hanya? ve tevâbi‘i mukâta‘ası karyeleri bin yüz altmış dokuz ve yetmiş seneleri kurâ’-i mezbûrenin a‘şâr ve rüsûmâtını cânib-i vakfdan ahz ve zabt itmek üzre mûmâ-ileyhin uhdesinde olup ve re‘âyâ-yı merkûmun ber-mûceb-i memhûr temessük ve defter zimmetlerinde bâkî dört bin gurus mal-ı vakf alacak hakkı olmağla talep eyledikde

bugün ve yarın deyu avk ve te'hîr birle ibtâl-i hakk ve gadr sevdâsında oldukların bildirüp şer'le görölüp ber-mûceb-i temessük zimmetlerinde sâbit ve ... olan meblağ-ı mezkûr tamânen tahsîl ve ihkāk-ı hakk olunmak bâbında hükm-i hümayûnum recâ itmeğin mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Ra sene 1172

d.2, s.147, h.1

Şam vâlisi ve Mîr-i hacı vezîre ve Kudüs-i Şerîf monlasına hüküm ki:

El-Hâc Osmân *zîde kadruhü* gelüp Halîlü'r-Rahmân *salavâtün alâ nebiyyinâ ve aleyhi's selâm* Hazretleri evkâfiyla Sahrâtullah karyelerinden kazâ-i mezbûra tâbi' Halîl? ve tevâbi' karyeleriyle kazâ-i mezbûr muzâfâtından Cebel-i Nablus nâhiyesinde vâkı' [] ve tevâbi'leri karyeleri bin yüz altmış üç ve altmış dört senelerinde uhde ve iltizâmında olmağla vakfın mezkûrîn karyelerinin ahâli ve re'âyâları zimmetlerinde a'sâr ve sâir hukûk ve rûsûmlarından şa'îr-i? mezbûrîne mahsûb taraf-ı şer'den yedinde olan mumzî ve müctemi' defterler mûcebince ma'lûmü'l-mikdâr bekâyâsı olup ba'zı mevânî' sebebi ile bu âna değin alamayup zimmetlerinde kalduğun bildirüp yedinde olan mumzî ve müctemi' defter mûcebince şer'le görölüp zimmetlerinde sâbit ve zâhir olan bekâyâsı ma'rifet-i şer'le tahsîl ve tarafından vekîli [] nâm kimesne bî-kusûr alıvirilüp ber-muktezâ-yı şer'i mestûr? icrâ-yı şer' ve ihkāk-ı hakk ve hılâf-ı şer'i şerîf te'allül ve tereddüd itdirilmemek bâbında hükm-i hümayûnum recâ eylediğün ecilden mahallinde şer'le görölmek emrim olmuştur.

Fî evâsıt-ı Ca sene 1173

d.2, s.150, h.2

Şam vâlisine [ve] Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Kudüs-i Şerîf'de vâkı' Halîlü'r-Rahmân ve Sahratullâhü'l-müşerreffe Vakfı'nın berat-ı şerîfemle mütevellîsi olan Sâdât-ı Kirâm'dan Seyyid Mehmed *zîde şerefehu* gelüp vakf-ı merkûm karyelerinden Kudüs-i Şerîf kazâsına tâbi' ve [] ve [] nâm karyeler ahâlilerinden ma'lûmü'l-esâmî kimesneler zimmetinde bin yüz yetmiş [] senesinde ma'lûmü'l-ayn revgan-ı zeyt alacak olup zikr olunan ol mikdâr vukıyye revgan ehl-i mürtezikanın vazîfesi olmağla mezkûrlardan talep ve mürtezika-i vakfa vermek istedikde vermekde te'allül ve mürtezika-i vakf bundan ahz diyü kendü malından edâ idüp mezkûrların zimmetlerinde olan ol mikdâr kıyye revgan-ı zeyti almak için da'vet-i şer' ve vâkı' şer'-i şerîf olduklarından zimmetlerinde olan ol mikdâr revgan-ı

zeyti edâya tenbîh birle kıbel-i şer‘den huccet ve i‘lâm-ı şer‘iyye virilmişiken ...
virmeyüp gadr-ı küllî sevdâsında oldukların bildirüp şer‘le görölüp alıvirilmek bâbında
emr-i şerîfim recâ eylediği ecilden mahallinde şer‘le görölmek için yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı C sene 1173

d.2, s.150, h.4

Kudüs-i Şerîf sancağı inzimâmıyla Şam vâlisi ve Mîr-i hacı vezîre ve Kudüs-i
Şerîf mollasına [hüküm] ki:

Kudüs-i Şerîf kazâsı muzâfatından Yafa nâhiyesinde nâm Yehûdîler
gelüp bunların nahiye-i mezbûrede vâkı‘ ber-vech-i iştirâk mutasarrıf oldukları vakıf
menzillerinde âharın alâkası olup dahl îcâb itmez iken Yafa sükkânından gümrükçü []
nâm kimesnenin yüz altmış senesinde fuzûlî zabt ve derûnunda ziyâde gadr ve
te‘addî eylediklerin bildirüp şer‘le görölüp alıvirilüp icrâ-yı hakkların bâbında emr-i
şerîfim recâ eyledikleri mahallinde şer‘le görölmek için [yazılmışdır.]

Fî evâhir-i C sene [1]173

d.2, s.154, h.2

Şam-ı Şerîf vâlisi ve Mîr-i hacı vezîre ve Kudüs-i Şerîf mollasına [hüküm] ki:

Kudüs-i Şerîf mahallâtından Salhâne mahallesi sâkinlerinden Seyyid Musa *zîde şerefehu*
gelüp yine mahalle-i mezbûrede vâkı‘ mutasarrıf olduğu mülk menzili
ittisâlinde olan mekteb harâbe müşrif olup menzilinün üzerine hedm olmağla meyl idüp
evlâd u ‘ıyâliyle havfından menzil-i mezbûrda oturacak halleri kalmayup mekteb-i
mezbûrun mütevellîleri olan Yusuf ve Rahman nâm kimesnelere mekteb-i mezbûrun
hedme meyl olan mahallerin ta‘mîr ile zarar-ı şer‘îsin def‘ eyle diyü defe‘atle tenbîh
olundukda mezbûrlar asla ısgâ itmeyüp olvechile rencideden hâlî olmadıkların ve bu
bâbda da‘vâsına muvâfık Şeyhü’l-İslâm’dan fetvâ-yı şerîfesi olduğun bildirüp fetvâ-yı
şerîfesi mücebince şer‘le görölüp mekteb-i mezbûrun hedme meyl olan mahallerin zarar-
ı şer‘îsi men‘ u def‘ olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ eylediği ecilden mahallinde
şer‘le görölmek için yazılmışdır.

Fî evâhir-i B sene 1173

d.2, s.156, h.1

Kudüs-i Şerîf kâdısına [] ve [] kâdılarına [hüküm] ki:

Bâbü's-sa'âdetim Ağası nezâretinde olup Kudüs-i Şerîf'de vâkı' merhûm ve mağfurün-lehâ Sultân Süleyman Hân ve Haseki Sultân *tâbet serâhümânın* câmi'-i şerîf ve tekye ve imâret-i âmireleri evkâfından taht-ı kazânıza tâbi' Lût kazâsı ve tevâbi'i karyeleri mefrûzü'l-kalem ve maktu'ü'l-kadem min-küllü'l-vücûh serbest olup vâkı' olan cürm-i cinâyet ve resm-i arûsâne ve kul ve câriye müjdegâneleri ve sâir bâd-ı hevâlarına mîr-mirân ve mîr-livâ ve mütesellim ve voyvoda ve serdâr ve sâir ehl-i 'örf ta'ifesi taraflarından hılâf-ı kânûn bir dürlü dahl ve ta'arruz olunmak îcâb itmez iken vâliler ve mütesellim ve voyvoda ve sâir ehl-i 'örf ta'ifesi taraflarından rûsûm-ı serbestiyete hılâf-ı kânûn fuzûlî müdâhale ve re'âyâ-yı vakfı ahz u haps teklîfi ile te'addî ve ahvâl-i fukarâ diger-gûn ve perâkende ve perîşân olmalarına bâ'is ve bâdî olmalarıyla rûsûm-ı serbestiyesine ehl-i 'örf ta'ifesi taraflarından hılâf-ı kânûn bir dürlü dahl ve ta'arruz olunmamak bâbında hükm-i hümayûn virilmek recâsına bundan akdem Ağâ-yı Bâbü's-sa'âde-i esbak Ali Ağâ 'arz itmeğin. İmdi Selâtîn-i 'Îzâm Evkâfı karyeleri mefrûzü'l-kalem ve maktu'ü'l-kadem min-küllü'l-vücûh serbest hâriçden kat'a dahl olunmak câ'iz değildir kânun amel olunmak için Hudâvendigâr-ı esbak ammi-zâdem merhûm ve mağfurün-leh Sultân Mahmud Hân *tâbe serâhü* zamânında emr-i şerîf virilüp tecdîdin recâ itmekle vech-i meşrûh üzre amel olunmak emrim için yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Ş sene 1173

d.2, s.161, h.4

Kudüs-i Şerîf sancağı inzimâmıyla, Şam vâlisi ve Mîr-i hacı vezîre ve Kudüs-i Şerîf mollasına [hüküm] ki:

Kudüs-i Şerîf'de vâkı' hankâh-ı mülk-i Selahaddin Vakfı'nın eben an ced mütevellîsi ve nâzırı ve hankâhın şeyhi olan Sâdât-ı Kirâmdan es-Seyyid eş-Şeyh Mustafa bin Şeyh Ebulfazl *zîde şerefehu* gelüp vakf-ı mezbûrun vakfiye-i ma'mûl-bahâsında mukayyed hankâh-ı mezkûrun havâlisi dâhilinde kadîmden taraf-ı vakfdan zabt oluna gelen vakıf arsada âharın alâkası olmayup müdâhale olunmak îcâb itmez iken kazâ-i mezbûrda sâkin [] ve [] nâm kimesneler tegallûben zabt ve mülkiyet üzre tefsîriçün taş duvar binâ ve ihdâs ve bir mikdâr üzerine balat ta'bîr olunur kaldırım ferş idüp vakf-ı mezbûra zarar ve gadr-ı küllî eylediklerin ve mülgâ? vakf-ı mezbûra muzırr olmadığı ve bu bâbda da'vâsına muvâfık Şeyhü'l-İslâm'dan fetvâ-yı şerîf virildüğün bildirüp fetvâ-yı şerîf mücebince şer'le görölüp arsa-i mezbûre vakf için bi't-tevliye

alıvırılup icrâ-yı şer‘ ve ihkāk-ı hakk olunmak bâbında hükm-i hümayûnum recâ eyledüği ecilden fetvâ-yı şerîfe mücebince mahallinde şer‘le görilmek için yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı L sene [1]173

d.2, s.162, h.1

Kudüs-i Şerîf kâdısına hüküm ki:

Mustafa Halîfe gelüp Bâbü’s-sa‘âdetim ağası nezâretinde olan evkâfdan Kudüs-i Şerîf’de merhûm ve mağfûrın-lehâ Haseki Sultân *tâbet serâha* vakfından yevmî beş para vazîfe ile nâhiye kitâbeti mutasarrıfı es-Seyyid Hûdî karındaşı fevtinden Bâbü’s-sa‘âde-i sâbık el-Hâc Halîl Ağâ ‘arzıyla bin yüz yetmiş iki senesi Cemâziye’l-evvelinin yirmi üçüncü gününde buna tevcih ve virilen ru’us-ı hümayûnum mücebince mâliyeden berat ve hâlâ üzerinde olmağla bu uhdesine lâzım gelen kitâbet hıdmetini edâ idüp kitâbeti umûrına âhardan bir vechle dahl ve ta‘arruz olunmak îcâb itmez iken müteveffâ-yı mezbûrun akrabalarından ba‘zıları yedinde olan mâliye beratına mugâyir kitâbet-i mezbûrı zâbıtana mûmâna‘at ve gadr sevdâsında oldukların bildirüp kitâbet mezbûründe olan mâliye beratı mücebince kendüye zabt itdirilüp mugâyir-i berat müteveffâ-yı mezbûrun akrabalarından zâhir olan mûmâna‘at ve te‘addîleri men‘ u def‘ olunmak bâbında hükm-i hümayûnum recâ ve Hazine-i Âmirem’de mahfûz Anadolu Muhâsebesi defterlerine nazar olundukda vakf-ı mezbûrun nâhiye kitâbeti mâliye beratıyla merkûm Mustafa’nın üzerinden olduğu mestûr ve mukayyed olmağın beratı mücebince amel olunmak emrüm için yazılmışdır.

Fî evâhir-i L sene 1173

d.2, s.163, h.2

Kudüs-i Şerîf sancağı inzimâmıyla, Şam vâlisi ve Mîr-i hacı vezîre ve Kudüs-i Şerîf mollasına [hüküm] ki:

Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ Medrese-i Hamra? Vakfı’nın hâlâ mütevellîsi olan Sâdât-ı Kirâm’dan Seyyid Mustafa bin EbulFazl el-‘İlmî *zîde şerefehu* Südde-i Sa‘âdetim’e ‘arz-ı hâl idüp medrese-i mezkûrun ba‘zı mevâzî’i mürûr-ı eyyâm ile harâbe-müşrîf olup vakfın dahı ta‘mîrine müsâ‘ade olmağla hâkimü’s-şer‘ ma‘rifeti izniyle bu kendi malından bin yüz yetmiş senesinde bâ-şartü’r-rücû? ma‘lûmü’l-mikdâr akçe harç ve sarf ta‘mîr eyleyüp ba‘dehu vakf-ı mezbûra ... hâsıl ve mevcûd olup vakfda müsâ‘ade olmağla mumzî ve mahtûm kâdı defteri mücebince masrûfı olan meblağ-ı mezbûrı galle-i vakfdan almak istedikde mürtezika-i vakfda ashâb-ı ağrâzdan ba‘zı kimesneler

bî-vech-i şer'î müdâhale ve mümâna'at eylediklerin ve bu bâbda da'vâsına muvâfık Şeyhülislâm'dan fetvâ-yı şerîfe virildüğün bildirüp fetvâ-yı şerîfe mücebince amel olup ashâb-ı ağrâzdan olan merkûmların bî-vech-i şer'î ve mugâyir-i fetvâ-yı münîfe zâhir olan müdâhale ve te'addîleri men' u def' olunmak bâbında hükm-i hümayûnum recâ itmeğün mahallinde şer'le görilmek için yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Za sene [1]173

d.2, s.166, h.1

Kudüs-i Şerîf sancağı inzimâmıyla, Şam vâlisi ve Mîr-i hacı vezîre ve Kudüs-i Şerîf mollasına [hüküm] ki:

Kudüs-i Şerîf'de vâkı' Hazret-i Ömer bin el-Hattâb *radiyallâhü te'âlâ anhu* Hazretleri'nin Mescid-i şerîfleri ve Medrese-i Hamra Evkâfı'nın berat-ı şerîfemle mütevellîsi Sâdât-ı Kirâm'dan Seyyid Mustafa el-'İlmî *zîde şerefehu* gelüp evkâf-ı mezbûr müsakkafâtı etrâfında sâkin ma'lûmü'l-esâmî zimmîler mutasarrıf oldukları menzillerinde bin yüz altmış senesinde ihdâs eyledikleri kenîflerinin kârîzleri çirkâb ve fuzelâ-yı evkâf-ı mezkûr musakkafâtı divarları dibinde icrâ itdirmeleriyle divarları çürüyüp harâb ve inhidâmına bâ'is ve zarar-ı şer'îleri oldukların bildirüp şer'le görölüp mesfûrların ol vechile olan zarar-ı şer'îleri men' u def' olunmak bâbında hükm-i hümayûnum recâ itmeğün mahallinde şer'le görilmek için yazılmışdır.

Fî evâhir-i Za sene [1]173

d.2, s. 173, h.4

Kudüs-i Şerîf sancağı inzimâmıyla, Şam vâlisi ve Mîr-i hacı vezîre ve Kudüs-i Şerîf mollasına [hüküm] ki:

Kudüs-i Şerîf'de vâkı' mülk-i Selâhaddîn Ali hankâhının meşîhat ve vakfının tevliyet ve nezâret cihetlerinin iki hissesine hâlâ berat-ı şerîfemle mutasarrıf olan Sâdât-ı Kirâm'dan es-Seyyid Mustafa el-'İlmî Farsî? *zîde şerefehu* gelüp bu uhdesine lâzım gelen hıdmeti ve mürtezika-i vakfın beratları mücebince vazîfelerini sâir şerikesiyle vakt ü zamanıyla edâ ve şart-ı vakfı icrâ idüp âharın müdâhalesi îcâb itmez iken ashâb-ı ağrâzdan Seyyid Mûsa ve Seyyid Abdülganî ve [] nâm kimesneler mugâyir-i berat ve hılâf-ı şart-ı vâkıf umûrına müdâhale ve rencideden hâlî olmadıkların bildirüp sâlifü'l-beyân cihetlerin hissedârlığı beratı mücebince kendüye zabt itdirilüp mugâyir-i berat merkûmları dahl ve ta'arruz itdirilmemek bâbında hükm-i hümayûnum recâ ve Hazine-i Âmirem'de mahfûz Anadolu Muhâsebesi defterlerine nazar olundukda Kudüs-i Şerîf'de

vâkı‘ mülk-i Selâhaddîn Hankâhı Vakfı’nın tevliyet ve nezâret ve meşîhat hissedârlığı es-Seyyid Mustafa el-‘İlmî Farsî?’nin ve yine tevliyet ve nezâret ve meşîhat hissedârlığı es-Seyyid Mustafa ve es-Seyyid Abdüssamed ve es-Seyyid Ebu’s-Su‘ûd el-‘İlmî müşterek olmak üzere üzerlerinde olup merkûm es-Seyyid Mustafa ber-mûceb-i şart-ı vâkıf me’mûr olduğu hıdmeti edâda istikâmet üzere sâ‘y ve hânkâh-ı mezbûrede ve mescîd-i şerîfde ve a‘kâb-ı salavâtta evlâd [u] ezkâr tilâvet ve şart-ı vâkıfa ri‘âyet ve mürtezikanın vazîfelerini sâir şerikesiyle vakt ü zamanıyla edâ idüp zıkr olunan tevliyet ve nezâret ve meşîhat cihetlerinin iki hissesi beratı mûcebince merkûm Seyyid Mustafa’ya ibkâ ve muharrer ve müceddeden yedine berat-ı âlişân virilmek bâbında sâbıkâ Kudüs-i Şerîf Kādısı Seyyid Mehmed *zîdet fezâyilühûn*un ‘arzı mûcebince merkûm Seyyid Mustafa el-‘İlmî Farsî?’nin hissedârlığı ibkâ ve mukarrer ve hâlâ berat-ı şerîfemle üzerinde olduğu mestûr ve mukayyed bulunmağın berat-ı şerîfem zabt itdirilmek için yazılmışdır.

Fî evâhir-i M sene [1]174

d.2, s.174, h.4

Şam vâlisi ve Mîr-i hacı vezîre ve Kudüs-i Şerîf monlasına hüküm ki:

Sâdât-ı Kirâm’dan es-Seyyid Mehmed *zîde şerefehu* Südde-i Sa‘âdetim’e ‘arz-ı hâl idüp bu bin yüz yetmiş bir senesinde Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ Halîlû’r-Rahmân ve Sahratullahü’ş-şerîfe Evkâfı’nın berat-ı şerîfemle mütevellîsi olmağla vakf-ı mezbûr karyelerinden Kudüs-i Şerîf kâzâsına tâbi‘ [] ve [] ve [] nâm karyeler ahâlileri zimmetlerinde sene-i mezbûrdan berü ma‘lûmü’l-kıyye revgan-ı zeyt alacağı olup talep eyledikde hılâf-ı şer‘i şerîf ve yetmiş iki senesinde re‘âyâ-yı mezkûr ile selefîn Kudüs-i Şerîf kādısı huzûrunda vâkı‘ şer‘ olduklarında edâya tenbîh birle cânib-i şer‘den huccet ve i‘lâm-ı şer‘iyye virilüp ve mûcebince tahsîliçün yetmiş üç senesinde emr-i şerîf dahı sâdır olmuşiken re‘âyâ-yı mezkûre adem-i inkıyâdları nâşî â‘yân-ı mütegalibeye istinâden edâsında te‘allül üzere bir vechle icrâ-yı hakk mümkün olmayup gadr-ı küllî eylediklerin bildirüp huccet-i şer‘iyye mûcebince zimmetlerinde sâbit olan hak tahsîl olunmak fermânım olmağın. İmdi siz ki vezîr-i müşâr ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsiz fuzûlî muvâfık-ı şer‘ olup alâ-vechi’l-hükm sebt olan huccet-i şer‘iyye mûcebince sebt ve mahtûm olan hakkın lâzım gelenlerden tamâmen tahsîl ... kendüye teslîm itdirüp mugâyir-i huccet-i şer‘iyye te‘allül ve mûmâna‘at itdirilmeyüp ihkâk-ı hakk eylemeğe ziyâde ihtimâm ve dikkat eylemeniz bâbında fermân.

Fî evâhir-i S sene 1174

d.2, s.180, h.1

Şam vâlisi ve Mîr-i hacı vezîre ve Kudüs kâdısına [hüküm] ki:

El-Hâc Ali *zîde kadruhü* gelüp Bâbü's-sa'âdetim Ağası nezâretinde olan evkâfdan Kudüs-i Şerîf'de vâkı' merhûm ve mağfûrûn-lehâ Haseki Sultân *tâbet serâhâ* Evkâfı'nın bin yüz yetmiş bir ve yetmiş iki senelerinde kâ'im-makâm mütevellîliği bunun uhdesinde iken 'imâret-i âmiresi masârıfını görüp ve mürtezika-i vakfda vazîfelerini vakt ü zamânıyla tamâmen edâ itmekle ... mezbûrînde kazâ-i mezbûrda vâkı' vakf-ı mezkûr kurâsı ahâlîleri zimmetlerinde ta'sîr ve der-anbar olunmuş 'öşr mahsûlünden ber-mûceb-i defter ve temessükât olan ma'lûmü'l-mikdâr mahsûl ile ma'lûmü'l-mikdâr akçesini talep [itmiş] iken bî-vech-i şer'î virmeğin te'allül ve muhâlefet ve gadr murâd eylediklerin bildirüp şer'le görölüp alıvrılüp te'allül ve muhâlefet itdirilmeyüp icrâ-yı şer'î ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim [recâ] eylediği ecilden mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı R sene 1174

d.2, s.180, h.2

Şam vâlisi ve Mîr-i hacı vezîre ve Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyh ... zâde es-Seyyid Ahmed *zîdet fezâyilühûsun* Südde-i Sa'âdetim'e mektup gönderüp Bâbü's Sa'âdetim ağası nezâretinde olan evkâfdan Kudüs-i Şerîf'de vâkı' merhûm ve mağfûrûn-lehâ Haseki Sultân *tâbet serâhâ* Vakfı'nın yevmî beş akçe vazîfe ile nısf kitâbeti İbrâhim Halîfe ferraş ve nısf-ı âharı yine yevmî beş para vazîfe ile Ali bin Mehmed'in üzerlerinde olup lâkin mezbûr Ali bin Mehmed'in hıdmeti kesîr ve vazîfesi kalîl olmağla vakf-ı mezbûr mahsûlünden almak üzre yüz elli sekiz târihinde bâ rû'us-ı hümayûn muharrerem on para ta'âmiyye tevcîh olunup cebren beratıyla üzerinde olduğu Anadolu Muhâsebesinden ihrâç olunmağla sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin şimdi 'arzında mezkûrân hıdmet-i lâzimelerini kemâ-yenbağî edâ eylediklerinden mâ'adâ bi'l-cümle mürtezika ve vakf-ı mezbûr re'âyâları merkûmândan râzı ve hoşnud olup defter-i vakf mûcebince öteden berü virilegelen 'â'idatlarına mugâyir-i kadîm dahl ve ta'arrûz olunmak îcâb itmez iken yüz yetmiş üç senesinde mültezim-i vakf olan hâlâ kazâ-i mezbûrda mütemekkin Nu'man nâm kimesne tama'-ı hâmından nâşî edâda te'allül ve nizâ' ve gadr irâdesinde olmağla alıvrılüp te'allül ve nizâ' ittirilmemek bâbında emr-i şerîfim virilmek recâsına bi'l-iltimâs 'arz ve mezkûrânın beratları mûcebince hıdmetleri mukâbelesinde müstahak

oldukları vazîfeleri ba‘de’s-sübût hükm olunup alıvırılup mugâyir-i berat te‘allül ve nizâ‘ itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim sudûriçün bi’l-fi‘l Re’isü’l-küttâbım olan Mehmed Emin *dâme mecdühû* i‘lâm itmeğin i‘lâmı mûcebince ‘amel olunmak içün yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı R sene 1174

d.2, s.183, h.4

Şam vâlisine [ve] Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Kazâ-i mezbûrdan es-Seyyid Halîl Bestâmî *zîde şerefehu* gelüp bu Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ Şeyh Abdullah Bestâmî *kuddise sirruhü’l-azîzin* türbesi vakfının hâlâ berat-ı şerîfemle mütevellî ve nâzırı olup uhdesine lâzım gelen hıdmetin edâ idüp âhardan bir vechile dahl olunmak îcâb itmez iken ashâb-ı ağrâzdan ba‘zı kimesneler bî-vech-i şer‘î ve bilâ-sened ve bilâ-berat fuzûlî müdâhale ve te‘addîden hâlî olmadıkların bildirüp beratı mûcebince amel olunup âhardan olan mezbûrân bî-vech-i şer‘î ve bilâ-berat ve bilâ-sened müdâhale itdirilmeyüp men‘ u def‘ olunmak bâbında hükm-i hümayûnum recâ itmeğin şer‘le görilmek içün yazılmışdır.

[Fî] evâsıt-ı Ca sene [1]174

d.2, s.184, h.2

Kudüs-i Şerîf sancağı inzimâmıyla Şam vâlisi ve Mîr-i hacı vezîrim [] Paşa’ya ve Kudüs-i Şerîf kâdısına hüküm ki:

Sâbıkâ Bâbü’s Sa‘âdetü’s-şerîfem Ağası olan el-Hâc Halîl Ağa *dâme ulüvvühû* gelüp Bâbü’s Sa‘âdetim ağası nezâretinde olan evkâfdan mûmâ-ileyhin berat-ı şerîfemle mütevellîsi olduğu Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ merhûm ve mağfûrûn-lehâ Haseki Sultân *tâbet serâhânın* ‘Îmâret-i Âmireleri Evkâfı karyelerinden Kudüs-i Şerîf sancağında ve nâhiyesine tâbi‘ [] ve [] karyelerinin mümtâz ve mu‘ayyen hudûd ve sınırları dâhillerinde kadîmden ‘öşr ve resmi taraf-ı vakfdan ahz u kabz alınagelen ma‘lûmü’l-hudûd yerlerine âhardan bir vechile dahl ve ta‘arruz olunmak îcâb itmez iken civârında vâkı‘ze‘âmet ve timâr karyelerinden [] ve [] nâm karyelerin za‘îm ve sipâhîleri zuhûr ve ol yerler ze‘âmet ve timâr karyelerinden sâlîfü’z-zikr karyeler arazisindedir diyü hılâf-ı kânûn ve kadîme mugâyîr fuzûlî müdâhale ve ol yerler re‘âyâları tasarruflarında olduğundan tegallûben zabt ve ‘öşr ve resmin ahz u kabz almalarıyla bundan akdem ba‘de’l-mürâfa‘ ol yerler vakfın sâlîfü’z-zikr karyeleri arazisinden olduğu bî-garez kimesnelerin şehâdetleriyle şer‘an sâbit ve hükm ve tasdîrlerine tenbîh olmuşken

mücerred ta‘cîz için re‘âyâ-yı vakfı bî-gayr-i hakkın hükkâm-ı gamz? ve mübâşir ta‘yîn tecrîm ve vakf-ı şerîfin harâbına bâ‘is ve bâdî oldukların bildirüp ol yerler kadîmîsi üzre merhûm müşârûn-ileyhin vakfı tarafından zâbıtına tard ve ‘öşr ve resmi ahz u kabz itdirilüp hılâf-ı kânûn ve mugâyir-i kadîm âharı dahl ve ta‘arrûz itdirilmeyüp men‘ u def‘ olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum recâ eyledüğü ecilden kânûn üzre amel olunmak emrim olmuştur.

Fî evâhir-i Ca sene 1174

d.2, s.184, h.4

Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Kudüs-i Şerîf kazâsına tâbî‘ Nablus kasabasında vâkı‘ Derviş Murâd Zâviyesi’nin vazîfe-i mu‘ayyene ile bi‘l-fi‘l berat-ı şerîfemle zâviyedâr ve vakfın mütevellîsi ve nâzırı ve meşîhatı olan Mehmed Nizâmî *zîde ilmihû* gelüp bu uhdesine lâzım gelen hıdmeti edâ idüp bilâ-berat ve bilâ-sened ve bî-vech-i şer‘î sâlifü’z-zıkr cihetleri umûrına âhardan bir dürlü dahl ve ta‘arruz olunmak îcâb itmez iken kazâ-i mezbûr sükkânından Fahreddîn? ve ba‘zı kimesneler bilâ-berat ve bilâ-sened ve bî-vech-i şer‘î bunun mârû‘z-zıkr cihetleri umûrına karışup müdâhale ve te‘addîden hâlî olmadıkların bildirüp men‘ u def‘ olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ eyledüğü ecilden mahallinde şer‘le görülmek için yazılmışdır.

[Fî] evâhir-i Ca sene [1]174

d.2, s.187, h.4

Şam vâlisi ve Mîr-i hacı vezîre ve Kudüs-i Şerîf mollasına ve Gazze ve Remle ve Mecdel ve Nablus ve Safed kâdılarına [hüküm] ki:

Es-Seyyid eş-Şeyh Mustafa bin EbulFazl el-‘İlmî *zîde salâha* gelüp Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Remle ve Mecdel ve Nablus ve Safed kazâlarının Evkâf-ı ‘Âmme Nezâreti vazîfe-i mu‘ayyene ile mâliye tarafından virilen berat-ı şerîfemle üzerinde olup edâ-yı hıdmet idüp nezâreti umûrına âhardan mugâyir-i berat dahl ve ta‘arruz olunmak iktizâ itmez iken ba‘zı ashâb-ı ağrâz ve mütegalibeden kimesneler tama‘-ı hâmlarından nâşî nezâreti umûrına hılâf-ı şer‘-i şerîf ve mugâyir-i berat fuzûlî müdâhale eylediklerinden mâ‘adâ beratı mücebince hıdmeti mukâbelesinde müstahak olduğu vazîfesinin dahı ahz u kabzına muhâlefet ve te‘addîden hâlî olmadıkların bildirüp zıkr olunan kazâların Evkâf-ı ‘Âmme Nezâreti yedinde olan berat-ı şerîfem mücebince kendüye zabt ve umûr-ı nezâreti rü‘yet itdirilüp hılâf-ı şer‘-i şerîf ve mugâyir-i berat

nezâreti umûrına ve beratı mûcebince hıdmeti mukâbelesinde müstahak olduğu vazîfesinin ahz u kabzına ashâb-ı ağrâzdan olan mezbûrları ve âharı bir dürlü dahl ve ta‘arruz itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim recâ ve Hazine-i ‘Âmirem’de mahfûz Anadolu Muhâsebesi defterlerine nazar olundukda zıkr olundukda zıkr olunan kazâların Evkâf-ı ‘Âmme Nezâreti vazîfe-i mu‘ayyene ile mezkûr Şeyh Mustafa el-‘İlmî’nin hâlâ mâliye tarafından virilen berat-ı şerîfemle üzerinde olduğu mestûr ve mukayyed bulunmağın beratı mûcebince mahallinde şer‘le görilmek için yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı C sene [1]174

d.2, s. 189, h.3

Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Bi’l-fi’l Bâbü’s Sa‘âdetim Ağası olan Mehmed Ağa *dâme ulüvvühû* Südde-i Sa‘âdetim’e ‘arz gönderüp mûmâ-ileyhin zîr-i nezâretinde olup Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ merhûmân ve mağfûrûn-lehâ Sultân Süleyman Hân ve Haseki Sultan *tâbe serâhûmânın* ‘Îmâret-i ‘Âmireleri Evkâfı mukâta‘alarından Kudüs-i Şerîf kazâsı muzâfâtından Remle nâhiyesine tâbi‘ Lud kasabası ve tevâbi‘î karyeleri mefrûzü’l-kalem ve maktû‘ü’l-kadem min-küllî’l-vücûh serbest olup vâkı‘ olan resm-i cürm-i cinâyet ve resm-i ‘arûsâne ve kul ve câriye müjdegâneleri ve sâir bâd-ı hevâlarına mîr-mîrân ve mîrlivâ ve mütesellim ve voyvoda ve sâir ehl-i ‘örf tâifesi tarafından bir vechile dahl ve ta‘arruz olunmak îcâb itmeyüp ve vakfın re‘âyâlarının yerinde hukûk-ı şer‘îyyeye müte‘allık da‘va vukû‘unda ahz u hapsleri ve meclis-i şer‘e ihzârları lâzım geldikde kânûn-ı kadîm üzre zâbıt-ı vakf ma‘rifetiyle görilegelmiş iken Gazze ve Remle mukâta‘aların ber-vech-i mâlikâne mutasarrıflarından voyvodaları hılâf-ı kânûn ve mugâyir-i kadîm mübâşir ta’yîn ile re‘âyâ-yı vakfı ahz u haps ve hıdmet-i mübâşiriyye nâmıyla akçe mütâlebesiyle te‘addî eylediklerinden mâ‘adâ vakfın rûsûm-ı serbestiyesine dahı fuzûlî müdâhale ve re‘âyâ-yı vakfın perâkende ve perîşân olmalarına bâ‘is ve bâdi olmalarıyla rûsûm-ı serbestiyesine hâricden bir vechile dahl ve ta‘arruz itdirilmeyüp ve re‘âyâ-yı vakfın yerinde hukûk-ı şer‘îyyeye müte‘allık da‘va vukû‘unda ahz u hapsleri ve meclis-i şer‘e ihzârları lâzım geldikde kânûn-ı kadîm üzre zabt-ı vakf ma‘rifetiyle görülüp hass-ı mezbûr mutasarrıflarını ve taraflarından ve bu ... re‘âyâ-yı vakfı ahz u haps teklîfi ile te‘addî ve rencide itdirilmeyüp men‘ u def‘ olunmak bâbında hükm-i hümayûnum virilmek recâsına vâkı‘-i hâli bi’l-iltimâs ‘arz eylediği ecilden imdî Selâtin-i ‘İzâm Evkâfı karyeleri mefrûzü’l-kalem ve maktû‘ü’l-kadem min-küllî’l-vücûh serbest olup

hâricden dahl olunmak câ'iz değildir kânûn üzre 'amel olunmak emrim için yazılmışdır.

Fî evâhir-i C sene 1174

d.2, s.196, h.1

Kudüs-i Şerîf kâdısına ve Kudüs-i Şerîf mütesellimine [hüküm] ki:

Kudüs-i Şerîf'de vâkı' merhûm ve mağfûr-un-leh Sultân Süleyman Hân ve Haseki Sultân vakıflarının mütevellîsi kıdvetü'l-emâsîl ve'l-akrân Ali *zîde kadruhü* gelüp el-Hâc Mustafa *zîde kadruhü* Yafa mukâta'ası ümenâsına senevî altmış gurus virilmek üzre Yafa mukâta'ası mülhakâtından Kudüs-i Şerîf muzâfâtından Yafa nâhiyesinde Lud kaziyyesi kurbunda vâkı' ber-vech-i mâlikâne berat-ı şerîf-i âlişânım uhdesinde olan Özer? nâm mevrâ'asını iş bu bin yüz yetmiş dört senesi Muharremü'l-harâm guresinden zabt itmek üzre mûmâ-ileyh Ali *zîde kadruhü*ya tefvîz ve Yafa mukâta'ası ümenâsına sene-be-sene altmış gurus mal-ı mukâta'asını teslîm eylemek şartıyla zabt ü rabtına ve bihâ mine'l-vücûh muhâlefet ve dahl ve ta'arruz olunmamak üzre zabtiçün yedine memhûr temessük virildiğın bildirüp temessüki mûcebince ve vâkı' olan mahsûl ve rûsûm kânûn ve defter mûcebince ahz u kabz itdirilüp âharı mugâyir-i temessük dahl ve ta'arruz itdirilmemek bâbında hükm-i hümayûnum recâ eyledüğü ecilden temessük mûcebince zabt itdirilmek emrim olmuşdur.

Fî evâ'il-i Ş sene 1174

d.2, s. 222, h.3

Kudüs-i Şerîf sancağı inzimâmıyla Şam vâlisi ve Kudus-i Şerîf mollasına [hüküm] ki:

Kudüs-i Şerîf muzafâtının Gazze kasabasında ... Tüffâh? mahallesinde vâkı' Sakıyyetü'l-haram? Vakfının hâlâ berat-ı şerîfimle mütevellîsi Şeyh Sâlih ibn-i Şeyh Ali *zîde salâhâ* gelüp bu vakf-ı mezbûrun mütevellîsi olup tevliyet umûrına âhardan dahl îcâb itmez iken icâbetinden Receb veled-i Cem'? nâm kimesne bî-vech-i ve bilâ-berat tevliyet-i umûrına karışup müdâhale ve te'addîden hâlî olmadığın bildirüp men' u def' olunmak bâbında hükm-i hümayûnum recâ itmeğın mahallinde şer'le görilmek emrim olmuşdur diyü yazılmışdır.

Fî evâ'il-i R sene [1]175

d.2, s. 222, h.4

Şam vâlisine ve Kudüs-i Şerîf mollasına hüküm ki:

Kudüs-i Şerîf muzâfâtından Gazze kasabasında vâkı‘ Câmî‘-i Kebîr Vakfı’nın berat-ı şerîfemle mütevellîleri olan sulehâdan eş-Şeyh Ali ibn-i Şeyh Yunus ve Şeyh Sâlih bin Şeyh Ali *zîde salâhahümâ* ‘arz-ı hâl idüp vakf-ı mezbûrun müsteğillâtı kurâ ve mezâri’ olmayup musakkafât olup vakfdan müsâ‘ade yoğiken vakf-ı mezbûr mürtezikalarına usûl-i vakfdan olan kadîmî vazîfelerin edâsı kusûrları olmayup muhaddes vazîfe mutâlebesiyle te‘addî olunmaları îcâb itmez iken mürtezikadan ba‘zıları mücerred tama‘-ı hâmlarından nâşî muhaddes vazîfe talebiyle bunları hılâf-ı şer‘ te‘addî ve rencideden hâlî olmadıkların bildirüp hılâf-ı şer‘i şerîf ve mugâyir-i şart-ı vâkıf muhaddes vazîfe mutâlebesiyle bir dürlü te‘addî ve rencide itdirilmemek bâbında hükm-i hümayûnum recâ eyledikleri ecilden mahallinde şer‘le görilmek için yazılmışdır.

Fî evâ’il-i R sene [1]175

d.2, s.222, h.5

Şam vâlisine ve Kudüs-i Şerîf mollasına [hüküm] ki:

Kudüs-i Şerîf muzâfâtından Gazze kasabasında Şehâbeddin bin Osmân Câmî‘-i Şerîfi’nin berat-ı şerîfemle mütevellîsi olan sulehâdan Şeyh Sâlih ibn-i Şeyh Ali *zîde salâhâ* ‘arz-ı hâl idüp mütevellîsi olduğu vakf-ı mezbûrda sadâkat üzre rü’yet idüp tevliyet umûrına müdâhale olunmak îcâb itmez iken mürtezikadan ba‘zıları hılâf-ı şer‘le tevliyeti umûrına karışup takdîrden hâlî olmadıkların bildirüp fî-mâ-ba‘d mürtezikaya ve âhara müdâhale ve te‘addî itdirilmeyüp men‘ u def‘ olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ itmeğin mahallinde şer‘le görilmek emrim olmuştur.

[Fî evâ’il-i R sene [1]175]

d.2, s.222, h.6

Şam vâlisine ve Kudüs-i Şerîf kâdısına hüküm [ki]:

Kudüs-i Şerîf muzâ[fa]tından Gazze’de vâkı‘ Câmî‘-i Kebîr Vakfı’nın hâlâ berat-ı şerîfemle mütevellîleri olan sulehâdan eş-Şeyh Ali bin Şeyh Yusuf ve eş-Şeyh Sâlih bin Şeyh Ali *zîde salâhahümâ* ‘arz-ı hâl idüp bundan akdem tevliyet-i mezbûr üzerlerinde olup dahl îcâb itmez iken âhardan Seyyid Mehmed Halîfe hılâf-ı inhâ bir takrîb ile tevliyet-i mezbûreyi ref‘ ve kendü üzerine berat ve gadr itmekle ba‘dehu tevliyet-i mezbûre mezkûr Seyyid Mehmed Halîfe’nin ref‘inden bunlara tevcîh ve ibkâ

ve hâlâ berat-ı şerîfemle üzerlerinde olduğun bildirüp tevliyet-i mezbûre yedlerinde olan berat-ı şerîfem mücebince merkûmâna zabt ve mezbûr Seyyid Mehmed Halîfe'nin tevliyet-i mezbûreyi rü'yet eylediği hıdmet muhâsebesi görölüp bir ... ketm ve ihfâ bulunmaksızın zimmetinde zuhûr iden mâl-ı vakf tahsîl ve alıvirilüp te'allül itdirilmemek bâbında hükm-i hümayûnum recâ ve Hazîne-i Âmirem'de mahfûz Anadolu Muhâsebesi defterlerine nazar olundukda tevliyet-i mezbûre işbu sene-i mübâreke Rebî'ü'l-evvelîsi'nin üçüncü gününde mezbûrun ref'inden mezbûrân Şeyh Ali ve Şeyh Sâlih ibkâ ve tevcîh ve hâlâ berat-ı şerîfemle üzerlerinde olduğu mestûr ve mukayyed olmağın kayd ve beratı mücebince şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî evâ'il-i R sene [1]175

d.2, s.246, h.5

Kudüs-i Şerîf sancağı inzimâmıyla Şam vâlisi Mîr-ı hacı vezîre ve Kudüs-i Şerîf mollasına [hüküm] ki:

Kazâ-i mezbûr muzâfâtından Nablus nâhiyesi sâkinlerinden Seyyid Hüseyin bin Osman el-Ömerî *zîde şerefehu* ile eş-Şeyh Abdullah bin Şeyh 'Abdülkâdir es-Su'dî *zîde salâha* gelüp nâhiye-i mezbûra tâbi' ... nâm karyede vâkı' enbiyâ-i 'izâmdan ... ve sâir karyesinden ... karyesinden ... karyesinden ... ve hazer ... karyesinden ... 'aleyhi's-selâm cevâmî'-i şerîfleri evkâfın ... nâm karyede bir câmi' ve ... nâm karyede ... câmi'-i vakflarının yevmî iki akçe vazîfe ile mezkûr Seyyid Hasan ve iki akçe vazîfe ile dahı mezbûr Şeyh Abdullah ale'l-iştirâk hâlâ berat-ı şerîfemle nâzırları olup uhdelerine lâzım gelen hıdmetlerin görüp hukûk-ı şer'-i şerîf vaz' ve hareketleri olmayup müdâhale olunmak îcâb itmez iken ashâb-ı ağrâzdan [] ve [] nâm kimesneler bî-vech ve bilâ-berat ve bilâ-sened nezâretleri umûrına müdâhale ve gadr irâdesinde oldukların ve ... huccet-i şer'iyeleri olduğun bildirüp huccet-i şer'iyeye ve beratları mûciblerince 'amel olunup merkûmları bî-vech-i şer'î ve bilâ-berat ve bilâ-sened nezâretleri umûrına dahl ve ta'arruz itdirilmeyüp men' u def' olunmak bâbında hükm-i hümayûnum recâ itdikleri ecilden mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî evâ'il-i M sene [1]176

d.2, s.285, h.1

Kudüs-i Şerîf sancağı inzimâmıyla Şam vâlisi ve Mîr-i hacı vezîrim [] Paşa'ya, Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Bi'l-fi'l Bâbü's Sa'âdetü's-şerîfem Ağası olan Mustafa Ağa *dâme ulüvvühû* Südde-i Sa'âdetim'e 'arz gönderüp mûmâ-ileyhin zîr-i nezâretinde olup Kudüs-i Şerîf'de vâkı' merhûmân ve mağfûrûn-lehâ Sultân Süleyman Hân ve Haseki Sultân *tâbe serâhümâ* Evkâfı'nın tevliyetleri mübârek hatt-ı hümayûn inâyet-makrûnumla ber-vech-i te'bîd etmeği mukâbelesinde sâbıkâ Bâbü's Sa'âdetim Ağası olan es-Seyyid Mehmed Ağa *dâme ulüvvühûn*un üzerinde olup umûr-ı tevliyeti rü'yete tarafından vekâlete[n] mültezimi sadâkat ve istikâmet ile ma'rûf ve cümle ahâli-i mürtezikanın muhtârı olan kâtib-i vakf el-Hâc Ali *zîde kadruhüyu* işbu bin yüz yetmiş yedi senesi Martı ibtidâsından yetmiş sekiz senesi Şubatı gâyetine gelince iki sene tamâmına değin zabt itmek üzre tevkîl ve ağa-yı mûmâ-ileyh dahı iş bu sene-i mübâreke de tavâf-ı Beytullâhü'l-harâm ve ziyâret-i Ravza-i Mutahhara Hazret-i Seyyidü'l-enâm-ı 'aleyh efdâlü's-salât ve ekmelü's-... niyet ve azîmet itmelerin gidüp gelinceye değin tevliyete zarar gelmemek üzre izn-i hümayûnumı müşa'ar rikâb-ı müstetâbıma 'arz-ı hâl birle istid'â-yı inâyet itmelerin şeref-yâfte-i sudûr olan izn-i hümayûn ... -makrûnum mücebince iki sene tamâmına değin evkâf-ı şerîfe tevliyetlerini kâtib-i vakf mûmâ-ileyh Ali *zîde kadruhüye* zabt itdirilüp âhardan bir ferdi dahl ve ü ta'arrûz itdirilmemek bâbında siz ki vezîr-i müşâr ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyhümâsız size hitâben hükm-i hümayûn virilmek recâsına 'arz itmelerin vech-i meşrûh üzre amel olunmak bâbında fermân-ı âlişânım yazılmışdır.

Fî evâ'il-i S sene 1177

d.2, s.289, h.3

Anadolu ve Erzurûm ve Karamân ve Diyârbekir ve Mar'aş vâlileri vüzerâ-yı 'izâm *edâmallahu te'âlâ iclâlehûm* ve Sivas beğlerbeğisine ve Âmid ve Erzurûm ve Kütahya ve Konya kâdılar *zîdet fezâyilühum* ve Sivas ve Adana kâdılar ve Mar'aş nâ'ibi ve zikr olunan eyâletlerden Kudüs-i Şerîf'e varup gelince yol üzerinde vâkı' sâir kuzât ve nüvvâb *zîde fezâlihum* ve mütesellimler ve yeniçeri serdârları ve kethüdâ-yerleri ve Adana'da Şark-pare ağası [] ve Ayntab kâ'im-makâmı [] ve sâir zâbitân ve â'yân-ı vilâyet ve iş erleri *zîde kadruhüma* hüküm ki:

Kudüs-i Şerîf'de vâkı' merhûm ve mağfûrûn-lehâ Haseki Sultân *tâbet serâhâ* vakfının îrâdı beher sene etrâf u eknâfdan Kudüs-i Şerîf'de vâkı' Kamâme ziyâretine gelen Rum ve Ermenî tâifelerinden hâsıl olup tertîb kılınan erbâb-ı vezâ'ifin vazîfeleri îrâd-ı mezkûrdan virilegeldüğüne binâ'en Sivas ve Erzurûm ve Diyârbekir ve Anadolu ve Karaman ve Adana ve Mar'aş eyâletlerinde vâkı' elviye ve kazâlardan ve Lazkiye ve

İskenderun ve Antakya ve sâir mahallerden Kudüs-i Şerîf'e gidüp gelen Rum ve Ermenî tâifesi Adana'dan berü mahall-i mezbûreden mürûr u 'ubûr ve gidişde ve gelişde kasabât ve kurâda ve derbend ve geçidlerde ve esnâ-yı râhda bir ferd mesfûrları rencide ve remîde idegelmiş değil iken mahall-i mezbûrede olan ehl-i 'örf tâifesi ve sâirleri siz Kudüs-i Şerîf'e gidersiz bize virgü ve gafere? nâmıyla akçe virin diyü nice müddet tevkîf ve yollarından alıkoyulup küllî akçelerin ahz ve cevri ü te'addî eyledüklerinden gayrı iskele emînleri dahı sefîne kapudânlarıyla yekdil ve matlûbları olan sefîneye süvâr olmağla mümâna'at ve ziyâde tûl ile diledikleri âhar sefîneye koyup bu vechile te'addîleri hadden ziyâde olmağla emîn ve sâir varup gelüp hımâyet u sıyânet olunmaları için vakf-ı mezbûr kâ'im-makâmı ve Yafa Gümrüğü Emîni olan Abdullah iltimâsıyla ber-vech-i meşrûh yüz kırk altı târihinde virilen emr-i şerîfe mebnî yüz altmış dört senesi evâ'il-i Şa'bânında dahı emr-i şerîf virilmişken tâife-i mezbûre erbâb ve zehâblarında hılâf-ı emr-i şerîf ve ... mezbûre ile bu esnâda yine cevri ü te'addî olunmakdan nâşî ber-vech-i muharrer sâdır olan evâmir-i 'aliyyeye mugâyir bir ferd yine zulm ü te'addî olunmayup her hâlde hımâyet u sıyânet olanları için müceddeden emr-i şerîfim sudûrını hâlâ Kudüs-i Şerîf'de Ermeniyân patriği Karabet nâm râhip mühürlü 'arz-ı hâliyle istircâ ve Dîvân-ı Hümâyûnum'da mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda ber-vech-i meşrûh târih-i mezbûrda emr-i şerîf virildüğü mestûr ve mukayyed bulunmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince amel olunmak bâbında [yazılmışdır]

Fî evâ'il-i Ra sene [1] 177

d.2, s. 290, h.2

Kudüs-i Şerîf mollarına [hüküm] ki:

Kudüs-i Şerîf'de vâkı' merhûme ve mağfûrûn-lehâ Haseki Sultân *tâbet serâhanın* tekye ve 'Îmâreti Vakfı'nın hâlâ berat-ı şerîfemle kâtibi olan İbrâhim *zîde kadruhü* gelüp bu uhdesine lâzım gelen hıdmetini görüp kusûrı olmayup beratı mücebince hıdmeti mukâbelesinde müstahak olduğu vazîfesini ve ber-mu'tâd 'â'id olan rûsûmâtını ve kazâ-ı mezbûrda sâkin vakf-ı mezkûr mütevellîlerinden ahz idegelmiş iken bir iki seneden berü vakf-ı mezkûr mütevellîsi olanlar tama'-ı hâmlarından nâşî vakfdan müsâ'ade vâir iken noksan virmek irâdesiyle bî-vech-i şer'î te'allül ve muhâlefet ve buna bir nesne virmeyüp küllî gadr olduğın bildirüp beratı mücebince hıdmeti mukâbelesinde müstahak olduğu vazîfesi ve sâir 'âidâtı alıvirilmek bâbında hükm-i hümâyûnum recâ itmeğın mahallinde şer'le görilmek için yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Ra sene [1]177

d.2, s.303, h.2

Kudüs-i Şerîf kâdisına hüküm [ki]:

Mehmed Bestâmî *zîde salâha* gelüp bu Kudüs-i Şerîf kazâsı muzâfâtından Nablus kasabasında vâkı' Derviş Murad Zâviyesi'nin vazîfe-i mu'ayyene ile berat-ı şerîfemle zâviyedâr-ı vakfın mütevellî ve nâzır ve şeyhi olup uhdesine lâzım gelen hıdmetin edâ idüp dahl olunmak îcâb itmez iken yine kasaba-i mezbûreden ashâb-ı ağrâzdan ba'zı kimesneler bî-vech-i şer'î ve bilâ-berat ve bilâ-sened fuzûlî müdâhale ve te'addîden hâlî olmadıkların bildirüp beratı mûcebince amel olunup bî-vech-i şer'î ve bilâ-berat ve bilâ-sened müdâhale itdirilmeyüp men' u def' olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ itmeğin beratı mûcebince müdâhale men' u def' olunmak içün yazılmışdır.

Fî evâhir-i C sene 1177

d.2, s.314, h.5

Kudüs-i Şerîf kâdisı *zîdet fezâ'iluya* ve [] kâdılarını *zîde fazluhumâya* [hüküm] ki:

Bâbü's Sa'âdetim Ağası nezâretinde olup Kudüs-i Şerîf'de vâkı' merhûm ve mağfûr-ı lehâ Sultân Süleyman Han ve Haseki Sultân *tâbe serâhümânın* câmi'-i şerîf ve tekve ve 'imâret-i âmireleri evkâf[ın]dan taht-ı kazânıza tâbi' Lût kasabası ve tevâbî'i karyeleri mefrûzü'l-kalem ve maktû'ü'l-kadem min-küllî'l-vücûh serbest olup vâkı' olan cürm ü cinâyet ve resm-i 'arûsâne ve kul ve câriye müjdegâneleri ve sâir bâd-ı hevâlarına mîr-mirân ve mîr-livâ ve mütesellim ve voyvoda ve serdâr ve sâir ehl-i 'örf tâifesi taraflarından hılâf-ı kânûn bir dürlü dahl ve ta'arruz olunmak îcâb itmez iken vâliler ve mütesellim ve voyvoda ve sâir ehl-i 'örf tâifesi taraflarından rûsûm-ı serbestiyete hılâf-ı kânûn fuzûlî müdâhale ve re'âyâ-yı vakfı ahz ü haps ... ile te'addî ve ahvâl-ı fukarâ diger-gûn ve perâkende ve perîşân olmalarına bâ'is ve bâdî olmalarıyla rûsûm-ı serbestiyesine ehl-i 'örf tâifesi taraflarından hılâf-ı kânûn bir dürlü dahl ve ta'arruz olunmamak bâbında hüküm-i hümayûn virilmek recâsına bundan akdem Ağâ-yı Bâbü's Sa'âde-i esbâk Ali Ağâ 'arz itmeğin. İmdi Selâtîn-i 'Îzâm Evkâfı karyelerinin mefrûzü'l-kalem ve maktû'ü'l-kadem min-küllî'l-vücûh serbestdir hâricden kat'â dahl olunmak câ'iz değildir kânûn üzre amel olunmak içün Hudâvendigâr-ı esbak ammi-zâdem merhûm ve mağfûr-ı leh Sultân Mahmûd Han *tâbe serâhü* zamânında emr-i şerîf virilüp tecdîdin recâ itmekle vech-i meşrûh üzre amel olunmak bâbında [yazılmıştır.]

Fî evâ'il-i S sene 1177

d.2, s.320, h.3

Kudüs-i Şerîf sancağı inzimâmıyla ve Şam vâlisi ve Mîr hacı vezîre ve Kudüs-i Şerîf mollasına hüküm ki:

Sâbıkâ Bâbü's Sa'âdetü's-şerîfem Ağası Seyyid Mehmed Ağa *zîde ulüvvühû* Südde-i Sa'âdetim'e 'arz-ı hâl idüp mûmâ-ileyhin berat-ı şerîfemle mütevellîsi olduğu Kudüs-i Şerîf'de vâkı' merhûm ve mağfûrûn-lehâ Haseki Sultân *tâbe serâhâ* evkâfı karyelerinden kazâ-i mezbûra tâbî ... nâm karye toprağında zirâ'at ü harâset idenlerin zirâ'atleriyle hasıl eyledikleri terekeleri 'öşrlerin kânûn ve defter mûcebince tarafından mültezimi olanlara ahz u kabz itmek murâd eyledikde karye-i mezbûre zirâ'atcileri bizler terekemizden 'öşr vermeyüz çift başına maktû' nâmıyla şu kadar nesne virüriz diyü 'öşrlerin vermeyüp maktû' nâmıyla cüz'î nesne teklifi ile vakf-ı şerîfe gadr eylediklerin bildirüp kânûn ve defter mûcebince 'öşrleri alıvrılüp hılâf-ı kânûn maktû' teklifi ile te'allül ve nizâ' itdirilmemek bâbında hükm-i hümayûn recâ eylediği ecilden sen ki vezîr-i müşârûn-ileyhsin ma'rifetinle kânûn üzre amel olunmak için emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı L sene 1177

ŞAM AHKÂM DEFTERİ, nr. 3

d.3, s.4, h.2

Kudüs-i Şerîf kâdısına ve Gazze kâdısı nâ'ibine ve Gazze sancağı mütesellimine hüküm ki:

Süleyman *zîde kadruhü* gelüp bâ-berat mütevellîsi olduğu merhûmân Haseki Sultân [ve Sultân] Süleyman [Han] *tâbe serâhümânın* Kudüs-i Şerîf'de vâkı' evkâfının doksan iki senesinde tarafından vekîlleri olan Gazze sâkinlerinden Şeyh Su'ûdî ve Kudüs-i Şerîf sâkinlerinden Mustafa nâm kimesneler vakf-ı mezbûr karyelerini zabt ve ta'sîr ve îrâd-ı vakfı ahz u kabz ve umûrlarına sarf ve istihlâk itmeleriyle ma'rifet-i şer'le muhâsebelerini rü'yet ve makbûzları olan mal-ı vakfı zâhire ihrâc murâd eyledikde ...'ye sülûk ile masârîfât-ı küllî îrâdıyla muhâsebeden ... ve imtinâ' ve vakf-ı şerîfe gadr-ı küllî eylediklerine mukaddemâ inhâ ve mezbûrların ma'rifet-i şer'le muhâsabeleri rü'yet ve zimmetlerinde sâbit ve zâhir olan mâl-ı vakf her ne ise kendüye alıvrılmek bâbında hükm-i hümayûnum sudûrını bundan akdem bâ-arz-ı hâl inhâ

Dîvân-ı Hümâyûnum'dan su'âl olundukda mezkûr Süleyman'ın mütevellîsi olduğu Haseki Sultân ve Sultân Süleyman'ın evkâfı karyelerinin sene-i mezbûra mahsûben tarafından vekîlleri olan merkûmân vakf-ı mezbûr karyelerini zabt ve ta'sîr ve hâsılât ve îrâd-ı vakfı ahz ve kendü umûrlarına sarf ile vakf-ı şerîfe gadr-ı küllî eyledikleri vâkı' ise ma'rifet-i şer'le mezbûrların muhâsebeleri rü'yet ve zimmetlerinde zuhûr iden mâl-ı vakf bit-tevliye alıvirilmek için emr-i şerîf yazılageldiği tahrîr olunmağla mahallinde şer'le rü'yet olunmak için işbu sene-i mübâreke evâhir-i Cemâziye'l-âhırında sâdır olan emr-i 'âlî mücebince mâl-ı vakf tefahhus olundukda Gazze sükkânından mezbûr Şeyh Su'ûdî ibn-i Ali Efendi-zâde [] nâm kimesneler zabt ve muhâsebeleri ba'de'l... bermüceb-i defter on sekiz bin dört yüz sekiz gurus mâl-ı vakfdan cânib-i vakfa isâbet iden altı bin yüz otuz iki gurus zimâmet ve mezkûrânın zimmetlerinde olup ekl ü a'yinesinde? oldukların mukaddemâ inhâ ve sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin reddi iktizâ iden mâl-ı vakf tamâmen istirdâd ve bit-tevliye kendüye alıvirilmek bâbında bundan akdem emr-i şerîfim sudûrını istid'â ve sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince mahallinde şer'le görölüp şer'an zimmetlerinde isâbet ve iktizâ iden mâl-ı vakf ma'rifetinle tamâmen tahsîl olunmak için işbu bin yüz doksan üç senesi evâhir-i Şevval'inde emr-i şerîf ısdâr olup lâkin sene-i mezkûrede Gazze'ye tâbi' Lud sâkinlerinden Şeyh Su'ûdi ve Kudüs-i Şerîf sâkinlerinden Mustafa nâm kimesnelere iki sehm tanzîm ve resmi dahı kendüsüne olmak üzre mukâvele ve vekîl nasb eyleyüp mezbûrân vakf-ı mezkûr karyelerini zabt ve ta'sîr ve îrâd-ı vakfı ahz u kabz ve makbûzları kâtib-i vakf-ı defter mücebince on sekiz bin dört yüz sekiz gurusâ bâliğ olup bunun hissesine isâbet iden altı bin yüz otuz iki gurus tahsîl ve mezbûrânın adamları vesâtatıyla bir kıt'a mektup ile doksan üç senesi iltizâmiçün tarafına irsâl eyledikleri altı bin gurus takâs olunması için ve mevâdd-ı mezkûrun tanzîmine tarafından Ahmed nâm kimesneyi vekîl nasb eylediğin bildirüp vekîl-i mezkûrun ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le mezkûrânın hesâbları rü'yet ve zimmetlerinde matlûbı mikdâr-ı meblağa bâliğ ve olmaz ise vekîlleriyle irsâl eyledikleri meblağı bunun vekîli edâ ve teslîm eylemek üzre sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin sana hitâben bu def'a dahı emr-i şerîf-i 'âlişânım sudûrını istid'â ve Dîvân-ı Hümâyûn'da mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda ber-vech-i muharrer târih-i mezkûrda emr-i şerîfim virildiği mestûr ve mukayyed olunmağın sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfe ve vech-i meşrûh üzre mahallinde rü'yet hesâb olunup ma'rifet-i şer'le ba'de'r-rü'ye(t) teveccühle iktizâ ider ise temşiyeti virilmek bâbında fermân-ı 'âlişân yazılmışdır.

Huldî

Fî evâsıt-ı Za sene [1]193

d.3, s.5, h.1

Kudüs-i Şerîf kâdısına hüküm ki:

Ebû İsmâ'il eş-Şeyh Mehmed el-Hâfız *zîde salâha* gelüp mûmâ-ileyh Kudüs-i Şerîf kazâsına tâbi' Lud kazâsında vâkı' Câmi'ü'l-Ömerî ve fukarâsına yevmî bir akçe ile nâzır ve yevmî bir akçe ile imâmı ve Câmi'-i Kebîr ve fukarâsına yevmî bir akçe ile bâ-berat-ı 'âlişân kâtibi olup edâ-yı hıdmet idüp imâmet ve kitâbet ve nezâreti umûrına âhardan dahl olunmak îcâb itmez iken ecânib ve ashâb-ı ağrâzdan ba'zı kimesneler bilâ-berat ve bilâ-sened umûr ve kitâbet ve nezâreti umûrına fuzûlî müdâhale ve te'addîden hâlî olmadıkların bildirüp âharın bilâ-berat ve bilâ-sened vâkı' olan te'addîleri men' u def' olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrını istid'â ve ber-vech-i muharrer cihet-i merkûme askerî rûznâmçesinde virilen berat-ı şerîfemle merkûm İsmâ'il eş-Şeyh Mehmed el-Hâfız'ın üzerine olmağla âharın bilâ-sened ve bilâ-berat müdâhale eyledikleri vâkı' ise men' u def'içün mahallinde şer'e havâle ile emr-i şerîfim tahrîri bâbında bi'l-fi'l Re'isü'l-küttâbım olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim el-Hâc Abdullah-zâde *dâme mecdühû* i'lâm itmeğın i'lâmı mücebince mahallinde şer'le görilmek içün emr-i şerîfim yazılmışdır.

Sabrî

Fî evâhir-i Za sene [1]193

d.3, s.18, h.1

Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyh Ömer 'İzzet *zîdet fezâ'ilühû*sun mektup gönderüp Kudüs-i Şerîf'de sâkin 'ulemâ ve sulehâ ve e'imme ve hutebâ ve Sâdat-ı Kirâm ve fukarâ meclis-i şer'e varup fî'l-asl Derzi? Dağı'ndan olup bir takrîb kazâ-i mezbûrda mütevattın olan Akab dimekle 'arîf Musa ve Ali ve Abdullah nâm kimesneler kendü hallerinde olmayup şerîr ve gammaz olup dâ'imâ kâdı ve ... ve sübaşı ve sâir ehl-i 'örf tâifesi yanlarına varup fukarâ-yı hılâf-ı vâkı' mevâdd isnâdıyla bi-gayr-ı hakkın gamz ve tecrîm ve akçeleri alınmağa bâ'is ve kendüleri dahı ve alâka ve medhalleri olmadığı ... mesâlihine karışıp bunun emsâli zulm ü te'addîlerinin nihâyeti olmayup perâkende ve perîşân olmalarına bâ'is olmaları bâbında men' u def' olmaları bâbında vâkı'-i hâlî hükm-i hümayûnum virilmek recâsına bâ-iltimâs 'arz ve Dîvân-ı Hümayûnum

Kalemi'nden kânûn su'âl oldukda mezkûrlar inhâ olduğu üzre kendü hâllerinde olmayup şerîr ve gammaz olup dâ'imâ fukarâyı hılâf-ı vâkı' mevâdd isnâdıyla ehl-i 'örfe gamz ve tercîm ve zulm ü te'addî eyledikleri vâkı' ise fî-mâ-ba'd kendü hallerinde olup mâdem ki kendülerinin bir mühim mesâlihi olmadıkça kâdı ve nâ'ib ve mütesellim ve voyvoda ve sübaşı ve sâir ehl-i 'örf tâifesi yanlarına varmayup ve hılâf-ı vâkı' mevâdd isnâdıyla fukarâyı gamz ve tecrîm itdirmeyüp zulm ü te'addî itmemeleriçün muhkem tenbîh ve te'kîdi hâvi kânûn üzre emr-i şerîf yazılageldiği derkâr olunmağla derkârı mücebince kânûn üzre 'amel olunmak için emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâ'il-i Ra sene [1]194

d.3, s.28, h.4

Kudüs-i Şerîf kâdısına hüküm ki:

Kudüs-i Şerîf kazâsı muzâfâtından Gazze nâhiyesine tâbi' vakf-ı zâviye-i Mecdel karye sükkânından ve Akboğa? Abdullah el- ... evlâdından Ahmed ve Musli ve Mehmed ve Derviş ve Hasan ve Abdullah nâm kimesneler arz-ı hâl idüp vakf-ı mezkûrun defterde mukayyed karyelerinden Mecdelü'l-mezbûre karyesi toprağında bunların tasarruflarında olan ma'lûmü'l-hudûd bostan ve bağçelerinden Defter-i ... hâkânî'de maktû' yazılmağla ol bağçe ve bostanın hâsıl olup bey' ve intikâ' idgeldikleri meyvelerinden'öşre mu'âdil maktû'ların vakf-ı mezbûr zâbitına edâda kusûrları yoğiken vakf-ı mezbûr zâbitı olanlar kanâ'at itmeyüp hılâf-ı kânûn ve defter ziyâde mutâlebesiyle te'addî eylediklerin bildirüp 'öşre mu'âdil maktû'ların edâ eylediklerinden sonra ziyâde mutâlebesiyle te'addî itdirilmemek bâbında emr-i şerîf recâ itmeğin kânûn üzre 'amel olunmak için yazılmışdır.

Mûsa

Fî evâ'il-i C sene [1]194

d.3, s. 30, h.5

Kudüs-i Şerîf mollasına hüküm ki:

Kudüs-i Şerîf kazâsı muzâfâtından Gazze nâhiyesine tâbi' Mecdel ... nâm karye sâkinlerinden müteveffâ ... 'Abdülvâhîdîn evkâfın[ın] evlâdiyet ve meşrûtiyet üzre mütevellîsi ve nâzırı olan Şeyh Sâlih bin Şeyh Hasan *zîde salâha* gelüp vakf-ı mezbûrun vakfiye-i ma'mûl-bahâsında mukayyed karye-i merkûmede vâkı' bir aded vakf bizden karye ... arâzi ... olup ve yine nâhiye-i merkûma tâbi' Mecdel nâm karye vâkı' vakf bizden Mecdel karyesi[nde] vâkı' arâzi ... olup vakf-ı sâbika mahsûl hâsıl olur iken zikr

olunan Mecdel ... karye ... üç bed'... karye-i merkûm sâkinlerinden ve Ebû Sa'id ve Mecdel ... nâm kimesneler sekban iddi'âsıyla zabt ve zikr olunan Mecdel karyesinde vâkı' vakf ... Mecdel karyesi sâkinlerinden Mecdel nâm kimesne icrâ-yı mülkin üzere zabt ve kendü tar[la]ların sa'y ve vakf-ı şerîfe gadr eylediklerin bildirüp şer'le görölüp ve vakf-ı merkûmun vakfiyesinde mukayyed vakf beynlerinde kânûn vakfen zabt iden mezbûrdan alıvirilüp taraf-ı vakfdan zabten vakf arâzilerinin sa'y idenlerinin ... emr-i şerîfim recâ eyledikleri ecilden mahallinde şer'le görilmek için yazılmışdır.

Sâlih

Fî evâsıt-ı C sene 1194

d.3, s.31, h.4

Kudüs-i Şerîf kâdısına hüküm ki:

Şeyh Mehmed ibn-i Şeyh Ahmed *zîde salâha* gelüp Kudüs-i Şerîf muzâfâtından Gazze nâhiyesinde Mecdel ve hammâm? der-vâkı' Akboğa? Abdullah evkâfının ... mu'ayyene ile tevliyet ve nezâretine mutasarrıf Şeyh ... ibn-i Şeyh Musluhiddin mutasarrıf olduğu tevliyet ve nezâretin işbu bin yüz doksan dört senesi Cemâziye'l-âhırında mûmâ-ileyh Şeyh Mehmed ibn-i Ahmed'e ferâğ ve ferâgatden tevcîh ve hâlâ beratımla üzerinde olduğun bildürüp sâlifü'l-beyân rub' hisse olup nezâret yedinde olan berat mûcebince kendüye zabt ve 'uhdesine edâsı lâzım gelen hıdmeti rû'yet itdirilüp mugâyir-i berat bir ferdi fuzûlî müdâhale itdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum recâ eylediği ecilden berat mûcebince mahallinde şer'le görilmek için yazılmışdır.

...

[Fî] evâhir-i C sene [1]194

d.3, s.32, h.2

Kudüs-i Şerîf kâdısına hüküm ki:

Şeyh Mustafa bin eş-Şeyh Mehmed el-Cabbârî? *zîde salâha* gelüp Kudüs-i Şerîf'de Remle kazâsı civârında ... nâm karyede vâkı' Câmi'-i Şerîf ve makâm-ı Hazret-i Ebû-Hureyre *radiya'llahu te'âlâ anhu* Evkâfı'nın tevliyet ve nezâret cihetleri bâ-berat-ı 'askerî üzerinde olup dahl îcâb itmez iken Şeyh Mustafa nâm kimesneye takrîb üzerinden ref' ve gadr eylediğin inhâ ve ciheteyn-i mezbûreteyn merkûm Seyyid Mustafa'nın ref'inden kemâ-kân kendüye ibkâ ve tevcîh olunmasını istid'â ve sâdır olan fermân-ı 'âlîye istinâden 'askerî rûznâmçesi ve Anadolu Muhâsebesi defterlerinden mahrec derkenârlara nazar olundukda karye-i mezbûrda vâkı' câmi'-i şerîf ve makâm-ı

Hazret-i Ebû-Hureyre *radiya'llahu anhu* Vakfı'nın tevliyet ve nezâreti berat ile bir kimesnenin üzerinde olmamağla bin yüz yetmiş dokuz senesi Rebi'ü'l-evvel'inde vakf-ı mezbûrdan olmak üzre yirmi dört sehmin bir buçuk sehm vazîfe ile mezkûr Şeyh Mustafa bin Şeyh Mehmed Cabbârî?'ye tevcîh ve müceddeden 'askerîden berat virildikten sonra cihât-ı mezbûreyi Ebû-Hureyre ... evlâdından diğer Şeyh Mustafa bilâ-berat mutasarrıf olduğu üç nefer kimesneler ihbâr itmeleriyle 'askerî kaydı terkîn vakfın sene-i mezbûre Şa'ban'ında Anadolu Muhâsebesi'ne kayd ile merkûm diğer Şeyh Mustafa'ya tevcîh ve hâlâ üzerinde olduğu müstebân olduktan sonra merkûm Şeyh Mustafa bin Şeyh Mehmed Cabbârî? mahfil-i şer'iyâtda sâlifü'z-zikr Câmi'-i Şerîf ve Makâm-ı Ebû-Hureyre *radiya'llahu te'âlâ* Vakfı tevliyet ve nezâreti berat adem-i ra'yyetinden ... bir kimesnenin üzerinde olmamağla cihât-ı mezbûreyi ben kendi üzerime tevcîh ve berat itdürüp bir dürlü dahl îcâb itmez iken ecânibden Şeyh Mustafa bin Sa'dullah nâm kimesne ben mukaddem bilâ-berat mutasarrıfım diyü üç nefer kimesnelerin ahyârlarıyla üzerimden ref' ve Anadolu Muhâsebesi'nden berat olup ol târihten berü berat-ı mezkûr ketm ve ihfâ ve cihât-ı mezbûreye vaz'-ı yed itmeyüp hıdmet-i lâzimesin edâ üzre iken bu esnâda diğer Şeyh Mustafa yedinde olan beratın ibrâz ile cihât-ı mezbûreyi zabt ve bana gadr itmekle cihât-ı mezkûre kemâ-kân bana ibkâ olunması matlûbumdur didikde fi'l-hakîka hâl-i vech-i meşrûh üzre olduğunu Gazze ahâlisinden es-Seyyid Mehmed bin Sa'id ve el-Hâc Mustafa ibn-i el-Hâc Ahmed ve el-Hâc Sâlih bin el-Hâc Mehmed nâm kimesneler 'alâ-tarîki'-ş-şehâde ihbâr ve cihât-ı mezbûre merkûm diğer Şeyh Mustafa üzerinden ref' ve sâhib olan merkûm Şeyh Mustafa bin Şeyh Mehmed Cabbârî?'ye tevcîh ve yedine berat-ı şerîf-i 'âlişân i'tâ olunmak ricâsında oldukları Rumili kâdı-'askeri şer'iyâtçı olan Ebûbekir *zîde 'ilmuhû* i'lâm itmekle i'lâmı mücebince mahallinde ... ba'de't-terâfî' i'lâm olunmak için yazılmışdır.

Hüseyin

[Fî] evâ'il-i B sene 1194

d.3, s.37, h.1

Şam vâlisine ve Kudüs-i Şerîf kâdısına hüküm ki:

Evlâd-ı Şeyh Abdülgaffâr *zîde salâha* gelüp Dârü's-sa'âdetü's-şerîfem ağası nezâretinde olan evkâfdan Kudüs-i Şerîf'de vâkı' Hazret-i Halîlü'r-Rahmân Vakfı mahsûlünden yevmî dokuz 'Osmânî ile Sâhil-i Gazze kitâbeti ciheti mûmâ-ileyhin bâ-berat üzerinde olmağla cihet-i mezbûreye kadîmden mutasarrıf olanlar ne vech ile

mutasarrıf olagelmişler ise bu dahı ol vechile mutasarrıf olup müstahak olduğı vazîfesin yedinde olan cedîd beratı mücebince ahz u kabz murâd eyledikde vakfdan müsâ‘ade var iken vakf-ı mezkûr mütevellîsi Teberdâr Mehmed nâm kimesne tama‘-ı hâmindan nâşî müstahak olduğı vazîfesini vormeyüp gadr murâd eylediğın bildirüp cihet-i mezbûreye kadimden mutasarrıf olanlar ne vech ile mutasarrıf olagelmişler ise buna dahı ol vechile mutasarrıf ve müstahak olduğı vazîfesi yedinde olan cedîd beratı mücebince ahz u kabz itdirilüp müteveli-i mezkûrı ol vechle te‘allül ve muhâlefet itdirilmemek bâbında hükm-i hümayûnum recâ ve Haremeyn mukâta‘ası kaleminden su‘âl olundukda vakf-ı müşârün-ileyh mahsûlünden yevmî dokuz ‘Osmânî ile kâtib-i Sâhil-i Gazze ciheti evlâd-ı Şeyh Abdülgaffâr üzerinde olmağla cihet-i mezbûra kadîmden mutasarrıf olanlar ne vechile mutasarrıf olagelmişler ise ol vechile mutasarrıf olup müstahak olduğı vazîfelerin yedinde olan cedîd berat-ı ‘âlişân mücebince ahz itdirilmek üzere emr-i şerîf virilmek muktezâsı şurût eylediğı tahrîr olunmağla vech-i meşrûh üzere amel olunmak emrim olmuşdur.

Fî evâsıt-ı Ş sene 1194

d.3, s.38, h.3

Şam vâlisine ve Kudüs-i Şerîf mollasına hüküm [ki]:

Şeyh Mustafa bin Şeyh Mehmed *zîde salâha* gelüp Kudüs-i Şerîf’de Ar/Er? kazâsı civârında Yehûdiyye? karyesinde vâkı‘ câmi‘-i şerîfin tevliyet ve nezâreti ile yine Kudüs-i Şerîf muzâfâtından Remle kazâsı civârında ... karyesinde vâkı‘ Câmi‘-i Şerîf ve Makâm-ı Ebû Hureyre *radiya’llahu te‘âlâ anhu* Hazretleri’nin tevliyet ve nezâreti cihetleri şeyh-i merkûmun berat[ıy]la üzerinde olduğı rûznâmçe-i ‘askerîden ihrâc olunup şimdi şeyh-i merkûm tevliyet ve nezâret-i mezbûreyi rü’yet ve edâ-i hıdmet idüp tevliyet ve nezâreti umûrına dahl olunmak îcâb itmez iken ecânib ve ashâb-ı ağrâzdan ba‘zı kimesneler hılâf-ı şer‘i şerîf ve bilâ-berat ve bilâ-sened tevliyet ve nezâreti umûrına müdâhale ve te‘addîden hâlî olmadıkların inhâ ve men‘ u def‘ olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrını istid‘â ve tevliyet ve nezâret-i mezbûrlar hâlen rûznâmçe-i askerîden virilen beratına merkûm Şeyh Mustafa bin Şeyh Mehmed’in üzerinde olmağla tevliyet ve nezâreti umûrına ecânibden bilâ-sened ve bilâ-berat müdâhale eyledikleri vâkı‘ ise men‘ u def‘ için mahallinde şer‘e havâle ile emr-i şerîfim sudûrı bâbında bi’l-fi‘l Reisü’l-küttâbım olan Halîl Hamid *dâme mecdühû* i‘lâm itmeğın i‘lâmı mücebince mahallinde şer‘le görülmek için emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâ’il-i N sene [1]194

d.3, s.39, h.4

Kudüs-i Şerîf mollasına hüküm ki:

Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ çehâr yâr-ı güzînden Ömer bin el-Hattâb radiya’llahu te‘âlâ anhânın binâ eylediği Câmî‘-i Şerîf’in bi’l-fi‘l mü’ezzini Şeyh Ebû Hamza bin Sâlih ‘Ukayl ile oğlu Cenâbî? *zîde salâhahümâ* ‘arz-ı hâl idüp bunların Kudüs-i Şerîf kazâsı toprağında bi’l-fi‘l zabt ve tasarruflarında hâne avârızına bağılu tekâlîf almak îcâb ider re‘âyâ emlâk ve yerleri olmayup tekâlîf mutâlebesiyle te‘addî olunmak îcâb itmez iken kasaba-i mezbûr ahâlisi muharrik-i ta‘cîz ve celb-i mâl ancak emr-i şerîfe ile var ise ... tekâlîfden siz dahı bizimle ma‘an hisse viriniz diyü te‘addî ve ehl-i ‘örf ta‘ifesi taraflarının dahı bilâ-emr-i şerîf tekâlîf-i şâkka mutâlebesiyle rencide eylediklerin hılâf-ı kânûn te‘addî itdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum recâ ve Dîvân-ı Hümâyûnum’dan kânûn su‘âl olundukda bunların Kudüs-i Şerîf kazâsı toprağında bi’l-fi‘l zabt ve tasarruflarından hâne avârızına bağılu tekâlîf almak îcâb ider kadîmî emlâk ve yerleri yoğıse kazâ-i mezbûre ahâlisi ... tekâlîf ile hisse talebi ve ehl-i ‘örf ta‘ifesi tarafından dahı bilâ-emr-i şerîf tekâlîf-i şâkka mutâlebesiyle te‘addî olunmak mugâyir-i kânûndur diyü tahrîr olunmağıla kânûn üzre ‘amel olunmak îcâb için yazılmışdır.

...

Fî evâsıt-ı L sene [1]1994

d.3, s.40, h.5

Kudüs-i Şerîf kâdısına hüküm ki:

Kudüs-i Şerîf’de ... vakfının mütevellîsi sulehâdan Şeyh Musa *zîde salâha* gelüp vakf-ı mezbûr mülhakâtından Kudüs-i Şerîf kazıyyesi toprağında arâzi tasarruf idenlerin hâsıl eyledikleri terekeleri ‘öşrlerinden taraf-ı vakfa ‘â’id ma‘lûmü’l-keyl ‘öşr mahsûlünde âharın alâkası yoğıken kazıyye-i mezbûrda sâkin Seyyid ‘Abdûllatîf ve Ali Beğ dimekle ma‘rûf kimesleler [bin] yüz doksan senesinde devr-i keyl ve der-anbar olmuş ma‘lûmü’l-keyl ‘öşr mahsûlünü hılâf-ı şer‘-i şerîf fuzûlî ve tegallüben ahz u kabz idüp vakf-ı şerîfe gadr-ı küllî eylediklerin ve bu bâbda da‘vâsına muvâfık Şeyhü’l-İslâm’dan fetvâ-yı şerîf virildüğin ve tarafından [] nâm kimesneyi vekîl eyledüğün bildirüp fetvâ-yı şerîfesi mûcebince şer‘le görölüp mezbûrların hılâf-ı şer‘-i şerîf ahz eyledikleri devr-i keyl ve der-anbar olunmuş ‘öşr mahsûl her ne ise temâmen tahsîl ve vekîl-i merkûma alıvirilüp ihkâk-ı hakk olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum recâ itmeğin mahallinde şer‘le görölmek için yazılmışdır.

Hüseyin

[Fî] evâsıt-ı L sene 1194

d.3, s.41, h.2

Kudüs-i Şerîf mollasına hüküm ki:

Kudüs-i Şerîf sükkânından es-Seyyid Mehmed nâm kimesne gelüp bunun ceddi Ömer nâm kimesne Kudüs-i Şerîf kazâsına tâbi‘ Nablus nâm karyede vâkı‘ mutasarrıf olduğu ma‘lûmü’l-hudûd mülk malım ve değirmen ve sâir musakkafâtını tescîl-i şer‘î ve teslîmü’l-mütevellî birle vakf idüp tasarruf ve gallesine evvelâ kendüye ba‘de[‘l]-vefâta evlâd u evlâd-ı evlâdının zükûr ve inâsına ‘ale’s-seviye şart eylediği vakfiye-i ma‘mûl-bahâsında mukayyed ve bu vâkıf-ı mezbûrun evlâd u evlâd-ı evlâdından olup ber-mûceb-i şart-ı vâkıf hasılâtından gallesin ahz u kabz mûrad eylediğin yine evlâd ve vâkıfdan Mehmed nâm kimesne galle-i vakfdan hissesine kanâ‘at itmeyüp ve hılâf-ı şer‘-i şerîf ve mugâyir-i vakfiye-i ma‘mûl-bahâ cümlesini bin yüz seksen senesinde zabt ve gallesin ahz u kabz idüp hissesin buna vormeyüp gadr-ı küllî eylediğün ve bu bâbda da‘vâsına muvâfık fetvâ-yı şerîfe virildiğin bildirüp şer‘le görülüp ber-mûceb-i vakfiye-i ma‘mûl-bahâ icrâ-yı şer‘ ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında hükm-i hümayun recâ eylediği ecilden mahallinde şer‘le görilmek emrim olmuştur diyü fermân-ı ‘âlişân yazılmışdır.

...

Fî evâhir-i L sene [1]194

d.3, s.46, h.1

Kudüs-i Şerîf kâdısına ve mütesellimine hüküm [ki]:

Sâdât-ı Kirâmdan Mağribî es-Seyyid Abdullah *zîde şerefehu* gelüp Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ Mağribîlere meşrûta Seyyid Ömer el-... ve Ebû ... Arabî Türbesi Vakfı’nın vazîfe-i mu‘ayyene ile türbedâr ve nâzır ve mütevellîsi olan es-Seyyid Ahmed fevt olup cihet-i merkûm mahlûl olmağla kendüye tevcih olunmasını mukaddemâ istid‘â-yı inâyet ve zikr olunan türbedârlık ve nezâret ve tevliyet cihetleri bin yüz on sekiz târihiyle el-Hâc Mehmed Mağribî üzerinde olduğu derkenâr olundukda cihet-i mezbûre mahlûl olduğu vâkı‘ ise ber-mûceb-i şart-ı vâkıf işbu sene-i mübâreke Safer’in onuncı gününde kendüye tevcih ve hâlâ berat-ı şerîfemle üzerinde olduğunu bildirüp cihet-i mezbûre ber-mûceb-i şart-ı vâkıf yedinde olan berat-ı şerîfem mûcebince kendüye zabt itdirilüp âharı yedinde olan berat-ı şerîfeme mugâyir dahl ve

ta‘arruz ve zabtına mûmâna‘at itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim recâ ve Hazine-i Âmirem’de mahfûz Anadolu Muhâsebesi defterlerine nazar olundukda cihet-i mezbûre ber-vech-i muharrer târih-i merkûmede buna tevcih ve hâlâ üzerinde olduğu mukayyed olmağın kayd ve berat mûcebince taraf-ı âhardan mûmâna‘at olunmamak için yazılmışdır.

Hüseyin

Fî evâhir-i S sene [1]19

d.3, s.47, h.4

Kudüs-i Şerîf kâdısına hüküm ki:

Sahrâtü’ş-şerîfe ... olan sulehâdan eş-Şeyh Yunus *zîde salâha* gelüp Şâm-ı Şerîf’de vâkı’ ... Vakfı’nın vakfiye-i ma‘mûl-bahâsına ... beher sene cânib-i vakfdan üçer yüz ellişer guruşa îcâr oluna gelen akârâtdan Kudüs-i Şerîf toprağında vâkı’ ma‘lûmü’l-hudûd vakıf arsayı vakf-ı mezbûr mütevellîsi Hamûre-zâde es-Seyyid Ali nâm kimesneden üç sene bir tahvîl ile îcâr ve bu dahı isticâr ve mârû’z-zıkr üç seneden icâreyi temâmen mütevellî-i vakf edâ idüp ... cânib-i vakfdan memhûr temessük ve taraf-ı şer‘den dahı huccet-i şer‘iyye i‘tâ olunup bir vechile müdâhale ve ta‘arruz olunmamak îcâb itmez iken mütevellî-i mezkûr zuhûr ve müddet-i icâre tamâm olmadın feshine kâdir değil iken ashâb-ı ağrâzın tahrîkiyle üçer mislinden ziyâdeye kuyûda? tâlibi olmağla fesh iden bî-vech-i şer‘î ve mugâyir-i temessük huccet-i şer‘iyye te‘addîden hâlî olmadığından ve bu bâbda da‘vasına muvâfık Şeyhü’l-İslâm’dan fetevâ-yı şerîfe virildiğın bildirüp fetvâ-yı şerîfesi mûcebince mütevellî-i mezbûrun ... olan fetvâsı men‘ u def‘ olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ itmeğın mahallinde şer‘le görilmek için emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâhir-i Ra sene sene [1]195

d.3, s.58, h.4

Kudüs-i Şerîf mollasına ve Kudüs-i Şerîf mütesellimine hüküm ki:

Kudüs-i Şerîf’de vâkı’ Hazret-i Yunus ve Lût en-Nebî ‘aleyhüma’s-selâmın vakfının tevliyet ve nezâret ve meşîhâtına mutasarrıf olan sulehâdan kıdvetu’s-sulehâ’i’s-sâlikîn eş-Şeyh Mûsa ... *zîde salâha* gelüp mûmâ-ileyh vakf-ı mezbûrun tevliyet ve nezâret ve meşîhâtına hâlâ mâliye tarafından virilen berat-ı şerîfemle mutasarrıf ve uhdesine lâzim gelen hıdmetini edâ idüp dahl olunmak îcâb itmez iken âhardan ba‘zı kimesneler bî-vech ve mugâyir-i berat zabtına mûmâna‘at eylediklerin

bildirüp tevliyet ve nezâret ve meşîhat-ı merkûmı mûmâ-ileyhe zabt ve âhardan olan mezkûrları mugâyir-i berat dahl ve ta'arruz itdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum recâ ve Hazine-i Âmirem'de mahfûz olan Anadolu Muhasebesi defterlerine nazar olundukda tevliyet ve nezâret ve meşîhat-ı merkûme hâlâ berat-ı şerîfemle mûmâ-ileyhin üzerinde olduğu mestûr ve mukayyed bulunmağın berat mûcebince zabt idilmek için emr-i şerîf yazılmışdır.

Hüseyin

Fî evâsıt-ı B sene [1]195

d.3, s.60, h.4

Kudüs-i Şerîf mollasına ve Gazze ve Remle ve Yafa nâ'iblerine ve Gazze ve Remle ve Yafa mütesellimleri *zîde kadruhüma* hüküm ki:

Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Remle ve Yafa kazâ ve nâhiyelerinde vâkı' müteveffâ Derviş Paşaların ... Vakfı'nın evlâdiyet ve meşrûtiyet üzre hâlâ berat-ı şerîfemle mütevellîsi olan Mîr Behram *zîde kadruhü* gelüp vakf-ı merkûmun vakfiye-i ma'mûl-bahâsında mukayyed musakkafâtıdan taht-ı kazâ ve nâhiyelerinde vâkı' musakkafât-ı vakfının müste'cirleri zimmetlerinde bin yüz doksan senesinden berü müctemi' olan icârât-ı mezbûre gallesi zikr olunan kazâ ve nâhiyeler sükkânından ba'zı mütegalibe-i fuzûlî ahz u kabz ve talep eyledikde cüz'î nesne teklîfi ile virmeyüp vakf-ı şerîfe gadr eylediklerin bildirüp mezkûrların fuzûlî ahz u kabz eyledikleri makbuzâtları temâmen taraf-ı vakfa alıvirilüp ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ eylediği ecilden mahallinde şer'le görilmek için yazılmışdır.

Bayram

Fî evâsıt-ı B sene 1195

d.3, s.64, h.3

Şam vâlisine ve Kudüs-i Şerîf mollasına [hüküm ki]:

Kudüs-i Mübâreke'de kâ'in Dâvud en-Nebî aleyhi's-selâm merkad-ı şerîfi kurbunda 'arz suhûbet? vâkı' Şeyh Mehmed ... türbesinin türbedârı olan Sâdât-ı Kirâm'dan eş-Şeyh Es'ad Ali veled-i Sa'id Arif zîr-i şerîfe gelüp Kudüs-i Şerîf kazıyyesi toprağında vâkı' tûlen elli zirâ' ve 'arzen otuz zirâ' arsa ve hâzır olan gallesin türbe-i mezbûra türbedâr olanlara şart ve ta'yîn eylediği vakfiye-i ma'mûl-bahâsında mukayyed ve bu dahı türbe-i mezbûrda bi'l-fi'l berat-ı şerîfemle türbedâr olup edâ-yı hıdmet idüp ber-mûceb-i şart-ı vâkıf ve vakfiye-i ma'mûl-bahâ arsa-i mezburede zabt ve

hâzır olan gallesin ahz u kabz itmek murâd eyledikde âhardan bir vechile dahl olunmak îcâb itmez iken Kudüs-i Şerîf kazıyyesi ahâlileri ve kefere tâifesi arsa-i mezbûreyi kenîf ve mezbelelik isticârıyla? ... ve vücûhuyla gadr ve hayf eylediklerin bildirüp vakfiye-i ma‘mûl-bahâ ve şart-ı vâkıf mûcebince amel olunup mezbûrlar men‘ u def‘ olunup mezbûre ile hâsıl olan galle bâ-şurût kendüye zabt itdirilüp ol vechile gadr ü te‘addî itdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum recâ eylediği ecilden mahallinde şer‘le görilmek için yazılmışdır.

....

[Fî] evâhir-i B sene [1]195

d.3, s.66, h.3

Şam vâlisi ve Mîr-i hacı vezîre ve Kudüs-i Şerîf mollasına hüküm [ki]:

Bâbü’s-sa‘âdetü’ş-şerîfem Ağası nezâretinde olan evkâfdan Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ müteveffî Haseki Sultân *tâbet serâhâ* evkâfının kitâbet ... yevmî beş para vazîfe ile nısf hissesine es-Seyyid Mustafa ve es-Seyyid Ahmed babalarından intikâl ile bâ-berat-ı şerîf-i ‘âlişân mutasarrıflar olup nısf kitâbet hıdmeti kemâl-i sadâkat ve istikâmet üzere idâre ve rü’yet ve olmayup bir vechle dahl ve ta‘arrûz îcâb ider hareketleri yoğiken kazâ-i mezbûr sükkânından Seyyid Abdülhay nâm kimesne vakf-ı mezbûrun Hüseyin kâtibi olmayup te‘yîdleriyle bir kâtibe muhtâc olduğunu hılâf inhâ bir takrîb mücerreden kitâbet icrâsı ve ol vechle merkûmânın umûr-ı kitâbetlerine müdâhale ve vakfın ihtilâline bâ’is ve gadra tesaddî itmeğin merkûmândan ahâli-i Kudüs ve mürtezika-i vakf her vechle şâkird-i umûr-ı kitâbet sadâkatleri zâhir ve kadîmi üzere hıdmet-i kitâbetlerinde istihâm ve merkûm Abdülhay nâm kimesnenin bî-vech müdâhalesi men‘ u def‘ olunmasını vakf-ı mezbûrun mütevellîsi i‘lâm itmekle merkûmân Seyyid Ahmed ve Seyyid Mustafa’nın yedlerinde olan berat-ı kadîmi ve şurût-ı mer‘iyye ve mu‘tâd-ı kadîmleri muktezâsınca mutasarrıf oldukları kitâbet-i merkûma istihâm ve kadîmden ‘â’id olan rüsûmatları mu‘tâd-ı kadîm üzere taraf-ı vakfdan ahz itdirilüp merkûm Abdülhay nâm kimesnenin kânûn ve kadîme mugâyir müdâhalesi men‘ u def‘ olunmak için siz ki vezîr-i müşâr ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyhümâsız size hitâben emr-i şerîfim sudûrını bi’l-fi’l Bâbü’s-sa‘âdetü’ş-şerîfem Ağası olan Mehmed *dâme ulüvvühû* ‘arz itmeğin vech-i meşrûh üzere ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fehîm

Fî evâsıt-ı Ş sene [1]165

d.3, s.68, h.2

Kudüs-i Şerîf mollasına hüküm ki:

Kudüs-i Şerîf’de vâkı’ türbesinin türbedârı ve vakfının mütevellî ve nâzırı olan Sâdât-ı Kirâm’dan Seyyid Mustafa *zîde şerefehu* gelüp bu ‘uhdesine lâzım gelen hıdmeti bî-kusûr edâ idüp taraf-ı âhardan bî-vech-i şer’î ve bilâ-sened umûrına müdâhale ve ta’arruz olunmak îcâb ve iktizâ itmez iken ecânib ve ashâb-ı ağrâzdan ba’zı kimesne ve dahı birbiriyle ... ve bunun umûrına bî-vech ve bilâ-sened ta’arruzdan hâlî olmadığın bildirüp ashâb-ı ağrâzdan olan mezkûrların bî-vech ve bilâ-sened vâkı’ olan müdâhale ve ta’arrûzları men’ u def’ olunmak bâbında hükm-i hümayûnum sudûrını istid’â-yı ‘inâyet eyledikleri ecilden mahallinde şer’le görilmek için yazılmıştır.

Fehîm?

Fî evâhir-i Ş sene [1]195

d.3, s.76, h.2

Kudüs-i Şerîf kâdısına hüküm ki:

Sâdât-ı Kirâm’dan es-Seyyid Mahmud ve Ebu’s-Su’ûd el-‘İlmî ve es-Seyyid Mustafa *zîde şerefehümâ* gelüp bunlar Kudüs-i Şerîf’de vâkı’ Hazret-i Meryem türbe-i şerîfi ve vakfının iştirâken berat-ı şerîfemle mütevellî ve nâzırları olup edâ-yı hıdmet idüp tevliyet ve nezâretleri umûrlarına âhardan müdâhale olunmak îcâb itmez iken ashâb-ı ağrâzdan ba’zı kimesneler bî-vech ve bilâ-berat ve bilâ-sened tevliyet ve nezâretleri umûrına müdâhale ve te’addîden hâlî olmadıkların bildirüp ecânibden olan kimesnelerin bilâ-berat ve bilâ-sened zâhir olan müdâhale ve te’addîleri men’ u def’ olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrını istid’â eyledikleri ecilden mahallinde şer’le görilmek için yazılmışdır.

Fî evâhir-i Za sene 1195

d.3, s.102, h.3

Kudüs-i Şerîf mollasına hüküm ki:

Kudüs-i Şerîf muzâfâtından ... karyesinde ibn-i ... vâkı’ ... ve Ya’kub Bahtiyârî ‘aleyhümâ’s-salât ve’s-selâmın türbeleri ve evkâfının hâlâ başka başka berat-ı şerîfemle türbedârı olan Şeyh el-Hâc Dâvud ... *zîde salâha* gelüp bu ‘uhdesine lâzım gelen hıdmetin edâ idüp türbedârlığı umûrına müdâhale olunmak îcâb itmez iken ashâb-ı

ağrâzdan ba‘zı kimesneler bî-vech ve bilâ-berat ve bilâ-sened bunun türbedârlığı umûrına fuzûlî müdâhaleden hâlî olmadıkların bildirüp ecânib ve ashâb-ı ağrâzdan olan mezkûrların bî-vech [ve] bilâ-berat ve bilâ-sened ol-vechle zâhir olan müdâhale ve te‘addîden men‘ u def‘ olunmak bâbında emr-i şerîf recâ itmeğin kânûn üzre ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Şefik

Fî evâsıt-ı Ş sene 1196

d.3, s.102, h.5

Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Şeyh Sâlih ... gelüp Kudüs-i Şerîf ... vâkı‘ Benî Sâlih Hazretleri’nin evkâf-ı şerîfinin bâ-vazîfe-i mu‘ayyene mütevellîsi olup ... berat oğlu bâ-‘arz-ı hâl merkûm işbu yüz doksan altı senesi Şa‘ban’ında tevcîh ve beratı üzerinde olduğu bildirüp tevliyet-i mezbûre yedinde olan beratı mücebince kendüye zabt itdirilüp mugâyir-i berat bir ferdi fuzûlî müdâhale itdirilmeyüp men‘ u def‘ olunmak bâbında hüküm-i hümayûn recâ itmeğin beratım mücebince zabt itdirilmek için yazılmışdır.

Musa

Fî evâ’il-i N sene [1]196

d.3, s.108, h.4

Şam-ı Şerîf vâlisine ve Kudüs-i Şerîf mollasına [hüküm] ki:

Şeyh Mehmed Cabbârî? evlâdından Şeyh Mustafa *zîde salâha* gelüp Kudüs-i Şerîf kazâsı muzâfâtından Gazze nâhiyesine tâbi‘ ... karyesinin ‘öşr ve mahsûlünden iki kırât hisse-i vakf Seyfeddin Ali câmi‘? medfûn Ebû Hureyre ve hisse-i sâhib beş kırât ve bir kırâtdan yirmi iki kırât ve hisse-i vakf Medîne-i Münevvere on iki kırât ve hisse-i vakf-ı Haremeyni’ş-Şerîfeyn bir kırât ve sümün kırât ve hisse-i vakfda Sehâbi? Ahmed bir kırâtdan yirmi üç kırât ve hisse-i mülk-i İbrâhim bir kırât ve hisse-i mülk ... Ali bir kırât ve yine Gazze nâhiyesine tâbi‘ mezra‘a-i hâric ... hisse-i vakf-ı Haremeyni’ş-Şerîfeyn ve bir kırât ve sümün kırât ve hisse-i vakf-ı Sehâbi? Ahmed bir kırât ve yirmi üç kırât ve hisse-i vakf-ı Şerîfüddin Ali câmi‘? medfûn ... Ebû Hureyre iki kırât ve hisse-i mülk-i İbrâhim bir kırât ve hisse-i mülk-i ... Ali bir kırât ve hisse-i cânib on yedi kırât ve yirmi bir kırât ve yine Gazze nâhiyesine tâbi‘ mezra‘a-i hâric ... karye-i ... hisse-i vakf-ı Haremeyni’ş-Şerîfeyn bir kırât ve sümün kırât ve hisse-i vakf-ı Sehâbi? Ahmed bir kırâtdan otuz iki kırât ve hisse-i vakf-ı Seyfeddin câmi‘ü’l-medfûn ... Ebû

Hureyre iki kırât ve hisse-i mülk ... Ali bir kırât ve hisse-i mülk-i İbrâhim bir kırât ve hisse-i has on yedi kırât ve bir kırâtdan yirmi iki kırât diyü Defter-i hâkânîde mukayyed ve mûmâ-ileyh Şeyh Mustafa hisse-i vakf-ı Seyfeddin Ali câmi‘ el-medfûn ... Ebû Hureyre *radiya’llâhu te‘âlâ anhu* Hazretleri’nin tevliyet ve nezâretine bâ-berat-ı ‘âlişân mutasarrıf olmağla sâlifü’z-zikr karye ve mezra‘a-i mezkûreleri ber-mûceb-i Defter-i hâkânî hissedâr-ı mezkûrlar ile zabt ve mütevellîsi olduğı vakf-ı mezbûr cânibine ‘â’id olan mahsûlû kânûn ve defter mûcebince ahz u kabz murâd eyledikde hılâf-ı Defter-i Hâkânî fuzûlî müdâhale ve gadr sevdâsında oldukların bildirüp mârû’l-beyân karye ve mezra‘alar ber-mûceb-i Defter-i hâkânî zikr olunan hisseler kendüye zabt ve vâkı‘ olan mahsûlden tarafına ‘â’id olan kânûn ve defter mûcebince ahz u kabz itdirilüp hılâf-ı Defter-i hâkânî ve mugâyir-i kânûn bir ferdi fuzûlî müdâhale itdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum recâ ve Defterhâne-i Âmirem’de mahfûz defter-i mufassala mürâca‘at olundukda Gazze nâhiyesine tâbi‘ neferâtla ... hâsıl-ı kısm-ı mine’r-rub‘ otuz bin ve taht-ı hisse-i mâl ... ve gerüye ve ... dört bin dokuz yüz yirmi beş akçe ve hisse-i vakf-ı Seyfeddin Ali câmi‘ medfûn yine Ebû Hureyre iki kırât iki bin beş yüz akçe ve hisse-i meşâhir? beş kırât yirmi iki kırât sümün kırât ve hisse-i vakf Medîne-i Münevvere on iki kırât on beş bin akçe ve hisse-i vakf Haremeyni’ş-Şerîfeyn bir kırât ve sümün kırât ve hisse-i vakf ... Ahmed bin Molla Ali el-hâsıl yirmi üç kırât sümün kırât bin iki yüz akçe ve hisse-i mülk-i İbrâhim bin Ahmed hâsıl yirmi bir kırât bin iki yüz elli akçe ve hisse-i mülk-i ... Ali bin İbrâhim el-hâsıl bir kırât bin iki yüz elli akçe ... mâlu’l-vakf ve mülk-i gayr-ı ez Haremeynü’ş-Şerîfeyn altı yüz yirmi bir akçe ber-vech-i maktu‘ der-‘uhde Ahmed Beğ mîr-livâ-i Gazze ve Süleyman Beğ veledeş ve resm-i ‘öşr ve bâd-ı hevâ ve resm-i arûs hisse-i hass sâhib-i ma‘a er-rüsûm on iki bin akçe ber-vech-i maktû‘ der-uhde-i Ahmed Beğ mîr-livâ-i Gazze ma‘a ziyâde ve Süleyman Beğ veledeş diyü defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve yine Gazze nâhiyesine tâbi‘ mezra‘a hâric mâl-ı der-nezd-i karye-i sülûs hâsıl iki bin dört yüz akçe ve tahtında hisse-i vakf Haremeyni’ş-Şerîfeyn bir kırât ve sümün kırât yüz on iki buçuk ve hisse-i vakf sihâmı Ahmed ... bin Ali hâsıl yirmi üç kırât sümün kırât doksan altı akçe ve hisse-i vakf Seyfeddin Ali câmi‘ medfûn ... Ebû Hureyre iki kırât ve iki yüz akçe ve hisse-i mülk-i İbrâhim bir kırât yüz akçe ve hisse-i mülk-i ... Ali bin İbrâhim el-hâsıl bir kırât yüz akçe ve hisse-i hâsıl ... on yedi kırât ve yirmi bir kırât sümün kırât bin bir yüz doksan iki akçe ber-vech-i maktu‘ der-‘uhde-i Ahmed Beğ mîr-livâ-i Gazze ma‘a ziyâde ve Süleyman Beğ veledeş fî sene iki bin akçe ve yine Gazze nâhiyesine tâbi‘ mezzâ‘-i hâric ... der-karye-i ... hâsıl dokuz yüz altmış akçe ve

tahtında hisse-i vakf-ı Haremeynü’ş-Şerîfeyn bir kırât ve sümün kırât kırk beş akçe ve hisse-i vakf-ı Sehâbi? Ahmed bin Ali hâsıl otuz iki kırât sümün kırât yirmi dokuz akçe ve hisse-i vakf Seyfeddin Ali câmi‘ el-medfûn ... Ebû Hureyre *radiya’llâhu anhu* iki kırât seksen akçe ve hisse-i mülk ... Ali bin İbrâhim bir kırât kırk akçe ve hisse-i mülk İbrâhim bin Ahmed hâsıl bir kırât kırk akçe ve hisse-i hâsıl on yedi kırât ve yirmi iki kırât sümün kırât ve yedi yüz on altı akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrer kalemiyle başka başka tahrîr olunup bu takdîrce ber-muktezâ-yı Defter-i hâkânî karye-i ...’l-mezbûreden ancak iki kırât isâbet iden ve mezra‘a-i hâric mâl mukaddemden dahı iki kırât ve isâbet iden mezra‘a-i hâric-i ... dahı iki kırât isâbet iden ... Seyfeddin Ali Câmi‘ medfûn ... Ebû Hureyre Vakfı tarafından zabtı iktizâ eyledüğün bi’l-fi’l Defter Emîni olan Mir Ahmed *dâme mecdühû* ‘arz itmeğin mûcebince ‘amel olunmak bâbında fermân-ı ‘âlişân yazılmışdır.

Fî evâhir-i Za 1196

d.3, s.110, h.4

Kudüs-i Şerîf kâdisına ve mütesellimine hüküm ki:

E’imme-i ... eş-Şeyh Mustafa ve eş-Şeyh İbrahim ibn-i eş-Şeyh Mehmed nâm karındaşlar gelüp bunlar kazâ-i mezbûra tâbi‘ nâm karyede vâkı‘ câmi‘-i şerîfin berat-ı şerîfemle imâm ve hatîbi olup edâ-yı hıdmet idüp bu makûle e’imme-i oldukları i’tibârıyla rûsûm-ı ra’iyyet ve bilâ-emr-i şerîf [tekâlif-i] şâkka talebiyle te‘addî olunmaları îcâb itmez iken ehl-i ‘örf tâifesi taraflarından bilâ-emr-i şerîf tekâlif-i şâkka ve karye-i mezbûre zâbıtı hılâf-ı kânûn ve rûsûm-ı ra’iyyet mutâlebesiyle te‘addî ve rencideden hâlî olmadıkların bildirüp men‘ u def‘ olunmak bâbında hükm-i hümayûnum recâ ve Dîvân-ı Hümayûnum Kalemi’nden kânûnı su’âl olundukda bu makûle bir câmi‘de berat ile imâm ve hatîb olanlar mâdem ki imâmet ve hitâbet hıdmetinde nâşî oldukları i’tibârıyla rûsûm-ı ra’iyyet ve bilâ-emr-i şerîf tekâlif-i şâkka mutâlebesiyle te‘addî olunmaları mugâyir-i kânûn oldığı tahrîr olunmağla sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin kânûn üzre ‘amel olunmak içün yazılmıştır.

Fî evâsıt-ı Za sene [1]196

d.3, s.114, h.4

Şam vâlisi ve Mîr hacı vezîre ve Kudüs-i Şerîf mollasına [hüküm] ki:

Kudüs-i Şerîf kazâsı nâ’ibi Seyfi? Ali *zîde ‘ilmihu* Südde-i Sa‘âdetim’e mektup gönderüp medîne-i Kudüs-i Şerîf sükkânından mûmâ-ileyh Halîl üzerinden

Abdüllatif nâm kimesne meclis-i şer‘ mersûmeleriyle Kudüs-i Şerîf Mollasına Yehûdî mahallesine nâm mahallede kâ’in mutasarrıf olduğu iki kıt‘a ve teslim ile’l-mütevellî birle vakf ... o vâkıf-ı mezbûre evlâd zükûruna li’z-zekeri misli hazzi’l-ünseyeyn vakf ve şarta vakfiye-i ma‘mûl-bahâsına mukayyed ve ... evlâd-ı vâkıftan olup mürtezika-i mezkûrun gallesin ... olan olan hisseleri etrâkda mezbûrlar ... şer‘i bildirüp ma‘rifet-i şer‘le görilmek üzere şer‘le ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîf recâ itmeğin mahallinde şer‘le görilmek için yazılmışdır.

...

Fî evâ’il-i Za sene 1196

d.3, s.115, h.4

Şam vâlisine ve Kudüs-i Şerîf mollasına hüküm [ki]:

Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ Şeyh Ahmed Reyhânî nâm sâhibü’l-hayr vakfının evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere mütevellîsi olan Sâdât-ı Kirâm’dan ikrâm es-Seyyid Ali *zîde şerefehu* Bâbü’s-Sa‘âdetim’e ‘arz-ı hâl idüp vakf-ı mezbûrun hâsıl olan gallesi evlâd-ı zükûr ve inâsına ‘ale’s-seviye şart ve ta’yîn olunduğı vakfiye-i ma‘mûl-bahâsında mukayyed ve bu dahı evlâd-ı vakfdan ve hâlâ berat-ı şerîfemle vakf-ı mezbûrun bâ-meşrût mütevellîsi olup hâsıl olan galle-i vakfdan ber-mûceb-i vakfiye-i ma‘mûl-bahâ evlâd-ı zükûr ve inâsın hisselerini şart-ı vâkıf üzere edâda kusûrı yoğiken evlâd-ı vakfdan ma‘lûmü’l-ism kimesneler şart-ı vâkıf üzere hisselerini ahz u kabz âdem-i kanâ‘at ve mugâyir-i şart-ı vâkıf ziyâde talebiyle te‘addî ve rencideden hâlî olmadıkların bildirüp merkûmların mugâyir-i şart-ı vâkıf ziyâde hisse mutâlebesiyle zâhir olan te‘addîleri ma‘rifet-i şer‘le men‘ olunmak bâbında hüküm-i hümayûnum recâ itmeğin mahallinde şer‘le görilmek için emr yazılmışdır.

[Fî] evâsıt-ı Z sene [1]96

d.3, s.120, h.4

Kudüs-i Şerîf mollasına [hüküm] ki:

Kazâ-i mezbûr sükkânından Şeyh Sun‘ullah el-Hâdî nâm kimesne gelüp Kudüs-i Şerîf’de vakf-ı Şeyh Mehmed Sun‘ullah el-Hâdî Vakfı’nın tevliyet ve nezâreti ... vâkıfın oğlu eş-Şeyh İbrâhim el-Hâdî’nin mahlûlünden mezbûr Şeyh Mehmed Sun‘ullah el-Hâdî’ye yüz doksan altı senesi Zi’l-ka‘desinde tevcih ve hâlâ berat-ı şerîfemle üzerinde olduğu rûznâmçe-i ‘askerîden ihrâc olunmağla bu vakf-ı mezbûrun tevliyet ve nezâretine bi’l-fi‘l berat-ı şerîfemle mutasarrıf olup ‘uhdesine lâzım gelen hıdmetin edâ

idüp tevliyet ve nezâreti umûrına bî-vech ve bilâ-berat ve bilâ-sened müdâhale olunmak îcâb itmez iken ecânib ve ashâb-ı ağrâzdan Seyyid Ali ve karındaşları bî-vech ve bilâ-berat ve bilâ-sened tevliyet ve nezâreti umûrına fuzûlî müdâhale ve zabtına mümâna‘at ve gadr sevdâsında oldukların bildirüp ecânibden olan kimesnelerin hılâf-ı şer‘-i şerîf ve bilâ-berat ve bilâ-sened tevliyet ve nezâreti umûrına zâhir olan müdâhale ve mümâna‘at ve te‘addîleri men‘ u def‘ olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ itmeğin mahallinde şer‘le görilmek için emr-i şerîf yazılmışdır.

Sabrî

Fî evâhir-i M sene 1197

d.3, s.121, h.3

Kudüs-i Şerîf mollasına [hüküm] ki:

Medîne-i Kudüs-i Şerîf mahallâtından Deyrû‘l-ma‘mûr? mahallesine ve câmi‘-i şerîf ve müfti-i vakfın bâ-berat-ı ‘alî mütevellîsi es-Seyyid Mustafa *zîde kadrihü* gelüp câmi‘-i mezbûrun havâlisiyle âharın ‘alakası olmayup dahl olunmak îcâb itmez iken mahalle-i mezbûrda mütemekkin Efrenc tâifesi birkaç seneden berü mezbelelerin câmi‘-i mezbûrun havâlisine def‘ ile câmi‘-i mezbûrun harâbına bâ‘is ve bâdî olduğu inhâ ve ol vechle zâhir olan gadr ve te‘addîden men‘ u def‘ için emr-i şerîfim sudûrını istid‘â Rü‘us-ı Hümâyûn’a kaleminden su‘âl olundukda mutâbık olduğu sûrete ... hılâf-ı şer‘-i şerîf ... olan ... husûsuna ikdâm olunmak eğerçi lâzım gelüp inhâ-yı mezbûreyi musaddak mahallinden i‘lâm-ı şer‘-î olmamağla mahall-i mezbûr üzre ma‘rifet-i şer‘le erbâb-ı vukûfdan ... tefahhus ve su‘âl ve hakikat-i hal her nice ise sıhhat üzre der-Aliyye’me tahrîr ve i‘lâma ve seniyye ittihâdıyla vâkıfın hılâfını tahrîrden mücânebet olunmak üzre ... havî emr-i şerîfim i‘tâsı ru‘ûs-ı ‘âlilerine ... idüğü tahrîr olduğına binâen vech-i meşrûh üzre emr-i şerîfim sudûrını bi‘l-fi‘l Re‘isü‘l-küttâbım olan es-Seyyid Mehmed ... *dâme mecdühû* i‘lâm itmeğin i‘lâmı mücebince istid‘â olunmak bâbında fermân-ı ‘âlişân yazılmışdır.

Ferruh?

Fî evâ‘il-i S sene 1197

d.3, s.121, h.4

Kudüs-i Şerîf mollasına hüküm [ki]:

Sen ki mevlânâ-yı mûma-ileyh Seyyid Mehmed Şerîf *zîdet fezâyilühûsun* Südde-i Sa‘âdet-karârın mektup gönderüp Mağribîlere meşrûta Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ Seyyid

Ömer ve türbe-i ... vakfının hâlâ bâ-berat-ı ‘âlişân mütevellî ve nâzır ve türbedârı olan sulehâdan Mağribî Seyyid Abdullah Efendi *zîde salâha* meclis-i şer‘e varup hayrât-ı mezbûra ber-mûceb-i berat tarafından zabt ve hıdemât-ı lâzimesi tarafından bi’l-vekâle sadâkat ve istikâmet üzre edâ olunup âhardan bî-vech ve bilâ-berat ve bilâ-sened umûrına müdâhale olunmak îcâb itmez iken ecânib ve ashâb-ı ağrâzdan tevliyet ve nezâret ve türbedârlıkları üzerine fuzûlî müdâhale ve mûmâna‘at ve te‘addîden hâlî olmamağla hayrât-ı mezbûra ber-mûceb-i berat zabt ve ashâb-ı ağrâzdan olanların vâkı‘ olan müdâhale ve te‘addîleri men‘ u def‘ olunmak bâbında ... sudûn niyâzıyla ... ‘arz ve i‘lâm olmuş ... itmekle vâkı‘-i hâlî bilâ-... ‘arz ve Hazine-i Âmirem’de mahfûz Anadolu Muhâsebesi defterlerine nazar olundukda hayrât-ı mezbûra vazîfe-i mu‘ayyene ile hâlâ berat-ı şerîfemle mûmâ-ileyh Mağribî Seyyid Abdullah Efendi’nin üzerinde olduğu mestûr ve mukayyed ve Dîvân-ı Hümâyûnum’dan muktezâsı lede’s-su’âl vakf-ı merkûmun tevliyet ve nezâret ve türbedârlık hıdematleri efendi-i mûmâ-ileyhin hâlâ berat-ı ‘âlişânımla üzerinde olup yedinde olan beratı mûcebince ‘uhdesine lâzim gelen hıdemât tarafından sadâkat ve istikâmet üzre ... cânib-i âhardan bî-vech ve bilâ-sened ve bilâ-berat tevliyet ve nezâret ve türbedârlıkları umûrına fuzûlî müdâhale itdirilmemek için beratı mûcebince emr-i şerîfim i‘tâsı iktizâ eylediği tahrîr olduğına binâ’en beratı mûcebince zabt ve mugâyir-i berat vâkı‘ olan müdâhalenin men‘i bâbında.

Hüseyin

Fî evâhir-i S sene [1]197

d.3, s.124, h.2

Kudüs-i Şerîf kâdısına ve Gazze sancağı mütesellimine [hüküm] ki:

Sâdât-ı Kirâm’dan es-Seyyid İbrâhim ve es-Seyyid Mustafa *zîde şerefehümâ* gelüp Gazze sancağına ve Kudüs-i Şerîf kazâsı muzâfâtından Remle nâhiyesine tâbî‘ ... karye-i beyt-i ... hâsıl üç bin otuz akçeden hisse-i vakf-ı Celâleddin altı kırât dokuz yüz akçe ve hisse-i mülk Abdülkâdir altı kırât dokuz yüz akçe ve hisse-i Hasan Şahin on iki kırât bin sekiz yüz akçe ve’l-‘öşr ‘an-mâl-ı vakf ve mülk yüz seksen akçe yekûn ma‘a altmış bin dokuz yüz seksen akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr olduğu Defter-i hâkânîde mukayyed ve zikr olunan on iki kırât ile altmış ‘an-mâl-ı vakf ve mülki ber-vech-i mâlikâne bâ-berat-ı ‘ale’l-iştirâk mûmâ-ileyhümânın ‘uhdelerinde olmağla mezra‘a-i mezkûreyi ber-mûceb-i Defter-i hâkânî vakf-ı mülk mutasarrıfları zabt ve Hass-ı Hümâyûn cânibine ‘â’id olan ahz u kabz edâ eyledikde

vakf ve mülk mutasarrıfları taraflarına ‘â’id olanı ahza kana‘at olunup Hass-ı Hümayûn tarafına ‘â’id olan müdâhale ve fuzûlî ahz ve gadr murâd eylediklerin bildirüp sâlifü’z-zikr mezra‘a ber-vech-i Defter-i hâkânî vakf ve mülk mutasarrıfları Hass-ı Hümayûn tarafından zabt ve Hass-ı Hümayûn cânibine râci‘ olan ahz u kabz itdirüp hılâf-ı Defter-i hâkânî ve mugâyir-i kânûn vakf ve mülk mutasarrıflarını ol vechle hass tarafına ‘â’id olan müdâhale itdirilmeyüp men‘ u def‘ ve girü itdirilmek bâbında hükm-i hümayûn recâ ve Defterhâne-i Âmirem’de mahfûz defter-i mufassala mürâca‘at olundukda vech-i meşrûh üzre olduğu mestûr ve Hazîne-i Âmirem’de mahfûz mâlikâne defterlerine nazar olundukda hass-ı mezbur bir mâlikâne ale’l-iştirâk mûmâ-ileyhümânın üzerlerinde olduğu mukayyed ve kânûn su‘âl olundukda şer‘i mezbur bermûceb-i Defter-i hâkânî vakf ve mülk mutasarrıfıyla Hass-ı Hümayûn tarafından zabt ve hass tarafına ‘â’id kırât hissesiyle el-‘öşr ‘an-mâl-ı vakf ve mülk hass tarafından ve vakf ve mülk hissesi taraf-ı vakf ve mülkten ahz u kabz itdirilmek muvâfık-ı kânûn idiği tahrîr olunmağla Defter-i hâkânî mücebince kânûn üzre ‘amel olunmak için yazılmışdır.

...

Fî evâhir-i Ra sene [1]197

d.3, s.125, h.3

Kudüs-i Şerîf kazâsı muzâfâtından Yafa nâhiyesi nâibine [hüküm] ki:

E’immeden kıdvetü’s-sulehâî’s-sâlikîn es-Seyyid Mustafa ... *zîde salâha* gelüp bu Yafa iskelesinde vâkı‘ Câmi‘-i Kebîr’de bâ-vazîfe-i mu‘ayyene hâlâ berat-ı şerîfemle imam olup ‘uhdesine lâzım gelen hıdmeti edâ idüp imâmeti umûrına âhardan dahl îcâb itmez iken ecânib ve ashâb-ı ağrâzdan olan kimesneler zuhûr ve bunun imâmeti umûrına bî-vech ve bilâ-berat ve bilâ-sened fuzûlî müdâhale ve tekdîrden hâlî olmadıkların bildirüp mezkûrların bî-vech ve bilâ-berat ve bilâ-sened imâmeti umûrına fuzûlî zâhir olan te‘addîleri men‘ u def‘ olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrını recâ itmeğin mahallinde şer‘le görilmek için emr-i ‘âlî yazılmışdır.

Fî evâhir-i Ra sene [1]197

d.3, s.127, h.1

Şâm-ı Şerîf vâlisine ve Kudüs-i Şerîf monlasına [hüküm] ki:

Sâdât-ı Kirâmdan Seyyid Mustafa ... *zîde şerefehu* gelüp Kudüs-i Şerîf kazâsına tâbi‘ ... karyesinin ... üç mutasarrıfı Mehmed bin ... vakf ile nısf bâd-ı hevâsı ... timâr mutasarrıfı ma‘a ‘öşr ‘an cümle mahsûl ve resm-i Hass-ı Hümayûn’um ...

Defter-i hâkânîye mukayyed ... Seyyid Mustafa Mehmed bin ... Vakfı'nın mütevellîsi olmağla karye-i mezbûreye bâ-ber-mûceb-i Defter-i hâkânî timâr mutasarrıfı ve Hass-ı Hümâyûn mutasarrıfıyla zabt ve Mehmed bin ... Vakfı tarafına 'â'id üç kırât a'sâra kânûn ve defter mûcebince vakf-ı mezbûre için ahz u kabz mûrad eyledikde timâr ve has mutasarrıfları ber-mûceb-i Defter-i hâkânî taraflarına 'â'id olan ... kanâ'at itmeyüp vakfiye-i mezbûr cânibine 'â'id üç kırât a'sâra dahı fuzûlî müdâhale ve gadr sevdâsında oldukların bildirüp sâbık sâlifü'l-beyân karyesi ber-mûceb-i Defter-i hâkânî hass ve timâr mutasarrıflarıyla vakf-ı mezbûr tarafından zabt ve vakf-ı mezbûr tarafına 'â'id üç kırât a'sârı kânûn ve defter mûcebince ahz u kabz itdirilüp hılâf-ı Defter-i hâkânî ve mugâyir-i vakf hass ve timâr mutasarrıfları taraflarına 'â'id olan ziyâdeye tecâvüz ile vakf-ı mezbûr tarafına 'â'id üç kırât a'sâra dahl ve ta'arruz itdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum recâ Defterhâne-i Âmirem'de mahfûz defter-i mufassala mürâca'at olundukda Kudüs-i Şerîf nâhiyesine tâbi' Remle sekiz nefer re'âyâ ile karye-i ... vakfa hâsıl kısm-ı mine's-süls dört bin altı yüz ve tahtında zabt ve ... eşcâr ve'l-öşr 'ancümle-i münhasıl hass-ı kadîm bin altı yüz resm-i ... değil beş yüz yekûnû'l-öşr ma'a'r-rüsûm hass iki bin ve hisse-i vakf Mehmed bin ... üç kırât iki bin dört yüz doksan iki bin dört yüz doksan iki ve hisse-i timâr on bir kırât iki bin sekiz yüz ve nısf bâd-ı hevâ yüz doksan iki yekûn hisse-i timâr gayr-ı ez 'öşr ve rüsûm hassı kadîm ma'a nısf bâd-ı hevâ iki bin üç yüz akçe yazular ile defter-i mufassalına muharrir kalemiyle tahrîr ve defter olunup ... birle ber-muktezâ-yı Defter-i hâkânî karye-i merkûmenin a'sârının üç ... Mehmed bin ... ile nısf bâd-ı hevâsı ber-vech-i timâr mutasarrıfı ve'l-öşr ani'l-cümle-i münhasıl ve resm-i ... dahı taraflarından zabt ve iktizâ eylediğin bi'l-fi'l Defter Emîni olan Mir Ahmed *dâme mecdühû* 'arz ve 'arzı mûcebince amel olunmak için yazılmışdır.

...

Fî evâ'il-i R sene [1]197

d.3, s.135, h.2

Şam vâlisi Mîrû'l-hac vezîre ve Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Kudüs-i Şerîf'de vâkî' Şeyh Mehmed Sun'ullah el-Hâlidî Vakfı'nın tevliyet ve nezâreti vâkıf-ı mezbûrun olmağla Şeyh İbrâhim'in fevtinden Şeyh Mehmed Sun'ullah el-Hâlidî'ye doksan altı senesi Zi'l-ka'de'sinde tevcîh ve beratla üzerinde olduğu rûznâmçe-i 'askerîden ihrâc ve tevliyet-i mezbûrenin âhara tevcîh olundığından kaydı bulunmadığı Mâliye ve Küçük Evkâf Muhâsebesi ve Anadolu ve Haremeyn

muhâsebeleri ve Haremeyn mukâta‘ası ve nişândan cevâb tahrîr olunmağla bu vakf-ı merkûm Şeyh Sun‘ullah el-Hâlidî Südde-i Sa‘âdetim’e takdîm eylediği ‘arz-ı hâlinde tevliyet ve nezâret-i merkûm ber-vech-i muharrer berat-ı şerîfemle mutasarrıf ve sadâkat ve istikâmet üzre umûr-ı tevliyeti rü’yet idüp umûrına müdâhale olunmak îcâb itmez iken Kudüs-i Şerîf sükkânından Seyyid Ali nâm kimesne “Ben dahı evlâd-ı vâkıfıdan ...” diyü tevliyeti umûrına bilâ-berat ve bilâ-sened fuzûlî müdâhale birle yüz doksan senesinde galle-i vakfı tegallüben ahz u kabz idüp gadr eylediğin inhâ ve mahallinde şer‘le görölüp mezbûrun fuzûlî ahz eylediği galle-i vakf her ne ise alıvirilüp ihkāk-ı hakk ve bî-vech-i şer‘î ve bilâ-sened zâhir olan müdâhale ve te‘addîsi men‘ u def‘ olunmak bâbında siz ki vezîr-i müşâr ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyhümâsız size hitâben hükm-i hümayûnum sudûrını istid‘â ve husus-ı mezbûr umûr-ı şer‘iyyeden olmağla mahallinde ma‘rifet-i şer‘le hakkâniyet vechiyle rü’yet ve ... mezbûrun bilâ-berat ve bilâ-sened tevliyeti umûrına müdâhale birle galle-i vakfı ahz ve gadr eylediği vâk‘a mutâbık olduğu halde bâde’s-sübût ihkāk-ı hakk ve bî-vech-i şer‘ te‘addî itdirilmemek için mahallinde şer‘e havâle ile emr-i şerîfim i‘tâsını bi’l-fi‘l Re’isü’l-küttâbım olan es-Seyyid Mehmed ... *dâme mecdühû* i‘lâm itmeğin i‘lâmı mücebince ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Osman

Fî evâsıt-ı C sene [1]197

d.3, s.137, h.1

... ricâ mücebince emr-i ‘âlî yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı L sene 6

Şâm-ı Şerîf vâlisi Mîr hacı vezîr [] Paşa’ya ve Kudüs-i Şerîf mollasına hüküm ki:

Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ Sâdâtü’l-Muğârebe Ebû *kuddise sırruhü’l-azîzin* Evkâfı Vakfının hâlâ berat-ı şerîfemle mütevellîsi olan Sâdât-ı Kirâm’dan kıdvetü’s-sâdâtü’l-kirâm Seyyid Abdullah *zîde şerefehu* gelüp vakf-ı mezbûrun vakfiye-i ma‘mûl-bahâsında mukayyed musakkafâtından Kudüs-i Şerîf kazâsına tâbi‘ ... Ayn-ı Karîm nâm karyesinde vâkı‘ icâreteyni ile bağ ve bağçe ve arsa ... olan kazâ-i mezbûr mütemekkinlerinden [] ve [] nâm zimmîler tasarruflarında olan bağ ve bağçe ve arsalarının senevî yetmiş beşer guruş icârelerini bin yüz doksan senesinden berü virmeyüp zimmetlerinde müterâkim olup vakf-ı şerîfe gadr ve ... bâ’is oldukların bildirüp müste‘cir-i mesfûrların zimmetlerinde muhkem olan icâre-i vakf bi’t-tevliye

kendüye alıvirilüp ihkāk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîf recâ itmeğin mahallinde şer‘le görilmek için yazılmışdır.

Şefik

Fî evâsıt-ı C sene 1197

d.3, s.137, h.3

Şam vâlisine [ve] Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Sâdât-ı Kirâm’dan Seyyid Ahmed ve Seyyid Mustafa ve Seyyid Halîl veled-i Seyyid Sâlih *zîde şerefehum* gelüp Kudüs-i Şerîf kazâsı muzâfâtından Nablus nâhiyesine tâbi‘ nâm karyede vâkı‘ müteveffâ Şeyh Ali nâm sâhibü’l-hayr câmi‘-i şerîfi vakfının tevliyet ve nezâretine ber-vech-i iştirâk mutasarrıf olan babaları Seyyid Sâlih ve diğer Sâlih nâm kimesneler fevt olduklarından ciheteyn-i mezbûreteyn mahlûllerinden işbu sene-i mübâreke Cemâziye’l-âhırının on altıncı günü bunlara tevcîh olup ve ‘uhdelerine lâzım gelen hıdmetleri sadâkat ve istikâmet üzre rü’yet idüp müdâhale olunmak îcâb itmez iken ashâb-ı ağrâzdan Nablusî Şeyh Mehmed nâm kimesne oğulları ile yekdîl ve tevliyet ve nezâretleri umûrına bî-vech ve bilâ-berat ve bilâ-sened fuzûlî müdâhale ve te‘addîden hâlî olmadıkların bildirüp mezbûrların hılâf-ı şer‘ ve bilâ-berat ve bilâ-sened vâkı‘ olan müdâhale ve te‘addîleri men‘ u def‘ olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ eyledikleri ecilden mahallinde şer‘le görilmek için yazılmışdır.

[Fî] evâ’il-i B sene 1197

d.3, s.138, h.4

Kudüs-i Şerîf kâdısına ve Gazze sancağı mütesellimine hüküm ki:

Sulehâdan Ali bin Şeyh Abdüsselâm gelüp Kudüs-i Şerîf kazâsı muzâfâtından Gazze’de vâkı‘ Eşek Bazârı kurbunda Velîyüddin? eş-Şeyh İlyas *kuddise sırruhü’l-azîzin* türbe-i şerîfi vakfının bâ-mu‘ayyene tevliyeti Seyyid Ahmed ve Seyyid Mehmed ref‘inden bin yüz doksan yedi senesi Receb-i Şerîf’inin üçüncü günü tarihi Rûmili kaz‘askeri şer‘iyâtçısı olan Mevlânâ Ahmed *zîde ‘ilmihu* i‘lâmı mücebince mûmâ-ileyh Şeyh Ali bin Şeyh Abdüsselâm’a tevcîh ve hâlâ berat-ı şerîfemle üzerinde olup ‘uhdesine lâzım gelen hıdmetini edâ idüp bî-vech-i şer‘î bilâ-berat ve bilâ-sened tevliyeti umûrına müdâhale olunmak îcâb itmez iken merfû‘-ı merkûm Seyyid Ahmed veledi Seyyid Mehmed kendü hâlinde olmayup tevliyeti umûrına bilâ-berat ve bilâ-sened fuzûlî müdâhaleden hâlî olmadığın bildirüp merfû‘-ı merkûmı ve âhardan bir

ferdi bî-vech-i şer‘î ve bilâ-berat ve bilâ-sened tevliyeti umûrına müdâhale ve ta‘arruz itdirilmeyüp men‘ u def‘ olunmak bâbında emr-i şer‘îm recâ itmeğin mahallinde şer‘le görülmek için yazılmışdır.

Hasbî

Fî evâhir-i B sene [1]197

d.3, s.139, h.1

Tekrar emir yazılmışdır. Fî gurre-i Ş sene 1201

Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ mülk-i Salâhaddin Timarhânesi Vakfı’nın yevm dört akçe vazîfe ile tevliyeti Muhyiddin Halîfe’nin üzerinde iken ref‘inden elli dokuz târihinde ‘Îmâdeddin bin Müslim’e tevcîh ve tedâvül-i ... ile tevcîh olunarak bin kırk yedi senesinde Ömer mahlûlünden Seyyid Abdülbâkî’ye tevcîh ve anın dahı mahlûlünden bin doksan üç târihinde Şeyh Mustafa ve Şeyh Ali ve Şeyh Abdurrahim el-‘İlmî’ye tevcîh olundukdan sonra Şeyh Mustafa’nın hissesi kasr-ı yedinden doksan beş senesi Receb’inde müşterekleri Şeyh Ali ve Şeyh Abdurrahim ibn-i Şeyh Ömer el-‘İlmî’ye tevcîh olunup dört akçe ile berat virildikden sonra ref‘inden bin yüz beş senesinde el-Hâc Muslihiddin’e anın dahı ref‘inden yüz altı senesi Muharrem’inde el-Hâc Muslihiddin bin Muhyiddin Ser-Etibbâ’-i Kudüs-i Şerîf’e ve anın dahı ref‘inden sene-i merkûme Receb’inde sâhib-i evvelleri mezbûrân Şeyh Ali ve Şeyh Abdurrahim ibkâ olundukdan sonra Şeyh Abdurrahim’in iki akçe hissesi yüz yedi târihinden oğlu Şeyh Abdurrahman’a ve anın dahı mahlûlünden bin yüz altmış târihinde evlâddan Şeyh Abdurrahman’a tevcîh ve ba‘dehu seksen bir senesi zâyi‘den berat ve kasr-ı yedinden seksen dört senesinde ‘ammî-zâdesi Şeyh Ali el-‘İlmî’ye tevcîh ve mezkûr Şeyh Ali bin Şeyh Ömer el-‘İlmî’nin üzerinde kalan iki akçe ile nısf hissesi mahlûlünden on dokuz senesinde evlâddan Şeyh Ali el-‘İlmî’ye ve anların mahlûllerinden elli üç senesinde oğlu Şeyh Ali el-‘İlmî’ye tevcîh olundukdan sonra tevliyet-i mezbûr bilâ-berat Şeyh Ali el-‘İlmî evlâdından Abdurrahmân’ın ‘uhdesinde olmağla mahlûlünden dört akçe ile temâmen tevliyet-i mezbûr Kudüs-i Şerîf kâdısı ‘arzıyla oğlu eş-Şeyh Abdülhamid el-‘İlmî’ye doksan yedi senesi Muharrem’inde ba‘de’t-tevcîh kasr-ı yedinden sene-i mezbûre Safer’inde Yusuf Halîfe’ye tevcîh ve hâlâ beratı üzerinde olduğu Anadolu Muhâsebesinden ihrâc olunmağla bu def‘a merkûm Yusuf Halîfe Südde-i Sa‘âdetim’e takdîm eylediği ‘arz-ı hâlinde ber-vech-i muharrer tevliyet-i mezbûre yevmî dört akçe vazîfe ile bâ-berat-ı ‘âlişân mutasarrıf olup âhardan dahl olunmak îcâb itmez iken

Kudüs-i Şerîf sâkinlerinden Seyyid ... el-‘İlmî zuhûr ve tevliyet-i mezbûrenin ‘an asl altı akçe vazîfesi olup iki akçe vazîfe ile tevliyet-i mezbûr hissesi üzerindedir deyu berat ibrâzıyla müdâhale ve te‘addîden hâlî oldukda inhâ ve mezkûrun hılâf-ı şer‘ vâkı‘ olan te‘addîsi men‘ u def‘ olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrını istid‘â ve tevliyet-i mezbûre dahı merkûm hissedârlık beratı virildiğin kaydı bulunmağın Anadolu ve Haremeyn ve Cizye Muhâsebesi ve Mevkûfât ve Baş Mukâta‘a ve Mukâbele-i Süvâri ve İstanbul ve Küçük Rûznâmçe ve Haslar ve Büyük Kal‘a ve Ma‘den Kalemleri ve Haremeyn mukâta‘ası ve Rûznâmçe-i ‘askerîden cevâb tahrîr olunmuş olmağla bu sûretde tevliyet-i merkûm mezkûr Yusuf’a yedinde olan beratı mûcebince zabt itdirilüp mezkûr ... sahte berat ibrâzıyla tevliyet-i merkûmeye bir dürlü dahl ve ta‘arruz itdirilmemek için mahallinde şer‘e havâle ile emr-i şerîfim sudûrını bi‘l-fi‘l Re‘isü‘l-küttâbım olan es-Seyyid Mehmed Hayri *dâme mecdühû* i‘lâm itmeğin i‘lâmı mûcebince ‘amel olunmak için emr-i ‘âlî yazılmışdır.

Hüsnü

Fî evâhir-i B sene [1]197

d.3, s.146, h.2

Kudüs-i Şerîf mollasına hüküm ki:

Kudüs-i Şerîf kazâsı muzâfâtından Gazze nâhiyesinde vâkı‘ ... kirâmdan Emîr Ali Emîr Abdullah *kuddise sırruhü‘l-azîzin* Vakfı’nın süls hissesine tevliyet ve nezâret yine berat-ı şerîfemle mutasarrıf olan Emîr Mustafa ibn-i ... *zîde salâha* gelüp bu ‘uhdesine lâzım gelen hıdmeti tevliyet ve nezâreti sadâkat ve istikâmet üzre rü‘yet idüp umûrına bir vechle müdâhale olunmak îcâb itmez iken ... Ahmed ve ... ve Mahmud ve Ömer nâm kimesneler ‘arz u ‘adâvet olunmakdan nâşi mücerred ta‘cîz ve ızrâr kasdıyla bilâ-berat ve bilâ-sened tevliyet ve nezâret umûrına fuzûlî müdâhale ve te‘addîden hâlî olmadıkların bildirüp mezbûrların ... olan men‘ u def‘ ve zikr olunan tevliyet ve nezâret yedlerinde olan berat mûcebince zabt itdirilmek bâbında emr-i şerîf recâ ve Hazine-i Âmirem’de mahfûz Anadolu Muhâsebesi defterlerine nazar oldukda süls hisse tevliyet ve nezâret emîr-i ‘askerlerin ref‘inden halâs üzre Emîr Mustafa ibn-i el-Emîr ... birle dört bin yüz doksan altı senesi Cemâziye’l-evveli’nin yirmi dokuzuncu gününde tevcîh ve hâlâ berat-ı şerîfem üzerinde olmağla beratı mûcebince ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Hasbî

Fî evâhir-i Ş sene [1]197

d.3, s.146, h.3

Şam vâlisi vezîre ve Kudüs-i Şerîf kâdisına hüküm ki:

Sâdât-ı Kirâm'dan Seyyid Ali bin Seyyid Arif? *zîde şerefehu* Südde-i Sa'âdetim'e Kudüs-i Şerîf'de vâkı' Sahratullahu'l-müşerreffe altında? kâ'in Şeyh Mansûr Revâkı? Vakfı'nın tevliyet ve nezâreti berat-ı şerîfemle bunun üzerinde olup uhdesine lâzım gelen hıdmetini edâ idüp bir vechile müdâhale olunmak îcâb itmez iken yine Kudüs-i Şerîf sâkinlerinden 'Amuca oğulları Şeyh Mehmed ve Şeyh İbrâhim ve Şeyh Sâlih ve Şeyh Halil ve Şeyh Süleyman nâm kimesneler kendü hallerinde olmayup hevâsına tâbi' kimesneler ile yekdil ve hılâf-ı şer' ve bilâ-berat [ve] sened tevliyeti umûrına fuzûlî müdâhale ve te'addîden hâlî olmadıkların bildirüp merkûmların ol vechile olan müdâhale ve te'addîsi men' u def' olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ eylediği ecilden mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Fî evâ'il-i N sene [1] 197

d.3, s.147, h.3

Şâm vâlisi ve Mîr-i hacı vezîrim [] Paşa'ya ve Kudüs-i Şerîf mollasına hüküm ki:

Kudüs-i Şerîf'de vâkı' Vakfı'nın berat-ı şerîfemle mütevellî ve nâzırı olan sulehâdan Şeyh Abdullah el-Mağribî *zîde salâha* gelüp vakf-ı mezbûrun vakfiye-i ma'mûl-bahâsında mukayyed medîne-i Kudüs-i Şerîf'de vâkı' beher sene taraf-ı vakfdan îcâr olunagelen vakıf arsasında âharın alâkası olmayup te'addî olunmak îcâb itmez iken yine Kudüs-i Şerîf mütemekkinlerinden ma'lûmü'l-ism zimmîler arsa-i mezbûre üzerine bilâ-izn fuzûlî binâ ihdâs tevakkuf veyâ vakf-ı şerîfe gadr irâdesinde oldukları ve bu bâbda da'vâsına muvâfık fetvâ-yı şerîfesi olduğın bildirüp fetvâ-yı şerîfesi mûcebince şer'le görölüp mesfûrların bilâ-izn fuzûlî ihdâs eyledikleri ebniyelerinin zarar-ı şer'îsi men' u def' olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ eylediği ecilden mahallinde şer'le görülmek için yazılmışdır.

Hasbî

Fî evâ'il-i N sene [1]197

d.3, s.148, h.1

Kudüs-i Şerîf mollasına hüküm ki:

Sulehâdan Şeyh Abdullah *zîde salâha* gelüp bu Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ Mağribîlere meşrûta Seyyid Ömer el- türbesi vakfının vazîfeye mukayyed berat-ı şerîfemle türbedâr ve mütevellîsi olup zâviye-i vakfın defterde mukayyed karyelerinden kazâ-i mezbûra tâbî‘ ‘Ayn-ı Kârim karyesi re‘âyâlarından üzerlerine edâsı lâzım gelen a‘şâr ve sâir hakların ve rüsûmların kânûn ve defter mücebince ahz edâ eyledikde ecânibden olan kimesneler re‘âyâ fî tahrîren ve lede’s-su’âl ve â‘şâr ve sâir hukûk ve rüsûmların kânûn ve defter mücebince ahz u kabz ve bilâ-sened mümâna‘at ve gadr sevdâsında oldukların bildirüp ecânibden olan kimesnelerin bî-vech ve bilâ-sened zâhir olan te‘addîleri men‘ olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ eylediği ecilden mahallinde şer‘le görilmek için yazılmışdır.

Hasbî

[Fî] evâsıt-ı N sene [1]197

d.3, s.152, h.2

Şâm vâlisi vezîre [ve] Kudüs-i Şerîf mütevellîsine [hüküm] ki:

Eş-Şeyh Abdullah *zîde salâha* gelüp Kudüs-i Şerîf kazâsında ‘Ayn-ı Kârim karyesi temâmen Muğârebe Zâviyesi vakfı ve yine Kudüs-i Şerîf kazâsında ve iki kıt‘a arâzî der-zâhir Kudüs-i Şerîf temâmen mevâdd-ı sâire ile mülkü’l-Nasr Salâhaddin Yusuf Vakfı arâzîsi Defter-i hâkânîde mukayyed ve merkûm Şeyh Abdullah zâviye-i mezbûrun zâviyedârı vakfının mütevellîsi olmağla karye-i mezbûreyi ber-müceb-i Defter-i hâkânî vakf-ı mezbûr tarafından zabt ve vâkı‘ olan a‘şâr ve rüsûmun vakf ve defter mücebince ahz u kabz murâd eyledikde ecânib ashâb-ı ağraz ba‘zı kimesneler hılâf-ı Defter-i hâkânî ve mugâyir-i kânûn fuzûlî müdâhale ve gadr sevdâsında oldukların bildirüp karye-i ‘Ayn-ı Kârim ber-müceb-i Defter-i hâkânî zâviye-i mezbûr tarafından zabt ve vâkı‘ olan a‘şâr ve rüsûmı kânûn ve defter mücebince ahz u kabz itdirilüp hılâf-ı Defter-i hâkânî ve mugâyir-i kânûn ecânibden fuzûlî müdâhale itdirilmeyüp men‘ u def‘ olunmak bâbında hükm-i hümâyûn recâ ve Defterhâne-i Âmirem’de mahfûz defter-i evkâfa mürâca‘ât olundukda Kudüs-i Şerîf nâhiyesine tâbî‘ vakfa Zâviye-i Muğârebe diyü yazıldığı mahalde beş bin yüz akçe yazar temâmen karye-i ‘Ayn-ı Kârim iki bin dört yüz kırk iki akçe yazar nizâ‘-ı âhar ile tekrâr yedi bin dokuz yüz kırk iki akçe tahrîr olunmak iktizâ ider iken sehven iki bin dokuz yüz kırk iki akçe nakd üzre defter-i evkâfda muharrir kalemiyle tahrîr ve yine Kudüs-i Şerîf nâhiyesine tâbî‘ vakf-ı mülk el-Nâsirî Selâhaddin Yusuf yede alup
... .. aldığın arâzi iki kıt‘a der-zâhir Kudüs-i Şerîf temâmen mevâdd-ı sâire

ile defter-i evkâfda bu dahı muharrir kalemiyle tahrîr-i defter olunup bu takdirde bermuktezâ-yı Defter-i hâkânî ‘Ayn-ı Kârim karyesi temâmen Muğârebe Zâviyesi Vakfı ve mevâdd-ı merkûmûna temlik ... Selâhaddin Yusuf Vakfı taraflarından başka başka zabt olunmak iktizâ eylediğın bildirüp Defter Emîni olan Ahmed Nazîf *dâme mecdühû* ‘arz ve ‘arzı mûcebince ‘amel olunmak içün yazılmışdır.

Hasbî

[Fî] evâsıt-ı L sene [1]197

d.3, s.153, h.1

Kudüs-i Şerîf kâdısına ve Kudüs-i Şerîf mütesellimine [hüküm] ki:

Sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyh Seyyid Mehmed Şerîf *zîdet fezâ’ilühû*sun. Bu def‘a Der-‘Aliyyeme vârid olan i‘lâmında Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ yehûd tâifesinden vekîl olan ... nâm yehûd Meclis-i Şer‘de tâife-i mezbûre beher sene dakîklerini izn-i şer‘le diledikleri değirmânda ... iderler iken tâife-i mersûmenin dakîklerinin tahtını bir değirmân münhasır olsun âhar değirmânda taht olunmasun diyü ba‘zı keşân tama‘-ı ham ... ve celb-i mâl sevdâsıyla muhâlefet ve tâife-i mesfûreye gadre cesâret itmeleriyle tâife-i mersûme olıgeldiği üzre diledikleri değirmânda dakîkleri taht olunmasını nizâm-ı hâl ve istirhâm itmeğle fî-mâ-ba‘d yehûd tâifesinin dakîkleri bir değirmâna münhasır olmayup diledikleri değirmân taht olunup mezkûrların bilâ-sened mûmâna‘at ve müdâhaleleri men‘ u def‘ olunmak bâbında emr-i celîlü’l-kadrim sudûrı tahrîr ve istid‘â olunduğına binâen siz ki mevlânâ ve mütesellim-i mûmâ-ileyhimsiz değirmen-i mezkûr bir vakfın musakkafâtından ve hâsılı buna münhasır olup ve tâife-i yehûdiyânın dakîkleri ol değirmânda taht olunmak üzre sened mukayyed olmadığı sûrette hılâf-ı şer‘ ve mugâyir-i kânûn bilâ-sened mûmâna‘at olunmamasını ve eğer bu madde şer‘ ve kânûn ve senede mebnî kimesnenin gadr ve cevri var ise teharîr ve tedkîk ile gadr ve himâyeden mücânebet olunmak fermânım olmağın imdi ber-minvâl-i muharrer değirmân-ı mezkûr bir vakfın ve hâsılı esbâb-ı mezkûra münhasır olup ve tâife-i yehûdiyânın dakîkleri ol değirmânda taht olunmak üzre sened mukayyed olmadığı sûrette hılâf-ı şer‘ ve mugâyir-i kânûn bilâ-sened mücânebet olunmayup ve değirmân-ı mezkûrede şer‘ ve kânûn ve sene-i mebnî kimesnenin gadr ve cevri vâir ise bi’t-teharîr tahrîr ve tedkîk ile gadr ve himâyeden mücânebet ider ki tanzîm-i maddeye itmeniz bâbında fermân-ı ‘âlişânım yazılmışdır.

Hasbî

Fî evâsıt-ı L sene [1]197

d.3, s.153, h.2

Şâm vâlisi ve Mîrû'l-hac vezîre ve Kudüs-i Şerîf mollasına [hüküm] ki:

Eş-Şeyh Mustafa *zîde salâha* gelüp bu kazâ-i mezbûr muzâfâtından Gazze nâhiyesinde vâkı‘ Sahabe-i Kirâm’dan Ebû evkâfının tevliyet ve nezâretine bi’l-fi‘l berat-ı şerîfemle mutasarrıf olup ‘uhdesine lâzım gelen hıdmetin edâ idüp ecânib ve âhardan bilâ-berat ve bilâ-sened tevliyet ve nezâreti umûrına bir vechle dahl ve ta‘arruz îcâb itmez iken kazâ-i mezbûr sâkinlerinden ecânib ve ashâb-ı ağrâzdan Abdullah bin Süleyman nâm kimesne bî-vech ve bilâ-berat ve bilâ-sened fuzûlî müdâhale ve ta‘arruzdan hâlî olmadığın bildirüp ecânibden olan mezkûrun bî-vech ve bilâ-berat ve bilâ-sened tevliyet ve nezâreti umûrına zâhir olan müdâhale ve te‘addîsini men‘ u def‘ olunmak bâbında [hüküm]-i hümayûnum recâ eylediği ecilden mahallinde şer‘le görilmek için emr-i şerîf yazılmışdır.

Hasbî

Fî evâhir-i L sene [1]197

d.3, s.153, h.3

Şâm vâlisi ve Kudüs-i Şerîf kâdısına hüküm ki:

Sulehâdan Şeyh Abdullah *zîde salâha* gelüp Kudüs-i Şerîf kazâsına tâbi‘ ‘Ayn-ı Kârim karyesi tamâmen Muğârebe Zâviyesi Vakfı hankâhü’l- ... ve iki küt‘a arâzî der-zâhir-i Kudüs-i Şerîf dahı el-mülkü’n-Nâsırî Selâhaddin Yusuf bin Eyyûb Vakfı olduğu Defter-i hâkânîde mukayyed ve mûmâ-ileyh Şeyh Abdullah zâviye-i mezbûre vakfının bâ-berat-ı ‘âlişân mütevellîsi ve nâzırı olmağla karye-i ‘Ayn-ı Kârim ber-mûceb-i Defter-i hâkânî zâviye-i mezbûr vakfı tarafından zabt ve vâkı‘ olan a‘şâr ve rüsûmı kânûn ve defter mûcebince ahz u kabz murâd eyledikde bir dürlü dahl îcâb itmez iken ecânibden ba‘zı sipâhîler hılâf-ı Defter-i hâkânî ve mugâyir-i kânûn fuzûlî müdâhale ve gadr sevdâsında oldukların bildirüp mezkûr ‘Ayn-ı Kârim karyesi ber-mûceb-i Defter-i hâkânî zâviye-i mezbûr vakfı tarafından zabt ve vâkı‘ olan a‘şâr ve rüsûmı kânûn ve defter mûcebince ahz u kabz itdirilüp hılâf-ı Defter-i hâkânî ve mugâyir-i kânûn mezbûrların bir dürlü dahl ve ta‘arruz itdirilmeyüp men‘ u def‘ itdirilmek bâbında hüküm-i hümayûnum recâ ve Defterhâne-i Âmirem’de mahfûz defter-i evkâfa mürâca‘at olundukda Kudüs-i Şerîf nâhiyesine tâbi‘ vakf-ı zâviye-i Muğârebe diyü yazıldığı mahalde beş bin beşyüz akçe yazur ‘Ayn-ı Kârim karyesi iki bin dört yüz kırk iki akçe yazur mezra‘a-i âhar ile birikdirilüp bedel bin dokuz yüz kırk iki akçe

tahrîr olunmak iktizâ ider iken sehven iki bin dokuz yüz kırk iki akçelik üzre defter-i evkâfda muharrir kalemiyle tahrîr ve yine Kudüs-i Şerîf nâhiyesine tâbî vakf-ı el-Mülkü'n-Nâsır Selâhaddin Yusuf [bin] Eyyûb Enver cemî'ü'l-hankâh 'ani'l-ma'rûf hankâh-ı mezbûr arâzi iki kıt'a der-zâhir-i Kudüs-i Şerîf tamâmen mevâd-ı sâire ile defter-i evkâfda olduğu muharrir kalemiyle tahrîr-i defter olunup bu takdîrce ber-muktezâ-yı Defter-i hâkânî 'Ayn-ı Kârim karyesi tamâmen Mugârebe zâviyesi vakf ve mevâdd-ı merkûmûn el-Mülkü'n-Nâsır Selâhaddin Yusuf vakfı taraflarından başka başka zabt olunmak iktizâ eylediği bi'l-fi'l Defter Emîni olan Ahmed Nazif *dâme mecdühû* 'arz ve 'arzı mücebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

...

Fî evâhir-i L sene [1]197

d.3, s.156, h.1

Şam vâlisi ve Kudüs-i Şerîf monlasına hüküm ki:

Kudüs-i Şerîf'de vâkı Taşhûriye? türbesi ve vakfının bâ-berat-ı 'âlişân mütevellîsi ve nâzırı ve türbedârı olan sulehâdan Şeyh Abdullah *zîde salâha* gelüp Kudüs-i Şerîf sancağına ve nâhiyesinde vakf-ı türbe-i Taşhûriye? der-Kudüs-i Şerîf diyü yazıldığı mahalde dekâkîn sûku'l-karye be-hatt-ı ... dörd bâb ve karye-i ve cem'ü'd-dârü'l-Mugârebe el-ma'rûf yekûn ma'a gayrîhi kalem altı defter-i evkâfda muharrir kalemiyle tahrîr olunduğı Defter-i hâkânîde mukayyed olmağla mârû'l-beyân karyeyi ber-müceb-i Defter-i hâkânî vakf-ı mezbûr tarafından zabt ve vâkı olan a'şâr ve rûsûmun kânûn ve defter mücebince ahz u kabz murâd eyledikde bir dürlü dahl îcâb itmez iken ecânib ve ashâb-ı ağrâzdan ba'zı kimesneler hılâf-ı Defter-i hâkânî ve mugâyir-i kânûn fuzûlî müdâhale ve vakf-ı şerîfe gadr eylediklerin bildirüp karye-i mezbûr ber-müceb-i Defter-i hâkânî türbe-i mezbûr vakfı tarafından merkûm Şeyh Abdullah'a ... ve vâkı olan a'şâr ve rûsûmı kânûn ve defter mücebince ahz ve bi't-tevliye kabz itdirilüp hılaf-ı Defter-i hâkânî ve mugâyir-i kânûn ecânibden bir ferdi fuzûlî müdâhale itdirilmeyüp men' u def' itdirilmek bâbında hükm-i hümâyûnum recâ ve Defterhâne-i Âmirem'de mahfûz defter-i evkâfa mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzre olduğu mestûr ve mukayyed bulunmağın Defter-i hâkânî mücebince kânûn üzre 'amel olunmak için yazılmışdır.

...

Fî evâ'il-i Z sene [1]197

d.3, s.156, h.2

Kudüs-i Şerîf monlasına hüküm ki:

Mugârebe Zâviyesi Vakfı'nın bâ-berat-ı 'âlî-i 'âlişân mütevellîsi ve nâzırı olan sulehâdan Şeyh Abdullah *zîde salâha* gelüp vakf-ı mezbûr karyelerinden Kudüs-i Şerîf kazâsına tâbi 'Ayn-ı Kârim karyesi toprağına kadîmden zirâ'at ve hırâset olunup 'öşr ve resmi cânib-i vakfın eline gelen yerler üzerine ba'zı kimesneler bunun zamânında bundan izinsiz ev ve dam binâ idüp vakf-ı şerîfe gadr eylediklerin bildirüp ma'rifet-i şer'le zarar-ı şer'isi men' u def' itdirilmek bâbında hükm-i hümayûnum recâ ve fuzûlî su'âl olundukda bâlâda mezkûr zâviye-i vakfı karyesi toprağına binâ olunan mahall-i mülk meşru'-ı kadîmi ev ve dam arsası olmayup fi'l-vâkı' kadîmden zirâ'at olunup 'öşr ve resmi olunagelen yerlerden iken ashâb-ı zamânda bilâ-izn-i sâhib-i arsa ev ve dam binâ itmişler ise ref' olunup üslûb-ı sâbık üzre zirâ'at itdirile on sene mürûr-ı ezmeneden sonra ref' olunmaz zirâ'at olanlarına ne mikdâr sene hâsıl olur ise ol mikdâr mukâta'aya kayd olunup beher sene sâhib-i 'arza hakkı alıvirilmek kânûn eylediği tahrîr olunmağla kânûn üzre 'amel olunmak için yazılmışdır.

...

Fî evâ'il-i Z sene [1]197

d.3, s.156, h.3

Şam vâlisi vezîre ve Kudüs-i Şerîf monlasına hüküm ki:

Sulehâdan Şeyh Abdullah *zîde salâha* gelüp bunun Kudüs-i Şerîf kazâsına mülk-i Selâhaddin Yusuf bin Eyyûb'un Mugârebe Zâviyesi Vakfı karyelerinden 'Ayn-ı kârîm karyesi toprağında bi'l-fi'l zabt ve tasarrufuna hâne-i avârıza bağılu tekâlîf alınmak îcâb ider kadîmî re'âyâ emlâk ve arâzîsi yoğıken tekâlîf talebi ile te'addî olunmak îcâb itmez iken karye-i mezbûr ahâlileri zuhûr ve sen dahı bizimle ma'an hisse vir diyü te'addî ve ehl-i 'örf ta'ifesi taraflarından dahl bilâ-emr-i şerîf tekâlîf-i şâkka ve ... zâhire ... ve yine cebren mütâlebesi ve sâir ... mezâlim ile te'addî ve rencideden hâlî olmadığın bildirüp hılâf-ı şer'î şerîf ve mugâyir-i kânûn ol-vechile olan te'addîleri men' u def' itdirilmek bâbında hükm-i hümayûnum recâ itmeğin sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin kânûn üzre 'amel olunmak için yazılmışdır.

...

Fî evâ'il-i Z sene [1]197

ŞAM AHKÂM DEFTERİ, nr. 4

d.4, s.1, h.1

Medîne-i Mübâreke-i Kudüs-i Şerîf’de ashâb-ı hayrâtdan nâzır dimekle ma’rûf Ali Ağa nâm sâhibü’l-hayrın vakfının tevliyeti evlâd-ı zükûrına ve ba’dehû evlâd-ı inâsına ve ba’de’l-inkırâz ‘utekâsına ve ‘utekâsı inkırâzından sonra nezâretlerinde olan evkâfdan Hazret-i Halîlü’r-Rahmân *salavatu’llâhu alâ nebiyyinâ* ve ‘aleyhi’s-selâm ve Sahratullâhü’l-Müşerreffe evkâf-ı şerîfine mütevellî olanlara ve ... vakfeyn-i şerîfeyn-i mezkurîn mesâlihine şart ve ta’yîn idüp vâkıf-ı mûmâ-ileyhin evlâd-ı ‘utekâsı munkarız olmağla taraf-ı şer’-i mirîden virilen mürâsele mücebince mârû’z-zikr evkâf-ı şerîfleri mütevellîsi Mehmed Halîfe zabt murâd eyledikde evlâd-ı cemâ’atin ve sâir ma’lûmü’l-esâmî kimesneler evlâd-ı inâsdan üze iddiâ ve medîne-i mezbûre müftisi ve Nakîbü’l-eşrâf kâ’im-makâmı ve Harem-i Şerîf meşâyihi ve sâir ‘ulemâ ve sulehâ ve e’imme ve hatib hâzır oldukları halde merkûm Mehmed Halîfe murâfa’a-i şer’-i şerîf olunduklarında ... havâle ve ... şer’î vukû’unda isbât ... âciz olduklarından başka vâkıf-ı mûmâ-ileyhin evlâd-ı zükûr ve inâsı ve ‘utekâsı bi’l-küllîye mutasarrıf oldukları ol belde-i tayyibe ahâlisinden hüsn ü ihtiyâr ... cümle kesb mütevâtiren haber vermeleriyle vakf-ı mezbûr ber-mûceb-i şart-ı vâkıf zikr olunan evkâf-ı şerîflerin mütevellîsi merkûm Mehmed Halîfe tarafından zabt olunmak üze hükmi-i şer’î ve vukû’undan sonra merkûmlar tekrar vüzerâ-yı ‘izâm hazerâtına iştikâ ile mütevellî-i mezkûrı tekdîr ve ta’cîz ile vakf-ı şerîfe gadrı mûcib hâlât tesaddî idecekleri melhûz olmağla da’vâ-yı mezkûreleri vukû’unda istimâ’ olunmayup Âsitâne-i ‘Aliyye’de Haremeyn-i Şerîfeyn Müfettişi Efendi huzûrunda görölmek bâbında emr-i şerîf sudûrî recâsında oldukları hâlâ medîne-i mezkûre kâdısı Muhsinzâde Yahya Efendi *zîde ‘ilmuhûnun* Der-‘Aliyyem’e vürûd iden i’lâmı mücebince ‘arzlarıyla emr-i şerîf virildikten sonra vakf-ı mezkûrun nemâsı vech-i meşrûh üze sâlifü’z-zikr evkâf-ı şerîflerinin ... sarf olunması şart kılındığına binâen sâdır olan hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn mücebince Sahratullâhü’l-Müşerreffe ... ta’mîrlerine harc ve sarf olunmak üze dahı başka emr-i şerîf sâdır olunmuş iken ecânibden Seyyid Beşir ve Seyyid İsmâ’il ve Seyyid Hasan nâmında kimesneler zuhûr ve taraf-ı şer’den hükmi birle mütevellî-i merkûm Mehmed Halîfe’nin yedine virilen i’lâm-ı şer’î mücebince sâdır olan emr-i âlişân ... üze vakf-ı mezbûrı zabt eylediğini zikr itmeksizin evlâd-ı inâslık iddi’âsıyla Şâm-ı Şerîf vâlisine hitâben Dîvân-ı Hümayûn’dan bir kıt’a emr-i şerîf ısdâr kasdında olduklarını mütevellî-i merkûm Mehmed Halîfe ile nâzır-ı vakf inhâ itmeleriyle husûs-ı

mezbûr mukaddemâ şer‘le nasb ve hatîm olmuş olmağla merkûmların evlâdını Âsitâne’de Haremeyn Müfettişi huzûrunda sâbit oldukça iddi‘â-i evlâdiyeti ‘amel olunmayup mukaddemâ ve hâlâ ‘arzlarıyla sâdır olan evâmir-i ‘aliyyenin mazmûnı mûciblerince ‘amel ve hareket olunmak için emr-i şerîfi tahrîr ve Dîvân-ı Hümâyûn kalemine ‘ilmühaberi virilmek recâsına hâlâ nâzır-ı vakf Dârü’s-sa‘âde Ağası olan iftihârü’l-havâss ve’l-mukarribîn ... mülûk ve’s-selâtîn muhtârü’l azvü’l-mekîn? bi’l-fi‘l hâlâ Haremeyn-i Şerîfeyn Evkâfı nâzır-ı devletlü sa‘âdetlü İdris Ağa *dâme ulüvvühû* hazretleri ‘arz itmekle mûcebince kaleminden emr-i şerîfi tahrîr ve Divân-ı Hümâyûn Kalemi’ne ‘ilmühaberi i‘tâ olunmak bâbında fermân-ı ‘âlî sâdır olmağla mûcebince asl-ı ‘arz arsa fermân-ı ‘âlî Haremeyn-i Şerîfeyn Muhasebesi’nde kayd ve hıfz olunup emr-i şerîfi tahrîr olunmağla vech-i meşrûh üzre Dîvân-ı Hümâyûn Kalemi tarafına dahı ‘ilmühaber işbu kâ’ime virildi.

Tahrîrâtı [fî] 22 S sene 1201

d.4, s.29, h.3

Kudüs-i Şerîf kâdisına [hüküm] ki:

Kudüs-i Şerîf kal‘ası câmi‘-i şerîfi hatibi sulehâdan Seyyid Abdülhak veled-i Seyyid Abdurrahman *zîde salâha* gelüp bunun cedd-i evkâfından olup Kudüs’de vâkı‘ ceddî müteveffânın vakfiyesinde mukayyed vakfın gallesini hîn-i hayatta oldukça kendüsüne ve ba‘de’l-vefât olan evlâdı mutasarrıf ve evlâdın evlâdlarından biri dahı fevt oldukça evlâdından herkes ancak babaları hissesine mutasarrıf olalar diyü vakfiye-i ma‘mûl-bahâsında ... olduğına binâ’en evlâd-ı vâkıfın babası merhum Abdurrahman fevt olmağla galle-i vakfdan evlâdiyet ve meşrûtiyet üzre tasarrufunda olan hissesi buna intikâl itmekle zabt ve tasarruf itmek murâd eyledikde dahl îcâb itmez iken ... üç nefer kimesneler zuhûr ve kendü babalarından müntakıl tasarruflarında olan hisselerine adem-i kanâ‘at birle biz üç evlâd olup sana babandan müntakıl hisseyi yalnız zabt itdirmeziz beynlerimizde ma‘an taksîm ve ‘ale’s-seviye cümlemiz tasarruf iderüz diyü karındaşı oğullarıyla müteveffânın hissesi beynlerinde taksîm vakfiyede tahrîr olunmuş değil iken hılâf-ı şer‘ ve mugâyir-i vakfiye-i ma‘mûl-bahâ te‘addî ve ber-mûceb-i şart-ı vâkıf babasından müntakıl hisse-i merkûmeyi müstakıl zabtına mümâna‘at ve ta‘arruz ve gadr dâ‘iyesinde oldukların ve bu bâbda da‘vâsına muvâfık Şeyhü’l-İslâm’dan fetvâ-yı şerîfe virildiğin bildirüp fetvâ-yı şerîfe mûcebince şer‘le görölüp mezkûrları hılâf-ı şart-ı vâkıf ve fetvâ-yı Şeyhü’l-İslâmî’ye mugâyir-i vakfiye-i ma‘mûl-bahâyâ muhalif te‘addî itdirilmeyüp ol vechle zâhir olan müdâhilleri men‘ u def‘ olunmak bâbında

hükm-i hümayûnum recâ itmeğin ber-mûceb-i fetvâ-yı şerîfe şer‘le görilmek için emr-i ‘âlî yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı M sene [1]199

d.4, s.29, h.4

Kudüs-i Şerîf kâdısına hüküm ki:

Abdülhak *zîde salâha* gelüp Kudüs-i Şerîf kal‘asında müstahfızân cemâ‘atinden yevmî altı akçe ‘ulûfe ile câmi‘-i şerîfin hıtâbeti yüz doksan sekiz senesi Zi’l-ka‘desinin yığirmi ikinci günü merkûm Abdülhak veledese tevcih ve hâlâ mâliye beratıyla üzerinde olunmağla hıtâbeti mezbûreyi yedinde olan berat-ı şerîf-ı ‘âlişân mûcebince zabt ve hıdmeti mukâbelesinde müstahak olduğu ‘ulûfesini ahz u kabz murâd eyledikde ashâb-ı âğrâzdan ve âhardan olanları müdâhale ve mümâna‘at üzre oldukların bildirüp yedinde olan berat mûcebince hıtâbet-i mezkûre kendüye zabt ve hıdmeti mukâbelesinde müstahak olduğu ‘ulûfesi ahz u kabz itdirilüp mugâyir-i berat âharı dahl ve ta‘arruz itdirilmemek bâbında hükm-i hümayûnum recâ ve Hazîne-i ‘Amirem’de mahfûz Anadolu Muhâsebesi defterlerine nazar olundukda hıtâbet-i merkûme târih-i mezbûrda ber-vech-i meşrûh merkûm Abdülhak veledese tevcih ve hâlâ mâliye beratıyla üzerinde olduğu mestûr ve mukayyed bulunmağın beratı mûcebince şer‘le görilmek için emr-i ‘âlî yazılmışdır.

Fî evâ’il-i S sene 1199

d.4, s.32, h.1

Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Kudüs-i Şerîf kal‘asında hatîb olan sulehâdan Seyyid Abdülhak *zîde salâha* gelüp ashâb-ı hayrâtdan ceddi Şeyh Halîl Câvî? nâm sâhibü’l-hayrına [‘â’id] Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ vakfının gallesini hayâtında kendüsi ve ba‘de’l-vefât evlâd-ı evlâdı ve evlâdından biri fevt oldukda ânın dahı evlâdı babası hissesine mutasarrıf ola diyü şart ve ta’yîn eylediği vakfiye-i ma‘mûl-bahâsında mukayyed ve karîbü’l-ahde gelince babalarından müntakıl hisselerini yedlerinde olan senedât ve şart-ı vâkıf mûcebince mütevellîsi yedinden ahz olunagelüp bir vechle müdâhale olunmak îcâb itmez iken kazâ-i mezbûrdan mütevellî-i vakf olan Seyyid Ali nâm kimesne ve benim vakfa masârifim var ve kâh babanızdan müntakıl hisseyi tamâmen zabt ider deyu hılâf-ı şer‘-i şerîf ve mugâyir-i şart-ı vâkıf noksân teklîf ile gadr irâdesinde olundüğün bildirüp mahallinde şer‘le görilüp şart-ı vâkıf mûcebince mutasarrıf olup mütevellî-i mezkûr

zimmetinde müctemi‘ olan vazîfesini kendüye alıvirilüp noksân teklîfiyle te‘addî ve te‘allül itdirilmeyüp icrâ’-i şer‘ ve ihkāk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ eyledüğü ecilden mahallinde şer‘le görilmek için emr-i ‘âlî yazılmışdır.

Hasbî

Fî evâsıt-ı S sene [1]199

d.4, s.32, h.2

Kudüs-i Şerîf kâdısına hüküm ki:

Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ Şeyh Halîl Câvî? Vakfı’nın bâ-meşrûta berat-ı şerîfemle mütevellîleri olan Seyyid Abdülfettâh ve Seyyid Abdülhak *zîde şerefhümâ* Südde-i Sa‘âdetim’e ‘arz-ı hâl idüp vakf-ı merkûmun vakfiye-i ma‘mûl-bahâsında mukayyed musakkafâtıdan Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ ma‘lûmü’l-‘aded vakf menzillerine müdâhale olunmak îcâb itmez iken Kudüs-i Şerîf sâkinlerinden Abdüllatîf nâm kimesne hılâf-ı şer‘-i şerîf tegallüben zabt ve bir müddet sâkin olmağla ecr-i mislini virmekde te‘allül ve bi’l-mürâfa‘a edâsına tenbîh olunmuşiken virmeyüp zimmetinde iken fevt olmağla terekesin ahz iden veresesinden talep eyledikde bî-vech-i şer‘î virmekde te‘allül ve gadr edâsında oldukların ve merkûm vakf menziline yedinden tegallüben sâkin oldukdan sonra nesne virmeden fevt oldukda mütevellîsi müddet-i mezbûre menzilin ecr-i mislini vakf için mezkûrun tereke-i vakfiyesi kabz idüp veresesinden almağa kâdir olduğunu ... cânib-i Şeyhü’l-İslâmî’den fetvâ-yı şerîfe virildikde bildirüp fetvâ-yı şerîfe mücebince şer‘le görilüp icrâ-yı şer‘ ve ihkāk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ eyledüğü ecilden ber-mûceb-i fetvâ-yı şerîf şer‘le görilmek için emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı S sene [1]199

d.4, s.34, h.1

Tekrar emir yazılmışdır.

[Fî] 16 C sene 1200

Şam vâlisi ve Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Dârü’s Sa‘âdetü’ş-şerîfem ağası nezâretinde olan evkâfdan Behrâm Kethüdâ nâm sâhibü’l-hayrın ber-mûceb-i vakfiye İstanbul’da olan evkâfının tevliyeti kendü evlâdına ve evlâd-ı evlâdından evlâdına meşrût olup kaziyye-i vezâ’ife her ne kalur ise vazîfe-i tevliyet ola ba‘de’l-inkırâz re’y-i hâkime bir müddet kimesne mütevellî olup yevmî beş akçe vazîfe ola diyü vâkıf-ı mûmâ-ileyhe tenbîh ve şart eyleyüp ve Şâm-ı Şerîf’de olan evkâfın tevliyeti evlâdına ba‘dehû ‘utekâsına şart

eyleyüp ve Remle'de ve Sivâs'da olan evkâfın tevliyeti 'utekâsından tevliyete sâlih olan kimesne re'y-i hâkimü's-şer' ile mütevellî olup sâliha kimesne bulunmaz ise re'y-i hâkim ile müstakîm ve dindâr mütevellî ola diyü şart ve ta'yîn olundukdan sonra evlâd-ı vâkıfın batn-ı evvelinde buldukları müte'ayyin olan kâtib-i vakf Abdullah bin Mehmed asâleten ve mezbûr Abdullah ile derecede müsâvî tevliyet-i mezbûrenin sülüne mutasarrıf Ali bin Mehmed'in zevcesi ve bâ-huccet-i şer'îyye mansûbe ve sabî olan Zeyneb Hâtun ile Mustafa vesâyeten meclîs-i şer'-i münîrde yine evlâd-ı vâkıfıdan mezkûrân Abdullah ve Ali ile derecede müsâvî olan bundan akdem vefât iden Mustafa'nın sabî oğulları olup tevliyet-i mezbûrede hisse-i ma'lûmeye mutasarrıf olan Mehmed Emîn ve karındaşı İsmâ'il hazerât oldukları halde terâfu'larında vâkıf-ı mezbûrun Şâm-ı Şerîf'de olan evkâfının kaziyyesi senedât-ı vakfiye-i ma'mûl-bahâ merâhim-i evlâd-ı vâkıfın batn-ı evvelinde olan evlâdiyetlerine taksîm olunmak üzere şart olup kaziyye-i merkûmeden beher sene hâsıl olan mezbûra ba'de'l-ihracü'l-vazîfe bi't-tevliye bâkî kalan meblağı müteveffâ-yı mezbûr Mustafa ile taksîm olunur iken fevt oldukda mezbûr Ali ile bundan gayrı batn-ı evvelinde evlâd-ı vâkıfa kalmayup kaziyye-i merkûmeden babaları Mustafa'nın hayâtında müstehak olduğu sül hissesi diyü kendülere iktizâ ider za'mıyla hılâf-ı şart-ı vâkıf fuzûlî ahz u kabz ve beynlerinde tasfiye üzere ... ile müdâhale itmeleriyle vâkıf-ı mezbûrun vakfiye-i ma'mûl-bahâsına ba'de'n-nazar su'âl olunup mezbûrân İsmâ'il ve Mehmed Emîn kaziyye-i vakf-ı mezbûrdan kasr-ı yed ve müdâhaleleri men' u def' olunmak asâleten ve vesâyeten murâdımdır diyü her birleri ba'de'd-da'vâ ve istintâk mezbûrân Mehmed Emîn ve İsmâ'il mü'ekkil-i mezbûr Ali'den ve merkûm Abdullah'dan bir derece ... sâbıkı olduğu ve beratda olan vakfiye-i ma'mûl-bahâ olduğu ikrâr ve i'lân eylediklerinden sonra vakfiye-i mezbûre-i ma'mûl-bahâyâ nazar olundukda fi'l-vâkı' vâkıf-ı mezbûrun Şâm-ı Şerîf'de olan evkâfının ... ber-vech-i muharrer ancak batn-ı evvelinde olan evlâd-ı vâkıfa meşrûta olduğu mestûr ve mukayyed olup mezbûrân İsmâ'il ve Mehmed Emîn'in kaziyye-i mezbûreye müdâhaleleri bî-vech-i şer'î olduğu kaziyye-i merkûmeye vaz'-ı yed ve müdâhale itmemek üzere mezbûrân İsmâ'il ve Mehmed Emin'in her birine tenbîh birle bin yüz doksan senesi Rebi'ü'l-evvelinin üçüncü günü târihiyle yedine i'lâm-ı şer'îyye virilüp ve i'lâm-ı şer'îyye-i mezbûre sicill-i mahfûzda mukayyed iken mezbûrân Mehmed Emin ve İsmâ'il mugâyir-i i'âm-ı şer'îyye müdâhaleden hâlî olmadıkların mukaddemâ Abdullah ve Ali 'an evlâd-ı vâkıf inhâ ve Haremeyn Müfettişin virdiği i'lâm-ı şer'îyye-i mezbûra ve vakfiye-i ma'mûl-bahâ müceblerince 'amel olunup mezbûrânı ... vech-i şer'î kaziyye-i merkûmeye müdâhale itdirilmemek

bâbında [hükm-i] hümayûn recâ ve sicillâta nazar olundukda vech-i meşrûh üzre târih-i mezbûrda i'lâm-ı şer'îyye virildiği mukayyed bulunmağın i'lâm-ı şer'îyye mücebinece 'amel olunmak için doksan senesi evâhir-i Cemâziye'l-evvelinde emr-i 'âlî sâdır olmuşiken mezbûr İsmâ'il ve Mehmed Emin emr-i 'âlîye 'adem-i itâ'at birle ol vechile müdâhale den hâlî olmadıklarından tekrâr emr-i münîfim sudûrına müdâhale ve mukaddemâ sâdır olan emr-i 'âlî mücebinece 'amel olunmak için doksan üç senesi evâhir-i Rebi'ü'l-âhırında sâdır olan emr-i şerîfim Şâm-ı Şerîf lede'l-mevsûl bir dürlü Şâm-ı Şerîf'de 'alâkanız yokdur diyü tenbîh olunmuşiken mezbûrân münîf olmayup i'lâm-ı şer'îyye ve emr-i şerîfim 'adem-i itâ'at birle gadr sevdâsında oldukların ale'l-evlâd-ı ekber bâ-'arz-ı hâl inhâ ve mezbûrânın hılâf-ı şer'-i şerîf ve vakfiye-i ma'mûl-bahâya mugâyir ol vechle müdâhale ve nizâ itdirilmeyüp men' u def' olunmak bâbında 'inâyet recâ ve Dîvân-ı Hümayûnum'da mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzre târih-i mezkûrda emr-i şerîfim virildiği mestûr ve mukayyed bulunmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebinece 'amel olunmak bâbında fermân-ı 'âlî yazılmışdır.

Fî evâhir-i S sene [1]199

d.4, s.35, h.2

Şam vâlisi [ve] Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Sâdât-ı Kirâmdan Seyyid Abdülhak veledi Seyyid Abdurrahman ... hatîb-i kal'a-i Kudüs-i Şerîf *zîde şerefehu* gelüp Şeyh Kemâleddin nâm sâhibü'l-hayrın Kudüs-i Şerîf kasabasında vâkı' mülkiyet üzre mutasarrıf olduğu ma'lûmü'l-hudûd menziline hâl-i hayâtında ve kemâl-i akl ve sıhhatinde tescîl-i şer'î ve teslîmü'l-mütevellî birle vakf eyledikde süknâsını Kudüs-i Şerîf tilâvet-i şifâ'-i şerîf idenlere şart ve ta'yîn eylediği vakfiye-i ma'mûl-bahâsında mukayyed eş-Şeyh Abdülvehhâb ve eş-Şeyh Muhyiddin ve eş-Şeyh Halîl nâm kimesneler iştirâken mutasarrıflar iken birbirlerin te'âkub fevt olduklarında oğulları kalmayup bâ-işâret-i Şeyhü'l-İslâmî ve berat-ı şerîfle hıdmet-i mezbûre bunun üzerinde olup 'uhdesine lâzım gelen hıdmetin edâ idüp bermûceb-i şart-ı vâkıf hâne süknâsından şart-ı vâkıf üzre ... murâd eyledikde Kudüs-i Şerîf sükkânından Seyyid Bekir ve Seyyid Mehmed nâm kimesne hılâf-ı şart-ı vâkıf dürlü dürlü tezvîrât ile fuzûlî ve tegallüb-i zabt ve gadr-ı küllî eylediklerin bildirüp zabitleri ma'rifetiyle şer'le görölüp mezkûrların hılâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i şart-ı vâkıf fuzûlî zabt eyledikleri hâne süknâsı kendüye alıvirilüp hıdmeti mukâbelesinde îvâ

ü iskân itdirilmek bâbında hükm-i hümayunum sudûrını istid'â eylediği ecilden mahallinde şer'le görilmek emrim olmuştur.

Fî evâhir-i Ra sene 1199

d.4, s.57, h.1

Şam vâlisine ve Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Erbâb-ı timârdan Abdullah veledi Sa'îd nâm sipâhi gelüp Kudüs-i Şerîf sancağında ve nâhiyesinde ... nâm karye ve gayrıdan altı bin akçe timârı mutasarrıf Ali veledi Hasan'ın bilâ-veled fevtinden bâ-'arz-ı hâl bin yüz doksan sekiz senesi Şa'bân'ının yigirmi beşinci gününde kendüye tevcih ve hâlâ berat-ı şerîfemle üzerinde olup timâr-ı mezbûr karyelerini ber-mûceb-i Defter-i hâkânî zabt ve vâkı' olan mahsûl ve rûsûmun kânûn ve defter mûcebince ahz u kabz murâd eyledikde bir dürlü dahl icâb itmez iken livâ-i mezbûr Alaybeğisi sâirleriyle yekdîl ve icrâ-yı 'arz ve ... sıhhatine fuzûlî müdâhale ve zabtına mûmâna'at ve gadr sevdâsında oldukların bildirüp timâr-ı mezbûr karyeleri ber-mûceb-i Defter-i hâkânî kendüye zabt ve vâkı' olan mahsûl ve rûsûmı kânûn ve defter mûcebince ahz u kabz itdirilüp hılâf-ı Defter-i hâkânî ve mugâyir-i kânûn Alaybeği-i merkûmı ve âhardan bir ferdi fuzûlî müdâhale itdirilmeyüp men' u def' itdirilmek bâbında hükm-i hümayûnum recâ ve Defterhâne-i 'Âmirem'de mahfûz rûznâmçe-i hümayûnuma mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzre olduğu mestûr ve mukayyed bulunmağın Defter-i hâkânî mûcebince zabt itdirilmek için yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Za sene [1]199

d.4, s.58, h.4

Kudüs-i Şerîf kâdısına hüküm ki:

Kudüs-i Şerîf muzâfâtından Yafa Gümrüğü mukâta'ası malından almak üzre yevmî sekiz akçe rub' vazîfe ile Kudüs-i Şerîf'de vâkı' Halîlü'r-rahman Câmî-i Şerîfi hatîbi ve ... olan Yusuf ve yine gümrük-i merkûm malından olmak üzre yevmî beş akçe vazîfeye mutasarrıf Kudüs-i Şerîf sâkinlerinden evlâd u 'ıyâl Mustafâ nâm kimesneler gelüp bunlar vazîfe-i merkûmeye başka başka berevât-ı şerîfimle mutasarrıflar ve mezbûr Yusuf 'uhdesine lâzım gelen hıdmetin edâ ve beratları mûceblerince müstahak oldukları vazîfelerini hâlâ Yafa Gümrüğü Emîni olan [] nâm kimesneler gümrük-i merkûm malından ... almak murâd eylediklerinde bî-vech-i şer'î ve mugâyir-i berevât virmekde te'allül ve ... ol vechle halleri diğer gün olduğun bildirüp şer'le görilüp

gümrük emîni olan merkûmun zimmetinde beratları mûcebince müstahak oldukları vazîfeleri tamâmen tahsîl ve ... alıvırılıp bî-vech-i şer‘î ve mugâyir-i berevât te‘allül ve muhâlefet itdirilmeyüp ihkāk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrını istid‘â ve Hazîne-i ‘Âmirem’de mahfûz Anadolu Muhâsebesi defterlerine mürâca‘at olundukda vech-i meşrûh üzre başka başka berevât-ı şerîfimle üzerinde olduğu mestûr ve mukayyed bulunmağın beratları mûcebince şer‘le görilmek için emr-i şerîf yazılmışdır.

Sâbri

Fî evâhir-i R sene [1]199

d.4, s.59, h.3

Şam vâlisine [ve] Kudüs-i Şerîf mollasına [hüküm] ki:

Medîne-i Kudüs-i Şerîf sâkinlerinden Şeyh Yusuf bin Şeyh Mustafa ... *zîde salâha* gelüp bu medîne-i Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ Mencükiye? Medresesi Vakfı’nın vazîfe-i mu‘ayyene ile nısf tevliyet ve nısf nezâretine bâ-işâret-i Şeyhü’l-İslâmî berat-ı şerîfemle mutasarrıf ve edâ-yı hıdmet idüp tevliyet ve nezâreti umûrına dahl olunmak îcâb itmez iken ecânib ve ashâb-ı ağrâzdan yine medîne-i mezbûre sâkinlerinden Süleyman Beğ dimekle ma‘ruf kimesne peydâ eylediği ... huccet ibrâzıyla tevliyet ve nezâreti umûrına hılâf-ı şer‘-i şerîf ve bilâ-berat ve bilâ-sened fuzûlî müdâhale birle te‘addîden hâli olmaduğun bildirüp tevliyet ve nezâret-i merkûme yedinde olan berat mûcebince kendüye zabt ve mezkûrun hılâf-ı şer‘-i şerîf ol-vechle zâhir olan müdâhale ve te‘addîsi men‘ u def‘ olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ ve Hazîne-i ‘Âmirem’de mahfûz Anadolu Muhâsebesi Defterlerine nazar olundukda vech-i meşrûh üzre nısf tevliyet ve nısf nezâret cihetleri bâ-işâret-i Şeyhü’l-İslâmî berat-ı şerîfemle üzerinde olduğu mestûr ve mukayyed bulunmağın beratı mûcebince zabt itdirilmek bâbında [yazılmıştır.]

Sabri

Fî evâhir-i Ra sene [1]199

d.4, s.62, h.2

Şam vâlisine ve Kudüs-i Şerîf mollasına [hüküm] ki:

Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ Mencükiye? Medresesi Vakfı’nın vazîfe-i mu‘ayyene ile nısf tevliyet ve nısf nezâretine bâ-işâret-i Şeyhü’l-İslâmî berat-ı ‘âlişânımla mutasarrıf olan eş-Şeyh Yusuf bin Şeyh Mustafa *zîde salâha* gelüp vakf-ı mezbûrun vakfiye-i ma‘mûl-bahâsına mukayyed medîne-i Kudüs-i Şerîf civârında Hazret-i Hızır ‘aleyhi’s-

selâm dimekle ma‘ruf mahalde vâkı‘ bahâsına icâre-i misli ile taraf-ı vakfdan icâr buna gelen isticâr ... müştemil zeytun bağçesini medîne-i mezbûre mütemekkinlerinden Avirko? nâm zimmî ücretinden bakâyâsı icâre ile alurum ve âhar ... icâr itdiririm diyü hevâsına tâbi‘ ehl-i ‘örfe ... hılâf-ı şer‘-i şerîf taraf-ı vakfdan bi’t-tevliye zabıtına ve ecr-i misli ile âhara icârına mümâna‘at ve gadr sevdâsında oldığn ve bu bâbda da‘vâsına muvâfık Şeyhü’l-İslâm’dan fetvâ-yı şerîfesi oldığn bildirüp mücebince şer‘le görölüp dahı mezbûrun hılâf-ı şer‘-i şerîf ol-vechle zâhir olan gadr ve te‘addîsi men‘ u def‘ olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ ve Hazine-i ‘Âmirem’de mahfûz Anadolu Muhâsebesi defterlerine nazar olundukda vech-i meşrûh üzre nısf tevliyet ve nısf nezâret cihetleri bâ-işâret-i Şeyhü’l-İslâmî berat-ı şerîfemle üzerinde oldığı mestûr ve mukayyed bulunmağn berat mücebince şer‘le görölmek için emr-i ‘âlî yazılmışdır.

...

Fî evâhir-i Z sene [1]199

d.4, s.67, h.3

Kudüs-i Şerîf mollasına ve ... evkâf karyelerinin firâr iden re‘âyâlarının bulundukları mahallerin kuzât ve nüvvâbına [hüküm] ki:

Bâbü’s-Sa‘âdetü’s-şerîfem Ağası nezâretinde olan evkâfdan merhûm ve mağfûrûn-leh Sultân Süleyman Han ve merhûm ve mağfûrûn-lehâ Haseki Sultân veledi Sultân Selîm Han-ı sâni *tâbe serâhümânın* Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ câmi‘-i şerîf ve ‘imâret-i ‘âmire ve hankâh-ı ma‘mûreleri evkâfı karyelerinden Kudüs-i Şerîf kazâsına tâbi‘ [] ve [] ve [] ve tevâbi‘i karyelerinin defterde mukayyed ra‘iyyet ve ra‘iyyet-i oğullarından ba‘zıları kadîmî karyelerin terk ve kalkup varup ba‘zı kazıyye ve kurâda sâkin ve mütemekkin olmalarıyla vakfeyn-i mezkûreyn zâbıtı ol makûle defterlü re‘âyâların oldukları mahallerden kaldırıp kadîmî karyelerine nakl ve iskân itdirilmek murâd eyledikde hılâf-ı kânûn tegallüb ve mümâna‘at üzre olmalarıyla ol makûle defterlü re‘âyâları oldukları mahallerden kaldırılıp kadîmî karyelerine nakl ve iskân itdirilüp hılâf-ı kânûn bir ferdi tegallüb ve nizâ‘ itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim sudûrını hâlâ Bâbü’s-Sa‘âdetü’s-şerîfem Ağası olan kıdvetü’l-havâss ve’l-mukarribîn Mehmed Ağâ *zîde ulüvvühû* ‘arz itmeğn ‘arız mücebince kânûn üzre ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Ra sene 1200

d.4, s.67, h.4

Şam vâlisine ve Kudüs-i Şerîf mollasına [hüküm] ki:

Bâbü's-Sa'âdetü's-şerîfem ağası nezâretinde olan evkâfdan merhûm ve mağfûrûn-leh Sultân Süleyman Han ver merhûm ve mağfûrûn-lehâ Haseki Sultân veledi Sultân Selîm Han-ı sâni *tâbe serâhümânın* Kudüs-i Şerîf'de vâkı' câmi'-i şerîf ve 'imâret-i 'âmire ve hankâh-ı ma'mûreleri evkâfı tevliyeti birkaç seneden berü mültezimîn makûlelerine iltizâm olunmakdan nâşî evkâf-ı mezbûre himâye ve sıyânet olunmadığından re'âyânın ekserîsi mahall-i âhara perâkende ve perîşân hademe-i evkâfa it'âm-ı ta'âm ve bezl-i ... u ... olunmadığına binâ'en ... bâdî ve bundan böyle dahı ber-vech-i iltizâm mültezime ihâle olunduğı sûrette bi'l-küllîye re'âyâsı perîşân ve ihkâk-ı ... bâ'is oldukların mürtezika-i evkâfa inhâ ve evkâf-ı mezkûre mütevellîsi olan Bâbü's-Sa'âde Ağası esbâk Şerîf Mehmed *zîde ulüvvühû* tarafından bir mu'temed-i aliyye kimesnenin ber-vech-i ... tevliyet-i mezkûreyi edâda ... eylemesi istirhâm itmeleriyle olundukda tevliyet-i mezkûreyn işbu bin iki yüz senesi Mart'ı ibtidâsından mütevellî-i mûmâ-ileyhin tarafından bâ-temessük ta'yîn olunan [] *zîde kadruhüye* zabt ü rabt itdirilmek bâbında emr-i şerîf sudûrını hâlen Bâbü's-Sa'âdetü's-şerîfem Ağası olan Mehmed Ağa *zîde ulüvvühû* 'arz itmeğın 'arzı mücebince tevliyet-i mezkûre emâneten zabt itdirilmek fermân olmağın tevliyet-i mezkûreyn sene-i mersûmda mütevellî-i mûmâ-ileyh tarafından ta'yîn olunup yedine virilen temessük mücebince ber-vech-i emânet zabt ü rabt ve vakfeyn-i mezkûreyn tarafına 'â'id mahsûlat-ı mersûmât kânûn ve defter mücebince ahz u kabz itdirilüp cânib-i ... mugâyir-i temessük bir dürlü dahl ve ta'arruz itdirilmemek bâbında emr-i 'âlî yazılmışdır.

...

Fî evâsıt-ı Ra sene 1200

d.4, s.70, h.1

Şam vâlisi ve Mîr hacı vezîre ve Kudüs-i Şerîf kâdısına hüküm ki:

Kudüs-i Şerîf'de kâ'in Dâvud en-Nebî 'aleyhi's-selâmın merkad-ı şerîfi kurbunda arz ... vâkı' Şeyh Mehmed Münsî? Türbesi'nin türbedârı olan Sâdât-ı Kirâm'dan eş-Şeyh Seyyid Ali veledi Sa'adeddin *zîde şerefehu* gelüp ashâb-ı hayrâtdan olan kimesne mülkiyet üzre tasarrufunda olan Kudüs-i Şerîf kazıyyesi toprağında vâkı' tûlen elli zirâ' ve 'arzen 'arsayı tescîl-i şer'î ve teslîmü'l-mütevellî birle vakf eyledikde tasarruf [ve] tahsîl olan gallesine türbe-i mezbûrede türbedâr olanlara şart ve ta'yîn

vakfiye-i ma'mûl-bahâsında mukayyed ve bu dahı türbe-i mezbûrenin bi'l-fi'l berat-ı şerîfemle türbedâr olup edâ-yı hıdmet iden ber-mûceb-i şart-ı vâkıf ve vakfiye-i ma'mûl-bahâ 'arsa-i mezbûreyi zabt ve hâsıl olan gallesine ahz u kabz murâd eyledikde âhardan bir vechle dahl ve ta'arruz olunmak îcâb itmez iken Kudüs-i Şerîf kazıyyesi ahâlîleri ve ba'zı fukarâ tâifesi 'arsa-yı mezbûreyi kenîf ve mezbele itmek istemeleriyle ta'tîl ve vücûhla gadr ve cevır itdiklerin bundan akdem bâ-'arz-ı hâl inhâ vakfiye-i ma'mûl-bahâ ve şart-ı vâkıf mûcebince 'amel olunup mezbûrların vâkıf zâhir olan te'addîlerin men' u def' ve 'arsa-i mezbûre ile hâsıl olan gallesini bâ-meşrûta kendüye alıvrılmesin istid'â eyledikde ber-mûceb-i vakfiye-i ma'mûl-bahâ mahallinde şer'le görilmek için bin yüz doksan beş senesi evâhir-i Receb'inde sâdır olan emr-i şerîfim zâyi' olduğu cihetden mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mûcebince 'amel olunmak bâbında bin yüz doksan altı senesi evâ'il-i Zi'l-ka'de'sinde dahı tekrâr bir kıt'a emr-i şerîfim sâdır olunmuşken bir takrîb zâyi' olundığın bildirüp mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mûcebince ... müceddeden emr-i şerîfim sudûrını istid'â ve Dîvân-ı Hümâyûnum'da mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzre târîh-i merkûmede emr-i şerîfim virildiği mestûr ve mukayyed bulunmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mûcebince 'amel olunmak için yazılmışdır.

Fî evâ'il-i R sene 1200

d.4, s.85, h.3

Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Medîne-i Kudüs-i Şerîf'de vâkı' müteveffâ Halîl Efendi ve Hoca Sâlih ibn-i Şehâbeddin Kâtib ... vakfının evlâdiyet ve meşrûtiyet üzre iştirâken berat-ı şerîfemle mütevellîleri olan Şeyh nâm kimesne ile Safiye nâm hâtun tarafından vekâleti nâ'ib Şeyh Mehmed Sun'ullah Efendi el-Hâdi dimekle meşhûr kimesneler Meclis-i Şer'e varup medîne-i Kudüs-i Şerîf dâhilinde Bâbü'l-Âmûd mahallesinde vâkı' ma'lûmü'l-hudûd vakf arsa üzerine ... menzîl harâbe müşrif olup iştirâkile vakfa îfâ' olmağla yine medîne-i mezbûr mahallelerinden ... Şeyhü'l-... mahallesinde vâkı' ma'lûmü'l-hudûd mülk arsa üzerine mebnî menzile iştirâken mutasarrıflar olan yine medîne-i mezbûrede sâkin Hacı Mehmed yedine ve Seyyid Mustafa Sâlih ve Şeyh Abdülvahhâb nâm kimesneler istibdâline kâtib olduklarına binâen istibdâl olunması bâbında hükm-i hümâyûnum virilmek recâsına 'arz ve meşrûta su'âl olundukda bu makûle istibdâl husûsı bâlâda tahrîr ve tasrîh olundığı vech üzre menâzil-i memlûke ve gerek dekâkîn ... istibdâl murâd olunan vakf menzil ebniyesi ve zirâ' ve

arsası kıymetinin za‘fından? ziyâde ... ve ekser olup münâhib-i erba‘anın tecvîz eyledikleri vech üzre virilen fetvâ-yı şerîfe mücebince iştirâk-i cânib-i vakfa vücûhla ... şartıyla istibdâl ve huccet-i şer‘iyye itdirilmek üzre istibdâl olup tarafeyne huccet-i şer‘iyye virilmek bâbında emr-i şerîfim sudûrı tahrîr olunmağla istibdâl-i meşrûta mücebince ‘amel olunmak bâbında emr-i ‘âlî yazılmışdır.

Sabrî?

Fî evâ’il-i B sene 1200

d.4, s.92, h.1

Kudüs-i Şerîf mollasına hüküm [ki]:

Sâbıkâ Bâbü’s-Sa‘âdetü’ş-şerîfem Ağası Mehmed *zîde ulüvvühûn*un ber-vech-i te’yîd bâ-hatt-ı hümayûn-ı ‘inâyet-makrûn berat-ı ‘âlişânımla mütevellîsi olduğu Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ merhûme Haseki Sultân *tâbet serâhân*ın ‘Îmâret-i ‘Âmiresi Vakfı mukâta‘âtının Kudüs-i Şerîf kazâsına tâbi‘ kurâda sâkin vakf-ı mezkûr re‘âyâsı üzerlerine edâsı lâzım gelen evâmir-i şerîfemle vârid olan tekâlîfi a‘lâ ve evsât ... i‘tibârıyla tahammüllerine göre hisselerine isâbet iden emr ve defter mücebince cem‘ine me‘mûr ve a‘şâr-i şer‘iyye ve sâir hukûk-ı mersûmlarını kânûn ve defter mücebince vakf-ı mezkûr zâbitına edâda kusûrları olmayıp hılâf-ı şer‘ ve kânûn ve bilâ-emr-i hümayûn te‘addî olunmaları îcâb ve iktizâ itmez iken Kudüs-i Şerîf mütesellimleri ve sâir ehl-i ‘örf tâifesi tarafından kurâ-i mezbûrenin ahâli ve re‘âyâsına envâ‘-ı ... ve mutâlibân ile cevri ü ezâ ve te‘addî ve ezâ’ ve tekdîrlerini mûcib olur harekâta tesaddî olundığı ve bu vechle vâkı‘ olan mezâlim ve te‘addiyâna ‘adem-i tahammüllerinden nâşî ekseri müteferrik ve perîşân ve cânib-i vakf-ı şerîfe gadr ve hâsılâtının kesr terettüb ideceği bedîhî ve a‘yân olduğu re‘âyâ-yı mezbûre tarafından mütevellî-i mû‘mâ-ileyh bâ-‘arz-ı hâl inhâ ve hılâf-ı şer‘ ve kânûn vâkı‘ olan mezâlim ve te‘addiyâtın men‘ u def‘i bâbında emr-i şerîfim sudûrı ister Dîvân-ı Hümayûn Kalemi’nden muktezâsı lede’s-su’âl kurâ-i mezbûre ahâlî ve re‘âyâları evâmir-i ‘aliyyemle vârid olan tekâliflerin emr ve defter mücebince cem‘ine me‘mûr olanlara edâ eylediklerinden sonra ehl-i ‘örf tâifesi taraflarından bilâ-emr-i şerîf tekâlîf-i şâkka talebi ve sâir gûne bed’ ve mezâlim ve ... ile te‘addî ve rencide olunmamalarıçün emr-i şerîfim i‘tâsı iktizâ eylediği tahrîr olunmağla vech-i meşrûh üzre ‘amel olunmak fermânım olmağın imdi; eyyâm-ı adâlet ... mülûkânemde vazîfe-i cenâb ... olan re‘âyâ fukarâsına ve bir ferde bir vechle zulm ü te‘addî olundığına kat‘a rızâ-yı dâverânem olmayup vücûh-ı mezâlim ve te‘addiyâtdan her hâlde hımâyet u sıyânetleri min-küllî’l-vücûh âsûde-nişîn esîr-i

istirâhat olmaları matlûb-ı Pâdişâhânem olmağla kurâ-i mezbûre ahâlî ve re‘âyâları üzerlerine edâsı lâzım gelen evâmîr-i şerîfemle vâkı‘ tekâlifî emr ve defter mûcebince cem‘ine me‘mûr ve a‘şâr ve sâir hukûk ve rûsûmların dahı kânûn ve defter mûcebince vakf-ı mezbûr zâbıtına edâ eylediklerinden sonra ehl-i ‘örf tâifesi taraflarından bilâ-emr-i şerîf tekâlif-i şâkka talebi ve sâir gûne ... ve mezâlim ve ... muhaddese ile hılâf-ı şer‘ ve kânûn ve mugâyir-i rızâ-yı hümayûn hâric ez-tahammül vâkı‘ olan mezâlim ve ... te‘addiyâtın men‘ u def‘i husûsına ihtimâm ve dikkat ve fî-mâ-ba‘d mikdârdan ızrâr ve tekdîrâtını mûcib ve ... müstevcib hâlet-i gayr-i merzıyye vukû‘una irâde-i ruhsât dan mübâ‘adet olunmak bâbında.

Fî evâsıt-ı Ş sene 1200

d.4, s.93, h.2

Şam vâlisi Mîr-i hacı vezîrim [] Paşa ve Kudüs-i Şerîf mollasına hüküm ki:

Şeyh Mehmed Cebbâri? evlâdlarından Şeyh Mustafa *zîde salâha* gelüp Kudüs-i Şerîf kazâsı muzâfâtından tâbi‘ Gazze nâhiyesine tâbi‘ ... karyesinin ‘öşr mahsûlünden iki kırât hisse-i vakf-ı Seyfeddin câmi‘ medfûn Ebû Hureyre ve hisse-i şâhî beş kırât ve bir kırâtdan yigirmi iki kırât ve hisse-i vakf-ı Medîne-i Münevvere on iki kırât ve hisse-i vakf-ı Haremeyni’ş-şerîfeyn bir kırât ve sümn kırât ve hisse-i vakf-ı ... Ahmed bir kırâtdan yigirmi üç kırât ve hisse-i mülk-i İbrâhim bir kırât ve hisse-i mülk-i ‘allâm? Ali bir kırât ve yine Gazze nâhiyesine tâbi‘ mezra‘a-i hâric ... der-nezd-i karye-i ... hisse-i vakf-ı Haremeyni’ş-şerîfeyn bir kırât ve sümn kırât ve hisse-i vakf-ı Şehâbî Ahmed bir kırâtdan yigirmi üç kırât ve hisse-i vakf-ı Seyfeddin câmi‘ medfûn ... Ebû Hureyre iki kırât ve hisse-i mülk-i İbrâhim bir kırât ve hisse-i ‘allâm? Ali mülk bir kırât ve hisse-i Hasan on yedi kırât ve yigirmi bir kırât ve yine Gazze nâhiyesine tâbi‘ mezra‘a-i ... hisse-i vakf-ı Haremeyni’ş-şerîfeyn bir kırât sümn kırât ve hisse-i vakf-ı Şehâbî Ahmed bir kırâtdan otuz iki kırât ve hisse-i vakf-ı Seyfeddin Câmi‘ el-medfûn ... Ebû Hureyre ve hisse-i mülk-i ... Ali bir kırât ve hisse-i mülk-i İbrâhim bir kırât ve hisse-i Hasan on yedi kırât ve bir kırâtdan yigirmi iki kırât diyü Defter-i Hâkânî’de mukayyed ve mûmâ-ileyh Şeyh Mustafa hisse-i vakf-ı Seyfeddin Ali Câmi‘ el-medfûn ... Ebû Hureyre *radiyallahü te‘âlâ-anhu* Hazretleri’nin tevliyet ve nezâret bâ-berat-ı ‘âlişân ... olmağla sâlifü’z-zikr karye ve mezâri‘-i mezkûrelerin ber-mûceb-i Defter-i Hâkânî hissedâr-ı mezkûrlar ile zâbt ve mütevellîsi olduğu vakf-ı mezbûr cânibine ‘â’id olan mahsûlî kânûn ve defter mûcebince ahz u kabz murâd eyledüğünden hılâf-ı Defter-i hâkânî fuzûlî müdâhale ve gadr sevdâsında oldukların bundan akdem bâ-‘arz-ı hâl inhâ

ve sâlifü'z-zikr karye ve mezra'alar ber-mûceb-i Defter-i hâkânî zikr olunan hisseler mutasarrıflarıyla kendüye zabt ve vâkı' olan mahsûlden tarafına 'â'id olan kânûn ve defter mûcebince ahz u kabz itdirilüp hılâf-ı Defter- hâkânî ve mugâyir-i kânûn bir ferdi müdâhale itdirilmemek bâbında istid'â ve Defterhâne-i 'Âmirem'de mahfûz lede'l-mürâca'a Gazze nâhiyesine tâbi' ... ile karye-i ... hâsıl kısımdan mine'r-rub' otuz bin ve tahtında hatt ve mâl-ı ... ma'a harâc isticâr ve ... bin dokuz yüz yigirmi beş akçe ve hisse-i vakf-ı Seyfeddin Ali câmi' medfûn ... Ebû Hureyre iki kırât ve iki bin beş yüz akçe ve hatt-ı şâhî beş kırât fî yigirmi iki kırât sümün kırât ve hisse-i vakf-ı Medîne-i Münevvere on iki kırât on beş bin akçe ve hisse-i vakf-ı Haremeyni's-şerîfeyn bir kırât ve sümün kırât ve hisse-i vakf-ı Şehâbî Ahmed bin Molla Ali el-hâsıl yigirmi üç kırât sümün kırât bin iki yüz akçe ve hisse-i mülk-i İbrâhim bin Ahmed ve hisse bir kırât bin iki yüz elli akçe ve hisse-i mülk-i ... Ali bin İbrâhim el-hâsıl bir kırât bin iki yüz elli akçe ve'l-öşr 'an mâl-i vakf temlik gayr-i ez Haremeyni's-şerîfeyn altı yüz yigirmi bir akçe ber-vech-i maktû' der-'uhde-i Ahmed Beğ mîrlivâ-i Gazze ve Süleyman Beğ veledes ve resm-i bâd-ı hevâ ve resm-i 'arûs yekûn hisse-i hass-ı Şâhî ma'a er-rüsûm on iki bin akçe ber-vech-i maktû' der-'uhde-i Ahmed Beğ livâ-i Gazze ma'a ziyâde ve Süleyman Beğ veledes diyü defter-i mufassalda muharrîr kalemiyle tahrîr ve yine Gazze nâhiyesine tâbi' mezra'a-i hâric bin ... der-nezd-i karye-i ... hâsıl bin dört yüz akçe ve tahtında hisse-i vakf-ı Haremeyni's-şerîfeyn bir kırât yüz akçe ve hisse-i hâss-ı Şâhin on yedi kırât ve yigirmi bir kırât sümün kırât bin yedi yüz doksan iki akçe ber-vech-i maktû' der-'uhde-i Ahmed Beğ mîr-livâ-i Gazze ma'a ziyâde ve Süleyman Beğ veledes fî sene iki bin akçe ve yine Gazze nâhiyesine tâbi' mezra'a-i hâric arsadır karye-i ... hâsıl dokuz yüz altmış akçe ve tahtında hisse-i vakf-ı Haremeyni's-şerîfeyn bir kırât ve sümün kırât kırk beş akçe ve hisse-i vakf-ı Şehâbî Ahmed bin Ali hâsıl otuz iki kırât sümün kırât yigirmi dokuz akçe ve hisse-i vakf-ı Seyfeddin Ali câmi' el-medfûn ... Ebû Hureyre *radiyallahü te'âlâ anhu* iki kırât seksen akçe ve hisse-i mülk-i ... Ali bin İbrâhim bir kırât kırk akçe ve hisse-i mülk-i İbrâhim bin Ahmed hâsıl bir kırât kırk akçe ve hisse dahı Şâhî on yedi kırât ve yigirmi iki kırât sümün kırât yedi yüz on altı akçe yazular ile defter-i mufassalda muharrîr kalemiyle başka başka tahrîr olunup bu takdîrce ber-muktezâ-yı Defter-i hâkânî karye-i ... mezbûreden ancak iki kırât isâbet iden mezra'a-i hâric ... dahı iki kırât isâbet iden ve mezra'a-i hâric ... taksîmden dahı iki kırât ... a'şâr-ı vakf-ı Seyfeddin Ali câmi' medfûn ... Ebû Hureyre Vakfı tarafından zabtı iktizâ eyledüğün sâbıkâ Defter Emîni Mir Ahmed *dâme mecdühû* 'arz itmekle 'arzı mûcebince 'amel olunmak bâbında doksan altı senesi evâsıt-ı Zi'l-ka'de'sinde

emr-i şerîfim sâdır olmuşiken mugâyir-i emr-i ‘âlî yine müdâhale ve nizâ‘dan hâlî olmadıkların bildirüp mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince mecd-i emr-i celîlü’l-... sudûrını istid‘â ve Dîvân-ı Hümâyûnum’da mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca‘at olundukda minvâl-i muharrer üzre târif-i merkûmda emr-i şerîfim virildiği mestûr ve mukayyed ve emr-i mezkûr nâtık olduğu üzre Kudüs-i Şerîf muzâfâtından Gazze nâhiyesine tâbi‘ ... karyesinin ‘öşr mahsûlünden iki kırât hissesiyle yine Gazze nâhiyesine tâbi‘ sâlifü’z-zikr mezra‘alardan Seyfeddin Ali câmi‘ el-medfûn Ebû Hureyre vakfına kırât-ı sâire ta‘yîn ve mezkûr Şeyh Mehmed ... evlâdından vakf-ı mezbûrun mâliye beratıyla hâlâ mütevellî ve hâmîsi olduğına binâ‘en Defter Emîni ‘arzı mücebince târih-i mezbûrda tafsîlen emr-i şerîfim sâdır olmuş olmağla bu sûretde mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince müceddeden emr-i şerîfim i‘tâsını bi’l-fi‘l Re‘isü’l-küttâbım olan Mîr ‘Atâullah *dâme mecdühû* i‘âm itmeğin i‘lâmı mücebince ‘amel olunmak bâbında fermân-ı ‘âlîşân yazılmışdır.

Hüsnü

[Fî]Evâhir-i Ş sene 1200

d.4, s.105, h.3

Şam vâlisi ve Kudüs-i Şerîf kâdısına hüküm ki:

Seyyid Beşîr ve Seyyid İsmâ‘îl ve Seyyid Hasan *zîde şerefehûmâ* Südde-i Sa‘âdetim’e takdîm eyledikleri bir kıt‘a ‘arz-ı hâlleri mefhûmunda ashâb-ı hayratdan cedleri Ali Ağa Kudüs-i Şerîf’de yehûdi mahallesine kâ’in mülkiyet üzre mutasarrıf olduğu bir bâb hân ve tahtında vâkı‘ dört aded dükkân ve civârında olan bir bâb ...-ı revgân ve hâricinde iki aded ma‘lûmü’l-hudûd bağçeyi tescîl-i şer‘î ve teslîm-i âlî el-mütevellî birle vakf eyledikde tevliyet ve gallesine evlâd-ı evlâdının zükûr ve inâsına ve ba‘de’l-inkırâz Halîlü’r-rahman Vakfı mütevellîleri zabt eyleye diyü şart ve ta‘yîn eylediği vakfiye-i ma‘mûl-bahâsında mukayyed olduğına binâen evlâd-ı vâkıfıdan Osman nâm kimesne ber-müceb-i şart-ı vâkıf mutasarrıfiken fevt oldukda nevbete tasarruf evlâd-ı inâsına intikâl idüp ve bunlar vâkıfın evlâd-ı inâsından olup diyâr-ı âharda bulunmalarıyla Halîlü’r-rahman Vakfı mütevellîsi olan yine Kudüs-i Şerîf’de sâkin Mehmed nâm kimesne evlâd-ı zükûr munkarız oldu diyü hılâf-ı şer‘î şerîf ve mugâyir-i vakfiye-i ma‘mûl-bahâ ve şart-ı vâkıfa muhâlif fuzûlî müdâhale ve ... Şeyh Mehmed Mustafa ve Şeyh Mahmûd nâm kimesneler ile yekdil olarak tegallûben zabt ve gadr eyledüğün ve bu bâbda da‘vâlarına muvâfık fetvâ-yı şerîfeleri olduğu inhâ ve sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin ma‘rifetinle mahallinde şer‘le mürâfa‘ ve yedlerinde olan

fetvâ-yı şerîfe ve vakfiye-i ma'mûl-bahâ müceblerince icrâ-yı şer' ve ihkāk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrını ve 'arabî'l-'ibâre bir kıt'a vakfiyeyi dahı ibrâz ve husûs-ı mezbûr için emr-i şerîf virildiğinin kaydı bulunmağın Dîvân-ı Hümâyûnum'dan ve vakf-ı mezbûrun kaydı dahı bulunmadığı Anadolu ve aklâm-ı sâireden cevâb dahı tahrîr olunmuş olup ve mâtde-i mezbûr umûr-ı şer'iyreden olmağla mahallinde şer'le rü'yet ve vakfiye-i ma'mûl-bahâya ba'de'n-nazar müceb ve iktizâsı icrâ ve ihkāk-ı hakk olunmak için mahallinde şer'e havâle ile emr-i şerîfim sudûrını iktizâ eyledikde bi'l-fi'l Re'isü'l-küttâbım olan Mîr Abdullah *dâme ulüvvühû* i'lâm itmeğın i'lâmı mücebince mahallinde şer'le görilmek için emr-i şerîf tahrîr olunmuştur.

Fî evâsıt-ı M sene 1201

d.4, s.106, h.1

Kudüs-i Şerîf mollasına [hüküm] ki:

Bâbü's-Sa'âdetü's-şerîfem Ağası nezâretinde olan evkâfdan Kudüs-i Şerîf'de vâkı' merhûm ve mağfiret-penâh Sultân Süleyman Han *tâbe serâhü* ve merhûme Haseki Sultân Evkâf-ı Şerîfi tevliyeti senîn ü âhireten berü mültezimîn makûlelerine iltizâm olunup evkâf-ı mezbûre hımâyet u sıyânet olmadığından bundan mukaddem bin iki yüz senesine mahsûben mütevellî-i vakf tarafından emâneten zabt eylemek üzre âdemîsi Bektâş nâm kimesneye ihâle ve tefvîz olunup lâkin merkûm Bektâş'ın dahı idâreye iktidârı olmayup umûr-ı vakf-ı şerîfi teşevvüş ve ihtilâl eylediği ve hâsılât-ı vakfı zâhire ihrâc itmediğinden umûr-ı vakfı idâre muktedir müstakîmü'l-etvâr bir kimesneye ihâle ve tefvîz olunması muktezî olduğu beyânıyla her vechle umûr-ı dîde ve kâr-güzâr ve idâre-i umûra sâhib iktidâr olduğunu vakf-ı mezbûrun bâ-hatt-ı hümâyûn-ı 'inâyet-makrûn mütevellîsi olan sâbıkâ Bâbü's-Sa'âdetü's-şerîfem Ağası Mehmed *zîde ulüvvühû* i'lâm ve merkûm Bektâş'ın mahalline mû'mâ-ileyhin yed ü ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le muhâsebesi rü'yet ve vâridât ve tahsîlâtı zâhire iltizâm olunmasını istid'â ve istirhâm itmekle Bâbü's-Sa'âdetü's-şerîfem Ağası sâbık mû'mâ-ileyhin istid'âsı üzre mukaddemâ irsâl eylediği âdemîsi Bektâş'ın muhâsebesi mahallinde ma'rifet-i şer'le rü'yet ve iktizâ iden galle-i vakf bu def'a tarafından ta'yîn ve irsâl eylediği âdemîsi mû'mâ-ileyh Ahmed Halîfe'ye edâ ve teslîm olunmak bâbında sen ki mevlânâ-yı mû'mâ-ileyhsin sana hitâben emr-i şerîfim sudûrını hâlâ Bâbü's-Sa'âdetü's-şerîfem Ağası 'Osman Ağa *dâme ulüvvühû* memhûr 'arz eylediğine binâen vech-i meşrûh üzre 'amel olunmak fermân olmağın imdî sen ki mevlânâ-yı mû'mâ-ileyhsin Bâbü's-Sa'âdetü's-şerîfem ağası sâbık mû'mâ-ileyhin mukaddemâ irsâl eylediği

âdemîsi Bektâş ber-vech-i hakkâniyet muhâsebesini ma‘rifet-i şer‘ ve mû‘mâ-ileyh Ahmed Halîfe ma‘rifetiyle rû‘yet ve zimmetinde tahakkûk iden galle-i vakf her ne mikdâr ise tamâmen ve kâmilten tahsîl ve bu def‘a tesyîr eylediği mû‘mâ-ileyh Ahmed Halîfe‘ye edâ ve teslîme dikkat ve merhûm Bektâş‘ın hılâf-ı vâkı‘ ... ihfâ ile cânib-i vakf-ı şerîfe gadr ve zarar tertîbi mûcib olur ... vukû‘undan ... ve ...mücânebet eylemek bâbında.

Fî evâsıt-ı M sene 1201

d.4, s.110, h.3

Şam-ı Şerîf vâlisine ve Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Şeyh Abdûlvahhâb ve Şeyh Abdullah ve Şeyh Abdülkerim *zîde salâhuhüm* gelüp Kudüs-i Şerîf sancağında ve nâhiyesine tâbi‘ karye ‘uhdesine tahtında on iki nefer re‘âyâ hâsıl-ı kısm-ı mine’s-süls hinta ve şa‘îr ve ... ve harâc ... isticâr dört bin akçe altı kırâtıdan hisse-i vakf aldığı ve ... der-karye-i mezbûre on iki kırât iki bin akçesi ve hisse-i timâr on iki kırât iki bin akçe el-‘öşr ‘an mâli’l-vakf yekûn hisse-i timâr ma‘a’l-‘öşr ve rüsûm ve nısf bâd-ı hevâ iki bin iki yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrîr kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde zikr olunan iki bin beş yüz akçe ma‘a ... birikdirilüp dokuz bin üç yüz akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun iki bin akçesi Seyyid Mehmed veledi Seyyid Sâlih’in timârı ve bâkîsi müştereki kaydlarının olduğu Defter-i hâkânîde mukayyed ve mû‘mâ-ileyhim mezkûr Hüseyin ... Vakfı’nın bâ-berat ‘âle’l-iştirâk mütevellîleri olmalarıyla sâlîfü’z-zikr ‘uhdesine karyesin ber-mûceb-i Defter-i hâkânî timâr-ı mezbûr mutasarrıfı merkûm Seyyid Ahmed ve âhar müşterekiyle zabt ve on iki kırâta göre vakf-ı mezkûr tarafına ‘â’id olan mahsûlû kânûn ve defter mûcebince ahz u kabz murâd eyledikde sipâhi-i mezkûr Seyyid Ahmed zuhûr ve on iki kırâta göre mahsûl ile el-‘öşr ‘an mâli’l-muvakkıfıdan ve rüsûmdan beratı yazusuna göre hissesine düşeni ahza kanâ‘at itmeyüp vakf-ı mezkûr tarafına ‘â’id mahsûle dahı fuzûlî müdâhale ve vakf-ı şerîfe gadr murâd eylediğin bildirüp mâru’l-beyân ‘an seniyye karyesi ber-mûceb-i Defter-i hâkânî sipâhi-i mezkûr Seyyid Ahmed ve âhar müşterekiyle vakf-ı mezbûr tarafından zabt ve izn-i meşrûta göre vakf cânibine ... mahsûl kânûn ve defter mûcebince ahz u kabz itdirilüp hılâf-ı Defter-i hâkânî ve mugâyir-i kânûn sipâhi-i merkûmı vakf tarafına ‘â’id mahsûle bir dürlü dahl ve ta‘arruz itdirilmeyüp men‘ u def‘ itdirilmek bâbında hükm-i hümâyûn recâ ve Defterhâne-i Âmirem’de mahfûz rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca‘at olundukda vech-i meşrûh üzre olduğu mestûr ve mukayyed ve fuzûlî su‘âl olundukda karye-i mezbûre

timâr-ı mezbûr mutasarrıfıyla vakf-ı mezkûr tarafından zabt ve on iki kırât tarafına ‘â’id mahsûl cânib-i vakfdan ve on iki kırât tarafına ‘â’id mahsûl ile el-‘öşr ‘an mâli’l-muvakkıf ve rûsûmâtı timar mutasarrıfı tarafından müşterekiyle ahz u kabz itdirilmek muktezâ-yı Defter-i hâkânî ve muvâfık-ı kânûn idiği tahrîr olunmağla Defter-i hâkânî mücebine kânûn üzre ‘amel olunmak bâbında.

...

Fî evâ’il-i Ra sene 1201

d.4, s.125, h.2

Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Medîne-i Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ müteveffâ Halîl Şemseddin el-... Vakfı’nın evlâdiyet ve meşrûtiyet üzre hâlâ berat-ı şerîfemle mütevellîsi ve nâzırı olan es-Seyyid Sa’îd bin Mustafa *zîde kadruhü* gelüp bu ‘uhdesinde lâzım gelen hıdmetini sadâkat ve istikâmet üzre rû’yet idüp âhardan bir vechle müdâhale olunmak îcâb itmez iken ecânib ve ashâb-ı ağrâzdan ba’zı kimesneler tevliyet ve nezâreti umûrına bî-vech ve bilâ-berat ve bilâ-sened fuzûlî müdâhale ve zabtına mümâna‘at ve vakf-ı şerîfe gadr irâdesinde oldukların bildirüp ecânib ve ashâb-ı ağrâzdan olan mezbûrların bî-vech ve bilâ-berat ve bilâ-sened vâkı‘ olan müdâhale ve te‘addîleri men‘ u def‘ olunmak bâbında hükm-i hümayûnum recâ eylediği ecilden mahallinde şer‘le görilmek bâbında.

Fî evâsıt-ı B sene [1]201

d.4, s.128, h.1

Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ mülk-i Selâhaddin Timârhanesi Vakfı’nın yevmî dört akçe vazîfe ile mütevellîsi Muhyiddin Halîfe’nin üzerinde iken ref‘inden elli dokuz târihinde İmâmeddin bin Müslim’e tevliyet ve tedâvül-i ibâdî tevcîh olunarak bin kırk yedi senesinde Ömer mahlûlünden Seyyid Abdülbâkî’ye tevcîh ve anın dahı mahlûlünden bin doksan üç târihinde Şeyh Mustafa ve Şeyh Ali ve Şeyhü’r-Rahîmü’l-‘İlmî’ye tevcîh olunup dört akçe ile berat virildikten sonra ref‘inden bin beş senesinde el-Hâc Muslihiddin’in anın dahı ref‘inden yüz altı senesi Muharrem’inde el-Hâc Muslihiddin bin Muhyiddin ser-etubbâ-yı Kudüs-i Şerîf’e ve anın dahı ref‘inden sene-i mezbûr Receb’inde sâhib-i evvelleri mezbûrân Şeyh Ali ve Şeyh Abdurrahîm’e ilgâ olunduktan sonra Şeyh Abdurrahîm’in iki akçesi yüz yedi târihinde oğlu Şeyh Abdurrahmân’a ve anın dahı mahlûlünden bin yüz altmış târihinde evlâddan Şeyh

Abdurrahmân'a tevcih ve ba'dehû seksen bir senesi ... berat ve kasr-ı yedinden seksen dört senesi ... Şeyh Ali el-'İlmî'ye tevcih ve mezkûr Şeyh Ali bin Şeyh Ömer el-'İlmî'nin üzerinde kalan iki akçe ile ... hissesi mahlûlünden on dokuz senesinde evlâddan Şeyh Ali el-'İlmî'ye ve onların mahlûllerinden elli üç senesinde Ali el-'İlmî'ye tevcih olunduktan sonra tevliyet-i mezbûr bilâ-berat Şeyh Ali el-'İlmî evlâdından Abdurrahmân'ın 'uhdesinde olmağla mahlûlünden dört akçe ile tamâmen tevliyet-i mezbûr Kudûs-i Şerîf kâdısı 'arzıyla oğlu Şeyh Abdüssamed el-'İlmî'ye doksan yedi senesi Muharrem'inde ba'de't-tevcîh kasr-ı yedinden sene-i mezbûr Safer'inde Yusuf Halîfe'ye tevcih ve hâlâ beratla üzerinde olduğu Anadolu Muhâsebesi'nden ihrâc olunup merkûm Yusuf Halîfe ber-vech-i muharrer hisse-i mezbûre yevmî dört akçe vazîfe ile bâ-berat-ı 'âlişân mutasarrıf olup âhardan bir vechle dahl îcâb itmez iken Kudûs-i Şerîf sâkinlerinden Seyyid Celâleddin el-'İlmî zuhûr ve tevliyet-i nısfının ... altı akçe vazîfesi olup iki akçe vazîfe ile tevliyet-i mezbûre hissesi üzerindedir diyü berat ibrâzıyla müdâhale ve te'addîden hâlî olmaduğun merkûm Yusuf Halîfe mukaddemâ inhâ ve istid'â eylediğin tevliyet ... merkûm Celâleddin'e hissedârlık beratı virildiğinin kaydı bulunmadığı Anadolu ve Haremeyn ve Cizye Muhâsebesi ve ve Baş Mukâta'a ve Mukâbele-i Süvârî ve İstanbul ve Küçük Rûz-nâmçe ve Haslar ve Büyük Kal'a ve Ma'den kalemleri ve Haremeyn mukâta'ası ve Rûz-nâmçe-i 'askerîden cevâb tahrîr olunmuş olmağla tevliyet-i mezkûr Yusuf yedinde olan beratı mûcebince zabt itdirilip mezkûr Celâleddin'i sahte berat ibrâzıyla tevliyet-i merkûma bir dürlü dahl ve ta'arruz itdirilmemek için mahallinde şer'e havâle ile emr-i şerîfim sudûrını Re'isü'l-küttâb Efendi i'lâm itmeğin i'lâmı mûcebince amel olunmak bâbında doksan yedi senesi evâhir-i Receb'inde Kudûs-i Şerîf kâdısına hitâben emr-i şerîfim sâdır olmuş idi el-hâletü hâzihi merkûm Yusuf Halîfe'nin bu def'a Der-Sa'âdetim'e takdîm eylediği arz-ı hâlinde merkûm Seyyid Celâleddin fevt olup şimdi oğlu yine Kudûs-i Şerîf'de sâkin Seyyid Vefâ'îye nâm kimesne zuhûr ve hılâf-ı şer' ve mugâyir-i berat ve emr-i şerîfe muhâlif tevliyet-i merkûmeye fuzûlî müdâhale ve te'addî ve ta'cizden hâlî olmadığın inhâ ve mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mûcebince müceddeden hükm-i hümayûn sudûrını istid'â ve Divân-ı Hümayûnum'da mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda ber-vech-i meşrûh târih-i merkûmda emr-i münîfim virildiği mestûr ve mukayyed bulunmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mûcebince şer'le görilmek bâbında.

Vecîhî

Fî evâ'il-i Ş sene 1201

d.4, s.128, h.2

Kudüs-i Şerîf mollasına [hüküm] ki:

Sâdât-ı Kirâm ve meşâyihden es-Seyyid Abdülkerîm ve Şeyh Abdülvahhâb ve Şeyh Abdullah *zîde salâhahum* gelüp bunlar Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ ‘Îsâ en-Nebî ‘aleyhi’s-selâm Hazretleri’nin vakf-ı şerîfinden almak üzere yevmî nîm akçe vazîfe ile hâlâ berat-ı şerîfemle Sahratullâhü’l-Müşerreffe’nin bevvâb ve hadîmleri olup üzerlerine edâsı lâzım gelen hıdmetlerin sadâkat ve istikâmet üzere rü’yet idüp bî-vech bilâ-berat ve bilâ-sened müdâhale ve ta‘arruz olunmak îcâb itmez iken yine Sahratullâh hüddâmlarından ve ecânibden ba‘zı kimesne zuhûr ve bî-vech ve bilâ-berat ve bilâ-sened hıdmet ve bevvâblık umûrlarına fuzûlî müdâhale eylediklerin bildirüp men‘ u def‘ olunmak bâbında hükm-i hümâyûn recâ ve Hazîne-i ‘Âmirem’de mahfûz Anadolu Muhâsebesi defterlerine nazar olundukda Hazret-i ‘Îsâ ‘aleyi’s-selâmın Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ vakıfdan almak üzere yevmî nîm akçe vazîfe ile Sahratullâhü’l-Müşerreffe’nin hadîm ve bevvâblık cihetleri hâlâ berat-ı şerîfemle üzerlerinde olduğu mestûr ve mukayyed bulunmağın vech-i meşrûh üzere mahallinde şer‘le görilmek için yazılmışdır.

Fî evâ’il-i S sene 1201

d.4, s.129, h.3

Kudüs-i Şerîf kâdısına ve Kudüs sancağı mütesellimine [hüküm] ki:

Abdülkerim ve Abdullah ve Abdülvahhâb nâm kimesneler gelüp Kudüs-i Şerîf sancağında ve nâhiyesinde vakfû’l-Emîr ... Ali fî Bâbü’s-Silsile ve rabt altı der-Kudüs tahtında hammâm-ı sagîr-i havârim? ve Kudüs-i Şerîf nâhiyesine tâbî‘ on sekiz kırât üç bin üç yüz akçe yazar ‘an karye-i Ayn-ı ... dekâkîn fî civârî’l-medrese sevkü’l- ... bâb dört oda ve dekâkin der-mahalle-i bâb-ı ... bâb dört ve dekâkin der-nezd-i medrese bâb dokuz ve muhâkere-i zahr-ı rabt ve ... Han ...l-hammâm ... ve mahsûlü’l-havardâr? ise ... ve haseb-i civâr-ı medrese-i ... ve hammâm bâbü’l-... ve tavâhîn? bâb-ı ... der-nezd-i Beyn-i ... Vâdiyü’l-Arâb vakf tamâmen ... dekâkîn der-Bâbü’s-Silsile vakf diyü Defter-i hâkânîde mukayyed ve merkûmdan zikr olunan Emîr ... Medresesi Vakfı’nın hâlâ berat-ı şerîfemle mütevellîleri olmalarıyla ‘an karye-i ... on sekiz kırât tarafına ‘â’id olan ve sâlifü’z-zikr hammâm ve dekâkîn ve mevâdd-ı mezbûreden cânib-i vakfa ‘â’id olanı ahz u kabz mûrad eylediklerinde âhardan müdâhale olunmak îcâb itmez iken ecânib ve ashâb-ı ağrâzdan ba‘zı kimesneler zuhûr ve hılâf-ı Defter-i

hâkânî fuzûlî müdâhale ve ta'arruz birle gadr-ı küllî irâdesinde oldukların bildirüp Defter-i hâkânî mücebince 'amel olunup hılâf-ı Defter-i hâkânî ecânibden olan kimesnelerin zâhir olan te'addîleri men' u def' olunmak bâbında hükm-i hümayûn recâ ve Defterhâne-i Âmirem'de mahfûz defter-i evkâfa mürâca'at olundukda Kudüs-i Şerîf nâhiyesine tâbi' vakfû'l-Emîr ... Ali Medrese fî bâbü's-silsile ve rabt altı der-Kudüs ... mahallin hammâm-ı muhâkere-i sagîr-i havârim? ... ber-mûceb-i kitâb-ı vakfiye fî sene sekiz yüz otuz altı akçe ve 'an karye-i Ayn-ı ... tâbi'-i Kudüs on sekiz kırât üç bin üç yüz akçe yazu ve dekâkîn fî civârî'l-medrese ve sevkü'l-... bâb on üç dekâkîn der-mahalle-i bâb-ı ... dört bâb ve dekâkîn der-nezd-i medrese bâb dokuz ... ve muhâkere-i zahr-ı rabt ve ... Han ...'l-hammâmü'l-mezbûr yigirmi dört ve mahsûl ... havardâr? ... yüz yigirmi ve haseb-i civârü'l-medrese ... ve hammâm ... hisse on iki kırât ve yazu beş bin akçe ve tavâhin? üç bâb ... der-nezd-i Ayn-ı ... fî Vâdiyü'l-Arâb vakf tamâmen ... arz-ı dekâkîn der-[Bâbü's-]Silsile vakf ... diyü defter-i evkâfda muharrîr kalemiyle tahrîr olunup bu takdîrce ber-mûceb-i Defter-i hâkânî bâlâda zikr olunan hammâm ve dekâkîn ve mevâdd-ı sâiresi ve karye-i Ayn-ı ... on sekiz kırât üç bin üç yüz akçe yazusına göre iktizâ iden hissesi defter-i vakf mücebince el-Emîr ... Vakfı tarafından zabt olunmak iktizâ eyledükde bi'l-fi'l Defter Emîni olan ... Râşid *dâme mecdühû* 'arz itmeğin 'arız mücebince 'amel olunmak bâbında.

Vecîhî

Fî evâ'il-i Ş sene 1201

d.4, s.135, h.2

... .. içlerinden biri intihâb ile rü'yet itdirilmesiçün mü'ekked emr-i âlî yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı S sene 1209

Kudüs- Şerîf mollasına hüküm ki:

Bâbü's Sa'âdetim ağası nezâretinde olan Kudüs-i Şerîf'de vâkı' merhûm ve mağfûrûn-lehâ Haseki Sultân *tâbet serâhânın* Kamâme bevvâbları olan Seyyid Ali ve Seyyid Mehmed ve Seyyid Abdullah ve Seyyid Halîl veledişi ve Yusuf bin Ali ... gelüp bunlar ... tarafından virilen berat-ı şerîfemle bevvâblık-ı mezkûre ale'l-iştirâk mutasarrıflar olup 'uhdelerine edâsı lâzım gelen hıdmetlerini edâ idüp bevvâblıkları umûrına bir dürlü dahl ve ta'arruz olunmak îcâb itmez iken yine Kudüs-i Şerîf sâkinlerinden ba'zı kimesneler bilâ-berat ve bilâ-sened mütegalibeye istinâden fuzûlî müdâhale ve gadr-ı küllî sevdâsında oldığın bildirüp bevvâblık-ı mezkûr ale'l-iştirâk

kendülere zabt itdirilüp yedlerinde olan beratlarına mugâyir ecânibden bir ferdi bilâ-berat ve bilâ-sened fuzûlî müdâhale itdirilmeyüp men‘ u def‘ itdirilmek bâbında hükm-i hümayûnum recâ ve Defterhâne-i ‘Âmirem’de mahfûz Anadolu Muhâsebesi defterlerine nazar olundukda tevliyet-i mezkûr berat-ı şerîfemle mûmâ-ileyhimin üzerlerinde olduğu mestûr ve mukayyed olunmağın beratları mücebince ‘amel olunmak için yazılmışdır.

Hüsnü?

Fî evâsıt-ı N sene 1201

d.4, s.143, h.3

Şam vâlisi ve Mîr hacı vezîre [ve] Kudüs-i Şerîf mollasına [hüküm] ki:

Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ ... câmi‘-i şerîfin mütevellîsi olan Seyyid Abdülvahhâb *zîde şerefehu* gelüp bu câmi‘-i mezbûrun mütevellîsi olup câmi‘-i mezbûrun ... vakf arsasında âharın alâkası yoğiken yine Kudüs-i Şerîf sükkânından [] ve [] kimesneler ... arsayı ... lâzım zabt ideriz diyü takrîriyle ile’l-emr-i şerîf ... ve da‘vâsına muvâfık ... şerîfe ... şer‘ ... takrîr ... alanlarıyla emr-i şerîf recâ eylediği ... şer‘ ... için yazılmışdır.

[Fî] evâsıt-ı M sene 1202

d.4, s.144, h.1

Şam vâlisine ve Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Sulehâdan Şeyh Mehmed *zîde salâha* gelüp Kudüs-i Şerîf kazâsı muzâfâtundan Halîlü’r-rahman nâhiyesine tâbi‘ arz-ı medîne-i Halîlullâh ‘aleyhi’s-selâm ... ve ... ve binti İbrâhim ve karye-i beyt-i ... ve mezra‘a-i diyü mukayyed arz ve karye ve mezra‘a ... vakfı olduğu Defter-i hâkânîde mukayyed ve mûmâ-ileyh Şeyh Mehmed ... Vakfı’nın bâ-berat-ı ‘âlişân mütevellîsi olmağla sâlifü’z-zıkr arz ve karye ve mezra‘ayı ber-mûceb-i Defter-i hâkânî vakfı tarafından bi’t-tevliye zabt ve vâkı‘ olan mahsûl ve rûsûmun kânûn ve defter mücebince ahz u kabz murâd eyledikde bir dürlü dahl ve ta‘arruz olunmak îcâb itmez iken Halîlü’r-rahman Vakfı mütevellîsi Halîlü’r-rahman vakfı olan ‘an mahsûl resm-i icmâl-i sabun der-nefs-i Kudüs-i Şerîf diyü mukayyed resm-i ahza kana‘at itmeyüp zıkr olunan arz ve karye ve mezra‘a-i vakfı değildir diyü müdâhale ve hâsılâtı ahz ve buna virmeyp gadr-ı küllî eylediğin ve bu bâbda da‘vâsına muvâfık Şeyhü’l-İslâm’dan fetvâ-yı şerîfe virdiğin bildirüp sâbıkü’l-beyân arz ve karye ve mezra‘a ber-mûceb-i Defter-i hâkânî ... vakfı tarafından bi’t-tevliye kendüye zabt ve vâkı‘ olan mahsûl ve rûsûmı kânûn ve defter mücebince ahz u kabz itdirilüp hılâf-ı Defter-i hâkânî ve mugâyir-i kânûn Halîlü’r-rahman vakfı

mütevellîsi bir dürlü dahl ve ta'arruz itdirilmeyüp men' u def' ve Halîlü'r-rahman mütevellîsi zimmetinde olan hâsılât tamâmen tahsîl ve bî-kusûr alıvirilüp hılâf-ı Defter-i Hâkânî ve mugâyir-i kânûn ve fetvâ-yı şerîfeye muhâlif edâda te'allül ve muhâlefet itdirilmeyüp icrâ-yı şer' ve ihkāk-ı hakk olunmak bâbında hükm-i hümayûnum recâ ve Defterhâne-i 'Âmirem'de mahfûz defter-i mufassal ve evkâfa mürâca'at olundukda Kudüs-i Şerîf sancağında Halîlü'r-rahman nâhiyesine tâbi' arz-ı Medîne-i Halîlullah 'aleyhü's-salâtü ve's-selâm ve binti İbrâhim vakf-ı tamâmen hâsıl-ı kısm-ı mine'r-rub' ma'a'l-harâc dokuz bin akçe ve yine nâhiye-i mezbûra tâbi' karye-i ... vakf-ı hâsıl-ı kısm-ı mine'r-rub' tahtında hinta ve şa'îr yekûn ma'a ... dört bin akçe ve yine nâhiye-i mezbûra tâbi' mezra'a-i ... nâhiye-i Hazret-i Halîlü'r-rahmân vakf-ı ... hâsıl-ı kısm-ı mine'r-rub' ma'a'l-harâc iki bin beş yüz akçe yazular ile defter-i mufassalda muharrîr kalemiyle başka başka tahrîr ve yine Halîlü'r-rahman nâhiyesinde vakf-ı Hazret-i Halîlü'r-rahman 'aleyü's-salâtü'r-rahman yazıldığı mahalden tahtında 'an mahsûl resmi icrâ ... der-nefs-i Kudüs-i Şerîf ... ve ma'a mevâdd-ı sâire diyü defter-i evkâfda muharrîr kalemiyle tahrîr olunup bu takrîrce ber-mûceb-i Defter-i Hâkânî arz-ı medîne-i Halîlü'r-rahmân ve binti İbrâhim'in hâsıl-ı kısm-ı mine'r-rub' ma'a'l-harâcî tamâmen ve ... karyesinin kısm mine'r-rub' hâsılâtı ve mezra'a-i nâhiyenin hâsıl-ı kısm-ı mine'r-rub' ma'a'l-harâcî tamâmen mârû'l-beyân vakf ... tarafından zabt olunup Hazret-i Halîlü'r-rahman Vakfı'nın alâkası olmamak iktizâ eylediğin bi'l-fi'l Defter Emîni olan Süleyman Râşid *dâme mecdühû* 'arz itmeğin 'arzu mûcebince 'amel olunmak bâbında.

Nesîmî

Fî evâsıt-ı M sene 1202

d.4, s.149, h.2

Şam vâlisine ve Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Seyyid Ali nâm kimesne gelüp Kudüs-i Şerîf'de Hazret-i Dâvud en-Nebî 'aleyhi's-selâm merkad-ı şerîfinde ceddi eş-Şeyh Ahmed ... mutasarrıf olduğu mülk menziline tescîl-i şer'î ve teslîm ile'l-mütevellî birle vakf eyledikde tasarruf ve sükenâsını evlâd-ı evlâdına şart ve ta'yîn eylediği vakfiye-i ma'mûl-bahâsında mukayyed ve bu evlâd-ı vâkıfdan olup ber-mûceb-i şart-ı vâkıf menzil-i mezbûrı tasarruf ve sâkin olmak murâd eyledikde evlâddan olmayup ecânibden Kudüs-i Şerîf sükkânından İbrâhim Ömer nâm kimesne hılâf-ı şart-ı vâkıf fuzûlî menzil-i mezbûrı doksan senesinde zabt ve ol-vechle evlâd-ı vâkıf sâkin olmayup gadr eylediğin bildirüp

şer‘le görölüp alıvirilüp ihkāk-ı hakk olunmak bâbında hükm-i hümayûnum recâ itmeğin mahallinde şer‘le görölmek için yazılmışdır.

Fî evâ’il-i Ra sene 1202

d.4, s.150, h.1

Şam vâlisi ve Mîr-i hacı vezîre ve Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Eş-Şeyh Abdülhay ve eş-Şeyh ... *zîde salâhahümâ* gelüp Kudüs-i Şerîf sancağında ve nâhiyesinde mezra‘a-i Hânü’l-karîm? nâm-ı diğêr Hân-ı... der-nezd-i Kudüs-i Şerîf hâsıl-ı kısm-ı mine’r-rub‘ hisse-i vakfû’l-mülk Selâhaddin Ali ... der-Kudüs-i Şerîf on altı kırât altı yüz altmış üç akçe ve hisse-i vakf-ı medrese-i Mezhebiyye der-Kudüs-i Şerîf sekiz kırât üç yüz otuz yedi akçe el-‘öşr ‘an mâl-i vakf hass-ı mîr-livâ yüz akçe yekûn bin akçe ve yine Kudüs-i Şerîf nâhiyesine tâbi‘ beyt-i Sahurü’l-Vâdî ... vakf nefer otuz yedi hâsıl-ı kısm mine’s-süls on beş kırât hinta ve şa‘îr ve harâc-ı istîcâr dört bin akçeden hisse-i vakf medrese-i Mezhebiyye on iki kırât iki bin akçe ve hisse-i Muhiyiddin on iki kırât iki bin akçe el-‘öşr ‘an cümle münhasıl ve ze‘âmet ve timârının üç yüz akçe ve resm-i ... dört yüz akçe ve bâd-ı hevâ yüz akçe yekûn el-‘öşr ve rüsûm-ı bâd-ı hevâ bin sekiz yüz akçe yazular ile defter-i mufassalda muharri‘r kalemiyle başka başka tahrîr ve defter-i icmâlde beyt-i Sahurü’l-Vâdî? karyesinin el-‘öşr rüsûm-ı bâd-ı hevâ diyü bin sekiz yüz akçe ma‘a gayrhi yazılup dört bin sekiz yüz akçe yekûnundan iki bin beş yüz akçesi ifrâz ve tamâmen karye-i beyt-i Sahurü’l- ... ve gayrıdan dört bin beş yüz akçe timâra mutasarrıf Yusuf ve Ahmed ve ... Halîl’in ve bâkîsi müşteki kaydlarında olduğı Defter-i hâkânîde mukayyed ve mûmâ-ileyhâ Abdülhay ve ... Mezhebiyye Medrese Vakfı’nın ‘ale’t-iştirâk bâ-berat-ı ‘âlişân mütevellîleri olmağla zikr olunan mezra‘ayı el-mülk-i Selâhaddin ... mütevellîsi ve mîr-livâ-i hassı mutasarrıfıyla ve Beyt-i Sahur karyesini Muhiyiddin hissesi mutasarrıf ve sipâhi-i merkûm ve sâir müşterekiyle zabt ve mezra‘a-i mezbûreden merkûm medrese vakfı tarafına ‘â’id sekiz kırât üç yüz otuz yedi akçeye göre beyt-i Sahur-ı Vâdî karyesinden on iki kırât iki bin akçeye göre isâbet iden mahsûl kânûn ve defter mûcebince hıfz ve kabz murâd eylediklerin sipâhi-i merkûmlar taraflarına ‘â’id olan ... kana‘at itmeyüp medrese-i mezbûre vakfı tarafına ‘â’id olan mahsûle fuzûlî müdâhale ve gadr sevdâsında olanların bildirüp men‘ u def‘ olunmak bâbında hükm-i hümayûnum recâ ve Defterhâne-i ‘Âmirem’de mahfûz rûznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca‘at olundukda vech-i meşrûh üzre ... mestûr ve mukayyed bulunmağın Defter-i hâkânî mûcebince ‘amel olunmak bâbında.

...

Fî evâhir-i Ra sene 1202

d.4, s.152, h.2

Kudüs-i Şerîf mollasına [hüküm] ki:

Seyyid ... *zîde şerefehu* gelüp Kudüs-i Şerîf hâricinde vâkı‘ Şeyh Musa ... vakfının defterde mukayyed karyelerinden Burc-ı ‘Arab nâm karye toprağında vâkı‘ ma‘lûmü’l-hudûd yerlerin beher sene zabt ve ... ve ‘öşr ve resmi sâhib-i arza edâ idegeldiği yerlerin yine karye-i mezbûr sükkânından [] ve [] ve [] kimesneler birle yüz doksan senesinden berü fuzûlî zabt ve zirâ‘at itmekle lede’l-mürâf‘a fuzûlî zabt eylediği yerlerin alup zabt itmekle mezbûrun fuzûlî zabt eylediği senelerin noksan arâzî talep eylediği bî-vech-i şer‘î virmekte te‘allül ve gadr irâdesinde oldığın ve bî-vech da‘vâsına muvâfık fetvâ-yı şerîfe virildiği ... şer‘i görölüp ... zirâ‘at eylediği senelerin noksan arâzî ... emr-i şerîf recâ eylediği ecilden ... şer‘le görölmek için yazılmışdır.

Fî evâ’il-i R sene 1202

d.4, s.152, h.4

Şam vâlisine ve Mîr-i hacı vezîrim [] Paşa’ya ve Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Kudüs-i Şerîf kazâsı muzâfâtından Halîlü’r-rahman nâhiyesi mütemekkinlerinden Behûd? nâm yehûdi gelüp yine nâhiye-i mezbûrda sâkin el-Hâc Mehmed bin eş-Şeyh ... dimekle meşhûr kimesne ile bin yüz doksan [] senesinden berü ahz ve i’tâyâ müteallık da‘vâları olup bundan akdem muhâsebeleri şer‘le rü’yet olundukda ... yigirmi bir bin üç gurus otuz para alacak hakkı olduğu şer‘en sâbit ve hükm birle taraf-ı şer‘den bunun yerine arâbi’l-‘ibâre huccet-i şer‘iyye virilmekle bu mezbûrun zimmetinde ber-mûceb-i huccet-i şer‘iyye sâbit ve mahkûm olup ol mikdâr gurus alacak hakkı ... ile talep ve almak murâd eyledikde mezkûr bî-vech-i şer‘î ve mugâyir-i huccet-i şer‘iyye gûna-gûn ağırâr ve ... ile virmekde te‘allül ve mücânebet gadr sevdâsında oldığın bildirüp şer‘le görölüp mezkûrın zimmetinde ber-mûceb-i huccet-i şer‘iyye sâbit ve mahkûm olan ol mikdâr gurus alacak hakkı tamâmen tahsîl ve kendüye alıvirilüp bî-vech-i şer‘î ve mugâyir-i huccet-i şer‘iyye te‘allül ve mümâna‘at itdirilmeyüp icrâ-yı şer‘ ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ eylediği ecilden mahallinde şer‘le görölmek bâbında.

Sabri

Fî evâ'il-i R sene 1202

d.4, s.152, h.5

Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Kazâ-i mezbûrda vâkı' Yusuf en-Nebî 'aleyhi's-selâm hazretlerinin vâlidelerinin medfûn olduğu türbesinin türbedâr ve huddâmı olan Seyyid Ali *zîde şerefehu* gelüp kazâ-i mezbûrda mütemekkin yehûdi tâifesinden ba'zıları gelüp türbe-i mezbûre etrâfında ... ve şarab hamr idüp ol-vechle harâbına bâ'is ve bâdî oldukların bildirüp ma'rifet-i şer'le görölüp zarar-ı şer'îleri men' u def' olunmak bâbında hükm-i hümayûnum recâ itmeğin inhâ olunduğı üzre nefis-i evâmîre muvâfık ise ma'rifet-i şer'le men' ve zarar-ı şer'îleri def' olunmak için şer' görölmek bâbında.

Fî evâ'il-i R sene [1]202

d.4, s. 152, h.6

Şam-ı Şerîf vâlisine ve Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Kudüs-i Şerîf'de vâkı' Şeyh Ahmed ve Necâti *kuddise sırruhü'l-azîz* Vakfının ve evlâdiyet ve meşrûtiyet üzre mütevellîsi olan Seyyid Ali *zîde şerefehu* gelüp vakf-ı mezbûrun vakfiye-i ma'mûl-bahâsında mukayyed kazâ-i mezbûrda vâkı' ... arsası dimekle ma'rûf ma'lûmü'l-hudûd arsasını kazâ-i mezbûr sükkânından fukarâ Ahmed ve [] nâm kimesneler yüz doksan [] senesinde fuzûlî zabt ve üzerine dıvar ihdâs ve ol-vechle vakf-ı şerîfe gadr eylediklerin ve bu bâbda da'vâsına muvâfık fetvâ-yı şerîfe virildiğın bildirüp fetvâ-yı şerîfesi mücebince şer'le görölüp mezbûrların hılâf-ı şer'i şerîf vâkı' olan zarar-ı şer'îleri men' ve arsası vakf için alıvirölüp icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında hükm-i hümayûnum recâ itmeğin mahallinde şer'le görölmek bâbında.

Fî evâ'il-i R sene [1]202

d.4, s.160, h.2

Kudüs-i Şerîf kâdısına hüküm [ki]:

Seyyid Sa'id ve Seyyid Sâlih ve Seyyid Hasan Halîfe Südde-i Sa'âdetim'e 'arz-ı hâl idüp Kudüs-i Şerîf sancağında ve nâhiyesinde yigirmi dokuz nefer re'âyâ ile karye ... ve Medrese-i Mülkiye der-Kudüs-i Şerîf'de hâsıl-ı kısm-ı mine'l-hams sekiz kırât ve tahtında hınta ve şa'ir ve harâc-ı işcâr üç bin yüz akçe ve el-öşr 'an mâlü'l-vakf ve resm-i ... ve ... nısf bâd-ı hevâ yekûn el-öşr ma'a rüsûm ve nısf bâd-ı hevâ beş yüz

akçe yazu ile defter-i mufassalda timâr karyelerinden olmak üze muharrîr kalemiyle tahrîr ve Kudüs-i Şerîf nâhiyesi Vakf-ı Medrese-i Mülkiye ... mahallde karye ... yekûn üç bin yüz akçe yazu ile menzil-i merkûmda muharrîr kalemiyle tahrîr olmadığı Defter-i Hâkânî'de mukayyed ve bunlar medrese-i mezbûre vakfının ber-vech-i iştirâ[k] berat-ı şerîfemle mütevellîleri karye-i mezbûr toprağında zirâ'at idenlerin hâsıl eyledikleri terekelerinin ... 'öşrinden timâr tarafına 'â'id el-'öşr 'an mâli'l-vakf mahsûlden mâ'adâ cânib-i vakfa 'â'id olan ahz u kabz murâd eylediklerin ecânibden olan kimesneler zirâ'atcılarını tahrîk ve ihtilâl iki medrese tarafına 'â'id mahsûlün ahz u kabzına muhâlefet ve evkâf-ı şerîfe gadr irâdesinde oldukların bildirüp karye-i mezbûr toprağında zirâ'at idenlerin hâsıl eyledikleri tereke ... 'öşrinden timâr tarafına 'â'id el-'öşr 'an mâli'l-vakf mahsûlden mâ'adâ medrese vakfı tarafına ... mahsûl cânib-i vakfdan ahz u kabz itdirilüp hılâf-ı kânûn ecânibden bir ferdi dahl ve ta'arrûz itdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûnum recâ ve Defterhâne-i 'Âmirem'de mahfûz defter-i mufassal ve ... mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üze olduğu mestûr ve mukayyed bulunmağın Defter-i hâkânî mücebinece 'amel olunmak bâbında.

Fî evâhir-i Ş sene 1206

d.4, s.160, h.3

Şâm-ı Şerîf vâlisi ve Mîrû'l-hacı vezîre ve Kudüs-i Şerîf kâdisına [hüküm] ki:

Şeyh Abdülhak ve ... *zîde salâhahümâ* gelüp Kudüs-i Şerîf sancağında ve nâhiyesinde karye-i ... vakf el-'öşr 'an ze'âmet ve timâr tahtında otuz yedi nefer re'âyâ ve hâsıl-ı kısm-ı mine's-süls hinta ve şâ'ir dört bin akçe on beş kırât hisse-i vakf-ı Medrese-i Mezhebiyye on iki kırât iki bin akçe ve hisse-i vakf-ı Muhyiddin on iki kırât ve iki bin akçe ve'l-'öşr 'an cümle münhasıl 'an ze'âmet ve timâr bin üç yüz akçe yekûn ma'a'l-'öşr ve'l-rüsûm ve bâd-ı hevâ bin sekiz yüz akçe yazu ile defter-i mufassalda muharrîr kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde mezkûre bin sekiz yüz akçe ma'a gayrhi birikdirilüp dört bin sekiz yüz akçe yekûnundan iki bin beş yüz akçesi ifrâz ve bir icmâl ve tamâmen karye-i ... ve gayradan dört bin beş yüz akçe timâra ber-vech-i iştirâk mutasarrıf Yusuf ve Ahmed ... Halîl'in ve bâkîsi müşterekiyle kayd üze medîne-i Kudüs-i Şerîf nâhiyesinde mezra'a-i Hânü'l-karîm? nâm-ı diğêr Hân-ı benî Sa'id der-nezd-i Kudüs-i Şerîf hâsıl-ı kısm-ı mine'r-rub' bin akçeden hisse-i vakfı'l-mülk-i Selâhaddin Ali timâr ... der-Kudüs-i Şerîf on altı kırât üç yüz altmış üç akçe ve hisse-i vakf-ı Medrese-i Mezhebiyye ... mezbûrîni ber-mûceb-i Defter-i hâkânî hissedâr-ı mezbûrlar ile zabt ve ... hâsıl-ı kısm mine'n-nısf kırk bir bin beş yüz akçe yazusundan

on kırât defter ... hâsıl-ı kısm mine'r-rub' on üç kırât on üç bin sekiz yüzden Çehârkes? Medresesi Vakfı tarafına 'â'id olanı ahz u kabz murâd eylediklerinden bir dürlü dahl îcâb itmez iken ba'zı kimesneler fuzûlî müdâhale ve gadr sevdâsında oldukların bildirüp men' u def' itdirilmek bâbında hükm-i hümayûnum recâ ve Defterhâne-i 'Âmirem'de mahfûz defter-i mufassala mürâcaat olundukda vech-i meşrûh üzre olduğu mestûr ve kânûn su'âl olundukda bâlâda mestûr ... karyesinde der-Kudüs-i Şerîf sekiz kırât üç yüz otuz yedi akçe el-'öşr 'an mâli'l-vakf hass-ı mîr-livâ yüz akçe yazı ile ol dahı defter-i mufassalda muharrîr kalemiyle tahrîr olduğu Defter-i hâkânîde mukayyed ve merkûmân Şeyh Abdülhay ve ... Mezhebiyye Medresesi Vakfı'nın bâ-berat-ı 'âlişân 'ale'l-iştirâk mütevellîleri olmalarıyla sâlifü'l-beyân ... karyesini Muhyiddin vakfı mütevellîsi ve timâr mutasarrıfları merkûmlar ve müşterekleriyle mezra'a-i mezbûreyi dahı mülk-i Selâhaddin timâr-ı sipâhi vakfı mütevellîsini ve mîr-livâ-i hassı Mezhebiyye Medresesi Vakfı tarafından yedlerinde olan senedâtlar müceblerince zabt ve Mezhebiyye Medresesi Vakfı cânibine 'â'id olanı ahz u kabz murâd eylediklerinden bir dürlü dahl îcâb itmez iken timâr mutasarrıfları sipâhi-i merkûmlar ve vakıf mütevellîleri zuhûr ve herkes tarafına 'â'id olanı ahza kanâ'at itmeyüp mezra'a-i Mezhebiyye Medresesi Vakfı tarafına 'â'id olana dahı fuzûlî müdâhale ve tegallûben ahz u kabz ve gadr eylediklerin bildirüp karyesi Muhyiddin Vakfı mütevellîsi ve timâr mutasarrıfları merkûmlar ve müşterekleriyle ve mezra'a-i mezkûr dahı mülk-i Selâhaddin timârı sipâhi vakfı mütevellîsi ve mîrlivâ hassı mutasarrıflarıyla Mezhebiyye Medresesi Vakfı tarafından zabt olan senedâtları mücebince ve ber-muktezâ-yı Defter-i hâkânî zabt ve Mezhebiyye Medresesi Vakfı cânibine râci' olan ahz u kabz itdirilüp hılâf-ı Defter-i hâkânî ve mugâyir-i kânûn sipâhi-i merkûmları ve vakıf mütevellîlerini hılâf-ı Defter-i hâkânî ve mugâyir-i kânûn müdâhale itdirilmeyüp men' u def' itdirilmek bâbında hükm-i hümayûn recâ ve Defterhâne-i 'Âmirem'de mahfûz rûznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzre olduğu mestûr ve mukayyed bulunmağın Defter-i hâkânî mücebince 'amel olunmak bâbında.

Fî evâ'il-i N sene [1]206

d.4, s. 162, h.2

Şam-ı Şerîf vâlisine ve Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Sâdât-ı Kirâm'dan es-Seyyid Sa'îd ve es-Seyyid Sâlih *zîde şerefhümâ* gelüp Kudüs-i Şerîf sancağında ve nâhiyesinde vakf-ı zâviye-i Edhemiyye yazıldığı mahalde karye-i ... tâbi' Kudüs-i Şerîf el-'öşr 'an mâli'l-vakf ve bâb ... ve mezra'a-i

Vâdiyü'l-'Arab'a tâbi' Remle tamâmen yekûn on üç ma'a mevâdd-ı sâire diyü defter-i evkâfda muharrîr kalemiyle tahrîr ve yine Kudüs-i Şerîf nâhiyesine tâbi' karye-i ... galle-i ze'âmet .. ve muktezî bâ-cânib-i şarka kat'a ... olursa vakf-ı zâviye-i Edhemiyye der-Kudüs-i Şerîf hassı dokuz bin akçe nefer kırk bir el-'öşr 'an mâli'l-vakf dokuz yüz akçe 'an timâr-ı mezbûrîn hâsıl kısm-ı mine's-sûls hınta ve şa'ir ve ...ve harâc-ı sipâh ... ve îcâr ... ve sekiz bin dört yüz akçe on altı kırât hisse-i timâr-ı mezkûrîn ve bâkî ... on yedi kırât altı bin yüz kırk ve on üç kırât min kırât ve resm-i meyce ve tahıl ve bâd-ı hevâ hisse-i vakf-ı Medrese-i ... der-Kudüs-i Şerîf altı kırât iki bin iki yüz altmış akçe yekûn hisse-i timâr ma'a rûsûm ve bâd-ı hevâ gayr-ı ez 'öşr altı bin dokuz yüz akçe el-'öşr 'an mâli'l-vakf vakf-ı zâviye-i Edhemiyye der-Kudüs-i Şerîf iki yüz otuz altı akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrîr kalemiyle tahrîr olduğu Defter-i hâkânîde mukayyed ve bunlar Edhemiyye Zâviyesi Vakfı'nın ber-vech-i iştirâk bâ-berat mütevellîleri olmalarıyla Edhemiyye Zâviyesi Vakfı tarafına hîn-i tahrîrden ta'yîn ve tahsîs kılınan ... mezkûreyi ber-mûceb-i Defter-i hâkânî zâviye-i mezbûr vakfı tarafından zabt ve 'â'idâtın ahz u kabz murâd eylediklerinde ecânib ve ashâb-ı ağrâzdan ba'zı kimesneler hılâf-ı Defter-i hâkânî fuzûlî müdâhale ve tegallüben zabt ve gadr sevdâsında olduğu bildirüp Edhemiyye Zâviyesi Vakfı tarafına ta'yîn ve tahsîs ... bâlâda mestûr mevâdd-ı zâviye-i mezkûr tarafından zabt ve 'â'idâtı ahz u kabz itdirilüp hılâf-ı Defter-i hâkânî ve mugâyir-i kânûn ecânib ve ashâb-ı ağrâzdan bir ferdi fuzûlî müdâhale itdirilmemek bâbında hükm-i hümâyûn recâ ve Defterhâne-i 'Âmirem'de mahfûz defter-i evkâfa mürâca'at olundukda vech-i meşrûh üzre olduğu mestûr ve mukayyed bulunmağın ve Defter-i hâkânî mûcebince 'amel olunmak bâbında.

Fî evâ'il-i L sene [1]206

d.4, s.163, h.1

Şâm vâlisi ve Mîrû'l-hâc vezîr [] Paşa'ya ve Kudüs-i Şerîf kâdısına hüküm ki:

Kudüs-i Şerîf'de vâkı' Sahratullah Vakfı'nın hâlâ berat-ı şerîfemle mütevellîsi olan Süleyman Halîfe Südde-i Sa'âdetim'e 'arz-ı hâl idüp vakf-ı mezbûr musakkafâtından olup vâkıfın vakfiye-i ma'mûl-bahâsında mukayyed Kudüs-i Şerîf'de kâ'in üç aded bağçeye vakf temessüküyle icâreteyn mutasarrıf olan ... veledi Abraham? nâm zimmî bin iki yüz [] senesinden berü zimmetinde terâküm iden beş yüz seksen beş gurus icâre-i vakfı kable'l-evvel bilâ veled mürd oldukda merkûm Süleyman Halîfe dahı mürd-i mesfûrun zimmetinde müctemi' olan ol-mikdâr gurus icâre-i vakfı vakf için mürd-i mersûmun terekesin kabz iden Kudüs-i Şerîf mütemekkinlerinden ma'lûmü'l-

ism ... mâl-ı hâlikden talep eyledikde virmediklerinden başka vakf-ı mezbûra intikâl-i ‘âdî? ile ‘â?id mârû’z-zıkr vakf bağçeleri dahı fuzûlî bilâ-sened cebren zabt ve vakf-ı mezbûra gadr eyledilerin ve bu bâbda da‘vâsına muvâfık fetvâ-yı şerîfesi olduğın bildirüp şer‘le görölüp alıvirilmek bâbında hükm-i hümayûnum recâ itmeğın mahallinde şer‘le görölme bâbında.

Fî evâ’il-i L sene [1]206

d.4, s.163, h.2

Şâm vâlisi ve Mîrû’l-hâc vezîr [] Paşa’ya ve Kudüs-i Şerîf kâdısına hüküm ki:

Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ Sâdât-ı Mugârebe Ebû Hureyre ... *kuddise sırruhü’l-azîz* Evkâfı’nın hâlâ berat [-ı şerîfimle] mütevellîsi olan Sâdât-ı Kirâm’dan Seyyid Abdullah *zîde şerefehu* Südde-i Sa‘âdetim’e ‘arz-ı hâl idüp vakf-ı mezbûrun vakfiye-i ma‘mûl-bahâsında mukayyed musakkafâtından Kudüs-i Şerîf kazâsına tâbi‘ ... ü’l-‘atîk ‘Ayn-ı Kârim karyesinde vâkı‘ icâreteyn ile bağ ve bağçe ve ‘arsa mutasarrıfları olan kazâ-i mezbûr mütemekkinlerinden [] ve [] ve [] nâm zimmîler tasarruflarında olan bağ ve bağçe ve ‘arsanın senevî yetmiş beş gurusı icâ[re]lerin bin yüz doksan [] senesinden berü vermeyüp zimmetlerinde müterâkim olduğı merkûm Seyyid Abdullah bundan akdem bâ-‘arz-ı hâl lede’l-... ve’l-istid‘â mahallinde şer‘le görölme için sâdır olan emr-i şerîf ... ve icrâ olundüğın bildirüp mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîf mücebince müceddeden emr-i şerîfim sudûrını istid‘â ve Dîvân-ı Hümayûn’da mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca‘at olundukda ber-vech-i muharrer bin yüz doksan yedi senesi evâsıt-ı Cemâziye’l-âhırında emr-i şerîf virildiğı mestûr ve mukayyed olunmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince şer‘le görölme bâbında.

Fî evâ’il-i L sene [1]206

d.4, s.178, h.2

Şâm vâlisine ve Kudüs-i Şerîf kâdısına hüküm ki:

Şeyh Abdullah *zîde salâha* gelüp bunun ber-vech-i meşrûta mütevellîsi olduğı Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ ceddi Mehmed Paşa Vakfı musakkafâtından olup beher sene taraf-ı vakfdan icâr oluna gelen ‘akârâtından bir bâb [değirmânı] vakf-ı Zekeriyâ’nın müste’ciri olan Mehmed ibnü’l-Harûn? demekle ma‘rûf nâm kimesne değirmân-ı mezbûrı birkaç sene zabt idüp zimmetinde müctemi‘ olan iki senelik yüz seksen gurusı icâre-i vakf talep olundukda gûna-gûn hîle ve hud‘a ile hılâf-ı şer‘-i şerîf ve mugâyir-i hucet-i şer‘iyye edâda ‘inâd ve muhâlefet ve gadr sevdâsında olduğun ve da‘vâsına

muvâfık taraf Şeyhü'l-İslâm'dan yedine fetvâ-yı şerîfe vilrildüğün bildirüp fetvâ-yı şerîfesi mücebince şer'le görölüp değirmân-ı mezkûrî taraf-ı vakf için mütevellî-i merkûma teslîm ve zimmetinde olan meblağ-ı mezbûrî tahsîl olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ itmeğin mahallinde şer'le görölmek için yazılmışdır.

Fî evâ'il-i R sene 1207

d.4, s.186, h.1

Kudüs-i Şerîf kâdısına hüküm [ki]:

Ebû Yusuf es-Seyyid Mehmed el-Mesîh? *zîde salâha* Südde-i Sa'âdetim'e 'arz-ı hâl idüp Şeyh Mansûr Mısırî nâm sâhibü'l-hayrın Kudüs-i Şerîf'de binâ ve ihyâ eylediği bir bâb ma'lûmü'l-hudûd kebîr ü revân ta'bîr olunur odalara mülkiyet üzre mutasarrıf iken tescîl-i şer' ve telsî ile'l-mütevellî birle vakf ve süknâsını Mısır ahâlisinden Kudüs-i Şerîf'e gelen hafaza ve ehl-i 'ilm fukarâsına şart ve ta'yîn eylediği vakfiye-i ma'mûl-bahâsında mukayyed ve mezbûr Ebû Yusûf es-Seyyid Mehmed el-Mesîh? Mısır 'ulemâsından ve Mısır'dan gelüp sâir hafaza ve ehl-i 'ilm ile ma'ân ber-mûceb-i şart-ı vâkıf sâkin olup hılâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i şart-ı vâkıf ve vakfiye-i ma'mûl-bahâ bir vechle dahl olunmak îcâb itmez iken Kudüs-i Şerîf sükkânından Seyyid Mehmed ve Seyyid İbrâhim nâm kimesneler 'askeri tarafından berat itdirdin diyü hılâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i şart-ı vâkıf ve vakfiye-i ma'mûl-bahâ te'addî ve rencide eylediğin inhâ ve şart-ı vâkıf vakfiye-i ma'mûl-bahâ mücebince 'amel olunup mezbûrların ol vechle vâkı' olan te'addîleri men' u def' olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrını istid'â eylemeğin şart-ı vâkıf ve vakfiye-i ma'mûl-bahâ her ne vechle ise mahallinde bâde's-sübût icrâ olunup hılâf-ı şer'-i şerîf hâlât-ı tecvîz olunmamak bâbında fermân-ı 'âlişânım sâdir olmuşdur buyuruldukda.

Fî evâhir-i L sene [1]207

d.4, s.191, h.4

Kudüs-i Şerîf kâdısına hüküm ki:

Sulehâdan kıdvetü's-sulehâ'i's-sâlikîn eş-Şeyh Abdullah *zîde salâha* Südde-i Sa'âdetim'e 'arz-ı hâl idüp bunun Kudüs-i Şerîf kazâsına tâbî' mülk-i Selâhaddin Yusuf bin Eyyûb'un Muğârebe Zâviyesi Vakfı karyelerinden 'Ayn-ı Karîm karyesi toprağından bi'l-fi'l zabt ve tasarrufunda hâne-i 'avârıza bağılu tekâlif alınmak îcâb ile kadîmî re'âyâ emlâk ve yerleri olmayup tekâlif talebiyle te'addî ve rencide olunmak îcâb itmez iken karye-i merkûm ahâlisi zuhûr evâmîr-i 'aliyye ile vâride olan tekâlifden

sen dahı bizimle ma'an hissevir diyü te'addî ve ehl-i 'örf tâifesi taraflarından dahı bilâ-emr-i şerîf tekâlîf-i şâkka ve ma'rifet ... ve yine ... tâlibesi ve sâir ... ve mezâlim ile hılâf-ı şer' ve kânûn rencideden hâlî olmadıkların inhâ ve kânûn üzre 'amel olunup hılâf-ı şer' ve kânûn ol-vech ile vâkı' te'addîlerin men' u def' olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrını istid'â ve Dîvân-ı Hümâyûnum Kalemi'nden kânûnî su'âl olundukda mûmâ-ileyhin vakf karyelerinden 'Ayn-ı Karîm karyesi toprağından bi'l-fi'l zabt ve tasarrufda 'avâriz hâneye bağılu tekâlîf alınmak îcâb ile kadîmî re'âyâ emlâk ve yerleri yoğise ahâlî-i karye taraflarından emr-i şerîf ile vârid olan tekâlîfden hisse ve ehl-i 'örf tâifesi taraflarından bilâ-emr-i şerîf tekâlîf-i şâkka tâlibesi ve ... talebi ve ... ve mezâlim ile te'addîlerinden men' içün emr-i şerîfim i'tâsı kânûn eyledüğü tahrîr olmağla kânûn üzre 'amel bâbında.

Fî evâ[il-i] R sene [1]208

d.4, s.193, h.2

Şam vâlisi ve Mîr-i hacı vezîre ve Kudüs-i Şerîf mollasına hüküm [ki]:

Meşâyih ve Sâdât-ı Kirâm'dan Seyyid Sa'îd ve Seyyid Sâlih ve Seyyid Hüseyin ve Şeyh Abdurrahman ve Seyyid Ebûbekir ... *zîde şerefehüm* gelüp Kudüs-i Şerîf sancağında ve nâhiyesinde ... re'âyâ ile karye-i 'Îsâviye vakf-ı 'imâret Kudüs-i Şerîf hâsıl-ı kısm mine's-sûls on kırât hinta ve şa'ir ve mahsûl ... harâc isticâr ve galle altı bin akçe senedin hisse-i vakf Ahmed Muhyiddin Ali ... iki kırât ve rub' kırât altı yüz seksen beş akçe ve hisse-i mülk-i Sa'adeddin ... altı kırât bin beş yüz akçe ve hisse-i mülk-i İskender iki buçuk kırât altı yüz yigirmi beş akçe ve hisse-i mülk-i Halîl ... Mehmed ... yarım kırât yüz yigirmi beş akçe ve hisse-i vakf-ı 'imâret der-Kudüs rub' kırât on iki kırât üç bin altmış beş akçe el-'öşr 'an mâli'l-vakf ve'l-mülk iki yüz doksan üç akçe ve resm-i ... ve bâd-ı hevâ yekûn hisse ma'a'l-'öşr resm dört bin üç yüz akçedir hisse-i vakf-ı 'imâret Kudüs-i Şerîf üç bin dört yüz akçe ve hisse-i mîri ber-vech-i nakd ber-mûceb-i defter-i atîk fî sene dokuz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrîr kalemiyle tahrîr olunduğı Defter-i hâkânî'de mukayyed ve mûmâ-ileyhim mezkûr Sa'adeddin ... evlâdından olmalarıyla merkûm Sa'adeddin ... mülk tarafına tahrîr olunan altı kırât hisseye mülkiyet üzre bâ-huccet-i şer'îye mutasarrıflar olup karye-i mezbûreyi ber-mûceb-i Defter-i hâkânî hisse-i mülk ve vakf ve hass mutasarrıflarıyla zabt ve hâsıl-ı kısm mine's-sûls mahsûlünden Sa'adeddin ... mülki tarafına 'â'id altı kırât hissesi mülkiyet üzre ahz u kabz murâd eylediklerinden bir vechle müdâhale îcâb itmez iken evkâf ve emlâk-ı mezkûre ve hass mutasarrıfları Defter-i hâkânî mûcebince

taraflarına ‘â’id olan hisse ... ahz u kabzına kana‘at itmeyüp ziyâdeye tecâvüz ile Sa‘adeddin ... mülki tarafına ‘â’id olan altı kırât hisselerine hılâf-ı Defter-i hâkânî fuzûlî müdâhale ve gadr murâd eyledikleri mûmâ-ileyhimin babaları müteveffâ Şeyh Abdullah ibn-i İbrâhim ... ‘arz-ı hâliyle bundan akdem inhâ eylediğin sâlifü’z-zıkr ‘Îsâviye karyesi ber-mûceb-i Defter-i hâkânî emlâk ve evkâf-ı mezkûre mutasarrıflarıyla Sa‘adeddin ... mülki tarafından zabt ve hâsıl-ı kısm mine’s-süls mahsûlünden Defter-i Hâkân’ı mûcebince Sa‘adeddin ... mülki tarafına ‘â’id altı kırât mahsûli mülkiyet üzre ahz u kabz itdirilüp hılâf-ı Defter-i hâkânî ve mugâyir-i kânûn ziyâdeye tecâvüz ile Sa‘adeddin ... mülki tarafına ‘â’id olan altı kırât mahsûlüne sâir hissedârlar taraflarından bir dürlü dahl ve ta‘arruz itdirilmemek bâbında babaları müteveffâ-yı mûmâ-ileyh istid‘âsıyla mukaddemâ sâdır olan emr-i ‘âlî mûcebince kendülere dahı emr-i şerîf i‘tâsını istid‘â ve Defterhâne-i ‘Âmirem’de mahfûz defter-i mufassala mürâca‘at olundukda vech-i meşrûh üzre olduğu mestûr ve mukayyed ve Dîvân-ı Hümâyûnum’da mahfûz ahkâm-ı kuyûdâta ... olundukda bin yüz doksan üç senesi evâhir-i Cemâziye’l-âhırında ber-vech-i muharrer-i emr-i ‘âlî virildiği mukayyed olmağla bu sûretde mukaddemâ sâdır olan emr-i ‘âlî mûcebince ‘amel olunmak için mezbûrdan dahı emr-i şerîfim i‘tâsı muvâfık-ı re’y-i sâmi ise diyü bi’l-fi‘l Re’isü’l-küttâbım olan Mehmed Emîn Firdevsi? *dâme mecdühû* i‘lâm itmeğin i‘lâmı mûcebince ‘amel olunmak bâbında.

Fî evâsıt-ı Ş sene 1209

ŞAM AHKÂM DEFTERİ, nr. 5

d.5, s.5, h.1

Kudüs-i Şerîf monlasına ve ... vakf re‘âyâsının hâlâ oturdukları kazâların kuzât ve nüvvâblarına [hüküm] ki:

Rodoslu Hâfız Ahmed *zîde mecdühû* gelüp ber-vech-i te’bîd berat-ı şerîfemle mütevellîsi olduğu Bâbü’s-Sa‘âdetü’ş-şerîfem Ağası nezâretinde âsûde evkâfdan merhûm ve mağfûrûn-lehâ Haseki Sultân *tâbet serâhân*ın evkâfı karyelerinden Kudüs-i Şerîf kazâsına tâbi‘ livâ ve tevâbi‘i karyelerin defterde mukayyed Müslim ve zimmî ra‘iyyet ve ra‘iyyeti oğullarından ba‘zıları kadîmîsi karyelerinden kalkup varup hâlâ taht-ı kazânızda vâkı‘ kuzât ve kurâ ve çiftliklerde sâkin ve mütemekkin olmalarıyla mûmâ-ileyhin tarafından ... o makûle defterlü re‘âyâlarından oldukları mahallerden kaldırıp kadîmî karyelerine nakl ve iskân itdirmek murâd eyledikte hılâf-ı kânûn

te'allül ve muhâlefet ve vakf-ı şerîf mahsûlün kesr ve noksan terettübünde bâ'is ve bâdî oldukların bildirüp re'âyâ-yı merkûm oldukları mahallerden ... ma'rifetiyle kaldırıp kadîmî karyelerine nakl ve iskân itdirilmek bâbında hükm-i hümayûnum recâ ve Dîvân-ı Hümâyûnum'dan muktezâsı su'âl olundukda vakf-ı mezbûr karyelerin defterlü re'âyâlarından olup âhar kuzât ve kurâda mütemekkin olanlardan oturdukları yerlerde 'avâriz-hânesine kayd olunmuş değiller ise vakf-ı mezbûr zâbıtı ma'rifetiyle oldukları yerlerden kaldırılıp kadîmî karyelerine nakl ve iskân itdirilüp ... oturdukları yerlerinde 'avâriz-hânesine kayd olunmuş ise o makûle re'âyâ kaldırılmak olmaz oturdukları yerlerden üzerlerine edâsı lâzım gelen Müslümânlarından resm-i ra'yyet ve zimmîlerinden resm-i ispençeleri kânûn ve defter mücebince asl-ra'yyet kayd oldukları karyenin zâbıtına alıvirilmek için kuzât ve nüvvâba hitâben ber-muktezâ-yı kânûn Dîvân-ı Hümâyûn'dan emr-i şerîf i'tâsı iktizâ ider diyü tahrîr olmağla vech-i meşrûh kânûn üzre 'amel olunmak bâbında.

Fî evâsıt-ı Ca sene 1208

d.5, s.7, h.2

Kudüs-i Şerîf mollasına hüküm ki:

Sulehâdan Derviş Mehmed ... *zîde salâha* gelüp Kudüs-i Şerîf'de Harem-i Şerîf ittisâlinde Nakşîbendî Zâviyesi'nin teşbîki? Seyyid Mehmed bin Seyyid ... mahlûlünden bâ-'arz-ı hâl ve işâret-i Şeyhü'l-İslâmî işbu sene-i mübâreke Rebi'ü'l-evvelinin on ikinci gününde mûmâ-ileyh Derviş Mehmed ... *zîde salâhaya* tevcih ve hâlâ mâliye tarafından virilen berat-ı şerîfemle üzerinde olduğu Haremeyn Muhâsebesinde mukayyed olup hâricden bir vechile müdâhale ve zabtına mûmâna'at olunmak îcâb itmez iken ecânibden Şeyh Hasan zuhûr ve benim dahı 'askerîden beratım vardır diyü bî-vech ve bilâ-sened müdâhale ve ta'arruz sevdâsında olduğın bildirüp ... mezkûr yedinde olan mâliye beratı mücebince zabt itdirilüp âhardan olan mezkûr ve gayrıyı mugâyir-i berat bir vechle müdâhale ve bunun zabtına mûmâna'at itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim sudûrını recâ ve Hazîne-i 'Âmirem'de mahfûz Haremeyni'-Şerîfeyn Muhâsebesi defterlerine nazar olundukda zâviye-i merkûm sulehâdan teşbîki? ber-vech-i meşrûh târih-i mezbûrda mûmâ-ileyh Derviş Mehmed ... tevcih ve hâlâ mâliye beratıyla üzerinde olduğu mestûr ve mukayyed bulunmağın beratı mücebince zabt ve âharın müdâhalesi men' u def' olunmak bâbında.

Fî evâ'il-i C sene 1208

d.5, s.9, h.1

Kudüs-i Şerîf mollasına [hüküm] ki:

Sulehâdan Dervîş Mehmed *zîde salâha* gelip bu Kudüs-i Şerîf’de kâ’in Harem-i Şerîf ittisâlinde vâkı‘ Nakşibendî Zâviyesi’nden hâlâ bâ-berat-ı ‘âlî zâviyedârı olup ‘uhdesine lâzım gelen hıdmetini rü’yet idüp âhardan bilâ-berat ve bilâ-sened dahl olunmak îcâb itmez iken ecânibden ve ashâb-ı ağrâzdan ba‘zı kimesneler zuhûr bî-vech [ve] bilâ-berat ve bilâ-sened fuzûlî zâviyedârlığı ecilden müdâhale ve te‘addîden hâli oldukların bildirüp ecânibden olan kimesnelerin bî-vech ve bilâ-berat ve bilâ-sened zâ’ife olan müdâhaleleri men‘ u def‘ olunmak bâbında hükm-i hümayûn sudûrını istid‘â ve Hazîne-i ‘Âmirem’de mahfûz ... muhâsebesi defterlerine nazar olundukda zâviye-i merkûm hâlâ merkûm Dervîş Mehmed’in bâ-berat-ı ‘âlîşân üzerinde olduğu mestûr ve mukayyed olunmak bâbında beratı mücebince ‘amel olunmak bâbında.

Fî evâ’il-i B sene 12[0]8

d.5, s.10, h.4

Kudüs-i Şerîf kâdisına [hüküm] ki:

Kudüs-i Şerîf’de Haseki Sultân Vakfı’nın ber-vechi te‘bîd ve bâ-hatt-ı hümayûn bâ-berat-ı ‘âlîşân mütevellîsi olan Rodosî Ahmed *zîde mecdühû* gelüp vakf-ı mezbûrun defterde mukayyed karyelerinden kazâ-i mezbûra tâbî‘ karyelerin defterde mukayyed ra’iyyet ve ra’iyyeti oğullarından olanların üzerlerine edâsı lâzım gelen resm-i ...bennâk kâdir mücerredlerinden dahı resm-i mücerredleri ve sâir hukûk ve rûsûmları kânûn ve defter mücebince talep eyledikde içlerinden ba‘zıları yeniçerilik iddi‘âsıyla hılâf-ı kânûn virmekde te‘allül ve vakf-ı şerîf hâsılâtın kesr ve noksana bâdî oldukların bildirüp resm-i bennâk ve mücerredleri kânûn ve defter mücebince alvırilüp hılâf-ı kânûn te‘allül ve muhâlefet itdirilmemek bâbında hümk-i hümayûnum recâ itmeğin kânûn üzre ‘amel olunmak bâbında.

Fî evâhir-i B sene [120]8

d.5, s.11, h.1

Şam vâlisi ve Mîr-i hacı vezîre ve Kudüs-i Şerîf mollasına hüküm [ki]:

Kudüs-i Şerîf’de kâ’in Dâvud en-Nebî ‘aleyhi’s-selâmın merkad-ı şerîfi kurbunda arz-ı ... vâkı‘ Şeyh Mehmed Munsî türbesinin türbedârı olan Sâdât-ı Kirâm’dan eş-Şeyh Seyyid Ali veled-i Sa‘îdullah *zîde şerefehu* gelüp ashâb-ı hayrâtıdan olan kimesne mülkiyet üzre tasarrufunda olan Kudüs-i Şerîf kazâsı toprağında vâkı‘

tûlen elli zirâ‘ ve arzen otuz zirâ‘ ‘arsayı tescîl-i şer‘î ve teslîm-i ile‘l-mütevellî birle vakf eyledikde tasarruf ve hâsıl olan gallesini türbe-i mezbûrede türbedâr olanlara şart ve ta‘yîn eylediği vakfiye-i ma‘mûl-bahâsında mukayyed ve bu dahı türbe-i mezbûrenin bi‘l-fi‘l berat-ı şerîfemle türbedârı olup edâ-yı hıdmet idüp ber-mûceb-i şart-ı vâkıf ve vakfiye-i ma‘mûl-bahâ ‘arsa-i mezbûreyi zabt ve hâsıl olan gallesin ahz u kabz itmek murâd eyledikde âhardan bir vechle dahl ve ta‘arruz olunmak îcâb itmez iken Kudüs-i Şerîf ahâlileri ve ba‘zı fukarâ tâifesi ‘arsa-i mezbûreyi mezbele itmek ittihâdıyla ta‘tûl ve vücûhuyla gadr ve sayf eyledikleri mukaddemâ bâ-‘arz-ı hâl inhâ ve vakfiye-i ma‘mûl-bahâ ve şart-ı vâkıf mûcebince ‘amel olunup mezbûrların mugâyir-i şart-ı vâkıf zâhir olan te‘addîleri men‘ u def‘ ve ‘arsa-i mezbûre ile hâsıl olan gallesinin bi‘l-meşrûta kendüye alıvirilmesini istid‘â eyledikde ber-mûceb-i vakfiye-i ma‘mûl-bahâ mahallinde şer‘le görilmek için bin yüz doksan beş senesi evâhir-i Receb’inde sâdır olan emr-i şerîf mûcebince ‘amel olunmak bâbında bin yüz doksan altı senesi evâ’il-i Zi‘l-ka‘de’sinde sâdır olan emr-i münîf mûcebince zâyi‘den müceddeden bin iki yüz senesi evâ’il-i Rebi‘ü‘l-âhırında dahı tekrar emr-i şerîf sâdır olmuşiken bir takrîb zâyi‘ olduğu inhâ ve mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîf mûcebince zâyi‘den müceddeden emr-i şerîf sudûrını istid‘â ve Dîvân-ı Hümâyûnum’da mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca‘at olundukda vech-i meşrûh üzre târih-i merkûmda emr-i şerîf virildiği mestûr ve mukayyed bulunmağın mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîf mûcebince ‘amel olunmak bâbında.

Fî evâ’il-i Ş sene [1]208

d.5, s.13, h.1

Şam-ı Şerîf vâlisi ve Mîr-i hacı vezîre ve Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Kudüs-i Şerîf sancağında ve nâhiyesinde vakf-ı zâviye-i Hazret-i Dâvud en-Nebî ‘aleyhi’s-salâtü ve’s-selâm der-Kudüs-i Şerîf diyü yazıldığı mahalde karye-i Savbe? vakf-ı Hazret-i Dâvud el-müşârün-ileyh tamâmen ve karye-i vakf-ı Hazret-i Dâvud en-Nebî ‘aleyhi’s-selâm der-livâ-i Gazze tamâmen ve ma‘a kurâ-i sâire diyü defter-i evkâfda ve Gazze sancağında Remle nâhiyesinde ve neferât-ı re‘âyâ ile karye-i vakf-ı Hazret-i Dâvud en-Nebî ‘aleyhi’s-selâm hâsıl-ı karye ve mezbûre kısm-ı mine‘r-rub‘ hinta ve şa‘îr ve gayrihi ve mâl-ı ve haraca isticâr ve gürûh ve bahâ-i hatâb ve gayrhi ve resm-i ve resm-i ‘arûs ve bâd-ı hevâ yekûn ma‘a gayrhi dört bin beş yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr olduğu Defter-i Hâkânî’de ve medîne-i Kudüs-i Şerîf’de Hazret-i Dâvud en-Nebî ‘aleyhi’s-selâm Zâviyesi’nin yevmî iki akçe ile bâ-berat-ı ‘âlî yolunda cihete mutasarrıf Şeyh

‘Abdurrahman Şemseddin-zâde bundan akdem bilâ-veled fevt ve es-Seyyid Ali bin Arif? yolunda mezkûreye müstahak olduğu medîne-i mezkûre ahâlisinden erbâb-ı vukûfdan Şeyh Ali bin Muhammed ... ve Ahmed bin Mustafa nâm kimesneler ihtiyârlarıyla müstahak olduğunu Mahmud Paşa Mahkemesi nâ’ibi Mevlânâ es-Seyyîd Mehmed Şemseddin i’lâm itmekle mücebince işbu bin iki yüz sekiz senesi Şa‘bân’ında tevcîh olunduğı ‘askerîden derkenâr olunup şimdi mütevellî-i merkûm Südde-i Sa‘âdetime takdîm eylediğı ‘arz-ı hâlinde karye-i Savbe? ve karye-iel-mezbûreler ber-müceb-i Defter-i hâkânî vakf-ı mezbûr tarafından zabt ve vâkı‘ olan mahsûl ve rûsûmatı kânûn ve defter mücebince ahz u kabz olunagelüp âhardan müdâhale olunmak îcâb itmez iken Gazze mütesellimi hılâf-ı Defter-i hâkânî fuzûlî müdâhale ve Beyt-i Selâ? karyesi mahsûlünden iki yüz guruşluk mahsûlünü bilâ-sened ahz u kabz idüp o cihetle gadr-ı küllî eylediğın inhâ ve ol-vechle olan müdâhalesi men‘ u def‘ olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrını istid‘â ve vakf-ı mezbûrun yevmî bir akçe vazîfe ile tevliyeti Şeyh Sâlih’in bin otuz yedi târihinden berü üzerinde kalması hâlâ bâ-berat-ı ‘askerî mütevellîsi merkûm Ali olması îcâb itmekle bu sûretde Defter-i hâkânî mücebince ‘amel olunup hılâf-ı Defter-i hâkânî müdâhale olunmamak için emr-i şerîfim sudûrı iktizâ eylediğın bi’l-fi’l Re’îsü’l-küttâbım olan Mehmed Râşid *dâme mecdûhû* i’lâm itmeğın i’lâmı mücebince ‘amel olunmak bâbında.

Fî evâ’il-i N sene 1208

d.5, s.16, h.1

Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ e‘imme-i Sahratullahü’l-müşerreffe Vakfı’nın bâ-berat-ı ‘âlîşân mütevellîsi olan Seyyid Ahmed bin Mustafa *zîde şerefehu* gelüp vakf-ı mezbûrun vakfiye-i ma‘mûl-bahâsında mukayyed musakkafâtından Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ bir bâb menzili Abrahâm Ara’il? nâm yehûdi birkaç seneden berü fuzûlî ve ... zabt ve bu dahı menzil ve ecr-i mislini talep eyledikde bî-vech-i şer‘î virmekde te‘allül ve gadr sevdâsında olduğın ve ol bâbda da‘vâsına muvâfık fetvâ-yı şerîfe virildiğın inhâ ve ol bâbda ‘inâyet istid‘â eylediğı ecilden mahallinden i’lâm olunmak bâbında.

Fî evâhir-i Za sene [1]208

d.5, s.19, h.1

Bu husûsa dâ’ir tekrâr emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâhir-i R sene 1221

Şam vâlisine ve Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Bâbü's-Sa'âdetü's-şerîfem ağası olan Osman *dâme ulüvvühûnun* Südde-i Sa'âdetim'e takdîm eylediği 'arzında nezâretinde olan evkâfdan Kudüs-i Şerîf'de vâkı' merhûm ve mağfûrûn-lehâ Haseki Sultân *tâbet serâhâ* [Evkâfı]'nın Kamâme bevvâblığına 'ale'l-iştirâk berat-ı şerîfemle mutasarrıf olan Mehmed Nesib ve Abdullah ve Ali ve Yusuf ve Halîl ve Mustafa ve Seyyid Mehmed nâm kimesneler mahall-i merkûma tevârüd re'âyâ tâifesinin üzerlerine hücum ve hılâf-ı şer' ızrâr ve ta'cîz ve tecrîmden hâlî olmadıkları beyânıyla içlerinden birisi intihâb ile kendü tarafından asâleten ve diğerleri tarafından vekâleten bevvâblık-ı merkûmı beratları mücebince kadîmîsi ve olunageldüğü vechile zabt ve hıdmet-i lâzimesi rü'yet itdirilüp fî-mâ-ba'd diğerleri taraflarından dahl ve ta'arruz idenleri olur ise bevvâblık hissesi üzerinden zâyî' ve âhara tevcîh olunacağı husûsı ecilden ve takdîm olunmak bâbında siz ki vezîr-i müşâr ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsiz size hitâben emr-i şerîfim sudûrını tahrîr ve istid'â ve Hazîne-i 'Âmirem'de mahfûz Anadolu Muhâsebesi defterlerine nazar olundukda bevvâblık-ı mezkûr mâliye beratıyla mezbûremden ber-vech-i iştirâk hâlâ üzerlerinde olduğu mestûr ve mukayyed bulunmağın siz ki vezîr-i müşâr ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsiz ber-vech-i meşrûh ... mezbûrânın içlerinden birisi intihâb ile kendü tarafından asâleten ve diğerleri taraflarından vekâleten bevvâblık-ı mezbûrun beratları mücebince kadîmîsi ve olunageldüğü vechile zabt ve hıdmet-i lâzimesi rü'yet itdirilüp fî-mâ-ba'd diğerleri taraflarından dahl ve ta'arruz itdirilmemek üzre ma'rifet-i şer'le tenbîh ve eğer içlerinden müdâhale ve ta'arruz ideri olur ise bevvâblık hissesi üzerinden ref' ve âhara tevcîh olunacağı dahı ihâle ve takdîm olunmak fermânım olmağın imdi; zamân-ı adâlet ... dâverânemde fukarâ-yı ra'yyetin hılâf-ı şerîfde gadr ... ve tecrîm ve takdîm olmalarına bir vechile rızâ-yı 'âlîsi olmadığı ve mezkûrların içlerinden muhibbü'l-etvâr birinin intihâbıyla bevvâblık-ı mezkûrun ber-mûceb-i berevât olıgeldüğü vechile zabt itdirilmesi ve fukarâ-yı ra'yyet te'addî ve tecrîmden ... olunması matlûb olduğu malûmunuz oldukda ber-minvâl-i muharrer mezbûrûnun iclerinden birisi intihâb ile kendü tarafından asâleten ve diğerleri tarafından vekâleten bevvâblık-ı merkûmı beratları mücebince kadîmîsi ve olunageldüğü vechile zabt ve hıdmet-i mezkûrenin rü'yet olunmasına ve re'âyânın ... hılâf-ı emr-i rızâ ve mugâyir-i şerîfde gadr te'addî ve tecrîm misilli hâlet-i vukû'a ... dikkat eyleyesiz şöyle ki emr-i şerîfe ve tenbîhât-ı şâhâneme ... içlerinden müdâhale ve ta'arruz ideri olur ise bevvâblık hissesi üzerinden ref' ve âhara tevcîh olunacağı ma'rifet-i şer'le gereği gibi ihâle ve tenbîh ... ve tecdîdleri husûsuna mübâderet ve havâli-i hâlâtndan mücânebet olunmak bâbında.

Fî evâ'il-i S sene [120]9

d.5, s.20, h.1

Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Kudüs-i Şerîf'de vâkı' Mezhebiyye Vakfı'nın mütevellîsi Şeyh Abdülkâdir bin mevlânâ Şeyh Mehmed 'İlmî gelüp vakf-ı mezbûrun vakfiye-i ma'mûl-bahâsında mukayyed 'akârâtından Kudüs-i Şerîf'de kâ'in Efrenç Hânı dimekle ma'rûf hâne Kudüs-i Şerîf'de mütemekkin Efrenç ta'ifesinden ... nâm zimmî müdâhale ve vakf-ı şerîfe gadr sevdâsında olduğın inhâ ve i'nâyet istid'â ve Hazîne-i 'Âmirem'de mahfûz Anadolu Muhâsebesi defterlerine nazar olundukda vakf-ı mezbûrun yevmî dörd akçe ile nezâret ve tevliyeti Şeyh 'Înâyetullah ... üzerinde iken kasr-ı yedinden bin otuz üç senesi Safer'inin beşinci gününde Kudüs-i Şerîf kâdısı 'arzıyla mezkûr Şeyh 'Abdülkâdir bin Mevlânâ Şeyh Mehmed 'İlmî'ye tevcih olunup hâlâ mâliye tarafından virilen beratla üzerinde olduğu mestûr ve mukayyed ve muktezâsı ru'usdan su'âl olundukda nezâret ve tevliyet-i mezbûre bin otuz üç târihiyle mezbûr Şeyh 'Abdülkâdir üzerinde 'atık olmağla hakîkâti bu cihetle olduğu mahallinden 'arz ve i'lâm tevakkuf eylediği tahrîr olunmağla vech-i meşrûh üzre mahallinde i'lâm olunmak bâbında.

Fî evâsıt-ı Ra sene [1]208

d.5, s.27, h.1

Kudüs-i Şerîf kâdısına hüküm [ki]:

Sen ki mevlâna-yı mûmâ-ileyh Mehmed Reşid *zîdet fezâ'ilühûsun* Südde-i Sa'âdetime takdîm eylediğın i'lâmında Kudüs-i Şerîf'de sâkin Sa'adeddin ve Es'ad ve es-Seyyid Sâlih ve Hüseyin nâm kimesneler Meclis-i Şer'e varup Sâlih Efendi Vakfı'nın mütevellîsi Şerîfe Aliye nâm sağırenin bâ-huccet ve ... ve vakf-ı mezbûrun kâ'im-makâm mütevellîsi Seyyid Mehmed Efendi dimekle ma'ruf kimesne ile terâfu'larında ... vâkıf-ı mezbûrun karındaşı oğlunun oğulları evkâf-ı mezbûrun tevliyeti bize 'â'id olmağla tevliyet-i mezkûreden sağıre-i mezbûrenin keff-i yedimden ve sabî-i mezbûra tenbîh olunmak murâdımızdır diyü ba'de'd-da'vâ kaza-i mezbûr civâ[r]ında vakfiye-i ma'mûl-baha nâtık olduğu üzre vakf-ı mezbûrun tevliyeti vâkıfın evlâd-ı evlâdına ... meşrûta ve sağıre-i mezbûre vâkıfın evlâd-ı evlâdından olmağla tevliyet-i mezbûreye bi'l-meşrûta mutasarrıfıdır diyü eylediği def'ini nâtıka ibrâz eylediği vakfiyenin mazmûnı ve sağıre mezbûrenin evlâd-ı vâkıfdan olduğu ... mezbûrünün ifrâzlarıyla sâbit olduğından mücebince mezbûrdan da'vâ-yı mezkûreleriyle sağıre-i

mezbûreye bî-vech-i mu‘ârazadan men‘ oldukları beyânıyla ol bâbda emr-i şerîfim sudûrî recâsına vâkı‘-i hâli bi‘l-iltimâs ‘arz ve husus-ı mezbûr umûr-ı şer‘iyyeye dâ‘ir olduğına binâ‘en vakfiyeye ba‘de’n-nazar vakf-ı mezbûrun tevliyeti merkûmuna ‘â‘id olmayup i‘lâm olduğu üzre ber-mûceb-i şart-ı vâkıf sağıre-i mezbûrenin idüğü lede‘ş-şer‘ sâbit olduğu sûret-i şart-ı vâkıf ve vakfiye-i ma‘mûl-baha mûceblerince ‘amel olunup hılâf-ı şart-ı vâkıf ve mugâyir-i vakfiye-i ma‘mûl-bahâ ve bî-vech ve bilâ-sened müdâhale itdirilmemek mahallinde şer‘e havâle ile emr-i şerîfim tahrîri bâbında bi‘l-fi‘l Re‘isü‘l-küttâbım es-Seyyid Mehmed ... *dâme mecdühû* i‘lâm itmeğin i‘lâmı mûcebince şer‘le görilmek bâbında.

Fî evâhir-i Ca sene [1]209

d.5, s.30, h.2

Şam vâlisi ve Kudüs-i Şerîf kâdısına hüküm [ki]:

Ahmed nâm kimesne gelüp Kudüs-i Şerîf muzâfâtından Kaluca? karyesinin on iki kıratı vakf ... kıratı hisse ile el-‘öşr ‘an mâl-ı vâkıf rûsumat-ı karye-i Kaluca el-mezbure ve gayrıdan sekiz bin üç yüz akçe timâra mutasarrıf Seyyid Ahmed veled-i Seyyid Ali sipâhinin olduğu Defter-i hâkânîde mukayyed ve merkûm Ahmed Altıncı? Vakfı’nın evlâdiyet ve meşrûtiyet üzre mütevellîsi olmağla karye-i Kaluca el-mezbureyi ber-mûceb-i Defter-i hâkânî sipâhi-i mezbûr Seyyid Ahmed veled-i Seyyid Ali hissesi mutasarrıflarıyla zabt ve Ali bin ... Vakfı tarafına ‘â‘id on iki kırâta göre mahsûli ahz u kabz murâd eyledikde dahl îcâb itmez iken sipâhi Ahmed veled-i Seyyid Ali zuhûr ve on buçuk kırât ... tarafına ‘â‘id olan a‘şâra ile‘l-öşr an mâl-i ve‘l-vakf ve rûsumatı ahza kanâ‘at itmeyüp an beytü‘l-mal vakf tarafına on iki kırâta göre râyi‘ olan ‘öşre dahi müdâhale ve on seneden berü tegallüben zabt ve ahz ve vakf-ı şerîfe gadır murâd eylediğin inhâ ve mârû‘l-beyân Kaluca karyesi ber-mûceb-i Defter-i hâkânî sipâhi Ahmed ve oğlu Ali tegallüben aldığı girü istirdâd olunmak bâbında hükm-i hümayûn recâ ve Defterhâne-i Âmirem‘de mahfûz rûznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca‘at olundukda Gazze nâhiyesine tâbi‘ vakf ve ... Abdullah ... ve ... azîm ve her sehim ... erba‘a a‘şâr sehmen min ... alâ evlâdihi ve iznihî ve ba‘del-inkırâz ... el-mezbûre Haremeyni‘ş-şerîfeyn târih ve ... fî-sene erba‘a ve selâsîn ve tis‘a ve mie on kırât ve hisse-i türbe bir kırât ma‘a kurâ-i sâire diyü defter-i evkâfda muharrir kalemiyle tahrîr ve Gazze nâhiyesine tâbi‘ yetmiş nefer re‘âyâ ve tahtında cemaat-i Hazret-i bin Şeyh-i Kaluca sekiz nefer karye-i mezbûre ... hinta ve şa‘îr ve gayrıhi ve ... ve mâl-ı eşcâr-ı kirâm üç yüz akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûr

tamâmen Seyyid Ahmed veled-i Seyyid Ali'nin timârı ve yine Gazze nâhiyesinde vakf-ı Ali bin Emîr ... Abdullah Ali nefesine evlâd-ı evlâda sümme alâ evlâdühüm ve neslihüm ve ... ve ma'an 'alâ mesâlih-i 'alâ sakinihâ ...-salâtü ve's-selâm İbrâhim el-Halîl ve's-salât bi-şart-ı mufassal fî küttâbü'l-vakf-ı'l-mezbûr târih ve ... sekiz yüz seksen yedi Zi'l-ka'de'sinin onunda cem' ...min Beytü'l-mâl fî zamân-ı Sultân ... fî sene sekiz yüz altmış iki diyü yazulu ... huccetdir karye-i Kaluca tâbi'-i Gazze vakf on iki kırât ve kurâ-i sâire ile defter-i evkâfda muharrîr kalemiyle tahrîr olunduğın bi'l-fi'l Defter Emîni olan Mîr Mehmed Hızır *dâme mecdühû* 'arz itmeğın mücebince 'amel olunmak bâbında.

Fî evâsıt-ı N sene 1209

d.5, s.34, h.1

Şâm-ı Şerîf vâlisine [ve] Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Kudüs-i Şerîf kazâsı muzâfâtından Gazze nâhiyesinde vâkı' vakf der-nefs-i Gazze târih ... fî sene bin yüz kırk beş diyü yazıldığı mahalde Gazze nâhiyesine tâbi' karye-i ... ma'a harâc ... ber-vech-i maktû' fî sene yirmi üç bin bir yüz akçe ma'a kurâ ve mevâdd-ı sâire vazîfe-i horân câmi'-i mezbûr ber-mûceb-i şart-ı vâkıf cihet ... altmış dirhem ve cihet-i ... fî şehir yüz dirhem ma'a cihet-i sâire min ref'ü'l-vakf tasarrufü'l-fukarâ-i 'utekâ-i vakf-ı mezkûr Davud Paşa ... ve şartu'n-nazar fî müddet-i min ba'di'l-erşed ve'l erşed min ... evlâdihim ve nazar yekûn nâ'ibü's-Sultâniye fi'l-Gazze ve evlâdu'n-nazar ... ve Ebû'l-fazl min ... 'utekâi'l-vâkıf ve yine Gazze nâhiyesinde vakf 'ale'l-câmi'ü'l-kebîr-ü'l-kâbîre fî medîne-i'l-Gazze kabl-i târih-i vakf-ı a'lâ mescîd-i Ebû Ebû'l-'azim mufassal 'ale'd-devâm ve'l-istimrâr kadîmü'z-zarûre ilâ nakl ... mevkûf-ı aliyye min kurb-ı ... câmi'ü'l-kadîme el-mezkûr rahvân olunduğı Gazze târih-i mezkûre fî şâhid-i su'âl sene seb'a ve tis'in ve tis'a-mi'e mahalde Gazze nâhiyesine tâbi' karye-i ... üç kırât diyü defter-i evkâfda muharrir kalemiyle başka başka tahrîr olduğu Defter-i hâkânîde mukayyed olmağla şimdi Gazze'de vâkı' câmi'-i kebîr mülhakâtından havli-i vakfın mütevellîleri Hâfız Mustafâ bin 'Abdullâh Şeyh Mehmed Sâdık ve Halîfe bin el-Hâc Mustafa el-... Südde-i Sa'âdetim'e takdîm eyledikleri 'arzlarında karye-i hassü'l-mezbûre Defter-i hâkânî mücebince nefsi-i Gazze'de Câmi'ü'l-... .. vakfı tarafından zabt ve mahsûl ve rûsûmı kânûn ve defter mücebince ahz olunagelüp âhardan dahl îcâb itmez iken medîne-i Gazze'de 'ale'l-câmi'i'l-kebîr-ü'l-... vakfı mütevellîsi karye-i ... mezbûrenin üç kırâtını

zabta kanâ‘at itmeyüp karye-i ... mezbûre mütevellîsi İbrâhim vakfa mülhaktır diyü hılâf-ı Defter-i hâkânî ... fuzûlî zabt ve hâsılâtı ahz ve gadr eylediğinden vakfın ta‘tıl ve harâbe bâ‘is olduğın inhâ ve hılâf-ı Defter-i hâkânî müdâhale itmeyüp men‘ olunmasıçün emr-i şerîfim sudûrını istid‘â ve Defterhâne-i ‘Âmirem’de mahfûz defter-i evkâfa mürâca‘at olundukda vech-i meşrûh üzre olduğu mestûr ve mukayyed bulunmağın bu sûretde Defter-i hâkânî mücebince ‘amel olunmak için emr-i şerîfim sudûrî bâbında bi’l-fi‘l Re’isü’l-küttâbım olan Mehmed Emin ... *dâme mecdühû* i‘lâm itmeğın i‘lâmı mücebince ‘amel olunmak bâbında.

Fî evâsıt-ı Za sene [1]209

d.5, s.41, h.2

Kudüs-i Şerîf mollasına [hüküm] ki:

Sen ki Kudüs-i Şerîf Kādısı Râşid-zâde es-Seyyid Mehmed Muhsin *zîdet fezâ’ilühû*sun Südde-i Sa‘âdetime takdîm eylediğın i‘lâmında Kudüs-i Şerîf’de Sâdât-ı Sâfiye’ye meşrût hankâh-ı Salâhiye Şeyhi es-Seyyid Ebû’l-... Efendi el-‘İlmî fevt oldukda şart-ı vâkıf üzre cümlesinin muhtârı müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin kebîr oğlı es-Seyyîd Mehmed Sâlih Efendi el-‘İlmî babası müteveffâ-yı mûmâ-ileyh yerine Şeyhü’l-meşâyihü’s-Sûfî’ye nasb ve ta‘yîn olunmuşiken ba‘zı kimesneler mu‘ârazadan hâli olmadığı beyânıyla meşîhatı umûrına bî-vech mu‘âraza itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim sudûrî recâsına vâkı‘-i hâli bilâ- ... ‘arz ve derkenâra havâle olundukda Kudüs-i Şerîf’de mülk-i Selâhaddîn hankâhı vakfının yevmî bir akçe ile şeyh ve mütevellîlik ve nâzırlık hissedârlığı bin yüz seksen dokuz senesi târihiyle meşâyihü’s-Sûfî’ye ve ... nişîn Ebûlfazl eş-Şeyh Mustafa el-‘İlmî üzerinde olduğu Anadolu Muhâsebesi’nde ve yine Kudüs-i Şerîf’de mülk-i Selâhaddîn vakfı olan hankâh-ı Salâhiye’nin şart-ı vâkıf üzre şeyhlik ve nâzırlık ve mütevellîliğine Şeyh Mehmed el-‘İlmî evlâdından es-Seyyid Feyzullah el-‘İlmî müşterekleriyle mutasarrıf olup edâ-yı hıdmet idüp mürtezika-i vakf kendüsünden hoşnûd ve râzı oldukların kādısı Zekeriyâ ‘arzıyla bin yüz otuz dokuz senesi Zi’l-ka‘desinde ibkâ olundığı ‘askerîden ve ‘arz mantûkınca kayd bulunmadığının cevâbı dahî nişân ve aklâm-ı sâireden ihrâc ve tahrîr olunmakla sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin i‘lâmının mazmûnı ve derkenârlar mefâhimine ve cevâblara nazaran hankâh-ı Salâhiye şeyhlik bilâ-berat tevcîhle tasarruf oluna gelmişdir ve şart-ı vâkıfı ne gûnedir ve müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin yerine nasb olunan oğlı merkûma müdâhale idenler kimlerdir ve şeyh ve mütevellîlik ve nâzırlık hissedârlığı merkûmân Ebûlfazl eş-Şeyh Mustafa el-‘İlmî ve es-Seyyid Feyzullah el-‘İlmî’ye tevcîh olunalı

müddet-i vâfire olduğundan hâlâ hıyânetde midirler ve sâir müşterekleri yok mıdır ... vâkı‘ olduğına binâ[en] tahkîki lâzım gelmekle bu sûretde mahallinde şer‘le rü‘yet ve sıhhati üzre Der-‘Aliyyem’e îzâhan i‘lâm olunmak bâbında isti‘lâmı hâvî emr-i şerîfim sudûrını bi‘l-fi‘l Re‘isü‘l-küttâbım olan Ebûbekir ... *dâme mecdühû* i‘lâm itmekle i‘lâmı mücebince ‘amel olunmak fermânım olmağın imdî; sâlifü‘z-zikr hankâh-ı Salâhiye şeyhliği bilâ-berat tevcîhle tasarruf olunagelmışdir ve şart-ı vâkıfı ne gûnedir ve müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin yerine nasb olunan oğlı merkûma müdâhale idenler kimlerdir ve şeyh ve mütevellîlik ve nâzırlık hissedârlığı merkûmân Ebûlfazl eş-Şeyh Mustafa el-‘İlmî ve es-Seyyid Feyzullah el-‘İlmî’ye tevcîh olunalı müddet-i vâfire olduğundan hâlâ hıyânetde midir ve sâir müşterekleri yok mıdır ... vâkı‘ olduğına binâ[en] tahkîki lâzımeden olduğu sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin ma‘lûmun oldukda hâlen merkûmeyi mahallinde şer‘le rü‘yet ve sıhhat ve hakîkatı ne vechile ise gereği gibi şimdi ve tahkîk birle gadr ve hümâyeden ‘ârî olarak keyfiyeti ‘âle‘l-îzâh Der-Aliyyem’e ‘arz ve i‘lâm müsâra‘at eylemen bâbında.

Fî evâhîr-i R [1]210

d.5, s.53, h.1

Şâm-ı Şerîf vâlisine ve Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Sâdât-ı Kirâm’dan Seyyid Sa‘îd ve Seyyid Sâlih evlâd-ı Mustafa huddâm-ı Sahratullâh *zîde şerefehümâ* gelüp Kudüs-i Şerîf sancağında ve nâhiyesinde vakf-ı zâviye-i Edhemiyye der-Kudüs-i Şerîf yazıldığı mahalde Kudüs-i Şerîf nâhiyesine tâbi‘ ‘an karye-i ... ‘an mâli‘l-vakf iki yüz yirmi altı akçe yazı ve kurâ ve mevâd-ı sâire ile defter-i evkâfda muharrir kalemiyle tahrîr olunduğı Defter-i hâkânîde mukayyed ve bunlar zâviye-i mezbûrenin ‘ale‘l-îştirâk bâ-berat şeyhleri ve vakflarının mütevellîleri olmalarıyla karye-i mezbûreyi ber-mûceb-i Defter-i hâkânî vakf-ı mezbûr tarafından ve bi‘t-tevliye zabt ve vakf-ı mezkûr cânibine ‘â‘id olanı ahz murâd eylediklerinde dahl îcâb itmez iken ecânibden Remle sâkinlerinden Şeyh Mehmed nâm kimesne ba‘zı kesâna îştirâken havâle Defter-i hâkânî fuzûlî ve tegallüben zabt ve taraf-ı vakfa ‘â‘id olanı ahz ve umûrına ... ile istihlâk ve gadr murâd eylediğın bildirüp karye-i mezbûr ber-mûceb-i Defter-i hâkânî cânib-i vakfdan bi‘t-tevliye kendülere zabt ve cânib-i vakfa ‘â‘id ... ahz itdirilüp hılâf-ı Defter-i hâkânî ve mugâyir-i kânûn mezbûr Şeyh Mehmed’i bir dürlü dahl ve tecâvüz itdirilmeyüp men‘ u def‘ ve şimdiye dek tegallüben aldığı mâl girü istirdâd itdirilmek bâbında hükm-i hümâyûn recâ ve Defterhâne-i ‘Âmirem’de

mahfûz defter-i evkâfa mürâca‘at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mestûr ve mukayyed bulunmağın Defter-i hâkânî mücebince mahallinde şer‘le görilmek bâbında.

Fî evâsıt-ı Za sene 1210

d.5, s.54, h.3

Kudüs-i Şerîf kâdısına ve Kudüs-i Şerîf mütesellimine ve vücûh-ı ahâli *zîde kadruhüme* [hüküm] ki:

Kudüs-i Şerîf Mahkemesi’nde başkâtib olan Ali Efendi demekle ma‘rûf kimesne ‘inâyet ... vakf ... ve kitâbetde ... olduğundan gayrı muktezâ-yı ... olan ‘adem-i mübâderet ve ... irtikâbına mebnî vâkı‘ olan de‘âvî-i şer‘iyyede ta‘tûl-i hukûk-ı ‘ibâd ve izhâr envâ‘-ı fesâda mütecâsir olduğundan başka ba‘zı mevâlîyi dahı itmâ‘ ile Baş nihyâbeti hıdmetini dahı tahsîl ve hıdmet-i niyâbetde olduğu mevâlînin ekserî vefât itmekle merkûm bilâ-senedât Kudüs-i Şerîf’de icrâ-yı hükûmet ve ... alındığı ta‘bîr-i ahkâm ... hasâret ve kendü kârını tezvîr için beyne’l-ahâlî ilkâ-yı nifâk ve müfsidet eylediği tasmi‘ ve tahkîk olduğuna binâen merkûmun baş kâtiblik kaydı ref‘iyle fî-mâ-ba‘d baş kitâbetde istihdâm olunmamak üzere bâ-işâret-i Şeyhü’l-İslâmî mukaddemâ başka ve ba‘dehû merkûm bir takrîb ile tenbîh-i mahkemeye duhûl kaydında olmağla nizâm-ı belde-i mübârekeyi halelden muhâfaza ve ahkâm-ı şer‘iyyeyi tahrîk ve taksîrden muhârebesi zımnında merkûm Ali fî-mâ-ba‘d bir tarîkle mahkemeye duhûl itmemesi ... istihâline ihtimâm ve dikkat olunmak için bundan akdem evâmîr-i şerîfem ısdâr ve tisyâr olunmuşıdi ... hâzihi sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin bu def‘a tarafından der-bâr-ı ‘atûfet-i fevârân vârid olan bir kıt‘a i‘lâmda merkûm yine mahkeme baş kitâbetini tahsîl sevdâsında olduğu derc ve tastîr olunmuş merkûm fî-mâ-ba‘d mahkemeden baş kitâbet hıdmetinde istihdâm olunmamak ve mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mücebince ‘amel ve hareket olunmak fermânım olmağın te’kîden ve ihtimâmen mahsûsa-i işbu emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuşdır imdî siz ki mevlânâ ve mütesellim ve sâir mûmâ-ileyhümâmsız belde-i mübâreke-i mezkûrede îfâ-yı nizâm ve ... istemeyüp du‘â-yı enâm için merkûm Ali fî-mâ-ba‘d vakten mine’l-evkât bir vechile mahkemeye takrîb ve idhâl olunmaması husûsına ihtimâm ve dikkat olunması matlûb ... şâhânem olduğu ma‘lûmunuz oldukda mazmûn-ı emr-i şerîfimi ... mahfûza kayd ... ve mazmûn-ı sınıfı üzere ‘ale’-devâm ‘amel itdiğin birle merkûmun vakten mine’l-evkât bir vechile mahkemeye uğratılmaması emrine dâ‘î ve müstemirren i‘tinâ ve nezâret ve mezîd-i ihtimâm ve hırâseten bi-gâyet-i hazer ve mücânebet olunmak bâbında.

Fî evâhir-i Z sene [1]210

d.5, s.79, h.1

Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Kudüs-i Şerîf mütemekkînlerinden Haniye? nâm zimmî gelüp Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ vakf arsa üzerine kendü malından binâ yapup binâsına mülk ve arsasının mukâta‘asını sene be-sene cânib-i vakfa virmek üzre bunun babası bin iki yüz senesinde vakfdan alup ve izn-i mütevellî ile ‘arsa-i mezkûre üzerine ber-vech-i muharrer menzil bina idüp ba‘dehû bunun babası mürd oldukda ol menzil-i mersûm Haniye’ye? intikâl idüp bir dürlü dahl olunmak îcâb itmez iken mütevellî-i vakf Ya‘kûb zuhûr ve baban ol binâyı yedimden alup zabt iderüm diyü müdâhalede hâli olmadığın ve bu bâbda da‘vâsına muvâfık fetvâ-yı şerîfe virildiğin bildirüp fetvâ-yı şerîfesin mücebinece şer‘le görülüp vech-i muharrer üzre olup babasından kendüye intikâl iden menzil-i mezkûr kendüye zabt itdirilüp hılâf-ı şer‘-i şerîf mezbûr mütevellî ol vechile dahl ve ta‘arruz itdirilmeyüp men‘ u def‘ itdirilmek bâbında hükm-i hümayûnum recâ itmeğin mahallinde şer‘le görilmek bâbında.

Fî evâ’il-i Ra sene 1212

d.5, s.80, h.3

Kudüs-i Şerîf kâdısı *zîdet fezâyiluhûya* hüküm ki:

Kudüs-i Şerîf’de Rum Patriki olan Antimos? nâm patrik Südde-i Sa‘âdetim’e mühürlü ‘arz-ı hâl gönderüp Kudüs-i Şerîf’de mütemekkîn Rum ve Ermenî patrikleri vekîlleri ve sâir ruhbân tâifesi mukaddemâ Meclis-i Şer‘e varup medîne-i mezbûreye züvvârları vardıklarında Kamâme ta‘bîr olunan kenîseye duhûl için kapusunda kadîmden berü mu‘tâd olan virgülerin vakf mütevellîlerine edâ ve kenîse-i mezbûreye duhûl idüp lâkin yerlü ve yabancı ruhbân ve râhibe ve papas ve ... ve huddâma manastırdan bir şey ahz olunmak mu‘tâd olmamağla vakf-ı mezbûr mütevellîsi olup hâzır-ı bi’l-meclîs olan Halîl nâm kimesneden husûs-ı mezbûr su‘âl olunup mezbûr el-yevm dahı hılâf-ı mu‘tâd mesfûrûnun duhûllerinde bir şey ahz olunmamak üzre ‘arz olunmasının iltimâs fi’l-vâkı‘ husûs-ı mezbûr minvâl-i muharrer üzre olduğunu mütevellî-i merkûm dahı i‘tirâf itmekle fî-mâ-ba‘d Kamâme kapusunda mesfûrdan rencide olunmamak bâbında Kudüs-i Şerîf Kâdısı es-Seyyid’e ‘arz eyledikde hılâf-ı kadîm te‘addî olunmamak üzre bin yüz otuz beş senesi[nde] virilen emr-i şerîf mücebinece tekrâr emr-i şerîf sudûrını patrik-i esbâk memhûr ‘arz-ı halleriyle istid‘â ve şurût-ı beratı

Piskopos kaleminden lede's-su'âl ruhân tâifesinin ve sâir Rum re'âyâlarının Kudüs-i Şerîf'de ... müte'allık umûrlarını 'arz eyledikde i'tibâr olunmak berat-ı şurûtunda musarrah olduğu tahrîr olunmağla mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîf ve şurût-ı beratı mûcebince Dîvân-ı Hümâyûnum'dan emr-i şerîf tahrîrini Baş defterdâr-ı esbâk i'lâm itmekle i'lâmı mûcebince 'amel olunmak için bin yüz altmış dokuz senesi evâsıt-ı Muharrem'inde sâdır olan emr-i şerîfin târihi 'atûk olduğundan tecdîde muhtâc olduğın bildirüp mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîf mûcebince tecdîden emr-i münîfim sudûrını istid'â ve Dîvân-ı Hümâyûnum'da mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda târih-i merkûmda ber-vech-i muharrer emr-i 'âlî virildiği mestûr ve mukayyed ve Hazîne-i 'Âmirem'de mahfûz piskopos defterlerine nazar olundukda hılâfına emr-i âhar virildiğinin kaydı bulunmadığından gayrı ... husûsunda dahı bir gûne mahzûr olmadığı tahrîr olunmağla mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîf mûcebince Dîvân-ı Hümâyûnum'da iktizâsına göre tecdîden emr-i 'âlîşân ısdârını bi'l-fi'l Baş defterdârım olan el-Hâc İbrâhim *dâme ulüvvühû* i'lâm itmeğin i'lâmı mûcebince 'amel olunmak fermânım olmağın imdi; eyyâm-ı sa'âdet-encâmımda re'âyâ fukarâsına ve sâir bir ferde zulm ü te'addî olduğına kat'a rızâ-yı şâhânem olmadığı sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin ma'lûmun oldukda ber-vech-i muharrer mukaddemâ ve hâlâ şeref-pezîr sudûr iden evâmir-i şerîfem mûceblerince 'amel ve hareket ve hılâfı hâlet vukû'unda tevki' ve mübâ'adet olunmak bâbında.

Fî evâhir-i Ra sene [1]212

d.5, s.86, h.1

Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Kudüs-i Şerîf ve tevâbi'i Rum Patriki Antimos nâm râhip Südde-i Sa'âdetim'e mühürlü 'arz-ı hâl gönderüp Kudüs-i Şerîf'de vâkı' merhûm ve mağfûrûn-lehâ Haseki Sultân *tâbet serâhânın* Vakfı tarafından Kamâme kapusunda bâ-berat-ı 'âlî ta'yîn olunan bevvâbdan mâ'adâ Kamame'ye âhar kimesnenin duhûl idegeldiği ve Kamâme'ye li-ecli'z-ziyâre tevârüd ve kendü hallerinde olarak duhûl ve hurûc iden re'âyâ tâifesine ızrâr kasdıyla bu âna dek dahl ve ta'arruz olduğu olmayup hılâf-ı şer'-i şerîf ... kadîmden olanları ... ve iktizâ itmez iken Kamâme'ye li-ecli'z-ziyâre kendü hallerinde duhûl ve hurûc iden züvvâr re'âyâ tâifesini mücerred ızrâr kasdıyla birkaç seneden berü ba'zı kimesneler Kamâme kapusunda ve havâlisinde müctemi' ile züvvâr-ı re'âyâya hılâf-ı şer' tasallut ve tekdîr ve ellerinden mumlarını ve sâir eşyâlarını tehyîl? ve gâret ve şetm ve darp ve bunun emsâli gûnâ-gûn te'addî ve ... hâlî olmadıklarından

re‘âyâ fukarâsının ahvâlleri diğ er-gûn oldu ğ ın bildirüp ... hılâf-ı ş er‘-i ş erîf oldu ğ ı vâkı‘ olan ızrâr ve te‘addîleri men‘ u def‘ olunmak bâbında emr-i ş erîfim sudûrını istid‘â ve Dîvân-ı Hümâyûnum’da mahfûz kuyûd-ı ahkâma tettebbû‘ itdirildikde vakf-ı müşârûn-ileyhânın Kamâme bevvâblı ğ ına ‘ale’l-iştirâk berevât-ı ş erîfemle mutasarrıf olan Mehmed Nesib ve Abdullah ve Ali ve Yusuf ve Halil ve Mustafa ve Seyyid Mehmed nâm kimesneler mahall-i mezbûra tevârüd iden re‘âyâ tâifesinin ezyedlerine? hü cûm ve hılâf-ı ş er‘ ızrâr ve ta‘cîz ve tecrîmden hâlî olmadıkları Bâbü’s-Sa‘âdetü’ş-ş erîfem ağası tarafından bâ-‘arz inhâ olundukda ber-vech-i meş rûh te’mînen re‘âyâ-i mezbûrûnun içlerinden birisi intihâb ile kendü tarafından asâleten ve diğ erleri taraflarından vekâleten bevvâblık-ı merkûmun beratları mücebince kadîmîsi ve olı ğ eldü ğ i vechile zabt ve ... lâzimesi rü‘yet itdirilüp fî-mâ-ba’d diğ erleri taraflarından dahl ve ta‘arruz itdirilmemek üzere ma‘rifet-i ş er‘le tenbîh ve zikr olanlarından müdâhale ve ta‘arruz ideni olur ise bevvâblık hissesi üzerlerinden ref‘ ve âhara tevcîh olunaca ğ ı dahı ifâde ve tefhîm olunmak içün iki yüz dokuz senesi evâ’il-i Safer’inde emr-i ş erîfim virildi ğ i mestûr ve mukayyed ve muktezâsı su’âl oldukda Kudüs-i Ş erîf’de vâkı‘ Kamâme kapusunda bâ-berat-ı ‘âlî ta‘yîn olunan bevvâbdan mâ‘adâ âhar kimesne duhûl idegelmedi ğ i ve kendü hallerinde li-ecli’z-ziyâre duhûl ve hurûc iden re‘âyâ tâifesini mücerred ızrâr kasdıyla ba‘zı kimesneler Kamâme kapusunda tecemmu‘ ile züvvâr-ı re‘âyâya hılâf-ı ş er‘ tasallut ve eş yâlarını nehb ü gârete ve darb ve te‘addî ve rencide misillü harekete ibtidâr eyledikleri vâkı‘a mutâbık oldu ğ u sûretde hılâf-ı ş erîfde ... münâfî-i rızâ te‘addî ve ızrâr misillü vâkı‘ olan hâlâtın men‘ u def‘ine ve re‘âyânın te’mînine ihtimâm ve dikkat olunması tenbîhâtını hâvî emr-i ş erîfim i’tâsı iktizâ eyledi ğ i tecessür olunma ğ la vech-i meş rûh üzere ‘amel olunması bâbında.

Fî evâsıt-ı C sene [1]212

d.5, s.89, h.2

Kudüs-i Ş erîf kâdısına [hüküm] ki:

Kudüs-i Ş erîf’de vâkı‘ ... meş rûta Seyyid Ömer el-mücerred veled-i Yevmiddîn el-Arabî Türbesi Vakfı’nın vazîfe ... türbedârlık ve nezâret ve tevliyeti ... Seyyid Abdullah Efendi’nin üzerinde iken hüsn-i rızâsıyla es-Seyyid Ahmed Halîfe ibn-i Mehmed ... olma ğ la bana ferâgat ve kasr-ı yed ve tevcîhiçün Der ‘Aliyye’ye merkûm Ahmed gelür iken esnâ-yı râhda bir takrîb eş yâsıyla ... olan beratı zâyi‘ ve vakf-ı mezkûra her kim mütevellî ve nâzır olur ise Kudüs-i Ş erîf’in ... meş îhatı kadîmden berü meş rûta oldu ğ u virilen emr-i ş erîfde mezkûr oldu ğ ına binâ’en kasr-ı yedinden tevcîhini

merküm Seyyid Ahmed Halîfe'ye bâ-'arz-ı hâl istid'â ve esnâ-yı râhda virilen 'arz ve eşyâlarını ... ahz eylediklerini medîne-i merküm ahâlisinden İstanbul'da misâfirân sâkin dört nefer mevsûku'l-kelem kimesneler hayır dediklerin Rumili kâdı'askeri şu ... Ömer *zîde 'ilmihû* i'lân ve mûcebince cihân-ı merkûme Seyyid Abdullah'ın kasr-ı yedinden bin iki yüz on senesi Muharrem'inde merküm Seyyid Ahmed Halîfe tevcîh ve hâlâ üzerinde olduğu Anadolu Muhâsebesi'nden ihrâc olunmağla bu def'a el-Hâc Bilâl es-salâtü *zîde salâhanın* Sûdde-i Sa'âdetim'e takdîm eylediği 'arz-ı hâlinde cihân-ı merkûmeye bundan akdem mutasarrıf olan ... Seyyid Abdullah Efendi demekle mücerred kimesne rızâsıyla kendüye ferâgat ve kasr-ı yed olan beratı teslîm ve huccet-i şer'îyye olunup tevcîh itdirilmemek için Der 'Aliyye'ye ... ecânibden ve ashâb-ı ağrâzdan Seyyid Ahmed nâm kimesne 'inâyetden hılâf-ı inhâ ile bir takrîb bâ-'arz-ı hâl üzerlerine berat itdirüp gadr idüp zıkr olunan türbedârlık ve nezâret ve tevliyet ve meşîhat olan fârîğ-i mezbûrun tasarrufundan ve berat itdiren merküm Ahmed ref'inden kendüye tevcîh olunmak bâbında 'inâyet istid'â ve ... mezbûrun beratıyla huccet-i şer'îyye ibrâz itmekle fi'l-hakîka berat itdiren Seyyid Ahmed Halîfe farîğ Seyyid Abdullah'ın kasr-ı yedinden olduğım türbedar ve nezâret ve tevliyet cihetlerinin 'arz ve fârîğin beratını esnâ-yı râhda muhâlefet ... ahz eylediler diyü üzerine berat itdirmiş olmağla merküm el-Hâc Bilâl es-salâtü *zîde salâha* farîğin beratıyla ve kasr-ı yedini ... bir kıt'a huccet-i şer'îyye ibrâz eylediğine binâen eşyâ-i vâkı' olmağla mahallinde Meclis-i Şer'de hısmı mezkûr Seyyid Ahmed ve ... Müslimîn hazır oldukları hâlde ba'de't-terâfu' sıhhat ve hakîkâti 'arz ve i'lâm olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrını bi'l-fi'l Re'isü'l-küttâbım olan Mehmed Râşid *dâme mecdühû* i'lâm olunmak bâbında.

Fî evâsıt-ı Ş sene [1]212

d.5, s.90, h.2

Şam vâlisine ve Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Sâdât-ı Kirâm'dan Seyyid Beşîr ve Seyyid İsmâ'il ve Seyyid Hasan *zîde şerefehum* gelüp cedleri ashâb-ı hayrâtdan Ali Ağa Kudüs-i Şerîf'de yehûdi mahallesinde kâ'in mülkiyet üzre mutasarrıf olduğu bir bâb han ve tahtında vâkı' dört aded dükkân ve civârında olan bir bâb ... ve hâricinde iki 'aded ma'lûmü'l-hudûd bağçeyi tescîl-i şer'î ve teslîm ile'l-mütevellî birle vakf eylediğin tevliyet ve gallesine evlâd-ı evlâdının zükûr ve inâsına ve ba'de'l-inkırâz Halîlü'r-rahman Vakfı mütevellîleri zabt ile diyü şart ve ta'yîn eylediği vakfiye-i ma'mûl-bahâsında mukayyed olduğına binâ'en evlâd-ı vâkıfdan Osman nâm kimesne ber-mûceb-i şart-ı vâkıf

mutasarrıfiken fevt oldukda ... tasarruf ve inâsına intikâl idüp ve bunlar vâkıfın evlâd-ı inâsından ... olup diyâr-ı âharda bulunmalarıyla Halîlü'r-rahmân mütevellîsi olan yine Kudüs-i Şerîf'de sâkin Mehmed nâm kimesne evlâd-ı zükûr mutasarrıf oldu diyü hılâf-ı şer'-i şerîf ve mugâyir-i vakfiye-i ma'mûl-bahâ ve şart-ı vâkıfa muhâlif fuzûlî müdâhale ve ... Şeyh Mustafâ ve Şeyh Mahmûd nâm kimesneler ile yekdîl olarak tegallüben zabt ve gadr ile eylediğin bildirüp ve bu bâbda da'vâlarına muvâfık fetvâ-yı şerîfeleri olduğına mukaddemâ inhâ sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin [] ma'rifetinle mahallinde şer'le müdâhale ve yedlerinde olan fetvâ-yı şerîfe ve vakfiye-i ma'mûl-bahâ mücebberince icrâ-yı şer' ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîf sudûrını istid'â ve husûs-ı mezbûr umûr-ı şer'iyreden olmağla mahallinde şer'le rü'yet ve vakfiye-i ma'mûl-bahâyâ ba'de'n-nazar müceb ve iktizâsı icrâ ... olunmak için Meclis-i Şer'e havâle ile emr-i şerîf sudûrını iktizâ eylediğin Re'isü'l-küttâb-ı esbâk i'lâm itmekle i'lâmı mücebince mahallinde şer'le görülmek bâbında bin iki yüz bir senesi evâsıt-ı Muharrem'inde emr-i şerîf virilmişken emr-i 'âlîye mugâyir vâkı' olan müdâhale ve zabtlarına muhâlefet ve te'addîleri men' u def' olunmak bâbında sana hitâben mücerreden emr-i şerîfim sudûrını istid'â ve Dîvân-ı Hümâyûnum'da mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda târih-i merkûmda emr-i şerîf virildiği mestûr ve mukayyed bulunmağla sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin vech-i meşrûh üzre mahallinde şer'le görülmek bâbında.

Fî evâ'il-i N sene [1]212

d.5, s.95, h.1

Kudüs-i Şerîf mollasına [hüküm] ki:

Es-Seyyid Hasan ve es-Seyyid Sâlih ve Seyyid Sa'îd ve es-Seyyid İbrâhim ve es-Seyyid Mehmed *zîde şerefehum* gelüp Kudüs-i Şerîf sancağında ve nâhiyesinde mezra'adan ... nâm-ı diğer Hân-ı Benî Sa'îd der-nezd-i Kudüs-i Şerîf hâsıl-ı kısım mine'r-rub' hisse-i vakf el-Melik Salâhaddin Ali timâr-ı sipâhi der-Kudüs-i Şerîf on altı kırât altı yüz altmış üç akçe hisse-i vakf-ı Medrese-i Mezhebiyye der-Kudüs-i Şerîf sekiz kırât üç yüz otuz yedi akçe ve'l-'öşr 'an mâli'l-vakf hissemiz ola diyü yüz akçe yazular ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr olunduğı Defter-i hâkânîde ve Kudüs-i Şerîf'de Mezhebiyye Vakfı'nın tevliyet ve nezâreti yevmî dört akçe vazîfe ile es-Seyyid Hasan es-Seyyid Sâlih ve Seyyid Sa'îd ve es-Seyyid İbrâhim ve es-Seyyid Mehmed 'an batn-ı evvel Şeyh 'Abdülkâdir veled-i ... Mâcid? tarafından virilen berat-ı şerîfemle ber-vech-i iştirâk üzerlerinde olmağla mezra'a-i mezbûreyi ber-müceb-i

Defter-i hâkânî hisse-i mülk-i Salâhaddin ve'l-‘öşr ‘an mâli’l-vakf hisse-i mîr-livâ tarafından mutasarrıflarıyla Mezhebiyye Medresesi ve Vakfı tarafından zabt ve mezra‘a-i mezbûrenin kısm mine‘r-rub‘ hâsılâtından hisse-i Mezhebiyye Medresesi Vakfı olan sekiz kırat tarafına ‘â‘id hâsılâtı medrese-i mezbûr vakfı tarafından ahz u kabz murâd eyledikde dahl olunmak îcâb itmez iken ecânibden ba‘zı kimesneler fuzûlî ve bilâ-sened müdâhale ve medrese-i mezbûr vakfı olan sekiz kırat tarafına ‘â‘id hâsılâtı ahz idüp gadr-ı küllî eylediğin bildirüp mezra‘a-i mezbûre ber-mûceb-i Defter-i hâkânî hisse-i mülk-i Salâhaddin ve'l-‘öşr ‘an mâli’l-vakf hass-ı mîr-livâ tarafından mutasarrıflarıyla Mezhebiyye Medresesi ve Vakfı tarafından kendülere zabt ve kısm ve mine‘r-rub‘ hâsılâtından hisse-i mülk-i Salâhaddin Vakfı olan altı kırat tarafına ‘â‘id hâsılât-ı vakf-ı mezbûr cânibinden ve hisse-i Mezhebiyye Medresesi Vakfı olan sekiz kırat tarafına ‘â‘id hâsılât-ı medrese-i mezbûre vakfı tarafından ve'l-‘öşr ‘an mâli’l-vakf tarafına ‘â‘id hâsılâtı dahı hisse-i mîr-livâ tarafından ahz u kabz itdirilüp ecânibden olan kimesneleri hılâf-ı Defter-i hâkânî ve bilâ-sened müdâhale itdirilmeyüp men‘ u def‘ ve tegallûben ahz eylediği medrese-i mezbûre vakfı olan sekiz kırat tarafına ‘â‘id hâsılât gir[ü] istirdâd ve bi‘t-tevliye kendülere alıvirilmek bâbında emr-i şerîfim recâ ve Defterhâne-i ‘Âmirem’de mahfûz defter-i evkâfa mürâca‘at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mestûr ve mukayyed ve Dîvân-ı Hümâyûnum’da muktezâsı su‘âl olundukda Defter-i hâkânîde mestûr mezra‘a-i nâm-ı diğer Benî Sa‘îd der-nezd-i Kudüs-i Şerîf’de hâsıl-ı kısm mine‘r-rub‘ hisse-i vakf-ı l-mülk-i Salâhaddin Ali timâr-ı sipâh der-Kudüs-i Şerîf hâsıl-ı mîr-livâ diyü yüz akçe on altı kırat altı yüz altmış üç ve hisse-i vakf-ı Medrese-i Mezhebiyye der-Kudüs-i Şerîf sekiz kırat üç yüz otuz yedi akçe ve'l-‘öşr ‘an mâli’l-vakf hâsıl-ı mîrlivâ diyü yüz akçe yazular ile Defter-i hâkânîde mukayyed olmağla mezra‘a-i mezbûrenin kısm mine‘r-rub‘ hâsılâtından hisse-i mülk-i Salâhaddin Vakfı olan on altı kırat tarafına ‘â‘id hâsılât-ı vakf-ı mezbûr cânibinden ve hisse-i Mezhebiyye Medresesi Vakfı olan sekiz kırat tarafına ‘â‘id hâsılât-ı medrese-i mezbûre vakfı tarafından ve'l-‘öşr ‘an mâli’l-vakf tarafına ‘â‘id hâsılâtı dahı mîrlivâ tarafından ahz u kabz itdirilmek ve ecânibden olan kimesnelerin fuzûlî ve bilâ-sened ahz eyledikleri medrese-i mezbûre vakfı olan sekiz kırat tarafına ‘â‘id hâsılât mütevellî-i vakfa istirdâdiçün Defter-i hâkânî mûcebince emr-i şerîf i‘tâsı iktizâ eylediği tahrîr olunmağla Defter-i hâkânî mûcebince vech-i meşrûh üzere mahallinde şer‘le görilmek bâbında.

Fî evâsıt-ı Za sene [1]212

d.5, s.96, h.3

Kudüs-i Şerîf ve Haleb kâdılarına [hüküm] ki:

Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ Zülkadriye Medresesi Vakfı’nın bâ-berat mütevellîsi ve medresenin mollası Seyyid Mehmed Na‘im veledi ... ‘Alaaddin?-zâde Ahmed gelüp Kudüs-i Şerîf sancağında ve nâhiyesinde vakf-ı Medrese-i Zülkadriye der-Kudüs-i Şerîf diyü yazıldığı mahalde cemî‘ü’l-... el-kâtib beş dârü’l-... Hüseyin ve eline havânîn ‘âli Bâbü’l-hattân? min ... ve ... cemî‘ü’l-tekarrûbe? ve ‘alâ-zahri’l-hânü’l-kâtib ve cemî‘ü’l-... ve’l-kâtib bi’l-Kudsi’ş-Şerîf vakfı’s-Salâhiye el-müştemile alâ ... ve isticâr ve gayr-ı zâlik bi’l-Kudsi’ş-Şerîf ve müştemil ‘alâ isticâr-ı muhtelif en-nev’ ve gayr-ı zâlik nâhiyesinde mahalle-i İbn-i Mar‘aş Vakf-ı Mescid-i Zülkadriye yazıldığı mahalde ‘an dekâkîn der-mahalle-i hâsıl-ı sülûs fî sene yüz elli ve dükkân mahall-i mezbûre der-kurb-ı Ma’sara tamâmen fî sene iki yüz seksen sekiz ve dükkân temâmen fî sene iki yüz kırk ve dekâkîn dâhil Bâbü’l-cinân üç bâb fî sene altı yüz yirmi dört ve ‘an hammâm hâsıl-ı nısf fî sene iki bin yüz altmış ve hânü’l-... .. der-Bâbü’l-cinân? fî sene yedi yüz yirmi ve ‘an hammâm ve ‘âlâ hâsıl üç rub’ fî sene iki bin sekiz yüz seksen yedi bin altmış iki münhâlü’l-masrâf cihet-i tevliyet fî yevm iki ma’a el-bâkî dört bin altmış iki câmi‘-i şerîf ve evkâfının meremmâtına sarf oluna ve yine Kudüs-i Şerîf nâhiyesinde vakf han-kâh yazıldığı mahalde nısf kapu el-Yehûd ve - bend mücâveretü’l-berkete hammâmu’l-... .. Dârü’l-harâbü’l-münhedim hammâmü’l-mezbûr ve Dârü’l-harâb ‘ale’l-hammâmü’l-mezbûr diyü Defter-i hâkânîde mukayyed olmağla Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ Medrese-i Zülkadriye vakfa ta’yîn kılınan hân ve arâzîlerinin ve bağçelerinin müteveccihen neleriyle Haleb’de kâ’in Mescid-i Zülkadriye diyü muharrir ibn-i Mar‘aş mahallesinde dekâkîn ve hammâmların müteveccihen nelerini bi’t-tevliye vakf için ahz u kabz murâd eyledikde bir dürlü dahl ve ta’arruz olunmak îcâb itmez iken Salâhiye Medreseleri altı kıt’a bağçeyi Salâhiye Vakfı dâhilindedir diyü tegallûben zabt ve bir han ve altı aded dükkânı ve Haleb’de vâkı‘ başka dükkân ve bir hanı ... ba’zı mütegalibeden olan kimesneler bilâ-sened [ve] fuzûlî zabt ve ... hâsılâtın size ahz ve ekl ü bel’ eylediklerin bildirüp Defter-i hâkânî ve yedinde olan vakfiye-i ma’mûl-bahâ müceblerince ‘amel olup Zülkadriye Vakfı için alıvrilüp fî-mâ-ba’d müdâhale itdirilmeyüp ve şimdiye dek fuzûlî aldıkları her ne ise tamâmen tahsîl ve bî-kusûr alıvrilmek bâbında ‘inâyet recâ ve Defterhâne-i ‘Âmirem’de mahfûz defter-i evkâfa mürâca‘at olundukda Kudüs-i Şerîf nâhiyesine tâbi vakf-ı Medrese-i Zülkadriye der-Kudüs-i Şerîf diyü yazıldığı mahallin tahtında

cemî'ü'l-hak el-kâ'in bilâ Kudüs-i Şerîf vakf-ı es-Salâhiye el-müştemile 'alâ ve
... .. isticârın bi'l-Kudüs-i Şerîf vakfı's-Salâhiye ...
... .. ve müştemil 'alâ isticâr nev' ve gayr-ı
... .. diyü defter-i evkâfda muharrir kalemiyle tahrîr olunmağla
ve Haleb nâhiyesine tâbi' mahalle-i ibn-i Mar'aş Vakf-ı Mescid-ı Zülkadriye der-
mahalle-i mezbûr ve tahtunda dekâkîn der mahâlle-i bâb-ı hâsıl-ı sülûsânı sene yüz elli
akçe ve dükkân ve der-mahalle-i mezbûr der-kurb-ı Ma'sara tamâmen fî sene iki
yüz seksen sekiz akçe dükkân der- ... tamâmen fî sene iki yüz kırk akçe dekâkîn dâhil
Bâbü'l-cinân üç bâb fî sene altı yüz otuz dört akçe 'an-cümle ... hâsıl-ı nısf fî sene iki
bin yüz altmış akçe ve hân der-Bâbü'l-cinân fî sene yedi yüz yirmi akçe ve
hammâm ve imâm der-... Ali hâsıl üç rub' fî sene iki bin sekiz yüz seksen akçe yazı
yekûn yedi bin altmış akçe yazı ve ... cihet-i tevliyet-i fî yevm iki akçe ma'a cihât-ı
sâire dört bin altmış iki akçe câmi'-i şerîfin ve evkâfının meremmâtına sarf oluna
diyü defter-i evkâfda muharrir kalemiyle tahrîr olundığı ve yine Kudüs-i Şerîf'e tâbi'
vakf-ı ... sarîhe der-Kudüs-i Şerîf ve tahtunda nısf diyü Dârü'l-
harâb el-münhedim el-mezbûr ve Dârü'l-harâb anı'l-hammâm el-mezbûr diyü
defter-i evkâfda muharrir kalemiyle başka başka tahrîr olunup Kudüs-i
Şerîf'de vâkı' Medrese-i Zülkadir ve hankâh-ı Salâhiye vakıflarına ve
ihtiyârının müteveccihen ve Haleb'de kâ'in Mescid-i Zülkadriye diyü muharrir
ibn-i Mar'aş mahallesinde dekâkîn ve hammâmın müteveccihâ fî vakf-ı şerîfin
medrese ve han-kâhına sarf olunmak üzere mütevellîleri tarafından zabt olunmak iktizâ
eylediğin bi'l-fi'l Defter Emîni olan Seyyid el-Hâc Mehmed Emin 'arz itmeğin 'arız
mûcebince 'amel olunmak bâbında.

Fî evâsıt-ı R sene [1]212

d.5, s.127, h.1

Kudüs-i Şerîf kâdisına hüküm [ki]:

Seyyid Mehmed ve Seyyid Ahmed *zîde şerefehümâ* gelüp bunların cedleri
Kudüs-i Şerîf sükkânından Benî Lutf? nâm kimesne hâl-i hayâtında Kudüs-i Şerîf
mahallâtından Yehûd mahallesinde vâkı' ma'lûmü'l-hudûd mülkiyet üzere mutasarrıf
oldığı bir bâb mülk menziline tescîl-i şer'î ve teslîm ile'l-mütevellî birle vakf ve tasarruf
ve hâsıl olan gallesini evlâd-ı evlâdına şart ve ta'yîn eylediği vakfiye-i ma'mûl-
bahâsında mukayyed ve bunlar dahı vâkıfın evlâd-ı evlâdından ve menzil-i mezkûre
evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere mutasarrıflar olup menzil-i mezkûr evlâdiyet ve

meşrûtiyet üzre zabt ve icâre-i vâhide ile beher sene ... icâr ve hâsıl olan icâratda ahz ve beynlerinde taksîm itmek murâd eylediklerinde âhardan dahl olunmak îcâb itmez iken ecânibden Mehmed nâm kimesne zuhûr ve menzil-i mezkûr evlâda meşrûta ve mezkûr vâkıfın ... sâiresine vakfdır ve ben dahı vâkıfın mütevellîsi idim diyü hılâf-ı şart-ı vâkıf fuzûlî müdâhale ve ol vechle evlâd-ı vâkıfa gadr ... oldukların bildirüp şurût-ı vâkıf ve vakfiye-i ma‘mûl-bahâya mugâyir olan müdâhalesi men‘ u def‘ olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrını recâ eyledikleri ecilden mahallinde şer‘le görülmek bâbında.

Rızâ

Fî evâhir-i C sene [1]218

d.5, s.129, h.2

Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Sâdât-ı Kirâm’dan Seyyid Mehmed ve Seyyid Ali *zîde şerefehumâ* gelüp Kudüs-i Şerîf sancağında ve nâhiyesinde karye vakfı’l-mülk en-Nâsır Sultân Selâhaddin Yusuf bin Eyyûb Ali Medresesine bi’l-Kudüsi’ş-Şerîf el-‘öşr hass-ı mîrlivâ ve hâsıl el-‘öşr ‘an hamîle-i munhasıl ‘ani’l-mu‘în ve ‘an mâli’l-vakfı’l harâc ve resm-i el-‘öşr ma‘a’r-rüsûm ve bâd-ı hevâ dört bin ma‘a ziyâde ber-vech-i maktû‘ der ‘uhde-i Mevlâna İshâk el-Müderriş ... Sultân Salâhaddin el-mezbûr fî sene beş bin akçe meblağ-ı mezbûr beş bin akçeyi mevlânâ-yı mezbûr Kudüs-i Şerîf’de mîrlivâ olanlara teslîm eyle diyü Defter-i hâkânîde mukayyed ve merkûmân sâir hissedârlarıyla medrese-i mezbûre vakfının bâ-berat-ı ‘âlişân mütevellîleri olmağla sâl-be-sâl ber-vech-i maktû‘ mîrlivâ olanlara beş bin akçe virmek üzre karye-i ‘Ayn-ı Selvân?-ı mezbûreyi ber-mûceb-i Defter-i hâkânî Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ mülk alına der-Sultân Salâhaddin Yusuf bin Eyyûb Ali’nin medresesi vakfı tarafından zabt ve karye-i mezbûrenin el-‘öşr ‘an hamîle-i munhasıl ‘ani’l-... .. ve ‘an mâli’l-vakfı ‘ani’l-harâc mahsûlâtıyla rüsûmâtını ahz u kabz murâd eyledikte dahl ve ta‘arruz olunmak îcâb itmez iken ecânibden ve ashâb-ı ağrâzdan ba‘zı kimesneler karye-i mezbûrenin a‘şâr ve sâir hukûk ve rüsûmlarının ahzına muhâlefet ve gadr üzre oldukların bildirüp Defter-i Hâkânî mûcebince ‘amel olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ ve Hazine-i ‘Âmirem’de mahfûz Haremeyn Muhâsebesi defterlerine nazar olundukda Kudüs-i Şerîf’de ... Salâhiye Medresesi Vakfı’nın yevmî dört buçuk Mısırî para ile üç rub‘ hisse tevliyeti mezkûrdan Seyyid Ali el-Takî birâder Seyyid ... ve Seyyid Ahmed ve Seyyid ve bir rub‘ hissesi dahı mezkûr Seyyid Mehmed ile es-Seyyid Mustafa ve es-Seyyid Abdullah ve es-Seyyid Ahmed’in iştirâken bâ-işâret-i aleyh? üzerlerinde olduğu mestûr ve

Defterhâne-i ‘Âmirem’de mahfûz defter-i icmâl ve mufassal ve evkâfa mürâca‘at olundukda Kudüs-i Şerîf nâhiyesine tâbi‘ vakf-ı es-Sultân mülkü’n-nâsır Yusuf bin Eyyûb Ali Medresesine der-Kudüs-i Şerîf diyü yazıldığı mahallin tahtına kıt‘a ve karye-i ‘Ayn-ı Selvân? tâbi‘-i Kudüs-i Şerîf ma‘a kurâ’-i mevâdd-ı sâire ... diyü defter-i evkâfda muharrir kalemiyle tahrîr-i defter olmuştur ve yine nâhiye-i mezbûre elli altmış nefer re‘âyâ ile karye-i ‘Ayn-ı Selvân? vakfu’l-mülk en-Nâsır es-Sultân Salâhaddin Yusuf bin Eyyûb Ali Medresesi bi’l-Kudüs-i Şerîf el-‘öşr hass-ı mîrlivâ ve hâsıl-ı ... el-‘öşr ‘an hamîle-i münhasıl ve ‘an ... ‘ani’l-mâli’l-vakf ‘ani’l-harâc ve resm ... ma‘a gayrhi el-‘öşr ma‘a rüsûm ve bâd-ı hevâ dört bin akçe yazı ma‘a ziyâde ber-vech-i maktû‘ der-‘uhde-i mevlânâ İshak el-Müderriş ... Sultân Salâhaddin el-mezbûr fî sene beş bin akçe ber-mûceb-i ... mîrlivâ olanlara teslîm eyle diyü defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde el-‘öşr ma‘ rüsûm dört bin beş yüz akçe yazı ile mîrlivâ Kudüs-i Şerîf hassından olmak üzere tahrîr-i defter olmuştur bu takdîrce ber-muktezâ-yı Defter-i hâkânî sâl-be-sâl ber-vech-i maktû‘ mîrlivâ olanlara beş bin akçe vermek üzere karye-i ‘Ayn-ı Selvân el-mezbûrenin ve’l-‘öşr ‘an hamîleri münhasıl ‘ani’l-... ve ‘an mâli’l-vakf ‘ani’l-harâc mahsûlâtıyla rüsûmâtı müşârün-ileyh mülkü’n-nâsır Sultân Selâhaddin Yusuf bin Eyyûb’un Kudüs-i Şerîf’de olan Medresesi Vakfı tarafından zabt olunmak iktizâ eylediğin bi’l-fi’l Defter Emîni olan Hasan *dâme mecdühû* ‘arz itmeğin ‘arzı mûcebince ‘amel olunmak bâbında.

Fî evâsıt-ı B sene [1]218

ŞAM AHKÂM DEFTERİ, nr. 6

d.6, s.14, h.4

Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ Mescîd-i Akzâ-yı Şerîf’de muhaddis ve hâlâ Şâfi‘î müftisi olan el-Hâc Abdullah *zîde* ‘ilmihûnun Südde-i Sa‘âdetim’e takdîm eylediği ‘arz-ı hâlinde ashâb-ı hayrâtdan merhûm Ebulfadl Mehmed Paşa nâm sâhibü’l-hayr Kudüs-i Şerîf’de mutasarrıf olduğu emlâkından bir bâb değirmân ve bir bâb mülk bağçem malından ifrâz ve Cum‘a ve ... gicelerinde Sahratullâh’da kazıyyeden yerine ... için tescîl-i şer‘î ve teslîm-i ‘âlî alınmak birle vakf ve haps ve tevliyetini erbâb-ı istihkâk ve tahsilde ve şart ve iki yüz seneden berü ber-mûceb-i şart-ı vâkıf bu vechle zabt oluna gelüp mûmâ-ileyh dahı şart-ı vâkıf üzere bâ-huccet-i şer‘iyye mütevellîsi olmağla tevliyet-i mezbûreyi ber-mûceb-i şart-ı vâkıf zabt ve hâsıl olan fazîle-i vakfı bi’t-tevliye

ahz itmek murâd eyledikde dahl olunmak îcâb itmez iken Kudüs-i Şerîf sükkânından Ahmed nâm kimesne zuhûr ve yedinde mazmûn ... olmayup i'tiyâden ... şâyân vakfı ibrâzıyla fazîle-i vakf[1]yetimdir diyü müdâhale ve ta'arruzdan hâli olmadığın ve bu bâbda da'vâsına muvâfık cânib-i Şeyhü'l-İslâmî'den fetvâ-yı şerîfe virildiğin bildirüp ber-mûceb-i fetvâ-yı şerîfe mahallinde şer'le rü'yet ve mezkûrun hılâf-ı şer' ve mugâyir-i kânûn ve kadîme menâfî olan müdâhalesi men' u def' olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrını istid'â eylediği ecilden mahallinde şer'le görülmek bâbında.

Rızâ?

Fî evâ'il-i S sene 1220

d.6, s.34, h.1

Şâm-ı Şerîf vâlisi ve mir hacı vezîrim [] Paşa'ya ve Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Bâbü's-Sa'âdetim Ağası nezâretinde olan evkâfdan Kudüs-i Şerîf'de vâkı' merhûm ve mağfûrûn-lehâ Haseki Sultân *tâbet serâha* vakfından Kamâme bevvâblığı Mehmed ... ve Abdullah ve Ali ve Yusuf ve Halîl ve Necmi ve Mustafa Halîfe'nin ber-vech-i iştirâk üzerlerinde ... merkûm ... bundan akdem fevt oldukda hissesi mahlûlünden karındaşları merkûmûna tevcîh olunmak iktizâ ider iken birâderi Seyyid Mehmed Halîfe ... sülûk ve bunların haberleri yoğiken bir takrîb kendüye tevcîh ve berat itdirüp ... ba'dehû mezkûrûndan Yusuf ve Ali dahı müte'âkıben fevt olup hisseleri mahlûl olmağla merkûm Mehmed'in ... mahlûlünden aldığı hissesi üzerinden ref' ve bu def'a vefât iden mezbûrân Yusuf ve Ali'nin hisseleri dahı mahlûllerinden erbâb-ı istihkâkdan müştrekleri merkûmûn Mehmed Nesîb ve Abdullah ve Halîl ve Mustafa'ya 'ale't-iştirâk ... bu ciheti vakf-ı mezbûr mütevellîsi Seyyid Ali 'arz itmekle ber-vech-i muharrir mezbûr Seyyid Mehmed'in hissesi ref'inden ve merkûmân Yusuf ve Ali'nin dahı hisseleri mahlûllerinden merkûmûna 'ale't-iştirâk tevcîhini nâzır-ı vakf dahı 'arz ve vech-i meşrûh üzre tevcîh olunmak bâbında bin iki yüz on sekiz senesi Rebî'ü'l-âhırının dördüncü günü sâdır olan ru'us-ı hümayûn mûcebince mezbûr Seyyid Mehmed'in hissesi ref'inden ve merkûmûn Yusuf ve Ali'nin hisseleri dahı mahlûllerinden merkûmûn Mehmed Nesîb ve Abdullah ve Halîl ve Mustafa'ya ber-vech-i iştirâk tevcîh olunup mâliye tarafından virilen berat-ı şerîfemle hâlâ üzerlerinde ve bevvâbân-ı merkûmlar mahall-i merkûma tevârüd iden re'âyâ tâifesinin üzerlerine hücum ve hılâf-ı şer' te'addî ve ta'cîz ve tecrîmden mukaddemâ hâlî olmadıkları re'âyâ iclerinden birisi intihâb kendü tarafından asâleten ve diğerleri taraflarından

vekâleten bevvâblık-ı merkûmı beratı mûcebince kadîmîsi ve olıgeldüğü vechle zabt ve hıdmet-i lâzimesi rü'yet itdirilüp fî-mâ-ba'd diğlerleri taraflarından dahl ve ta'arruz iden olur ise bevvâblık hissesi üzerlerinden ref' ve âhara tevcîh olunacağı husûsı ifâde ve tefhîm olunmak bâbında Şam vâlisine ve Kudüs-i Şerîf kâdısına hitâben emr-i şerîf sudûrı tahrîr ve istid'â olunmak vech-i meşrûh te'mînen re'âyâ-i mezbûrûnun itmelerinden bir şey intihâb ile tarafından asâleten ve diğlerleri taraflarından vekâleten bevvâblık-ı merkûmı beratı mûcebince kadîmden ve olıgeldüğü vechle zabt ve hıdmet-i lâzimesi rü'yet itdirilüp fî-mâ-ba'd diğlerleri taraflarından dahl ve ta'arruz itdirilmemek üzere ma'rifet-i şer'le tenbîh ve eğer içlerinden müdâhale ve ta'arruz ideri olur ise bevvâblık hissesi üzerinden ref' ve âhara tevcîh olunacağı dahı ifâde ve tefhîm olunmak içün bin iki yüz dokuz senesi evâ'il-i Safer'inde Şam vâlisine ve Kudüs-i Şerîf kâdısına hitâben emr-i şerîf sâdır olunmuşiken mugâyiri hareket olunduğın bu def'a inhâ ve 'inâyet istid'â ve Hazine-i 'Âmirem'de mahfûz Anadolu Muhâsebesi defterlerine nazar olundukda ... mezbûr mâliye tarafından virilen berat-ı şerîfemle 'ale'l-iştirâk merkûmûn Mehmed Nesîb ve Abdullah ve Halîl ve Mustafa ... müsterek ... hâlâ üzerlerinde oldığı mestûr ve Dîvân-ı Hümâyûnum'da mahfûz kuyûd-ı ahkâmeleri ... ber-vech-i muharrer târih-i mezkûrda emr-i şerîfim virildiği mukayyed ve Dîvân-ı Hümâyûn Kalemi'nden muktezâsı ... olundukda iclerinden birisi intihâb olup kendü tarafından asâleten ve müsterekleri câniblerinden vekâleten kadîmîsi ve olıgeldüğü vechle ... itdirilmek içün emr-i şerîf i'tâsı iktizâ eylediği tahrîr olunmağla vech-i meşrûh üzere mukaddem sâdır olan emr-i 'âlî mûcebince 'amel olunmak fermânım olmağın imdî sen ki vezîr-i müşâr ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin ... tahrîr ... te'mînen re'âyâ-i mezbûrûnun iclerinden birisi intihâb ile kendü tarafından asâleten ve diğlerleri taraflarından vekâleten tevâbi'-i merkûmı beratı mûcebince kadîmîsi ve olıgeldüğü vechle zabt ve hıdmet-i lâzimesi rü'yet itdirüp fî-mâ-b'ad diğlerleri taraflarından dahl ve ta'arruz itdirilmemek üzere ma'rifet-i şer'le tenbîh ve eğer içlerinden müdâhale ve ta'arruz ideri olur ise bevvâblık hissesi üzerlerinden ref' ve âhara tevcîh olunacağı dahı ifâde ve tefhîm olunmak bâbında.

...

Fî evâhir-i R sene [1]221

d.6, s43, h.4

Şam-ı Şerîf vâlisi vezîrim [] Paşa ve Kudüs-i Şerîf mollasına hüküm ki:

Sâdât-ı Kirâm'dan es-Seyyid eş-Şeyh Dâvud ve es-Seyyid Mehmed Sa'id ve es-Seyyid Mustafa ve es-Seyyid 'Abdülkâdir *zîdehum* gelüp Dârü's-Sa'âdetü's-şerîfem Ağası nezâretinde olan evkâfdan Kudüs-i Şerîf'de vâkı' Hazret-i Halîlürrahman ve Sahratullahu'l-Müşerreffe ve Mescîd-i 'Aksâ kapucıbaşılığına yevmî otuz sağ akçe ve yevmî iki batman hinta ile ber-vech-i iştirâk mâliye tarafından virilen berat-ı şerîfemle hâlâ mutasarrıflar olup edâ-i hıdmet idüp beratları mûcebince hıdmetleri mukâbelesinde müstahakk oldukları vazîfelerin Kudüs-i Şerîf'de sâkin vakf-ı mezbûr mütevellîsinden talep ... murâd eylediklerinde kapucıbaşılık-ı mezbû[r] üzerinizden ref' olmuş diyü virmekte muhâlefet ve zimmetinde kaldığın bildirüp sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin ma'rifetinle şer'le görölüp beratları mûcebince hıdmetleri mukâbelesinde müstahak oldukları vazîfeleri alıvirilüp ol vechle muhâlefet itdirilmemek bâbında sana hitâben hükm-i hümayûnum recâ ve Hazîne-i 'Âmirem'de mahfûz Haremeyn Muhâsebesi defterlerine nazar olundukda kapucıbaşılık-ı mezbûr ber-vech-i muharrer mâliye tarafından virilen berat-ı şerîfemle mûmâ-ileyhümânın ber-vech-i iştirâk hâlâ üzerlerinde olduğu mestûr ve mukayyed ve Dîvân-ı Hümayûnum Kalemi'nden muktezâsı su'âl olundukda beratları mûcebince hıdmetleri mukâbelesinde müstahakk oldukları vazîfelerini alıvirilmek için mahallinde şer'le havâle ile emr-i şerîf i'tâsı iktizâ eylediği tahrîr olunmağla hîn-i mürâfa'ada müdde'ilerin hakları sâbit olmayup mahzen ızrâr ve ta'cîz için da'vâya sülûkları zâhir oldukda ücret-i mübâşiriyye mazlûm olan müdde'î-i aleyhümâdan talep olunmayup bir fetvâ-yı şerîfe husûmet-i kâdiye? iden müdde'î-i mütemerridlerden tahsîl olunmak üzre sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin vech-i meşrûh üzre 'amel olunmak bâbında.

Nesîmî

[Fî] evâ'il-i B sene [1]221

d.6, s.58, h.2

Kudüs-i Şerîf kâdısına ve Kudüs-i Şerîf sancağında vâkı' Cebel-i Halîlürrahmân ve Cebel-i Kudüs-i Şerîf nâhiyelerinin tâbi' oldukları kazâlar ile zikr-i âtî vakfın ma'lûmü'l-esâmî kurâ re'âyâsının hâlâ oturdukları yerlerin kuzât ve bevvâbına [hüküm] ki:

Sarây-i 'Atûk-i Ma'mûre'de teberdârlarından Mehmed *zîde kadruhü* gelüp Dârü's-Sa'âdetü's-şerîfem Ağası nezâretinde olan evkâfdan Kudüs-i Şerîf'de kâ'in Halîlürrahman Vakfının tevliyetine bâ-berat-ı şerîf-i 'âlişân ber-vech-i te'bîd mutasarrıf olup vakf-ı mezbûrun Kudüs-i Şerîf kazâsına tâbi' ma'lûmü'l-esâmî kurâsının defterde

mukayyed ra'yyet ve ra'yyeti oğullarından ba'zıları kadîmî karyelerini terk ve varup Cebel-i Halîlürrahman ve Cebel-i Kudüs-i Şerîf nâhiyelerde ve âhar kazâlarda sâkin ve mütemekkin olup o makûle re'âyâ hâlâ oturdukları yerlerden ma'rifet-i şer'le kaldırıp kadîmî karyelerine iskân itdirilmek murâd eyledikde vâli ve mütesellim ve a'yân ve sâire istinâden muhâlefet üzre oldukların bildirüp o makûle re'âyâ ma'rifet-i şer'le hâlâ oturdukları yerlerden kaldırıp kadîmî yerlerine nakl ve iskân itdirilüp vâli ve mütesellim ve a'yân ve sâire istinâden muhâlefet itdirilmemek bâbında hükm-i hümayûnum recâ ve kânûna su'âl olundukda bu makûle vakf karyelerinin defterde mukayyed ra'yyet ve ra'yyeti oğullarından ba'zıları kadîmî sâkin oldukları karyelerini terk idüp varup âhar mahallerde tevattun eylediklerinde re'âyâ-yı merkûme hâlâ oturdukları yerlerde 'avâriz hânesine kayd olunmuş değil ise karyeleri zâbıtı ma'rifetiyle bulundukları yerlerden kaldırılıp kadîmî karyelerine nakl ve iskân itdirilüp ammâ oturdukları yerlerde 'avâriz hânesine kayd olunmuş ise o makûle re'âyâ kaldırmak olmaz oturdukları yerlerde üzerlerine edâsı lâzım gelen resm-i ra'yyetleri kânûn ve defter mücebince asl-ı ra'yyet kayd olundukları yerleri karyenin zâbıtına alıvirilmek için emr-i şerîfim yazılacağı tahrîr olunmağla kânûn üzre 'amel olunmak bâbında.

Nesîmî

Fî evâhir-i R sene [12]22

d.6, s.70, h.3

Şam vâlisine ve Kudüs-i Şerîf kâdısına hüküm ki:

Sulehâdan eş-Şeyh Mehmed Neccârî *zîde salâha* gelüp Kudüs-i Şerîf'de vâkı' Harem-i Şerîf ittisâlinde kâ'in Nakşibendî Zâviyesi'nin sulehâdan nişînliği? mûmâ-ileyhin bâ-berat üzerinde iken ecânibden Şeyh Hasan nâm kimesne hilâf-ı inhâ fevt oldu diyerek bir takrîb üzerine tevcîh itdirüp gadr eylediğin mukaddemâ bâ-i'lâm inhâ olduğına binâen sulehâdan nişînlik-i mezkûr bâ-işâret-i Şeyhü'l-İslâmî merhûm Şeyh Hasan'ın ref'inden mûmâ-ileyh Şeyh Mehmed Neccârî'ye müceddeden ibkâ ve tevcîh ve hâlâ berat-ı şerîfemle üzerinde olduğu Haremeyni's-Şerîfeyn Muhâsebesi'nde mukayyed olmağla Şeyh Selâmî 'uhdesine edâsı lâzım gelen hıdmetini sadâkat ve istikâmet üzre rû'yet idüp âhardan dahl olunmak iktizâ itmez iken ecânibden mezbûr Şeyh Hasan zuhûr ve sulehâdan nişînliği umûrına bî-vech ve bilâ-berat ve bilâ-sened fuzûlî müdâhale ve nizâ'dan hâli olmadığın bildirüp sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin mahallinde şer'le görölüp ecâbibden olan mezkûrun bî-vech ve bilâ-berat ve bilâ-sened vâkı' olan müdâhalesi men' u def' olunmak bâbında sana hitâben emr-i şerîfim sudûrını

istid'â ve Hazîne-i 'Âmirem'de mahfûz Haremeyn Muhâsebesi defterlerine nazar olundukda vech-i meşrûh üzre olduğu mestûr ve mukayyed ve husûs-ı mezbûr hîn-i terâfu'da tezevvür idüğü 'inde's-şer' tahakkuk eyledikde tarafınıza gönderilen mübâşîrin ücret-i mübâşiriyyesi ... olan müdde'î-i aleyhden talep olunmayup ... fetvâ-yı şerîfe husûsına ... tahsîl olunmak üzre sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin mahallinde şer'le görilmek bâbında.

Fî evâsıt-ı N sene [1]222

d.6, s.90, h.2

Kudüs-i Şerîf mollasına hüküm [ki]:

Sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyh Medhî-zâde es-Seyyid 'Abdurrahman *zîdet fezâ'ilühu* Südde-i Sa'âdetime vârid olan i'lâmında Kudüs-i Şerîf ahâlisinden ashâb-ı hayrâtdan Tercümân Ahmed Beğ ibn-i Receb nâm sâhibü'l-hayr vakfının evlâdiyet ve meşrûtiyet üzre mütevellîsi olan Mehmed ibn-i eş-Şeyh Hasan Hamdi nâm kimesne ile yine evlâd-ı vâkıfdan on dört nefer ma'lûmü'l-esâmî kimesneler meclis-i şer' de vâkıf-ı mezbûrun evlâd-ı evlâdından İbrâhim ve Yusuf nâm sabîlerin babaları ve bâ-hucet-i şer'iyye vesîleri olan yine evlâd-ı vakfdan Kudüs-i Şerîf mütesellimi Kâsım Beğ *zîde kadruhü* müvâcehesinde vâkıf-ı mezbûr hâl-i hayâtında medîne-i mezbûrede vâkı' mülkiyet üzre mutasarrıf olduğu on altı sehm i'tibâriyle bir buçuk mülk menziline ve hâricinde kâ'in bir kıt'a mülk bağını ve nısf mülk ekmekçi fırûnını bin yüz kırk dört senesi tescîl-i şer'î ve teslîm-i âtî el-mütevellî birle vakf-ı hâsıl olan gallesini evlâd-ı evlâdlarına 'ale's-seviye şart ve ta'yîn eylediği vakfiye-i ma'mûl-bahâsında mukayyed ve biz dahı evlâd-ı vâkıfdan olduğımıza binâ'en aleyh vakf-ı ... mezbûr Kâsım'ın zevcesi olup bundan akdem müteveffıye olan yine evlâd-ı vâkıfdan Nefîse nâm hâtunun oğulları vasîsi olduğu sağîrân-ı mezbûrân İbrâhim ve Yusuf'un beynlerinde ber-mûceb-i şart-ı vâkıf 'ale's-seviye taksîm olunmak iktizâ ider iken mezbûr Kâsım on beş seneden berü vakf-ı mezbûrun musakkafâtını hılâf-ı şart-ı vâkıf bi'l-küllıye fuzûlî zabt ve galle-i vâkıfı ahz ve umûrına sarf itmekle merkûm Kâsım zimmetinde sene-i mezbûreden berü müctemi' olan galle-i vâkıfdan hisselerimizi edâya tenbîh-i şer'î matlûbumuzdur diyü lede'd-da'vâ mezbûr Kâsım müdde'î-i merkûmunun ber minvâl-i muharrer iddi'âsını ikrâr iken mezbûrun gallesi zevcem mezbûre Nefîse ba'de vefâtühâ oğulları sağîrân-ı mezbûrân İbrâhim ve Yusuf'a ber-mûceb-i şart-ı vâkıf munhazır olup mezbûrların hisseleri olmamağla binâen 'aleyh zabt iderim diyü eşkâ itmekle müdde'î-i mezbûrîn ber minvâl-i muharrer iddi'âlarını vakf-ı mezbûrun vakfiye-i ma'mûl-bahâsını ibrâz ile

isbât itmeğin mûcebince mezbûr Kâsım'ın vakf-ı mezbûrûn keff-i yedine ve zimmetinde sene-i mezbûrdan berü müctemi' olan galle-i vakftan hisselerini müdde'î-i merkûmuna edâya tenbîh-i şer'î olmuşken yine edâda muhâlefet eylediği beyânıyla bir sâhib-i vakfiye-i ma'mûl-bahâ şer'le rû'yet ve merkûmun zimmetinde müctemi' olan galle-i vakfdan hisseleri kendülere alıvirilüp icrâ-yı şer'î ve ihkāk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrı recâsına vâkı'-i hâli bi'l-.... 'arz eylediğin ecilden mahallinde şer'le görilüp ber-mûceb-i vakfiye-i ma'mûl-bahâ 'amel ve hareket olunmak bâbında.

Fî evâ'il-i Ca sene [1]224

d.6, s.134, h.1

Kudüs-i Şerîf mollasına hüküm ki:

Meşâyih ve Sâdât-ı Kirâm'dan Seyyid Sâlih ve Seyyid Hüseyin ve Seyyid Abdullah veledi 'Abdurrahman ve Şeyh Abdurrahman ve Seyyid Ebûbekir ed-Devâdî *zîde şerefefhum* gelüp Kudüs-i Şerîf sancağında ve nâhiyesinde neferât ile karye-i 'Îsâviye vakf imâretidir Kudüs-i Şerîf hâsıl-ı kısm-ı mine's-sülûs on kırat hinta ve şa'ir ve mahsûl ... ve ... ve ... isticâr ve ... altı bin akçesinin hisse-i vakf-ı Ahmed Fahreddin ale'l-yed vâkıfdan iki buçuk kırat ve rub' kırat altı yüz seksen beş akçe ve hisse-i mülk-i Sa'adeddin mühendis altı kırat bin beş yüz akçe ve hisse-i mülk-i ... iki buçuk kırat altı yüz yirmi beş akçe ve hisse-i mülk-i Halîl Nasrî Mehmed Veli yarım kırat yüz yirmi beş akçe ve hisse-i vakf-ı 'imâret der-Kudüs on iki kırat ve rub' kırat on bin altmış beş akçe ve'l-öşr 'an mâli'l-vakf ve'l-mülk iki yüz doksan üç akçe ve resm-i mukırr? ve taht-ı bâd-ı hevâ yekûn hisse 'ani'-öşr ve rûsûm dört bin üç yüz akçeden hisse-i vakf-ı 'imâret-i Kudüs-i Şerîf üç bin dört yüz akçe ve hisse-i mîrî ber-vech-i nefer? ber-mûceb-i defter-i atûk fî-sene dokuz yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr olunduğı Defter-i hâkânîde mukayyed olup ve merkûmûn Seyyid Sâlih ve Seyyid Hüseyin ve Seyyid Abdullah veledi 'Abdurrahman ve Şeyh 'Abdurrahman ve Seyyid Ebûbekir mezkûr Sa'adeddin mühendis olan evlâdının ve sâlifü'z-zıkr 'Îsâviye karyesinden merkûm Sa'adeddin mühendis mülki tarafına tahrîr olunan altı kırat bin beş yüz akçe hisseye mülkiyet üzere bâ-huccet-i şer'îyye mutasarrıfları olmalarıyla karye-i mezbûreyi ber-mûceb-i Defter-i hâkânî hisse-i mülk-i vâkıf ve hisse mutasarrıflarıyla zabt ve hisse-i kısm-ı mine's-sülûs mahsûlünden Sa'adeddin mühendis mülki tarafına 'â'id altı kırat bin beş yüz akçe hissesine râci' mahsûli mülkiyet üzere ahz u kabz murâd eylediklerinden dahl ve ta'arrûz olunmak îcâb

itmez iken evkâf ve emlâk-i mezkûre ve hisse mutasarrıfları karye-i merkûmenin Defter-i hâkânî mücebince taraflarına ‘â’id olanı ahz u kabza kana‘at itmeyüp ziyâdeye tecâvüz ile karye-i merkûmede Sa‘adeddin mühendis mülki tarafına tahrîr ve tahsîs kılınan altı kırat bin beş yüz akçe hissesi cânibine râci‘ mahsûle hılâf-ı Defter-i hâkânî fuzûlî müdâhale ve ta‘arruzdan hâlî olmadıkların bildirüp sâlifü’z-zikr ‘İsâviye karyesi ber-müceb-i Defter-i hâkânî emlâk ve evkâf ve hisse mutasarrıflarına Sa‘adeddin mühendis mülki tarafından zabt ve hâsıl-ı kısm mine’s-sülûs mahsûlünden Sa‘adeddin muhteris mülki tarafına tahsîs kılınan altı kırat bin beş yüz akçe hissesine râci‘ mahsûl evlâdiyet ve mülkiyet üzere kendülere ahz u kabz itdirilüp zikr olunan emlâk ve evkâf ve hisse mutasarrıflarını ziyâdeye tecâvüz ile Sa‘adeddin mühendis mülki tarafına ‘â’id olan altı kırat mahsûl hılâf-ı Defter-i hâkânî fuzûlî kânûna bir dürlü dahl ve ta‘arruz itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim sudûrını istid‘â eyledikleri ecilden Defterhâne-i ‘Âmirem’de mahfûz defter-i mufassala mürâca‘at olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mestûr ve mukayyed olunmağın Defter-i hâkânî mücebince kânûn üzere ‘amel olunmak bâbında.

Fî evâhir-i Za sene [1]227

d.6, s.136, h.1

Şam-ı Şerîf vâlisi vezîre ve Kudüs-i Şerîf mollasına hüküm [ki]:

Sâdât-ı Kirâm’dan Seyyid Musa ve Seyyid ‘Abdülbedî’? Veledât Seyyid Mustafa *zîde şerefühâ* gelüp Kudüs-i Şerîf sancağında ve nâhiyesinde Ebû Mu‘în karyesinin hâsıl-ı kısm-ı mine’s-sülûs hinta ve şa‘îr ve mâl-ı ... dört bin sekiz yüz akçe yazusından dört kırat sekiz yüz akçesi Nasrî Mehmed bin Ahmed el-Tûrî Vakfı ve bir buçuk kırat ve rub‘ kırat üç yüz elli akçesi Ribât el-Mansûr Vakfı ve üç kırat ve üç rub‘ min kırat yedi yüz elli akçe hissesi merkûma ve on dört buçuk kırat iki bin dokuz yüz akçesiyle el-‘öşr ‘an mâli’l-vakf resm-i mukırr? ve nehb ü bâd-ı hevâsı Kudüs-i Şerîf nâhiyesinde ... nâm karye ve gayrıdan beş bin dokuz yüz doksan dokuz akçe timâra mutasarrıf es-Seyyid Mustafa veled-i es-Seyyid İsmâ‘il ve yine Kudüs-i Şerîf nâhiyesine tâbi‘ ... karyesinin hâsıl-ı kısm mine’s-sülûs hinta ve şa‘îr ve harâc eşcâr ve kirâm on kırat yedi bin beş yüz akçe yazusından sekiz kırat iki bin beş yüz akçesi hisse medresesi vakfı ve üç kırat ve sülûs kırat bin kırk iki akçesi Nasrî Mehmed bin Tûrî Vakfı ve on iki kırat selâsîn kırat üç bin dokuz yüz elli sekiz akçesiyle el-‘öşr ‘an mâli’l-vakf resm-i mukırr? ve nehb ü bâd-ı hevâ ve resm-i ‘arûsiyesi karye-i ... mezbûre ve gayrıdan iki bin sekiz yüz elli akçe timâra mutasarrıf Abdullah bin Hasan’ın

müşterekleriyle kayıtlarına dâhil olduğu Defter-i hâkânîde mukayyed ve merkûmân Seyyid Musa ve Seyyid ‘Abdülbedî’? Nasrî Mehmed bin Ahmed el-Tûrî Vakfı’nın ‘askerî rûznâmçesinden virilen berat-ı şerîfemle ber-vech-i iştirâk mütevellîleri olmalarıyla karye-i Ebû Mu‘în el-mezbûreyi ber-mûceb-i Defter-i hâkânî Ribât el-Mansûr Vakfı mütevellîsi ve hisse-i merkûm mutasarrıfı ve merkûme Seyyid Mustafa ve müştereki ve hass mutasarrıfıyla ve karye-i ... el-mezbûreyi dahı Hüseyniye Medresesi Vakfı mütevellîsi ve merkûm Abdullah ve müşterekiyle zabt ve karye-i Ebû Mu‘în el-mezbûrenin dört kıratı cânibine ‘â’id mahsûlâtıyla karye-i ... el-mezbûrenin üç kıratıyla bir kıratın sülûsi cânibine ‘â’id mahsûlâtı Nasrî Mehmed bin Ahmed el-Tûrî Vakfı tarafından kânûn ve defter mûcebince ahz u kabz murâd eylediklerinde hılâf-ı Defter-i hâkânî ve mugâyir-i kânûn fuzûlî müdâhale ve gadr sevdâsında oldukların inhâ ve sen ki vezîr-i müşârûn-ileyhsin Defter-i hâkânî mûcebince sana hitâben emr-i şerîfim sudûrını istid‘â itmeleriyle Defterhâne-i ‘Âmirem’de mahfûz rûznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassala mürâca‘at olundukda Kudûs nâhiyesine tâbi‘ Ebû Mu‘în hâli ez-ra‘iyyet? ve hâsıl-ı kısm-ı mine’s-sülûs dört bin sekiz yüz akçe tahtında hinta ve şa‘îr ve mâl-ı sayfî ve hisse-i vakf-ı Nasrî Mehmed bin Ahmed el-Tûrî dört kırat sekiz yüz akçe ve hisse-i vakf-ı Ribât el-Mansûr der-Kudûs-i Şerîf bir buçuk kırat ve rub‘ kırat üç yüz elli akçe ve hisse-i merkûm üç kırat ve üç rub‘ min kırat yedi yüz elli akçe ve hisse-i timâr on dört buçuk kırat iki bin dokuz yüz akçe ve’l-‘öşr ‘an mâli’l-vakf ve resm-i ... ve nehb/nahb/taht ü bâd-ı hevâ yekûn ma‘a gayrıhi hisse-i timâr ma‘a el-‘öşr ve rûsûm ve bâd-ı hevâ üç bin beş yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrîr kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde on dört buçuk kırat ma‘a el-‘öşr ve rûsûm ve bâd-ı hevâ üç bin beş yüz akçe yazusıyla yine nâhiyesine tâbi‘ ... karyesiyle bir görölüp yekûn ma‘a gayrıhi on altı bin yedi yüz elli dört akçe yazusundan dokuz bin beş yüz beş akçesi ifrâz ve hisse-i hass ber-vech-i nakd bin iki yüz elli akçe bir icmâl ve yine yekûn-ı mezbûrun beş bin dokuz yüz doksan akçesi ifrâz ve yine hisse-i hass ber-vech-i nakd ol-mikdâr akçe bir icmâl ve icmâl-i evvelin iki bin kırk altı akçesiyle icmâl-i ... bin yedi yüz otuz sekiz akçesi es-Seyyid Mustafa veled-i es-Seyyid ‘İsmâil’in bâkîsi müşterekleri kayıtlarından ve yine nâhiye-i mezbûra tâbi‘ neferât-ı adûliyle karye-i ... ve hâsıl-ı kısm mine’s-sülûs yedi bin beş yüz akçe ve on kırat tahtında hinta ve şa‘îr ve harâc eşcâr ve ... ve gayrıhi ve hisse-i vakf medrese-i ... der-Kudûs-i Şerîf sekiz kırat iki bin beş yüz akçe ve hisse-i vakf-ı Nasrî Mehmed bin Tûrî üç kırat ve selâsîn kırat bin kırk iki akçe ve hisse-i timâr on iki kırat ve sülûs kırat üç bin dokuz yüz elli sekiz akçe ve’l-‘öşr ‘an mâli’l-vakf ve resm-i ... ve nehb ü bâd-ı hevâ ve resm-i

‘arûs yekûn ma‘a gayrîhi hisse-i timâr ma‘a el-‘öşr ve rûsûm ve bâd-ı hevâ ve resm-i ‘arûs dört bin altı yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde ma‘a rûsûm dört bin altı yüz akçe yazusıyla bir görölüp yekûn ma‘a gayrîhu peşîn yedi yüz akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun iki bin sekiz yüz elli akçesi Abdullah bin Hasan’ın bâkîsi müşterekleri kaydlarında olup bu takdîrce ber-muktezâ-yı Defter-i hâkânî karye-i Ebû Mu‘în hâlî ez-ra‘iyyet el-mezbûrenin kısm mine’s-sülûs mahsûlâtın dört kıratı cânibine ‘â’id mahsûlâtı Nasrî Mehmed bin Ahmed el-Tûrî Vakfı tarafından ve bir buçuk kırat ve rub‘ kıratı cânibine ‘â’id mahsûlâtı Ribât el-Mansûr Vakfı tarafından ve üç kıratıyla üç rub‘ kıratı cânibine ‘â’id mahsûlâtı hisse-i mevkûf diyü tahrîr olundığına binâen mutasarrıfı tarafından on dört buçuk kıratı cânibine ‘â’id mahsûlâtı ve’l-‘öşr ‘an mâlî’l-vakfı ve rûsûmât-ı sâiresi merkûm Seyyid Mustafa veledi Seyyid İsmâ’il ile sâir müşterekleri taraflarından ve ber-vech-i nakd bin iki yüz elli akçesi dahı Hass-ı Hümâyûn mutasarrıfı tarafından ve karye-i ... el-mezbûrenin kısm mine’s-sülûs mahsûlâtının sekiz kıratı cânibine ‘â’id mahsûlâtı Hüseyniye Medresesi Vakfı tarafından ve üç kıratıyla bir kıratın sülûsi cânibine ‘â’id mahsûlâtı Nasrî Mehmed bin Tûrî Vakfı tarafından ve on iki kıratıyla bir kıratın sülûsânı cânibine ‘â’id mahsûlât ve’l-‘öşr ‘an mâlî’l-vakfı ve rûsûmât-ı sâiresi merkûm Abdullah bin Hasan ile sâir müşterekleri taraflarından zabt olunmak iktizâ eylediğin hâlâ Rikâb-ı Hümâyûnum’da Defter Emîni olan es-Seyyid ‘Abdürrahim ... *dâme mecdühû* ‘arz itmeğin sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin ‘arzı mücebince ‘amel olunmak bâbında mütemerris ve şurût-ı derciyle emr-i ‘âlî yazılmışdır.

Hâmî

Fî evâ’il-i R sene [1]228

d.6, s.138, h.2

Şâm-ı Şerîf vâlisi vezîre ve Kudüs-i Şerîf mollarına ve Remle nâ’ibine hüküm ki:

Sulehâdan ve Sâdât-ı Kirâmdan Şeyh ‘Abdûlbâkî evlâdından Seyyid Mehmed ve karındaşı Seyyid Ahmed *zîde şerefhümâ* gelüp Kudüs-i Şerîf sancağında ve nâhiyesine tâbi‘ Beyt-i Safâfe karyesinin hâsıl-ı kısm mine’s-sülûs hınta ve şa‘ir on altı kırat sekiz bin dört yüz akçe yazusından on yedi kırat fî on üç kırat min kırat altı bin yüz kırk akçesi timâr ve bâkî şürekâ hissesi ve altı kırat fî on bir kırat min kırat ve iki bin iki yüz altmış akçesi Kudüs-i Şerîf’de Münhale? Medresesi Vakfı resm-i mukırr ve nebîh ve bâd-ı hevâsı timâr ve karye-i Beyt-i Safâfe el-mezbûre ve gayrıdan üç bin dört yüz akçe

timâra mutasarrıf Seyyid Mehmed veledi Seyyid ‘Abdülrahmân’ın müşterekiyle kaydına dâhil olduğu ve’l-‘öşr ‘an mâli’l-vakfı yine Kudüs-i Şerîf’de Edhemiyye Zâviyesi’ne tahrîr olduğu ve Gazze sancağında Remle nâhiyesinde kıt’a-i arz-ı Vâdiyü’l-arâle’nin mahsûlâtı ... Kudüs-i Şerîf’de Edhemiyye Zâviyesi Vakfı ve el-‘öşr ‘an mâli’l-vakfı dahı müşterekiyle Remle nâhiyesinde ... nâm karye ve gayrıdan altı bin akçe timâra mutasarrıf Mustafa veledi Süleyman’ın kaydında idüğü Defter-i Hâkânî’de mukayyed ve merkûmân Seyyid Mehmed bin Seyyid Ahmed zıkr olunan Edhemiyye Zâviyesi Vakfı’nın bâ-berat-ı ‘âlişân mütevellîleri olmalarıyla sâlifü’z-zıkr Beyt-i Safâfe karyesini ber-mûceb-i Defter-i hâkânî Münhale? Medresesi Vakfı mütevellîsi ve merhûm Seyyid Mehmed veledi Seyyid ‘Abdurrahman ve müşterekiyle ve kıt’a-i arz-ı Vâdiyü’l-arâle el-mezbûreyi dahı merkûm Mustafa veled-i Süleyman ve müşterekiyle Edhemiyye Zâviyesi Vakfı tarafından zabt ve karye-i Beyt-i Safâfe? el-mezbûrenin el-‘öşr ‘an mâli’l-vakfıyla kıt’a-i arz-ı Vâdiyü’l-arâle el-mezbûrenin mahsûlâtını ahz u kabz murâd eylediklerinde hılâf-ı Defter-i hâkânî ve mugâyir-i kânûn fuzûlî müdâhale ve gadr sevdâsında oldukların inhâ ve sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin Defter-i hâkânî mûcebince sana hitâben emr-i şerîfim sudûrını istid’â itmeleriyle Defterhâne-i ‘Âmirem’de mahfûz rûznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassal ve defter-i evkâfa mürâca‘at olundukda Kudüs-i Şerîf nâhiyesine tâbi‘ Vakf-ı Zâviye-i Edhemiyye der-Kudüs-i Şerîf diyü yazıldığı mahallin tahtında yine Kudüs-i Şerîf’e tâbi‘ ‘an karye-i Safâfe ve’l-‘öşr ‘an mâli’l-vakf fî-mahalle-i Bâbü’l-‘Amûd? ve ... ve Remle nâhiyesine tâbi‘ mezra‘a-i Vâdiyü’l-arâle? tamâmen ma‘a mevâdd-ı sâire diyü defter-i evkâfda muharrir kalemiyle tahrîr olunup ve yine Kudüs-i Şerîf nâhiyesine tâbi‘ dört nefer re‘âyâ ile karye-i Beyt-i Safâfe ve hâsıl-ı kısm mine’s-sülûs on altı kırat sekiz bin dört yüz akçe ve hınta ve şa‘îr ve’l-‘öşr ‘an mâli’l-vakf Zâviye-i Edhemiyye der-Kudüs-i Şerîf iki yüz otuz altı akçe ve hisse-i timâr-ı mezbûrîn ve bâkî şurekâ/şerîk? on yedi kırat ve on üç kırat min kırat altı bin yüz kırk akçe ve hisse-i vakf-ı medrese-i Münhale? der-Kudüs-i Şerîf altı kırat ve on bir kırat min kırat iki bin iki yüz altmış akçe ve resm-i ... ve bâd-ı hevâ yekûn ma‘a gayrıhi hisse-i timâr ma‘a rüsûm ve bâd-ı hevâ gayr-ı ez ‘öşr altı bin dokuz yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde on yedi kırat min‘ kırat ma‘a rüsûm yazı-yı mezkûresiyle bir görölüp yekûn ma‘a gayrıhi on altı bin akçe yekûnundan sekiz bin akçesi ifrâz ve bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin akçesi Seyyid Mehmed veledi Seyyid ‘Abdurrahmân’ın bâkiyesi müşterekleri kayıtlarında ve Remle nâhiyesine tâbi‘ kıt’a-i arz-ı Vâdiyü’l-arâle? Vakf-ı Zâviye-i Edhemiyye der-Kudüs-i Şerîf hâsıl dokuz bin akçe mâ‘an el-‘öşr

‘an mâli’l-vakf dokuz yüz akçe yazu ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde el-‘öşr ‘an mâli’l-vakf dokuz yüz akçe yazusıyla yine nâhiyesine tâbi’ ... karyesiyle bir görölüp ma‘a gayrıhi on yedi bin dört yüz elli akçe yekûnundan on bir bin üç yüz akçesi ifrâz ve bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun altı bin akçesi Mustafa veledi Süleyman’ın bâkîsi müşterekleri kayıtlarında olup bu takdîrce ber-muktezâ-yı Defter-i hâkânî karye-i Beyt-i Safâfe el-mezbûrenin kısm-ı mine’s-süls mahsûlâtının on yedi kıratıyla yine bir kıratında on üç kıratı cânibine ‘â’id mahsûlâtıyla rûsûmâtı merkûm Seyyid Mehmed veled-i Seyyid ‘Abdurrahmân ile sâir müşterekleri taraflarından ve altı kıratıyla yine bir kıratının on bir kıratı cânibine ‘â’id mahsûlâtı Kudûs-i Şerîf’de vâkı’ Münhalâ? Medresesi Vakfı tarafından ve l-‘öşr ‘an mâli’l-vakfı dahı yine Kudûs-i Şerîf’de vâkı’ Edhemîyye Zâviyesi Vakfı tarafından ve küt’a-i arz Vâdiyü’l-arâle? el-mezbûrenin mahsûlâtı dahı kezâlik Kudûs-i Şerîf’de vâkı’ Edhemîyye Zâviyesi Vakfı tarafından ve l-‘öşr ‘an mâli’l-vakfı dahı merkûm Mustafa veledi Süleyman ile sâir müşterekleri taraflarından ve beyt fî mahalle-i Bâbü’l-‘Amûd? ... el-mezbûre dahı kezâlik Edhemîyye Zâviyesi Vakfı tarafından zabt olunmak iktizâ eylediğin hâlâ Rikâb-ı Hümâyûnum’da Defter Emîni olan es-Seyyid ‘Abdurrahîm Mecid? *dâme mecdühû* ‘arz itmeğin sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin ‘arzı mûcebince ‘amel olunmak bâbında mütemerrid şurûtu derciyle emr-i ‘âlî yazılmışdır.

Hâmî

Fî evâhir-i R sene [1]228

d.6, s.170, s.1

Kudûs-i Şerîf kâdisına ve Kudûs-i Şerîf mütesellimine [hüküm] ki:

Sulehâdan eş-Şeyh Hasan *zîde salâha* Südde-i Sa‘âdetim’e gelüp Kudûs-i Şerîf’de Harem-i Şerîf ittisâlinde Şeyh Behâeddin Nakşibend *kuddise sırruhü’l-azîzinin* tekkesine kadîmü’l-eyyâmdan berü ‘askerî tâifesi nüzûl idegelmiş değil iken bu esnâ[da] ‘askerî tâifesi kadîme mugâyir tekke-i mezbûre nüzûl ve derûnunda sâkin olan fukarâ ve dervîşânı hücrelerinden taşra ihrâc ile gadr eylediklerin inhâ ve ol bâbda inâyet istid‘â itmekden nâşî Dîvân-ı Hümâyûnum’dan muktezâsı su‘âl olundukda inhâ olunduğı üzre münâza‘un fîhâ olan tekkeye kadîmden ‘askerî tâifesi nüzûl ve ikâmet idegelmiş değil iken bu esnâda ‘askerî tâifesi kadîme mugâyir tekke-i mezbûreye nüzûl ve derûnunda sâkin olan fukarâ ve dervîşân hücrelerinden taşra ihrâc ile gadr eyledikleri vâkı’ ise ma‘rifet-i şer‘le men‘ u def‘içün mahallinde şer‘le havâle ile emr-i şerîfim

i'tâsı iktizâ eylediği tahrîr olunmağla siz ki mevlânâ ve mütesellim-i mûmâ-ileyhsiniz vech-i meşrûh üzre 'amel olunmak bâbında.

Şerâfetî

Fî evâsıt-ı B sene [1]231

ŞAM AHKÂM DEFTERİ, nr. 7

d.7, s.6, h.2

Şam vâlisi vezîrim [] Paşa *iclâlehu* ve Kudüs-i Şerîf kâdısı *zîdet fezâyilühûya* [hüküm] ki:

Erbâb-ı timârdan Süleyman veledi Mehmed Sipâhi gelüp Kudüs-i Şerîf sancağında ve nâhiyesinde Tûretü'l-cevz? nâm karye ve gayrıdan dört bin yüz akçe berat-ı şerîfemle mutasarrıf olduğu timârının baş kalemi olan sâlifü'l-beyân Tûretü'l-cevz? karyesiyle timârı mülhakâtından yine Kudüs-i Şerîf nâhiyesine tâbi' Beyt-i... karyesi ve yine nâhiye-i mezbûra tâbi' Şa'fil? ... Mahmûd umûrına ve Beytü'l-has mezra'aları hass-ı şâhî cânibine ber-vech-i nakd bin akçe virilmek üzre müşterekiyle ve yine nâhiye-i mezbûra tâbi' ... mezra'ası ve yine nâhiye-i mezbûra tâbi' 'Ayn-ı Kârim ve ... karyelerinin el-'öşr 'an cümle münhasıl mahsûlât ve rûsûmâtı müşterekiyle sipâhi-i merkûmun kaydına dâhil olduğu ve mârû'l-beyân 'Ayn-ı Kârim karyesinin kısm mine's-sülûs mahsûlü Sultân Salâhaddin Evkâfı'ndan Kudüs-i Şerîf'de vâkı' Mugârebe Zâviyesi Vakfı sâlifü'l-beyân ... karyesinin mahsûlü Kudüs-i Şerîf'de vâkı' ... Medresesi Vakfı idüğü Defter-i hâkânîde mukayyed olmağla sipâhi-i merkûm sâlifü'l-beyân 'Âyn-ı Kârim ve ... karyelerini vakfiyede mezkûreye mütevellîleri ve müşterekiyle ve hass-ı şâhî cânibine bin akçe virmek üzre müşterekiyle kaydına dâhil olan karye-i Tûretü'l-cevz? ve karye-i Beytü'l-has ve mezra'a-i Şa'fil? ve mezra'a-i ... Mahmûd ve mezra'a-i Armudine? ve mezra'a-i Beytü'l-has ile mâru'z-zıkr kurâsı mezra'asını müşterekiyle mümtâz ve mu'ayyen hudûd sınırları ve dâhillerinde olan yerleriyle zabt ve vâkı' olan mahsûlât ve rûsûmâtından beratı yazusına göre hissesine isâbet ideni kânûn ve defter mücebince ahz u kabz murâd eyledikde dahl olunmak îcâb itmez iken ecânib ve ashâb-ı a'râzdan ba'zı kimesneler mârû'l-beyân karye ve mezra'alar muhtâr ve mu'ayyen hudûd ve sînûrı ve dâhillerinde olan yerlerine hılâf-ı Defter-i hâkânî fuzûlî müdâhale ve ta'arruzdan hâlî olmadıkların bildirüp Defter-i hâkânî mücebince 'amel olunup ecânibden olan merkûmların hılâf-ı Defter-i hâkânî vâkı' olan müdâhalelerinin men' u def' olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrını istid'â

itmekden nâşî Defterhâne-i ‘Amirem’de mahfûz rûznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassal ve defter-i evkâfa mürâca‘at olundukda Kudüs-i Şerîf nâhiyesine tâbi‘ neferât ile karye-i Tûretü’l-cevz? ve hâsıl-ı kısm mine’s-sülûs tahtında hinta ve şa‘îr ve resm-i ... yekûn ma‘a gayrıhi üç bin beş yüz akçe ve yine nâhiye-i mezbûra tâbi‘ karye-i ... ve hâsıl-ı kısm mine’s-sülûs on yedi kırât tahtında hinta ve şa‘îr ve resm-i ... yekûn ma‘a gayrıhi beş bin iki yüz akçe ve tahtında mezra‘a-i ... ve hâsıl-ı kısm-ı mine’r-rub‘ bin yedi yüz ve yine mezra‘a-i Şa‘fîl?... karye-ihâsıl-ı kısm mine’r-rub‘ bin beş yüz akçe ve yine nâhiye-i mezra‘a-i ... der-Tûretü’l-cevz? hâsıl-ı kısm mine’r-rub‘ iki yüz akçe ve yine mezra‘a-i Beytü’l-has der-nezd-i ... ve hâsıl-ı kısm mine’r-rub‘ iki yüz elli akçe birikdirilüp on bir bin akçe ve tahtında hisse-i hass-ı şâhî ber-vech-i nakd bin akçe ve Kudüs-i Şerîf nâhiyesine tâbi‘ neferât ile karye-i ‘Ayn-ı Kârim vakf-ı zâviye-i Mugârebe der-Kudüs-i Şerîf ‘an evkâf-ı Sultân Salâhaddin Yusuf bin Eyyûb olup tamâmen el-‘öşr ve hâsıl-ı kısm mine’s-sülûs beş bin akçe ve on altı kırât tahtında hinta ve şa‘îr ve mâl-ı sayfî? ma‘a resm-i bostân ve ... ve harâc ... cümle münhasıl ve resm-i ... bâd-ı hevâ iki bin üç yüz akçe ve tahtında mezra‘a-i Harâse? der-nezd-i Ayn-ı Kârim tâbi‘ Kudüs-i Şerîf hâsıl-ı kısm mine’r-rub‘ yedi yüz akçe ve yine tahtında neferât ile karye-i ... vakf-ı medrese-i Süleyman ve hâsıl-ı tahtında hinta ve şa‘îr ... ve’l-‘öşr ‘an cümle münhasıl ve resm-i ... bâd-ı hevâ yekûn el-‘öşr ma‘a resm ve bâd-ı hevâ iki bin beş yüz akçe ve birikdirilüp yekûn beş bin beş yüz akçe yazularile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle başka başka tahrîr ve defter-i icmâlde karye-i Tûretü’l-cevz? ve karye-i Beytü’l-has? ve karye-i ... ve mezra‘a-i der-Mahmud ve karye-i Armura ve mezra‘a-i Beytü’l-has yazı-yı mezkûre ile birikdirilüp on bir bin akçe yekûnundan üç bin akçesi ifrâz ve hisse-i hâss-ı şâhî ber-vech-i nakd bin akçe ve karye-i ‘Ayn-ı Kârim ve mezra‘a-i ... ve karye ... yazı ile birikdirilüp beş bin beş yüz akçesi yekûnundan bin yüz akçesi ifrâz ve birikdirilüp yekûn dört bin yüz akçe bir icmâl ve icmâl-i mezbûr tamâmen Süleyman veledi Mehmed’in kaydında ve Kudüs-i Şerîf nâhiyesine tâbi‘ vakf-ı zâviye der Kudüs-i Şerîf diyü yazıldığı mahallin tahtında karye-i ‘Ayn-ı Kârim tamâmen ma‘a karye-i sâire diyü defter-i evkâfda muharrir kalemiyle tahrîr olup bu takdirce ber-muktezâ-yı Defter-i hâkânî karye-i Tûretü’l-cevz? ve karye-i ... el-mezbûrelerin kısm mine’s-sülûs mahsûlâtıyla rûsûmâtı ve mezra‘a-i ... ve mezra‘a-i der-Mahmud ve mezra‘a-i Armura? ve mezra‘a-i sülûsü’l-has el-mezbûrelerin kısm mine’r-rub‘ mahsûlâtı ber-vech-i nakd hâss-ı şâhî cânibine bin akçe virmek üzere merkûm Süleyman Mehmed ile sâir müşterekleri taraflarından ve mezra‘a-i Harâse? el-mezbûrenin kısm mine’r-rub‘

mahsûlâtı ile karye-i ‘Ayn-ı Kârim el-mezbûrenin el-‘öşr ‘an cümle münhasıl mahsûlâtıyla rûsûmâtı ve karye-i ... el-mezbûrenin el-‘öşr cümle münhasıl mahsûlâtıyla rûsûmâtı merkûm Süleyman veled-i Mehmed ile sâir müşterekleri taraflarından sâlifü’z-zikr karye-i ‘Ayn-ı Kârim el-mezbûrenin kısm mine’s-sülûs mahsûlâtı Sultân Salâhaddin Evkâfı’ndan Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ Mugârebe Zâviyesi Vakfı tarafından ve karye-i ... el-mezbûrenin mahsûlâtı Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ Selçukî Medresesi Vakfı tarafından zabt olunmak iktizâ eylediğin bi’l-fi’l Defter Emîni olan el-Hâc ‘Abdünnâfi‘ *dâme mecdühû* ‘arz itmeğin iltizâmât hakkında câri olan nizâma nazaran husûs-ı mezbûr sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin kapu kethüdân olan Dergâh-ı Mu‘allâm kapucı başlarından İstanbul Gümrük Emîni sâbık ‘Osman *dâme mecdühûya* kaydi’l-havâle timâr-ı mezbûr bu tarafda derdest olan iltizâmât defterinde mukayyed olmayup matlûbun olan iltizâmâtдан dahı olmadığını i‘lâm etmekle sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin ‘arzı mücebince ‘amel olunmak bâbında.

Fî evâ’il-i R sene [1]234

d.7, s.6, h.3

Şam vâlisine ve Kudüs-i Şerîf mollasına hüküm ki:

Tarîk-i Nakşîbendî’den eş-Şeyh Hasan *zîde salâha* gelüp bu Kudüs-i Şerîfe muzâfe Benî Zîr? nâhiyesinde Hazret-i Sâlih ‘aleyhi’s-selâmın merkad-ı şerîfi ‘askerî vakfının rûznâmçesinde virilen berat-ı şerîfemle mütevellî ve nâzırı olup tevliyet ve nezâret-i mezkûreyi sadâkat ve istikâmet üzre rü’yet idüp âhardan dahl olunmak îcâb itmez iken ecânibden ba‘zı kimesneler tevliyet ve nezâreti umûrına bî-vech bilâ-berat ve bilâ-sened fuzûlî müdâhâleden hâlî olmadıkların bildirüp mahallinde şer‘le görölüp ecânibden olan merkûmlar tevliyet ve nezâreti umûrına bî-vech bilâ-berat ve bilâ-sened vâkı‘ olan müdâhaleleri men‘ u def‘ olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrını istid‘â itmekden nâşî Dîvân-ı Hümâyûnum’dan muktezâsı su‘âl olundukda merkûm tevliyet ve nezâret-i mezkûreyi sadâkat ve istikâmet üzre rü’yet ider iken ecânibden ba‘zı kimesneler tevliyet ve nezâreti umûrına bî-vech bilâ-berat ve bilâ-sened müdâhale eyledikleri vâkı‘ ise men‘ u def‘içün mahallinde şer‘-i şerîfe havâle ile emr-i şerîfim i‘tâsı iktizâ eylediği tahrîr olunmağla sen ki vezîr-i müşârün-ileyhsin mahallinde şer‘le görölmek bâbında.

[Fî] evâhir-i R sene [1]234

d.7, s.91, h.2

Kudüs-i Şerîf kâdısına [hüküm] ki:

Sâdât-ı Kirâmdan Seyyid Ahmed ve Seyyid Dâvud ve Seyyid Halîl ve Seyyid İbrâhim *zîde şerefehum* Südde-i Sa'âdetime 'arz-ı hâl idüp bunların cedleri el-Hâc Ali nâm kimesne Kudüs-i Şerîf'de vâkı' mutasarrıf olduğu bir bâb mülk menziline tescîl-i şer'î ve teslîm-i âlî el-mütevellî birle vakıf ve süknâsını evlâd-ı evlâdına batnen ba'de batnen şart ve ta'yîn eylediği vakfiye-i ma'mûl-bahâsında mukayyed ve bunlar vâkıf-ı merkûmun evlâd-ı evlâdından ve menzil-i mezkûre şart-ı vâkıf üzere mutasarrıflar olup zıkr olunan menzili iki yüz otuz senesinde Kudüs-i Şerîf sâkinlerinden el-Hâc Mehmed nâm kimesneye senevî ma'lûmü'l-mikdâr gurusâ icâr ve merkum dahı isticâr ve sene-i mezbûreden berü derûnunda müste'cîren sâkin olup merkûm icâre nâmıyla bir akçe vermeyüp zimmetinde terâkim itmekle ba'dehu merkûmun teslîm-i icâr birle merkûmun zimmetinde müctemi' olan icâreyi talep ve merkûmı menzil-i mezkûrdan ihrâc mûrad eylediklerinden icâre-i ma'lûmeyi virmediğinden mâ'adâ menzil-i mezkûr dahı hılâf-ı şer' ve mugâyir-i şart-ı vâkıf fuzûlî zabt itmekle lede'l-mürâfa'a icâre-i ma'lûmeyi edâsıyla menzil-i mezkûr bunlara teslîme tenbîh birle cânib-i şer'iyeye bunların yedlerine huccet-i şer'iyeye i'tâ olunmuşiken merkûm ısgâ' itmeyüp gadr-ı küllî eylediğin bildirüp ber-mûceb-i vakfiye-i ma'mûl-bahâ mahallinde şer'le görölüp merkûmun zimmetinde müctemi' olan icâre-i ma'lûme ile menzil-i mezkûr kendülere teslîm itdirilüp ber-mûceb-i şart-ı vâkıf icrâ-yı şer'-i şerîf ve ihkâk-ı hakk olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrını istid'â itmeleriyle mahallinde şer'le görölmek bâbında.

Fethi

Fî evâsıt-ı B sene [1]239

d.7, s.97, h.2

Şâm-ı Şerîf vâlisi ve Mîr-i hacı vezîrim [] Paşa *iclâlehu* ve Kudüs-i Şerîf kâdısı *zîdet fezâ'ilühûya* [hüküm] ki:

Es-Seyyid Mehmed *zîde şerefehu* gelüp Kudüs-i Şerîf sancağında ve nâhiyesine tâbi' kıt'a arz-ı tefarruk ... hâric ve Beytü'l-Mardin an havârice ... diyü mahsûlâtı vakf-ı Seyfeddin bin 'Îsâ bin Hüseyin bin Ebi'l-Fâsîh el-Hikârî ve yine Kudüs-i Şerîf nâhiyesine tâbi' karyelere hâsıl-ı kısm mine's-sülûs ma'a mahsûl arâzî hâric yirmi kırât hınta ve şa'îr ve resm-i ... altı bin akçe yazusından on iki kırât üç bin akçesiyle ma'a hisse-i 'ani'l-mersûm ve nısf-ı bâd-ı hevâ Vakf-ı Sahratullahü'l-müşerreffe ve altı kırât bin beş yüz akçesi vakf-ı esbâk-ı Emîn ... karye-i mezbûrede

vâkı‘ türbe ve mescidi ve altı kırât bin beş yüz akçesi vakf-ı Seyfeddin Hasan Ali evlâd-ı ‘Îsâ el-Hikârî? ve’l-‘öşr ‘an cümle münhasıl gayr-ı ez-hisse-i vakf-ı Sahratullah ve nisf ve ve bâd-ı hevâ müşterekiyle Kudüs-i Şerîf nâhiyesinde ... nâm karye ve gayrıdan üç bin dört yüz altmış yedi akçe timâra mutasarrıf Ahmed veledi Ali’nin kaydına dâhil olduğu Defter-i hâkânîde mukayyed olup Kudüs-i Şerîf’de vâkı‘ Seyfeddin bin ‘Îsâ vakfının tevliyet ve nezâreti her biri mâliye cânibinden virilen berat-ı şerîfemle merkûm Seyyid Mehmed’in ‘uhdesinde olduğına ve karye-i merkûm Şâm-ı Şerîf eyâletinin defter-i iltizamâtına dâhil olmadığına binâen ber-mûceb-i Defter-i hâkânî zabt ve kat’a ‘arz-ı tefarruk Bâlî Rece ve Beytü’l-Mardin? ‘an havârre? ... mezbûrenin hâsılâtı tamâmen ve karye-i ... el-merkûmeden altı kırâtı Emîr Seyfeddin Vakfı hissesi ile altı kırâtı Seyfeddin Hasan Ali evlâd-ı ‘Îsâ el-Hikârî vakfı hissesi taraflarına ‘â’id mahsûlâtı ahz u kabz murâd olundukda dahl olunmak îcâb itmez iken Sahratullah Vakfı mütevellîsi olan kimesne karye-i mezbûreden on iki kırât cânibine ‘â’id mahsûlât ile ma’a hisse ani’l-mersûm ve nisf-ı bâd-ı hevâsını ahza adem-i kanâ’at birle kıt’a-i arz el-mezbûrenin hâsılâtıyla karye-i mezbûreden altı kırât Emîr Seyfeddin ve altı kırât Seyfeddin ... vakıfları tarafına tahrîr ve tahsîl kılınan hâsılât hılâf-ı Defter-i hâkânî fuzûlî müdâhale ve ta’arruzdan hâli olmadığına inhâ ve ol-bâbda emr-i şerîfim sudûrını istid’â itmekden nâşî Defterhâne-i ‘Âmirem’de mahfûz rûznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmâl ve mufassal ve defter-i evkâfa mürâca’at olundukda Kudüs-i Şerîf nâhiyesine tâbi‘ Vakf-ı Seyfeddin ‘Îsâ bin Hüseyin bin Ebi’l-Kâsım el-Hikârî? diyü yazıldığı mahallin tahtında kıt’a arz-ı tefarruk ve Beytü’l-Hâlidîn ‘an havâric? ... tâbi‘-i Kudüs-i Şerîf tamâmen ve yine nâhiye-i mezbûra tâbi‘ vakf-ı Sahratullahü’l-Müşerrefe ve Mescidü’l-‘Aksa ve Câmi’ü’l-Mugârebe? ve tahtında mahsûl-i resm-i kile der-Kudüs-i Şerîf tamâmen fî sene ve ‘an karye-i ... tâbi‘-i Kudüs-i Şerîf ve hisse on iki kırât ma’a hisse ‘ani’l-rüsûm ve bâd-ı hevâ ma’a kurâ ve mevâdd-ı sâire diyü defter-i evkâfda muharrir kalemiyle başka başka tahrîr olunup ve Kudüs-i Şerîf nâhiyesine tâbi‘ ve’l-‘öşr hâsıl-ı kısm mine’s-sülûs ma’a mahsûl arâzi-i hâricden ve ... yirmi kırât altı bin akçe tahtında hınta ve şa’îr ve resm-i ... ve hisse-i vakf-ı Sahratullahü’l-müşerrefe on iki kırât üç bin akçe ve hisse-i vakf Emîr Seyfeddin Ali türbe ve mescîdi der-karye-i mezbûre altı kırât bin beş yüz akçe ve hisse-i vakf-ı Seyfeddin Hasan Ali evlâd ... altı kırât bin beş yüz akçe ve’l-‘öşr ‘an cümle münhasıl ... der-hisse-i vakf-ı Sahratullah ‘an ze’âmet ve resm-i bin iki yüz akçe hisse-i vakf-ı Sahratullahü’l-müşerrefe altı yüz ve hisse-i ze’âmet altı yüz ve bâd-ı hevâ dört yüz akçe ve hisse-i vakf-ı Sahratullahü’l-müşerrefe iki yüz ve hisse-i ze’âmet iki yüz yekûn ma’a gayrıhi

el-‘öşr ve rüsûm ve bâd-ı hevâ ‘an ze‘âmet iki bin beş yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrîr ve defter-i icmâlde el-‘öşr gayr-ı ez hisse-i Sahratullah ma‘a rüsûm iki bin beş yüz akçe yazısı tamâmen mâru‘z-zikr ... karyesiyle birikdirilüp yekûn ma‘a gayr-ıhi yirmi bin yedi yüz seksen akçe ze‘âmet bir icmâl ve icmâl-i mezbûrun üç bin dört yüz altmış dört akçesi merkûm Ahmed veled-i Ali’nin bâkîsi müştarekleri kayıtlarında olup bu takdîrce ber-muktezâ-yı Defter-i hâkânî kıt‘a-i arz-ı Bâli Rece? Beytü’l-Hâlidîn? ‘an havârice? ... l-mezbûrenin tamâm mahsûlâtı Seyfeddin bin ‘Îsâ bin Hüseyin bin Ebi’l-Kâsım el-Hikârî? Vakfı tarafından ve karye-i ... mine’s-sülûs ma‘a mahsûl-i arâzi hâric ... mahsûlâtından altı kırâtı cânibine ‘â’id mahsûlâtı Seyfeddin Hasan Ali evlâd-ı ‘Îsâ el-Hikârî? Vakfı tarafından ve on iki kırât hissesi cânibine ‘â’id mahsûlâtı ma‘a hisse ‘ani’l-rüsûm ve nisf-ı bâd-ı hevâ müteveccihâtı Sahratullâhü’l-müşerreffe ve Mescidü’l-Aksâ ve Câmi‘ü’l-Mugârebe? Vakfı tarafından ve yine altı kırâtı cânibine ‘â’id mahsûlâtı Emîr Seyfeddin’in karye-i mezbûrede türbesi ve mescîd-i vakfı tarafından ve’l-‘öşr ‘an cümle münhasıl gayr-ı ez hisse-i vakf-ı Sahratullah mahsûlât ve rüsûm ve nisf-ı bâd-ı hevâ müteveccihâtı dahı merkûm Ahmed veled-i Ali ile sâir müştarekleri taraflarından zabt olunmak iktizâ eylediğin bi’l-fi’l Defter Emîni olan Hasan Tahsin *dâme mecdühû* ‘arz idüp iltizâmât hakkında karar-gîr olan nizâm-ı müstahsene şurûtu mücebince Şâm-ı Şerîf eyâletinin defter-i iltizâmâtı kaydı ... karye-i mezbûre fi’l-hakîkâ bu tarafda derdest olan iltizâmın defterine dâhil olduğu i‘lâm olunmuş ise de bu makûle eyâlât ve elviye dâhillerinde kâ’in iltizâmın ... kadar dâhil-i defter olmayanların bundan böyle dahı vülât? ve mutasarrıfın taraflarından zabt ve iltizâmına ra‘iyyet olanlar ise sâhibleri mahallerinde mevcûd olduğu cânib-i hakîkatı arzen ve mevcûd değil ise yine mahallerinde bedel-i seytları ve hâsılâtı gadrdan ... on habbe? vechile tahkîk ve yâhûd fakat bir sene mutasarrıflarına zabt ve maksem iki habbe? hâsılâtının zâhire ihrâcına i‘tinâ olunarak ana göre bedel-i sâbık i‘tibârıyla kapu kethüdâları taraflarından der-‘uhde olunmak için keyfiyeti bâ-tahrîrât ve icrâsı Der-Sa‘âdetim’e inhâ olunmağın ve ... ve rencide olunmadığı sınûrından ashâbı taraflarından zabt ve ... itdirilüp cânib-i âhardan hılâf-ı Defter-i hâkânî bilâ-sened vâkı‘ olan müdâhalenin men‘ u def‘i husûsına mübâderet kılınmak üzere sene-i minhu muktezâsından olmağla emîn-i mûmâ-ileyhin ‘arzı mücebince ‘amel ve hareket eylemen fermânım olmağın imdî ... ma‘lûmun aldıkda karye-i mezbûrenin iki yüz otuz dokuz senesi iltizâmına tâlib olmadığın halde Defter-i hâkânî ve emîn-i mûmâ-ileyhin ‘arzı mücebince zabt-ı kıt‘a-i arz-ı ... Bâli Rece? Beytü’l-Hâlidîn havârice ... el-mezbûrenin tamâmen mahsûlâtın Seyfeddin bin ‘Îsâ bin

Hüseyin bin el-Hikârî? Vakfı tarafından ve karye-i Beyt... .. mine's-sülüs mahsûlü'l-arâzî hârice vakfının mahsûlâtından altı kırâtı cânibine 'â'id mahsûlât Seyfeddin Hasan Ali evlâd-ı 'Îsâ el-Hikârî? Vakfı tarafından ve on iki kırât hissesi cânibine 'â'id mahsulât ma'a hisse ani'l-rüsûm ve nısf-ı bâd-ı hevâ müteveccihâtın Sahratullahü'l-Müşerreffe ve Mescidü'l-Aksâ ve Câmi'ü'l-Mugârebe Vakfı tarafından ve yine altı kırâtı cânibine 'â'id mahsûlâtın Emir ... karye-i mezbûrede türbesi ve mescîdi vakfı tarafından ve'l-'öşr 'an cümle münhasıl gayr-ı ez hisse-i vakf-ı Sahratullah mahsûlât ve rüsûmâtın ve nısf-ı bâd-ı hevâ müteveccihâtın dahı müştereğiyle merkûm Ahmed veled-i Ali'nin taraflarından ahz u kabz itdirüp Sahratullah Vakfı mütevellîsi olan kimesneyi hılâf-ı Defter-i hâkânî dahl ve ta'arruz itdirilmemesi husûsuna mübâderet eylesin ve sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin mazmûn-ı emr-i şerîfim senin dahı mahzûrun olarak mevâcib ve muktezâsı üzre 'amel ve harekete ... ve iltizâmât nizâmına ve kuyûd-ı Defter-i hâkânîye ve kânûna münâfî ve ... tecvîzden ta'yîn-i gadr? ve mübâ'adet? olunmak bâbında.

Hanîf

Fî evâsıt-ı M sene [1]240

d.7, s.99, h.4

Kudüs-i Şerîf mollasına [hüküm] ki:

İbrâhim ve Abdullah ibn-i Musa ibn-i 'Abdülvahhâb ibn-i İbrâhim nâm kimesneler gelüp bunların cedleri müteveffâ İbrâhim nâm kimesne Kudüs-i Şerîf'de vâkı' mülkiyet üzre mutasarrıf olduğu büyüüt dükkânlarını tescîl-i şer'î ve teslîm-i ile'l-mütevellî birle vakf ve hâsıl olan icârâtından mürtezika-i vakfın vazîfelerini ba'de'l-edâ bâkî galle evlâd beynlerinde 'ale's-seviye tevzî' ve taksîm olunmak üzre şart ve ta'yîn eylediği vakfiye-i ma'mûl-bahâsında mukayyed ve bunlar dahı vâkıf-ı merkûmun evlâd-ı evlâdından olduklarına mebnî zikr olunan büyüüt ve dekâkînin hâsıl olan icârâtından mürtezika-i vakfın vazîfelerini ba'de'l-edâ bâkî? galleyi ber-mûceb-i şart-ı vâkıf vakfiye-i ma'mûl-bahâ evlâd-ı sâire ile beynlerinde 'ale's-seviye tevzî' ve taksîm murâd eylediklerinde muhâlefet olunmak îcâb itmez iken Kudüs-i Şerîf sâkinlerinden evlâd-ı vâkıfdan 'ammi-zâdeleri el-Hâc 'Abdürrahîm ve Halîl ve Sâdık ve Mehmed Sâdık nâm kimesneler ber-mûceb-i şart-ı vâkıf kendü hisselerini ahza 'adem-i 'anânet birle cümlesini biz ahz u kabz iderüz diyü hılâf-ı şart-ı vâkıf bunların hisselerini yine ta'arruz eylediklerin bildirüp vakfiye-i ma'mûl-bahâ mücebince mahallinde şer'le görölüp ber-

mûceb-i şart-ı vâkîf amel olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrını istid‘â itmeleriyle mahallinde şer‘le görilmek bâbında.

Fethî

Fî evâsıt-ı S sene [1]240

d.7, s.100, h.1

Kudüs-i Şerîf mollasına [hüküm] ki:

Kudüs-i Şerîf sâkinlerinden Sâdât-ı Kirâmıdan Seyyid İbrâhim veled-i es-Seyyid Abdullah *zîde şerefhümâ* gelüp bunların babaları eş-Şeyh Mûsâ ibn-i ‘Abdülvahhâb nâm kimesne has mi‘mâr-ı esbâk İbrâhim nâm kimesnenin vakfından Kudüs-i Şerîf’de vâkî vakf-ı ‘arsa üzerine izn-i mütevellî ve kendü malıyla taksîmiçün bir bâb oda binâ itdikten sonra fevt oldukda oda-i mezbûre ber-vech-i mülkiyet irsen bunlara intikâl idüp zabt itmek istediklerinden dahl olunmak îcâb itmez iken Kudüs-i Şerîf sâkinlerinden mütevellî-i sâbık ve ... el-Hâc ‘Abdurrahîm ibn-i Sâdık ve es-Seyyid Halîl ibn-i ‘Abdülcevâd nâm kimesneler zuhûr bile oda-i mezbûrı babanız müteveffâ-yı merkûm kendü malından binâ nefsiçün itmeyüp vakf-ı mezbûr içün binâ eyledi diyü iddi‘â itmelerinle lede’l-mürâfa‘a vech-i muharrer üzre izn-i mütevellî ve kendü malıyla nefsiçün binâ ihdâs itmiş olduğu ‘inde’ş-şer‘î sâbit ve zâhir olmuşiken merkûmân kâni‘ olmayarak yine müdâhaleden hâlî olmadıkların ve bu bâbda da‘vâlarına muvâfık cânib-i Şeyhü’l-İslâm’dan fetvâ-yı şerîfe virildiğin bildirüp mahallinde şer‘le görölüp merkûmânın bî-vech vâkî olan müdâhaleleri men‘ u def‘ olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrını istid‘â itmeleriyle mahallinde şer‘le görilmek bâbında.

Nazîf

Fî evâhir-i S sene [1]240

ÖZ GEÇMİŞ

1990 yılında İstanbul Silivri’de doğdu. İlkokul, ortaokul ve liseyi Silivri’de okudu. 20 Haziran 2010 tarihinde Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü’nden mezun oldu. Hâlen Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Tarihi Anabilim Dalı Yeniçağ Tarihi Bilim Dalında yüksek lisans öğrencisi eğitimine devam etmektedir.